

Matêu memã Jeju'ã ujarënh ne ja.

Matêu ne prïne Jeju'ã ajarë, rwÿk djà kraxrùm ne 'ã ujarënh tën àbir djãmã kumë. Matêubê ne Jeju kôt ba djwÿnh'õ. Nãm bënjadwÿr bajtemmã pi'òk kaprïo atom djakam nhÿ nhym kam Jeju kum kabën nhym tu kum iren kam mã Jejukôt ajkamë. Kôt bikamënh tëm rã'ã nhym Jeju wabi. Nhym kam prïne gwaj bamã Jeju'a pi'òk no'òk ne. Kute Jeju pykabê ar bari noo omũnh ne amako kute mar kôt ne gwaj bamã 'ã pi'òk no'òk ne.

Matêu nhidji 'ödhwÿbê ne Rewi.

Jeju nhingêt'ã ujarënh kadjy ne ja.

Ruk 3.23

¹ Ba, ibê Matêu ne ba pi'òkkam ar amã ikabën jarë. Dja ba ar amã Jeju Kritu'ã ajarë. Metĩndjwÿnh ne 'ã Bënjadwÿrbê kumkati mẽ. Kute 'ã Bënjadwÿrbê kumkati mënkhkôt ne me Jejumã Kritu jarë. Dja ba Jeju Kritu nhingêt kumrëx'ã ar amã ajarë. Aben nhitepã ar amã ingêt djàri arënhõ tẽ. O tën arÿm 'ã ar amã pi'òk no'òk gar arën ama. Jeju nhingêt bê ne Dawi. Ne ingêt 'ödhwÿbê Abraão.

² Ingêt Abraão ne Idjak dji.

Idjak dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatành ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm Djako dji.

Djako dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatành ne ar ba. Ar ba: nhym kam arÿm aben kukãm Djudamë kamy ar adjuw.

Djudamë kamy ar adjuw nhym ar arÿm apôx. Apôx ne kam arÿm abatành ne ar ba.

³ Nhym kam Djuda arÿm Tamaremã Perêmë Djera ar adjuw.

Perêmê Djera ar adjuw nhym ar arým apôx. Apôx ne arým abatành ne ar ba. Ar ba: nhym kam Perê arým Êrô dji.

Êrô dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Ar ba:n kam arým Arão dji.

Arão dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba.

⁴ Ar ba:n kam arým Amĩnadabi dji.

Amĩnadabi dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Ar ba:n kam arým Naxô dji.

Naxô dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Ar ba:n kam arým Xamão dji.

Xamão dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba.

⁵ Ar ba:n kam arým Rabemã Bôadji dji.

Bôadji dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Ar ba:n kam arým Ruximã Ôbet dji.

Ôbet dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Ar ba:n kam arým Djexe dji.

Djexe dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba.

⁶ Ar ba:n kam arým Dawi dji.

Dawi dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Ar ba:n kam arým kubê bẽnjadjwyr rax. Ar ba:n kam arým Urij prômã Xaromão dji.

Xaromão dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba.

⁷ Ar ba:n kam arým Robowão dji.

Robowão dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Abij dji.

Abij dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Adja dji.

Adja dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba.

⁸ Ar ba:n arým Djoxapa dji.

Djoxapa dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Djorão dji.

Djorão dji nhym arým kato. Katon arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Udjij dji.

Udjij dji nhym arým kato. Katon arým abatành ne ar ba.

⁹ Ar ba:n arým Djotão dji.

Djotão dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Djotão ar ba:n arým Akadji dji.

Akadji dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Edjekij dji.

Edjekij dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba.

¹⁰ Ar ba:n arým Manaxe dji.

Manaxe dji nhym arým kato. Katon arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Amõ dji.

Amõ dji nhym arým kato. Katon arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Djoxij dji.

Djoxij dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba.

¹¹ Ar ba:n arým Djekonijmẽ kamy ar adjuw.

Djekonijmẽ kamy ar adjuw nhym ar arým apôx. Apôx ne kam arým abatành ne ar ba. Nhym kam me kurê djwýnh arým mebê idjaer'ýr prõt ne kam me pa 'amýn meo mõ. Me pardja'ã meo mõ. Krĩraxbê Babirônij'ýr meo mõn meo bõx.

¹² Nhym me krĩraxbê Babirônijkam ar ba: nhym kam Djekonij arým Xarati dji.

Xarati dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Djorba dji.

Djorba dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba.

¹³ Ar ba:n arým Abidji dji.

Abidji dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Erijkĩ dji.

Erijkĩ dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Adjô dji.

Adjô dji nhym arým kato. Katon kam arým abatành ne ar ba.

¹⁴ Ar ba:n arým Xadoki dji.

Xadoki dji nhym arým kato. Katon arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Akĩ dji.

Akĩ dji nhym arým kato. Katon arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Eriju dji.

Eriju dji nhym arým kato. Katon arým abatành ne ar ba.

¹⁵ Ar ba:n arým Erijdjô dji.

Erijdjô dji nhym arým kato. Katon arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Matã dji.

Matã dji nhym arým kato. Katon arým abatành ne ar ba. Ar ba:n arým Djako dji.

Djako dji nhym arým kato. Katon arým abatành ne ar ba.

¹⁶ Ar ba:n arým Jôdje dji.

Jôdje dji nhym arým kato. Katon arým abatành ne ar ba. Ne kam arým kubê Marij mjên.

Ne kam arým Jeju'yr o bôx. Marij kurüm ne arým Jeju kato. Katon kam arým abatành ne ar ba.

Be, Jeju nhingêt'ã ujarēnh ne ja. Jejubê ne me õ Bēnjadjwÿrbê kumkati. Kubê ne Kritu.

¹⁷ Be, Abraão krakam kra mã aben djô'ã apôx. Nhym me aben nhitepã ar'ã akre: nhym ar kute 14 pyræk ne aben djô'ã apôx nhym me kam Dawi'yr o bôx. Nhym

kam Dawi krakam kra mã aben djô'ã apôx. Nhym me aben nHITEPã ar'ã akre: nhym ajte ar kute 14 pyrãk ne aben djô'ã apôx. Nhym me kam arÿm me kurê djwÿnh kute mebê idjaer pytãr'ÿr o bôx. Me me utãn krÿraxbê Babirônij'ÿr meo bôx. Nhym kam me krakam kra mã aben djô'ã apôx. Nhym me aben nHITEPã ar'ã akre: nhym ajte ar kute 14 pyrãk ne aben djô'ã apôx. Nhym me kam arÿm Kritu'ÿr o bôx. Metÿndjwÿnh kute 'ã Bÿnjadjwÿrbê kumkati mÿnhkôt ne me kum Kritu jarê.

Jeju nã kurÿm kator kadjy ne ja.

Ruk 1.26

¹⁸ Jakam dja ba Jeju Kritu kator'ã ajarê. Nã kurÿm kator'ã ajarê. Nãbê ne Marij. Metÿndjwÿnh Karô ne Marij'ÿr bôx nhym arÿm tujarô. Marij tujarô kêtri ne Jôdje arÿm amim kum kabÿn nhym me kunÿ kuma. Nãm amim kum kabÿn kajgobit. Kraxje kute o nôr kêt. Nhym kam arÿm tujarô. Tujarô nhym arÿm omÿ. ¹⁹ Ne kam bit kute kangamã. Jôdje mexkam bit kute me kãxã kangamãn amim karôo nhÿn amim,

—Ne ba ren me krãptÿ nhipôkri kanga nhym ren me arÿm kam ngryk ne. Ba me krãptÿ kãxã kanga. Nãm ã mexkam amim ane. ²⁰ Nãm ã amim anhÿro nhÿn kam nôn arÿm ngôr. Ngôr nhym aêrbê Bÿnjadjwÿr djwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh'ô arÿm 'ÿr bôx nhym ôtkam arÿm omÿ. Nhym kum,

—Jôdje, Dawi tãmdjwÿ, arÿm aprô tujarôkam kwãrik wãnh adjumar punu kêt. Mrãmri dja ga ï tu 'ÿr amôrkuMrêx. Djãm axwe? Kati. Metÿndjwÿnh Karô ne 'ÿr bôx nhym arÿm tujarô. ²¹ Dja kra ruw ga kam kum Jeju jarê. Mÿkam dja ga kum ja jarê? Bir, dja ô me wÿnh axwebê me utà. Kam dja ga kum Jeju jarê. Nãm ã Metÿndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh'ô Jôdjemã ane.

Mÿj'ã ne idjibê Jeju amijakre? Bir, me utàr djwýnh'ã ne amijakre.

²²⁻²³ Amrêbê: ne Bênjadjwýr djwýnh Jeju nã tujarô'ã ajarê. Kabên jarênh djwýnhmã 'ã ajarê. Nhyr arým kukwakam me bakukãmãremã kum, “Me kurerer'õ, me'õ kraxje kute o nôr kêtja dja arým tujarô nhyr ï kra ruw.

Nhyr me arým idji'ã abenmã kum, ‘Emane’, anhÿro ba.” Nãm ã kabên jarênh djwýnh Bênjadjwýr djwýnh kukwakam me bakukãmãremã ane. Nhyr kam me aben djô'ã arênh mō:n arênh mōr tãmtã arým 'ÿr o bôx. Tũ:mràm me bakamingrãnyrekam Jeju nã katon arým abatàn ne ar ba. Ar ba:n arým tujarôkumrêx. Kraxje me'õ kute o nôr kêtka arým tujarôkumrêx. Me kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt arým ã tujarô ane. Kabên jarênh djwýnh ne me bakukãmãremã kum,

—Nhyr me arým idji'ã abenmã kum, “Emane”, anhÿro ba. Be, ne ren me me bakabênkôt idjibê Emane'ã abenmã kum,

—Kubê ne me banhõ Metĩndjwýnh. Me banhõ Metĩndjwýnh arým me baro'ã ar ba. Nãm ã kabên jarênh djwýnh me bakukãmãremã ane.

²⁴ Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh prô'ã Jôdjemã karõn arým kum karõ pa. Nhyr arým krã kato. Ne kam arým kabên kôt prô'ÿr mō. ²⁵ Nãm 'ÿr mōr kajgon ikô'ã ikwã kêt. Kra rwýkkambit ne ikô'ã ikwã. Nãm 'ÿr mōr kajgo nhyr kam arým kra kutewa ruw nhyr kumÿ. Kumÿ nhyr arým kum Jeju jarê.

2

Ar kute kanhêtire mar'ã ujarênh kadjy ne ja.

¹ Ar kute kanhêtire mar ne ar myt apôx djã kurũm tẽ. Tẽ: nhyr arým akati krãptĩ apêx nhyr ar

arÿm Djeruxarêkam bôx. Pykabê Djudêjakam krîraxbê Berêkam ne Jeju ruw. Bênjadjwÿr raxbê Erodji memã ÿrri ne ruw. ² Ar kute kanhêtire mar Djeruxarêkam bôx ne arÿm me kukjêro tê. Ar memã kum,

—Nhÿnh ne me'ô prîreja? Dja kubê mebê idjaer nhô Bênjadjwÿr rax. Kanhêtire kute rwÿk'ã amijakre ne bar arÿm omÿ. Myt apôx djà'ãnh ne bar omÿn kam amrê 'ÿr tèn arÿm bôx. Ije kum rax jarênhmã bôx, ane. Nãm ar ã memã anhÿro têmo ane. ³ Memã anhÿro tê: nhÿm arÿm bênjadjwÿr raxbê Erodji kuma, me kute ar arênhja ma. Kuman arÿm axwe: umar ne. Djeruxarêkam me kunîdjwÿ axwe: umar ne. ⁴ Nhÿm kam Erodji arÿm amiwÿr me rÿnh 'uw. Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bênjadjwÿrmê Môjdjê kukràdjà mar djwÿnhmê amiwÿr me ku'uw ne amijã meo akuprô. Ne kam arÿm abej me kukjêro nhÿn memã kum,

—Nhÿnh ne Kritu rwÿkmã? Nhÿnh ne Kritu rwÿk djàja? ane. Metîndjwÿnh kute 'ã Bênjadjwÿrbê kumkati mênhkôt ne me kum Kritu jarê. ⁵ Nãm Erodji memã ane nhÿm me kum,

—Pykabê Djudêjakam krîbê Berêkam ne rwÿk djà. ⁶ Amrêbê: ne Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnhmã arê. Kritu rwÿk djà'ã kum ajarê. Nhÿm kukwakam me bakukãmãremã 'ã ajarê. Me krîmã arên kum,

“Pykabê Djudêjakam krîbê Berê, amã ne ba ikabên ne. Djãm Djudêjakam akajgo got?

Abê bênjadjwÿr rax pyræk. Djudêjakam me bênjadjwÿr kunî dja amã arax jarê. Mÿkam?

Bir, akam dja me'ô prîreja ruw ne ï arÿm bênjadjwÿr rax. Ne arÿm inhô mebê idjaer pumÿn meo ba.

Dja meo ba kute mrãmri ne mrykí'ãtomtio ba djwÿnh kute ô mryo ba pyræk”, ane.

Nãm kabën jarënh djwÿnh ã me bakukãmãremã anen arÿm 'ã pi'ôk no'ôk ne. Ga, Berëkam Kritu rwÿkja pumÿ. Pi'ôk jakôt ne bar arÿm omÿ. Nãm me rÿnh ã Erodjimã ane. ⁷ Nhyim kam bënjadwÿr Erodji amipdjun amiwÿr ar kute kanhêtire mar 'uw nhyim ar arÿm 'ÿr bôx. 'ÿr bôx nhyim me kàxã arkum,

—Nhÿnhjakam ne kanhêtire amirÿt djà? Mÿj ne kanhêtire kute amirÿt'ã amex kute? ane. Nhyim ar arÿm prÿne kum arë. ⁸ Nhyim kam arÿm Berëmã ar anon arkum,

—Aje. Dja gar tën prÿne me'õ prÿre jabej ne kum akato. Kum akaton on amrë iwÿr tën imã 'ã ajarë. Badjwÿ 'ÿr itëm ne ije kum rax jarënh prãmkuMrëx. Aj mã, ane.

⁹ Nhyim ar bënjadwÿr rax kabën mar pan arÿm 'ÿr tẽ. 'ÿr tẽ: nhyim ar aërbê kanhêtireja mō. Tãm ne ar myt apôx djà'ãnh omÿ. Arÿm ar kukãm mō. Nãm ar kukãm mō:n arÿm iby arek wajêt. Prÿre rwÿkja nhiby arek wajêt nhyim ar arÿm omÿ. ¹⁰ Omÿn arÿm kÿ:nhkuMrëx. ¹¹ Ne kôt tẽ:n arÿm ùrkwã'ÿr bôx. Ne kam arÿm wadjàn prÿreja pumÿ. Nã Marij ne kumÿn o nhÿ nhyim ar omÿ. Ne kam amikajgo man arÿm amijo ngriren parbê tu mÿrbê rôrôk ne. Parbê kum rax jarënho ikwã. Ne kam arÿm kàjmã krÿn arÿm nêkrëx 'ãpre bôn kum adjuw. Kën karÿrmë pÿ djur, me kute kuwykam rënh nhyim kudjÿjamë me kudjÿ djàbê mirajamë ne ar kum adjuw. ¹² Ne kam kàjmã djan pry 'ôdjwÿ kôt akubyn ar ò pykamã tẽ. Me'õ ne ar biptirkam arkum,

—Kwãrÿk wãnh akubyn Erodji'ÿr atëm kêt, ane nhyim kam ar akubyn Erodji jaà'ã tẽ. Tẽ:n arÿm ar ò pykakam bôx.

Jôdje kute Edjitu'ÿr Jejuo kator kadjy ne ja.

¹³ Nãm ar kute kanhêtire marja tẽ nhym kam Jôdje arÿm ngõr. Ngõr nhym ẽ, arÿm Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh'õ bõx ne kum,

—Kajmã djan amibêx ne prĩremẽ nã aro akaton amũ pykabê Edjitemã aro tẽ. Erodji kute prĩre bĩnmã kute abej 'ÿr. Dja gar Edjitemã tẽn bõx ne arek kam ar aba. Ije amã arẽnhkambit dja gar akubyn tẽ, ane. ¹⁴ Nãm kum ane nhym arÿm kajmã dja. Nhym akamãt kô rã'ã nhym arÿm prĩremẽ nã aro tẽ. Pykabê Edjitu'ÿr ne aro tẽn aro bõx. Ne kam ar arek kam ar ba. ¹⁵ Amrêbê: ne Bẽnjadjwÿr djwÿnh ar Edjitu'ÿr tẽm'ã ajarẽ. Kabẽn jarẽnh djwÿnhmã 'ã ajarẽ. Nhym arÿm kukwakam me bakukãmãremã kum,

“Bẽnjadjwÿr djwÿnh ne me amã, ‘Ba ne ba ikra 'uw nhym arÿm Edjitu kurũm kato.’ Nãm ã me amã ane.”

Nãm ã kabẽn jarẽnh djwÿnh me bakukãmãremã ane. Nhym kam me aben djô'ã arẽho mõ:n arẽho mõr tãmtã arÿm 'ÿr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Jôdje ar arÿm Edjitu'ÿr tẽ. Me bakukãmãremã 'ã ujarẽnh kõt ar arÿm Edjitu'ÿr tẽ. Arÿm Erodji tykkambit dja ar akubyn Edjitu kurũm tẽ.

¹⁶ Jôdje ar Edjitu'ÿr tẽ nhym Erodji arÿm ar kute kanhêtire marja ma. Ne kam amim,

—Je tô mykam ne ar imã 'êx ne iwÿr bõx kêt? ane. Nãm anen arÿm ngry:k ne. Ne amim,

—Amũ akati ja'ã ne ar kute kanhêtire mar imã, “Bẽnjadjwÿr rwÿk ny'ã kanhêtire katorja'ã ne arÿm amex amãnhkrut apêx bar omũ”, ane. Be, kanhêtire kator'ã amex amãnhkrut apêx kõt godja bẽnjadjwÿr rwÿk ny'ã arÿm amex amãnhkrut ne apêx jabej. Nãm ã amim anen arÿm õ krãkamngõnhmã kum,

—Me on Berêkam me prĩre nhimex. Bu'ã Berê nhõ pyka kunĩkõt djwÿ dja ga me me prĩre nhimex. Mybit dja ga me kunĩ nhimex. Me prĩre rwÿk'ã amex amãnhkrut apêx

nhijukribit dja ga me me imex kêt, ane. Erodji ò krākamngônhmã ane nhym me arým me prĩre'ÿr mõn me imexo mõ. Me imexo mõn arým me imex pa. Nhym me arým amak djàje mÿro kumex. ¹⁷ Amrêbê: ne Metĩndjwÿnh me mÿr kumex'ã ajarê. Kabên jarênh djwÿnhbê Djerminã 'ã ajarê. Nhym arým kukwakam me bakukãmãremã kum, ¹⁸ “Ota krĩbê Ramakam me mu:w ne kàj bê amra:.

Rakeu krao amak djàje me mu:w.

Kra arým kubê kêtgam ne me te kute memã kaprĩ kwÿ ngrimã.”

Nãm ã kabên jarênh djwÿnh Metĩndjwÿnh kukwakam me bakukãmãremã ane. Nhym kam me aben djô'ã arênhomõ:n arênhomõr tãmtã arým 'ÿr o bõx. Tũ:mràm me bakamingrãnyrekam ne me arým mÿro kumex. Krākamngôn arým me prĩre nhimex ne nhym me arým amak djàje mÿro kumex. Djerminã kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt me arým ã mÿro ane.

Nadjare'ÿr akêx'ã ujarênh.

¹⁹ Jôdje ar Edjitukam ar ba: nhym kam Erodji arým ty. Ty nhym kam Jôdje arým biptiro nõ. Biptiro nõ nhym Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh'õ arým kum amijõ amirĩt ne kum,

²⁰ —Kãjmã djan prĩremẽ nã aro tẽ. Me abê idjaer nhõ pyka'ÿr aro tẽ. Me kute bit prĩre bĩn prãmja ne me arým ty, ane. ²¹ Nhym kam Jôdje arým kãjmã djan prĩremẽ nã aro tẽ. Aro tẽn amũ mebê idjaer nhõ pyka'ÿr aro tẽ. 'ÿr aro tẽ:n arým 'ÿr aro bõx. ²² 'ÿr aro bõx nhym me arým kum,

—Erodji kra Akireu arým pykabê Djudêjakam bãm pãnh memã bẽnjadjwÿr, ane. Nãm me Jôdjemã ane nhym arým kum uman Djudêja'ÿr tẽn prãm kêt. Ne kam õtkam me'õ arým nêje kukrà. Nhym kuman arým pykabê Djudêja nhibej tẽn kam pykabê Garrêjakam bõx. ²³ Ne ajte tẽn

arÿm krĩraxbê Nadjarekam bõx ne kam ar ba. Kam ar ba: nhym kam Jeju arÿm kam abatànĥ ne. Amrêbê: ne Metĩndjwÿnh ja'ã ajarê. Jeju Nadjarekam abatànĥ'ã ajarê. Kabên jarênh djwÿnhmã 'ã ajarê. Nhym arÿm kukwakam me bakukãmãremã kum,
 “Dja me abenmã 'ã, ‘Nadjarekam ne abatànĥ djà’, anĥÿro ba.”

Nãm ã ujarênh djwÿnh Metĩndjwÿnh kukwakam me bakukãmãremã ane. Nhym kam me aben djô'ã arênhomõ:n arênhomõr tãmtã arÿm 'ÿr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam arÿm 'ÿr o bõx nhym Jeju arÿm Nadjarekam abatànĥ ne. Me bakukãmãremã 'ã ujarênh kõt ne arÿm Nadjarekam abatànĥ ne.

3

Djuão kute Jeju kutêp me akre'ã ujarênh.

Mak 1.1; Ruk 3.1; Dju r 1.19

¹Jeju Nadjarekam ar ba: nhym kam ngômã me angiênh djwÿnhbê Djuão arÿm bõx. Pykabê Djudêjakam kapõt kukritkam ne Djuão me akreo ba. Me ta ne me 'ÿr ban bõxo kumex nhym ar me akreo ba. ²Nãm memã kum,

—Me amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akêx. Arÿm kàjkwakam Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utar ne ar meo ba 'ÿr. Nãm ã Djuão memã ane. ³Amrêbê: ne Metĩndjwÿnh Djuão kukãm 'ã ajarê. 'ã ujarênh djwÿnhbê Idjaijmã 'ã ajarê. Nhym arÿm kukwakam me bakukãmãremã kum,

“Me'õ dja kapõt kukritkam memã kabên ne. Kàj bê dja me akren memã kum,

‘Me apa. Ë, on Bẽnjadjwÿr djwÿnh kutêp wãnh ajaxwemã anhiren katàt amijo aba. Kute mrãmri ne me kute

bênjadwÿr rax kutêp pryox me ne kute kum katàt pry jadwÿrja pyràk', ane.

Dja ã ujarênh djwÿnh Bênjadwÿr djwÿnh'ã memã ane." Nãm ã Idjaij Djuão'ã me bakukãmãremã ane. Nhym kam me aben djô'ã arêno mō:n arêno mōr tãmtã arÿm 'ÿr o bōx. Tũmràm 'ÿr o bōx nhym Djuão arÿm kato. Me bakamingrãnyrekam katon arÿm ã me akreo bao ane. Metĩndjwÿnh kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kōt Djuão arÿm katon ã me akreo ane.

⁴ Be, Djuão ne mry jabatãnhbê kameru kĩ nhipêxo kubêkàn angij ne mry kào amikrax pren krytkanhê kun menh kangōo ikō. ⁵ Nhym kam krĩraxbê Djeruxarêkam me ja Djuão'ÿr bōxo dja. Bu'ã pykabê Djudêjakam me jadwÿ Djuão'ÿr bōxo dja. Ngōbê Djodão bu'ã pykakam me jadwÿ 'ÿr bōxo kume:x ne. Nãm me Djuão'ÿr ban bō:xo dja. ⁶ Ne kam amijaxwe kōt amijarênh memã kum,

—Be, mrãmri ne ba ijaxwe tũm krãptĩ. Arÿm imã kĩnh kêt ne wãnh kum inhire, ane. Nhym kam ngō raxbê Djodãokam mã Metĩndjwÿnhmã me angij.

⁷ Nhym kam mebê pardjêumẽ mebê xadjudjêumẽ krãptĩ arÿm Djuão'ÿr bōxo dja. Nhym me omũn memã kum,

—Me akamingrãny ne ga me abê iry. Mÿj me'ō got ne me amã Metĩndjwÿnh ngryk nhō akati jarê ga me umaje iwÿr aprōt kajgo? ⁸ On katàt amijo aba gê me mrãmri me amex jabej me amã kato. Mrãmri ga me amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhirern aje Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akêx jabej gê me me amã kato. Ne kam me akam kĩnhkumrêx kute mrãmri ne me kute pidjō djō mexmã apōx ne kam kĩnhja pyràk. ⁹ Kwãrĩk wãnh me anhōkre kadjwÿnhbê anhingêt kukãmãre Abraãoo adjãmra kêt ne amim,

—Me ba ne ba me ibê Abraãoo tãmdjwÿ. Dja Metĩndjwÿnh me ikam ngryk kêt. Dja ba me te

ijaxwe nhym kam me inhingêt kukãmãre Abraãokôt Metĩndjwỳnh kum me ijabê ne me ijaxwekam me ijo bikênh kêt kumrêx, ane. Kwārĩk wãnh ga me ã anhỳr ar aba kêt. Kati. Ê, ba me amã arê. Dja ga me te abê Abraão tãmdjwỳ nhym Metĩndjwỳnh tu me ajo ajkê, me ajaxwe pãnh tu me ajo ajkê. Ne ren kute ajte Abraão tãmdjwỳ prãm jabej ren tu kênjao itun o amim Abraão tãmdjwỳ nhipêx nhym me ren tu katon kumex. ¹⁰ Ê, mrãmri arỳm 'ỳr. Metĩndjwỳnh kute memã axwe pãnh jarênh nhõ akati arỳm 'ỳr. Kute mrãmri ne pidjô apỳnh abenkam ô kêt nhym me kute kàr ne o mrãnh ne kute kuwykam rênhja pyràk. Arỳm ne Metĩndjwỳnh me ajã pidjô djô kêt jakren arỳm me ajaxwe pãnh kute me ajo bikênh 'ỳr. Dja me ajo mõn kuwykam me amê. Arỳm 'ỳr. Kute mrãmri ne me'õ kute pidjômã 'yr kadjy kute parbê kàxkrākô mỳnh ne o ãm pyràk.

¹¹ Mrãmri ba ne ba ngômãbit me ajangij. Ga me amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwỳnh'ỳr amijo akêx ba ngômãbit me ajangij. Nhym be, itotokbê ne me'õ bõxmã. Me'õ tãm ne raxo kute amũ ijakrenh, kute ijakrenh mexi. Nã bãm te irax ne 'ỳr ibikamênh prãmje. Nã bãm te irax ne 'ã inhibôn ije kum parkà 'ã pre bõnh ne o itêm prãmje. Be, ãm irax ba ren arỳm kum apê. Nhym be, kati. ãm ingrĩre. Nãm raxo ijakrenh mex ne. Tãm ne arỳm bõx 'ỳr. Djãm ngômã kute me ajangjênhmã? Kati. Tãm dja bõx ne kam me awỳr Metĩndjwỳnh Karõ jano. Katat me aje amijo ababit'ỳr dja ano kute me ajo bamã. Ne kam me ajaxweja kute kuwymã me arênhmã.

¹² Gêdja bõx ne kam kute mrãmri ne me kute kôtyk byr ne o kute bãygogore ka'uk ne kute kam mũm 'ynhĩ, 'y mexjao atom ne kam kute 'ykàjao têm ne kute kuwykam mênh nhym xêtja pyràk. Dja me'õja bõx ne ã me axweo anen kuwykam me kurê. Nhym kuwyja dja pòk rã'ã:

rã'ãn apêx kêtikumrêx. Nhym be, me mex, me katàt kute amijo baja'ã gêdja 'y mex jakren mùm meo atom. Meo atom ne kàjkwakam ò pykamã meo mō gê me kam kam kìnkhukurêx ne ar ba. Arým kute meo anhÿr 'ÿr. Nãm ã Djuão mebê pardjêumã ane.

Djuão kute ngômã Jeju jadjàr.

Mak 1.9; Ruk 3.21; Dju r 1.32

¹³ Kam Jeju arým pykabê Garrêja kurùm tẽ. Tẽ:n arým ngôbê Djodão'ÿr bôx. Nãm 'ÿr bôx ne arým Djuão'ÿr bôx. Kute Metĩndjwÿnhmã ngômã adjàrmã ne 'ÿr bôx. ¹⁴ Nhym kum,

—Djãm ba ije ngômã ajadjàrmã? Kati. Ba ne ga ren Metĩndjwÿnhmã ngômã ijadjà, ane.

¹⁵ Nhym kum,

—Kati, kwãrik rã'ã. Metĩndjwÿnh kute gu bamã katàt baje amijo baba'ã karō kôt dja gu pñine katàt amijo baba. Kam dja kìnkhukurêx. Kam dja ga on ngômã ijadjà, ane.

¹⁶ Nhym arým ngômã adjà. Nhym kam wabin dja nhym aêrbê kàjkwa arým aben bê ajkij. Aben bê ajkij nhym me kute omũnh kadjy Metĩndjwÿnh Karō kute tut pyrək arým 'ÿr ruw ne 'ã tÿm. 'ã tÿm nhym Djuão arým omũ. ¹⁷ Nhym ã, arým kàjkwa kurùm Metĩndjwÿnh memã kabên ne memã kum,

—Ikra ne wã. Imã abê:kukurêx. Ba kam kam ikìnkhukurêx. Nãm ã Metĩndjwÿnh Kra'ã memã ane.

4

Xatanaj te kute axwe'ã Jejumã àpnênh.

Ruk 4.1; Mak 1.12; Idja 2.18, 4.15

¹ Nhym kam Metĩndjwÿnh Karō kapôt kukritmã Jejuo katon o mō. Dja Xatanaj te kute axwe'ã mênhmã kum apnê. Ja kadjy ne o mō. ² Nhym kam Jeju Metĩndjwÿnhmã amijajbu. Nãm amijajburo dja: nhym 'ã akatibê 40 apêx.

Nhym kam arým kum prã:m ne. ³ Nhym kam me axwe'ã memã àpnênh djwýnhbê Xatanaj arým 'ýr tén 'ýr bôx. Nãm bit kute amikôt o ba nhym kôt axwemã 'ýr bôx. Ne kam kum,

—Ë, goja abê Metĩndjwýnh Krakumrêx jabej ne goja kênjamã akabên gê goja kubê djwý ga krê, ane. Nãm Xatanaj ã Jejumã ane. ⁴ Nhym kam kum,

—Kati. Mýkam? Bir, Metĩndjwýnh ne amrêbê: me ikukãmãremã kum,

“Djãm djwýobit dja me amityx ne tĩn ne ar ba?

Kati. Metĩndjwýnh kabênodjwý dja me amityx ne tĩn ne ar ba, kabên kunõ.”

Nãm ã Metĩndjwýnh me ikukãmãremã ane nhym me arým 'ã pi'ók no'ók ne. Ije Metĩndjwýnh kabên ja markam ije akabênkôt kênõ djwý prãm kêt. Nãm ã Jeju kum ane.

⁵ Nhym kam Xatanaj Djeruxarê'ýr o tén o bôx. Krĩrax jamã ne me kum, “Metĩndjwýnh nhõ krĩrax”, ane. Nãm o bôx ne o tén Metĩndjwýnh nhõ kikreti'ýr o bôx. Ne kam o tén o wabin kikreti nhimök'ýr o bôx ne anhá'ã kudja. ⁶ Ne kam kum,

—Ë, goja abê Metĩndjwýnh Krakumrêx jabej goja rùm tén ato. Amrêbê: ne me akukãmãre amã arê. Metĩndjwýnh kukwakam amã arên amã,

“Dja ba ajã ikadja mrãnh djwýnhmã karõ.

Dja me atêmkôt amã ikra dja gê kên'õ apar ngãnh kêtumrêx.”

Nãm ã Metĩndjwýnh me akukãmãre amã ane nhym me arým 'ã pi'ók no'ók ne. Ajrã, rùm tén ato gê goja me atêmkôt amã ikra dja, ane. ⁷ Nhym Jeju kum,

—Kati. Mýkam? Bir, ba ajte amã arê ga ama. Amrêbê: ne me ikukãmãre memã arê. Metĩndjwýnh kukwakam memã arên memã kum,

“Kwãrĩk wãnh Bẽnjadjwýr djwýnh, Atĩndjwýnh kabi kêt, kute ajãno ãm jabej kabi kêt”, ane.

Nãm ã Metĩndjwỳnh me ikukãmãremã ane nhym me arỳm 'ã pi'òk no'òk ne. Ije Metĩndjwỳnh kabẽn ja markam ne ba ije akabẽnkòt rùm itẽm ne idjãtor prãm kêt, ane.

⁸ Nhym Xatanaj ajte o tẽn krãnh prẽkti nhimòk'ỳr o wabi nhym dja. Nhym kam apỳnh pyka djari nhym Xatanaj arỳm kum kunĩ jakreo dja. Ne apỳnh bẽnjadjwỳr kute meo ba djari kum me kunĩ jakreo dja. Nhym apỳnh me õ mỳjja rũnh ne uma djari nhym kum me kunĩ jakreo dja nhym arỳm kunĩ pumũ. ⁹ Nhym kam kum,

—Ba amã ja kunĩ kanga. Ba amã me õ mỳjja rũnh ne uma kunĩ kanga. Dja ga amijo angrin ikuka kònkh akõnkrão nhỹn imã irax jarẽ ba arỳm amã kungã. Ba amã kunĩ ngã ga arỳm idjô'a o aminhõn ar o aba, ane.

¹⁰ Nhym Jeju kum,

—Kati, Xatanaj, on rùm imã akàx. Djãm ije akuka kònkh ikõnkrão inhỹrmã ne ije amã arax jarẽnhmã? Arkati. Mỳkam? Bir, amrêbê: me ikukãmãre memã arẽ. Metĩndjwỳnh kukwakam memã arẽn memã kum,

“Bẽnjadjwỳr djwỳnh, Atĩndjwỳnhmãbit dja ga amijo angrin kum rax jarẽn ajbitmã apê.

Kwãrĩk wãnh atemã 'õmã rax jarẽn kêt.”

Nãm ã Metĩndjwỳnh me ikukãmãremã ane nhym me 'ã pi'òk no'òk ne. Ije Metĩndjwỳnh kabẽn ja markam ne ba ije akuka kònkh ikõnkrão inhỹr ne ije amã arax jarẽn prãm kêt, ane.

¹¹ Nhym kam Xatanaj arỳm kum kàx ne mã tẽ. Nhym kam kadjy mrãnh djwỳnh ar arỳm 'ỳr bõx ne o djuw mex.

Jeju kute me akremo krax.

Mak 1.14; Ruk 4.14

¹² Nhym kam Jeju arỳm tẽ. Tẽ:n pykabê Garrêjakam bõx. Me arỳm kute Djuãoo tỳm ne kubê ijêkam ne Garrêjakam bõx. ¹³ Nãm Garrêjakam krĩraxbê Nadjarekam bõx. Ne kam kurũm katon kam amũ krĩraxbê Kapanakam

tên bôx ne nhỹ. Imôti mÿrri ne Kapana dja. Me kute Kapana bu'ã pykamã Djeburõmẽ Naptar jarênh. Kam ne krĩraxbê Kapana dja. ¹⁴ Amrêbê: ne ujarênh djwÿnhbê Idjaj me bakukãmãremã arê. Jeju Kapanajakam bôx jarê. Metĩndjwÿnh kukwakam ne Idjaj memã arên memã kum, ¹⁵ “Pykabê Djeburõ, pykabê Naptar. Imôti'ÿr pyka. Ngôbê Djodão nhikjêbê pyka.

Me bajtem nhõ pyka jamã ne me kum Garrêja jarê.

¹⁶ Pyka jakam ne me axwe:. Me mrãnh punu:re kute mrãmri ne akamàt kô tykkam me mrãnh punu pyræk.

Me ja ne me arÿm me'õ me:xkumrêx pumũ kute mrãmri ne me kute memã irã djà rax pumũnh pyræk.

Pyka jakam ne me kaprĩre ne ar ba. Kute mrãmri ne me on tyk karõ kaprĩn ar ba pyræk.

Me ja ne me arÿm me'õ me:xkumrêx pumũn kĩnhkumrêx ne. Me kĩnhkumrêx kute mrãmri ne ajte arngrokam me kĩnh pyræk”, ane.

Nãm Idjaj ã me bakukãmãremã ane. Nhym kam me aben djô'ã arênh mō:n arênh mōr tãmtã arÿm 'ÿr o bôx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Jeju arÿm Kapanakam bôx. Me:xkumrêx ne arÿm kam bôx. Idjaj kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt ne bôx.

¹⁷ Ne kam arÿm kãj bê me akremo krax. Ne amijã memã kum,

—Amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akêx. Arÿm kãjkwakam Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utãr ne ar meo ba 'ÿr. Nãm ã Jeju me akreo ane.

Jeju kute amikôt me kamênh.

Mak 1.16; Ruk 5.1

¹⁸ Nhym kam Garrêjakam Jeju imôti mÿrbê tẽ. Nhym Ximãomẽ ãngre ar axikôt katorja ngôkam ar kryre rênho

ba nhym arÿm ar omũ. Ximãomã ne me Pedru jarẽ. Ar kubê tep pynênh djwÿnh tũm. ¹⁹ Nãm ar ar kryre rênho ba nhym Jeju arkum,

—On ar mã ikôt ajkamẽ. Jakam dja gar ikôt me kamênho aba kute mrãmri ne ar aje tep pynênh aba pyræk, ane. ²⁰ Nhym ar on amikôt kryre mên arÿm mã Jeju kôt ajkamẽ.

²¹ Nhym ãm ajbir tẽ nhym Xijagumẽ Djuão ar kàkam nhÿ nhym arÿm ar omũ. Ar axikôt kator. Djebedêu ne ar adjuw. Djebedêumẽ ne ar amim kryreo mexo nhÿ. Nãm ar omũn arÿm kàj bê amikôt ar ku'uw. ²² Nhym bãm Djebedêu kàkam nhÿ nhym ar arÿm wãnh kum iren mã Jeju kôt ajkamẽ.

Jeju kute me punuo mex.

Mak 3.7; Ruk 6.17

²³ Nhym kam Jeju Garrêjakam pyka kunikôt memã kukràdjà jarênho ba. Apÿnh mebê idjaer bikprônho djàri memã arênho ba. Ne kàj bê ujarênho ny jarênho ba. Běnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba'ã memã ujarênho ar ba. Ne kam arÿm apÿnh me kanêmẽ me punuo mexo ba. ²⁴ Nhym me arÿm arênho kumex. Pykabê Xirijkam ne me pñne me kunimã arênho ipôk ne. Arênho ipôk nhym me kunĩ arÿm Jeju jarênho ma. Ne kam arÿm 'ÿr me punu kunio bôx. Apÿnh me kanê djàri meo bôx. Ajte apÿnh me tokry djàri meo bôx. Nhym me kwÿ me karõ punu kute meo baja nhym me meo bôx. Nhym me kwÿ me tyk kute meo baja nhym me meo bôx. Nhym me kwÿ akry nhym me meo bôx. Nhym kam arÿm me kunio mex. ²⁵ Nhym kam me krãptĩ: arÿm 'ÿr bôx ne kôt ar ba. Pykabê Garrêja kurũm, pyka nhidjibê Krĩraxbê 10 kurũm, krĩraxbê Djeruxarẽ kurũm, pykabê Djudêja kurũm, ngôbê Djodão nhijukri pyka kurũm ne me bôx ne kôt ar ba.

5

Me kînh'ã ujarênh.

Ruk 6.20

¹ Kam ne me krăptî: Jeju kôt ar ba nhym me omũ. Ne kam arým krănh'ã tẽn wabi. Wabin arým nhỹ. Nhỹ nhym kôt ba djwýnh ar arým 'ýr bôx ne nhỹ. ² Nhym arým arkum amikabên jarênhmo krax ne kum,

³ —Ë, djãm me kute amim, “Ikajgo”, anhỹro baja djãm me kaprĩ got? Kati. Mýkam? Bir, me wã dja kàjkwakam Běnjadjwýr djwýnh amim me utàn meo ba. Kam dja me kî:nhkumrêx.

⁴ Djãm me mýr baja kaprĩ got? Kati. Mýkam? Bir, me wã dja Metĩndjwýnh ĩ meo kînhkumrêx. Kam dja me kî:nhkumrêx.

⁵ Djãm me kabôt katija kaprĩ got? Kati. Mýkam? Bir, me wã dja me ĩ pykakam mýjja kunĩo õ. Kam dja me kî:nhkumrêx.

⁶ Me kute memã kum, “Ba on Metĩndjwýnhmã ijaxwe kêt”, anhỹro ba ne kute katàt amijo ba prã:mja djãm me kaprĩ got? Kati. Mýkam? Bir, me wã dja me ĩ axwe kêt'ýr bôxkumrêx ne arým prĩne Metĩndjwýnhmã mexkumrêx. Kam dja me kî:nhkumrêx.

⁷ Djãm me ukaprĩja kaprĩ got? Kati. Mýkam? Bir, me wã dja Metĩndjwýnh kum me kaprĩkumrêx. Kam dja me kî:nhkumrêx.

⁸ Djãm me kute amikam axwe'õ mar kêtja kaprĩ got? Kati. Mýkam? Bir, me wã dja me Metĩndjwýnh pumũ. Kam dja me kî:nhkumrêx.

⁹ Djãm me kute aben nêje me kukrào baja kaprĩ got? Kati. Mýkam? Bir, me wã'ã dja me abenmã kum, “Metĩndjwýnh kra ne wã”, ane. Kam dja me kî:nhkumrêx.

¹⁰ Me katàt kute amijo baja dja me te katàt nhym me arým meo ajkê. Me katàt kute amijo bakam meo ajkê. Djãm kam me kaprĩ got? Kati. Mýkam? Bir, me wã dja kàjkwakam Běnjadjwýr djwýnh arým amim me utàn ar meo ba. Kam dja me kī:nhkumrêx.

¹¹ Ar ga dja gar ikaběn markumrêx ne kôt ar amijo aba nhym me te wãnh ar amã akij ne te ar ajo ajkên te ar ajaxweo ar apytà, apýnh ar ajaxwe djario ar apytà. Djãm kam ar akaprĩ got? Kati, Mýkam? Bir, kàjkwakam akĩnh djà raxkam. ¹² Dja gar tu akĩnhkumrêx ne kam akĩnh kati. Mýkam? Bir, dja Metĩndjwýnh ar amã o pãnh rax ne. Kàjkwakam gêdja amã o pãnh mex ne. Kàjkwakam kute ar amã o pãnh mex ja dja gar amikukãm aman kam akĩnh kati. Nãm me tũmre ã axwe anen me kamingrãny kajmã'ã ã Metĩndjwýnh kaběn jarēnh djwýnho bikēnho bao ane. Ga, arým kam kàjkwakam me kīnhkumrêxja pumũ, ane.

Kadjwanhĩmẽ kurwý djà'ã ujarēnh.

Mak 9.50; Ruk 14.34

¹³ Ne kam ajte arkum,

—Ar aje kadjwanhĩ pyræk. Kadjwanhĩ kute òmrõo mex pyræk ar gadjwý dja gar ajmã akute kêt ne akaběn mexkumrêx ne ar aba nhym ar abu'ã me ja kwý ar akudjwa arým mex jabej. Dja kadjwanhĩkam akry apêx jabej mýj dja ajte akry kadjy kam nê? Arkati. Arým mýjja akry kadjy punukumrêx. Godja punukam me kum kīnh kêt ne arým rũm kapĩ. Kapĩ nhym me arým 'ã mrãn paro kajy. Ar gadjwý godja gar memã kum, “Ba ne ba ije Jeju mar”, ane. Ne ate kam ar ajaxwe gar arým apunu. Apunu nhym me arým kum ar akĩnh kêt ne ar apunukôt kum Metĩndjwýnhdjwý kīnh kêt.

¹⁴ Ar aje mrãmri ne pyka kunĩkôt me kurwý djà pyræk. Ga, krĩraxja pumũ. Djãm krãnhre'ã me kute

krĩrax nhĩpêxkam me kute o bipdjurmã? Arkati. Ar gadjwỳ kwãrĩk wãnh ikam apijãm kêt ne ikôt adjukapřĩ. ¹⁵ Ngõnhpôkdjwỳ. Djãm me kute kum angjênh ne kute mỳjja 'ôkôt o bipdjur got? Kànoipôko 'ã pro got? Kati. Ngõnhpôk ne me kum angij ne tu parkam, kênhkam umjuw nhym me kunĩmã kikre kre kurwỳo ku'ê. ¹⁶ Ar gadjwỳ kwãrĩk wãnh ikam apijãm kêt. Ar abê me kurwỳ djã pyrãk ne ar adjukapřĩ. Dja me ar adjukapřĩ pumũn arỳm kàjkwakam ar Abãmmã rax jarê. Nãm ã Jeju arkum ane.

Môjdjê kukràdjã'ã ujarênh.

Ruk 16.16

¹⁷ Ne kam ajte arkum,

—Kwãrĩk wãnh ijã amim, “Be, mỳj kadjy ne Jeju bôx? Bir, kute memã kum, ‘Kwãrĩk wãnh jakam Môjdjê kabênja mar kêt. Ne Metĩndjwỳnh kukwakam kabên jarênh djwỳnh 'ôdjwỳ kabênja kwãrĩk wãnh mar kêt.’ Kute ã memã anhỳro ba kadjy ne bôx”, ane. Kwãrĩk wãnh ijã ã amim anhỳr kêt. Djãm ije ja jarênhmã? Kati. Mỳkam? Bir, me amrêbê: me bakukãmãremã ijã ajarê. Nhym me aben djô'ã arênhõ mõ:. Arênhõ mõr tãmtã arỳm iwỳr o bôx. Ba kam arỳm me kute amrêbê: ijã ujarênh kôt ar amijo iba. Me kute ikukãm ijã ujarênh kôt ije amijo anhỳr kadjy ne ba bôx. Kam ije ar kabên markumrêx ne ije ar'ã anhỳr prãm kêt. ¹⁸ Dja te Metĩndjwỳnh kabên kukràdjã kwỳ'ã pi'ôk no'ôk kryre ne te apỳnh mỳrbê kyx djãri'ã pi'ôk no'ôk kryre djãm 'ô kajgomã? Kati. Dja 'ô kajgo kêt. Kabên'ã pi'ôk no'ôk kôt dja mỳjja apôxkumrêx. Kôt dja mỳjja kunĩ apôx tẽ:n prĩne apôx mexkumrêx. Kabên 'ô dja kajgo kêtumrêx. Nhym kam kàjkwamê pyka arỳm apêx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx.

¹⁹ Godja me'ô Metĩndjwỳnh kabên ngrĩre 'õmã kajgo jarênh kam 'ã memã kum, “Kabên ja dja ga me mar

rerekre”, anhÿro ba jabej, dja me adjwÿnhdjwÿmã kum, “Akajgo”, ane. Kàjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam dja me kunÿ kum, “Akajgo”, anhÿro kumex. Nhym be, dja me'õ Metÿndjwÿnh kabën man kôt ar amijo ban kam memã kabën jarëhno ba. Me'õ jamã dja me kum, “Araxkumrëx”, ane. Kàjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam dja me kum, “Araxkumrëx”, ane. ²⁰ Kam, ba ar amã arë gar ama. Djãm mrãmri Môjdjê kukràdjà mar djwÿnhmë mebê pardjêu mexkumrëx? Kati. Mrãmri ar aje katàt amijo abakam ne o aje me akrenhkam-bit dja kàjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnh amim ar apytà gar kôt ar amijo aba. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me ngryk'ã ujarënh.

Rô 12.19; Ep 4.26; Xim k 2.8; Xij 1.19

²¹ Ne kam ajte arkum,

—Amrëbê: me bakukãmãre memã kum,
“Kwãrÿk wãnh me par kêt”,
anen ajte,

“Dja me me'õnh bÿ nhym me arÿm kum axwe pãnh jarë”,
ane.

Tãm ne me ar amã arë gar arÿm ama. ²² Nhym be, ba dja ba ar amã arë gar ama. Djã ne me me'õnh bÿ nhym me arÿm kambit kum axwe pãnh jarë? Kati. Me kute me'õkam ngrykkamdjwÿ. Dja me axwe jabej kukjêr kêt ne tu kam ngryk. Nhym kam me arÿm kum axwe pãnh jarë. Ba ajte ar amã arë gar ama. Me kute ikukwakam abeno kamyja godja me kum kamy kurêkam kum, “Apunure”, anhÿr jabej nhym kam me arÿm 'ã meo akuprõ. Memã axwe pãnh jarënh djwÿnh krãptÿbê 70 jao akuprõ nhym me arÿm memã amikôt amijarë. Nhym be, godja me kamymã kum, “No kêt”, anhÿr jabej ne kam arÿm me biknor tokry djàkam kuwykam mör jabej.

²³ Kam godja ga Metĩndjwỳnh nhõ ki'ỳr kĩnh djào abõx jabej. O abõxo tẽn kam akamy ma. Aje o akamyja kute ajã, “Nãm ijo ajkẽ”, anhỳrja ga ama. Akam kaprĩja ga ama. Djãm kam aje on Metĩndjwỳnhmã kĩnh djàja nhõrmã? Kati. Dja akamy akam kaprĩ ga Metĩndjwỳnhmã kĩnh djajao bõx nhym Metĩndjwỳnh arỳm kum kĩnh djàja kĩnh kêt. ²⁴ Kam dja ga wãnh ki kabem kĩnh djàjamã anhiren akamy kumrẽx'ỳr tẽn kam kum akabẽn mex jarẽ gẽ akubyn akam kĩnh. Akubyn akam kĩnhkam dja ga akubyn tẽn kam kĩnh djàja mỳn Metĩndjwỳnhmã angã.

²⁵ Dja me'õ mỳjjakam kum akurẽn memã axwe pãnh jarẽn djà'ỳr ajo tẽn jabej. 'Ỳr ajo tẽnri dja ga on o anhõbikwa. O anhõbikwa nhym arỳm memã axwe pãnh jarẽn djà'ỳr ajo tẽn kêt. Nok ga ren o anhõbikwa kêt nhym ren memã axwe pãnh jarẽn djwỳnhmã akanga nhym ren mebê ijê djwỳnhmã akanga. Nhym kam ren mebê ijê djàkam abê ijê. ²⁶ Ga ren kam akator kêt. Prĩne aje amijo pãnh mex inomã mẽnkhambit ren akato. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me kute abenbê prõmẽ mjênmeõ àkĩnh.

Mat 19.3; Mak 10.2

²⁷ Ne kam ajte arkum,

—Nãm me ar amã,

“Kwãrĩk wãnh mebê prõ, nàr mjêno adjàkĩnh kêt”, ane.

Ja ne me ar amã arẽ gar ama. ²⁸ Nhym be, ba dja ba ar amã arẽ gar ama. Mrãmri ro'ã anõrkam ajaxwe. Djãm kambit ne ajaxwe? Kati. Dja gar me'õ nire pumũn arỳm amã o anõr prãm ne. Jabit. Kam arỳm akadjwỳnhbê amim o adjàkĩnh'ã karõ. Kamdjwỳ arỳm ajaxwe. Nãm ã Jeju arkum ane.

²⁹ Ne kam Ar kubê axwe pyma. Ga, me kute apỳnh kukràdjào àpẽn jaxwe prãmja pumũ. Me kute àpẽn jaxweo krã'ỳrmã ne Jeju Ar kubê axwe pyman arkum,

—Ne ga ren ano djubôko ajaxwe prãm ga ren on kaban mùm amibê amê. Ren te ano nhikjê kêt ne ren Metĩndjwỳnh kôt atĩn ne ar aba rã'ã, kam ren akĩnhkumrêx. Ne ren ano amãnhkrut rã'ã nhym Metĩndjwỳnh ren me biknor tokry djakam amê. Ga ren kam akaprĩkumrêx. ³⁰ Ne ga ren anhkra djubôko ajaxwe prãm ga ren on krãtan mùm amibê amê. Ren te anhkra nhikjê kêt ne ren Metĩndjwỳnhkôt atĩn ne ar aba rã'ã kam, ren akĩnhkumrêx. Ne ren anhkra amãnhkrut rã'ã nhym Metĩndjwỳnh ren me biknor tokry djakam amê. Ga ren kam akaprĩkumrêx, ane. Djãm mrãmri ne me kute amino kadjãrmã ne Jeju arkum karõ? Kati. Djãm mrãmri ar kute aminhkra krã'yrmã arkum karõ? Kati. Me kute àpênh jaxweo krã'yrmã ne Jeju Ar kubê axwe pyrna.

³¹ Ne kam ajte arkum,

—Me ar amã,

“Me kute prõ kangamã gê me 'ã pi'òk no'òk ne kum kungãn kam kanga”, ane.

Nãm me ã ar amã ane, gar ama. ³² Nhym be, ba dja ba ar amã arê gar ama. Gêdja me'õ prõ djwỳnh kangan kam arỳm axwemã ngrêk. Gêdja prõ djwỳnhja pãnh me'õ mymã kabên nhym arỳm 'ỳr mõ. Nhym kam nija arỳm o akĩn kam axwe. Nhym kam my jadjwỳ arỳm o akĩn kam adjwỳnhdjwỳ axwekumrêx. Nhym be, prõja krõ'ã mjênkambit nhym myja kute kangakam axwe kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

³³ Ne kam ajte arkum,

—Kam, amrêbê: me bakukãmãre memã kum,

“Dja gar memã akabên jarên amã me kute amar pydji prãm jabej kum,

‘Metĩndjwỳnh ne amybỳm kute imar. Ije amã ikabên pydjĩn arênhkôt kute imar’, anhyrkam kwãrik wãnh 'ã adjukanga kêt.

Dja gar aje memã akabên jarênh kôt ar amijo abakumrêx.
 Nok ren ga kôt ar amijo aba kêt ne ren arÿm
 Metîndjwÿnh jarênh kajgon ren o kum amikurê-
 tuw”, ane.

Nãm me bakukãmãre ã memã ane gar arÿm ama. ³⁴ Nhy
 be, ba dja ba ar amã arê gar ama. Djãm ar aje memã
 akabên jarênhkam aje ajte kôt Metîndjwÿnh nâr õ mÿjja'õ
 jarênhmã? Kati. Mrãmri dja gar memã akabên pÿnhbit
 jarê. Kwãrik wãnh aje memã akabên pydjïn arênhkôt ajte
 memã kajkwa jarênh kêt. Metîndjwÿnh kam ÿrkam memã
 arênh kêt. ³⁵ Kwãrik wãnh ar aje memã akabên pydjïn
 arênhkôt ajte memã pyka jarênh kêt. Metîndjwÿnh
 pykakam par djãm djâkam memã arênh kêt. Nâr, kwãrik
 wãnh ar aje memã akabên pydjïn arênhkôt ajte memã
 Djeruxarê jarênh kêt. Kubê Bênjadjwÿr rax djwÿnh nhõ
 krîraxkam memã arênh kêt. ³⁶ Nâr, kwãrik wãnh ar aje
 memã akabên pydjïn arênhkôt ajte akrã jarênh kêt. Mÿj
 ne gar aje omã? Djãm ar ga aje akrãkam akî 'õo akamã nâr
 akî 'õo kakrãtykmã? Arkati. Te aje akîo anhÿrmã. ³⁷ Kam,
 memã akabên pÿnhbit jarê. Aje mrãmri mÿjjao anhÿrmã.
 Kambit memã kum, “Nà. Dja ba ã o ane”, ane. Nâr, aje
 mÿjjao anhÿr kêt. Kam memã kum, “Kati. Dja ba o
 anhÿr kêt”, ane. Jabit memã arê. Memã akabên pÿnhbit
 jarê. Godja gar memã akabên jarê ne me kute ar amar
 pydji kadjï ajte kôt memã apÿnh mÿjja jarênh arÿm akabên
 punu. Kute mrãmri ne me axwe nhõ bênjadjwÿr jâkwa
 kurÿm akabên kator pyrãk. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kute ar amipãnh nêje ar akre.

Ruk 6.29

³⁸ Ne kam ajte arkum,

—Me ar amã,

“Amrêbê: ne me bakukãmãre memã kum,

‘Dja me me'õ no katök gê me o aben man kam pãnh no katök. Nàr, dja me me'õ djwa kwÿr gê me pãnh wa kwÿr’, ane.

Me bakukãmãre ã memã ane.”

Nãm me ã ar amã ane. ³⁹ Nhyim be, ba dja ba ar amã arê gar ama. Djãm ar aje amipãnh meo abikênhmã? Kati. Kwãrik wãnh. Dja me ar ajo ajkê gar amipãnh meo abikênh kêt. Godja me ikra poo anhine djubôkbê ar akurwanh jabej tu me'ÿr anhine nhikjêo apa gê kurwa. ⁴⁰ Nhyim godja me arÿm pykakam me bënjadwÿr'ÿr ajo tẽn 'ÿr ajo bôx ne kum, “Me'õja ne ijo ajkê. Kum arê gê imã o pãnh”, ane. Nhyim bënjadwÿr arÿm amã “Pãnh dja ga kum anhõ kubêkà'õ pydjìn angã”, ane. Djãm aje kubê nêmã? Kati. Dja ga tu kam anhôdjànñ ne kum anhõ kubêkào amãnhkrut ne angã. ⁴¹ Dja me kôt atëmmã amã krà tÿ:x ne amã, “Ga dja ga ikôt tẽ nhyim ajã kirometu pydji apêx”, ane. Ga kam kabênkôt tẽ. Kôt atëmo kirometu pydji apêx. Ga kam ikabên kôt amã kÿnh ne ajte ijukri kôt tẽ nhyim ajã kirometu 'ôdjwÿ apêx. ⁴² Godja me ar amã, “Imã angã”, anhÿr jabej tu kum angã. Godja me ar amã, “Imã angã. Ba kam ï amã kungã”, anhÿr jabej. Kwãrik wãnh kubê nê kêt. Ba ne ba ã ar amã ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Arkum kurê djwÿnh jabêmã kute arkum arênh.

Ruk 6.27, 23.34; Kar 7.60; Rô 12.14

⁴³ Ne kam ajte arkum,

—Me ar amã,

“Me bakukãmãre ne memã kum,
‘Ar amã amibu'ã me ja jabên kam amã akurê djwÿnh kurê’,
ane.

Me ã memã ane.”

Nãm me ã ar amã ane. ⁴⁴ Nhyim be, ba dja ba ar amã arê gar ama. Djãm ar amã akurê djwÿnh kurêmã? Kati. Dja gar amã akurê djwÿnh jabê. Me kute ar ajo Metÿndjwÿnhmã à'wÿr ne kum, “Dja ga o ajkê”, anhÿro baja dja gar meo

Metĩndjwỳnhmã a'wỳ ne kum, “Dja ga o djuw mex”, ane. Amã akurê djwỳnh kaprĩ. Me kute ar amã kabẽn punuo baja ne kute ar ajo bikẽnho baja dja gar meo Metĩndjwỳnhmã a'uw. ⁴⁵ Ar amã akurê djwỳnh jabẽn arỳm Abãm kõt amijo tẽ. Aje amijo kàjkwakam Abãm krakumrẽx kadjy dja gar Abãm kõt amijo tẽ. Ga, Abãm kute me axwemẽ me mex'ã myto apõxja pumũ. Ne kute me katàt kute amijo bamẽ me ate kute amijo ba'ã nao bixadjwỳrja pumũ.

⁴⁶ Godja gar amã me kum ajabêjabit jabê djãm kam Metĩndjwỳnh kute ar amã mex jarẽnhmã? Kati. Mỳkam? Bir, ar amã me kum ar ajabêjabit jabêkam. Amã akurê djwỳnh jabê kêtgam. Djori kam amex? Kati. Nãm ã me bẽnjadjwỳr bajtemmã pi'òk kaprĩo atom djwỳnh djãkĩnhĩ meo ane. Me kum kurê djwỳnh jabê kêt. Djori kam me mex? Kati. Metĩndjwỳnh ne memã axwe jarẽ. ⁴⁷ Godja gar anhõbikwamãbit akabẽn mex jarẽ djãm kam ar amexkumrẽx? Kati. Mỳkam? Bir, ar aje anhõbikwamãbit akabẽn mex jarẽnhkam. Aje akurê djwỳnhmã akabẽn mex jarẽn kêtgam. Nãm ã me bẽnjadjwỳr bajtemmã pi'òk kaprĩo atom djwỳnh meo ane. Me kute kurê djwỳnhmã kabẽn mex jarẽn kêt. Djori kam me mex. Kati. Metĩndjwỳnh ne memã axwe jarẽ. ⁴⁸ Kam ar ga dja gar amextire. Kàjkwakam ar Abãm prĩne mextirekumrẽx. Kudjwa ã ar amextireo anen amã akurê djwỳnh jabê. Nãm ã Jeju arkum ane.

6

Kute ar ukaprĩ'ã arkum karõ.

¹ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar mekam adjukaprĩ. Djãm kam ar aje amim, “Ba memã amibẽn ne mekam idjukaprĩ gẽ ibu'ã me ja imã idjukaprĩ jarẽ”, anhỳrmã? Kati. Kwãrik wãnh amim anhỳr

kêt. Dja gar memã amibên nhym me ar amã adjukapřĩ jarẽ. Djãm kam dja Metĩndjwýnh ar amã akĩnh djà ngã? Ar aje memã amibênkam djãm ar amã akĩnh djà ngã? Kati. Kam ar aje memã amibênkam dja ar amã akĩnh djà nhõr kêt.

² Kam ar aje me õ mýjja kêt mã ar anhõ mýjja nhõr kadjy. Djãm kam ar aje me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metĩndjwýnh mar mexja kudjwamã? Nãm me kute memã amibên nhym me kute memã ukapřĩ jarẽnh kadjy amijo õ'i kakõ. Me bikprõnh djàkam nàr pry kõt amijo õ'i kakõro ba. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwãřĩk wãnh me kudjwa kêt. Mrãmri ar aje amibênkam dja pykakam me ja ar amã ukapřĩ jarẽ. Djãm Metĩndjwýnh dja ar amã akĩnh djà ngã? Kati. Ar aje memã amibênkam dja ar akam kĩnh kêt kumrêx ne ar amã akĩnh djà nhõr kêt. Mrãmri ije ar amã ja jarẽnh kumrêx. ³ Nhym be, ar ga ar aje me õ mýjja kêt mã mýjja nhõrmã tu udju gê me ar abu'ã ar amar kêt. Gê ar aje memã õrkõt me ar abu'ã ar amar kêt. Dja gar memã angãn kwãřĩk wãnh amim, "Arým ne ba kum kungã. Idjukapřĩkumrêx", kwãřĩk wãnh amim anhýro aba kêt. ⁴ Dja gar mebê udju nhym ar Abãm djwýnh arým ar aman ta arým ar amã akĩnh djà ngã. Nhym kam me kunĩ ar apumũ. Nãm ã Jeju arkum ane.

Metĩndjwýnh mã ar kabên'ã arkum ujarẽnh.

Ruk 11.1

⁵ Ne kam ajte arkum,

—Metĩndjwýnh mã ar akabênkam djãm aje me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metĩndjwýnh mar mexja kudjwamã? Me kute memã amibên nhym me kute memã mex jarẽnh kadjy ne me me bikprõnh djàkam nàr pry bikjêrkam Metĩndjwýnh mã kabêno ku'ê. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwãřĩk wãnh me kudjwa kêt. Mrãmri me kute amibênkam dja pykakam me ja memã mex jarẽ.

Djãm Metĩndjwỳnh kute memã mex jarēnhmã? Kati. Me kute memã amibēnkam ne Metĩndjwỳnh mekam kĩnh kêt-kumrēx. Kam dja memã mex jarēnh kêt-kumrēx. ⁶ Ar aje mrãmri kum akabēnmã djãm ar aje memã amibēn kadjy me ipôkri adjãmmã? Kati. Kwārĩk wãnh. Dja gar me kàxã ar anhõ kumoka'ê djwỳnhmã wadjàn amijã ijê. Ar Abãm djwỳnh ne bipdjur. Nãm te bipdjurn kute mỳjja bipdjur kunĩ pumũnh. Dja gar amijã ijê. Ne kam arỳm kum akabēn jarē nhym arỳm ar apumũn ar ama. Ar aman arỳm ar amã akĩnh djà ngã nhym kam me kunĩ ar apumũ. ⁷ Dja gar Metĩndjwỳnhmã amikabēn jarē. Kwārĩk wãnh me kwỳ kudjwa kêt. Me kwỳ kute apỳnh mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêx ne marja ne me 'êx ne arĩk mỳjjamã amikabēn krãptĩ jarēnh kajgoo ba. Ne arĩk amim, “Dja ba kum amijarēnh krãptĩ gê ikabēn krãptĩ man arỳm imarkumrēx”, ane. ⁸ Kwārĩk wãnh me kwỳ ja kudjwa kêt. Djãm we ar aje Metĩndjwỳnhkumrēxmã akabēn krãptĩ jarēnh nhym kôt we kute amarmã? Kati. Ar Abãm djwỳnh, kubê Metĩndjwỳnhkumrēx, djã ne mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêxja kudjwa amakkre kêt? Kati. Metĩndjwỳnhkumrēx ne amak me:xkumrēx ne tu kute ar amar. Ar anhõ mỳjja kêtja tu kute mar. Ar aje kum mỳjjao adjã'wỳr kêttri arỳm kute ar amar.

⁹ Ate gêdja gar ikabēn kôt kum akabēn jarē ne kum, “Djũnwã, ga ne ga kàjkwakam nhỹ ba arỳm ama. Gê me amexo apymaja man amim ajarēn abenmã ajarē.

¹⁰ On me kadjy abēnjadjwỳr ne ar meo aba.

Ga, kàjkwakam me kute akabēn marn kôt kute ar amijo baja pumũ.

Gê me pykakamdjwỳ on me kudjwa ã akabēn marn kôt ar amijo bao ane.

¹¹ Akati jakam ar ijajkwa mãnhkutã ar imã inhõ kwỳ krēn djà ngã.

¹² Ar ijaxwe maro akno. Godja me'õ ar ikam axwe bar o ibiknor jabej ga gadjwỳ ar ijaxwe maro akno.

¹³ Me kute ar imã axwe'ã àpnênh kunĩkôt ga ga ar ijo tỳx bar mebê idjãm tỳx ne ijaxwe kêt. Dja ga ajte Xatanajbê mã ar ipytàro aba.

Mỳkam ne bar ã amã ane? Bir, abê Bēnjadjwỳr djwỳnh. Ga apydji ajitỳ:x ne ara:x rã'ã: rã'ã ne. Tãm ne ja”, ane.

Dja gar ã Metĩndjwỳnhmã akabēno ane. ¹⁴ Nã bãm ar amã, “Dja me'õ ar akam axwe gar tu wãnh axwe maro aknon kam angryk kêt”, ane. Mỳkam? Bir, godja gar me axwe maro aknon kam angryk kêt nhym kàjkwakam Abãmdjwỳ ar ajaxwe maro aknon akam ngryk kêt. ¹⁵ Nhym be, godja gar me axwe mar rã'ãn me kam angryk rã'ã jabej ar Abãmdjwỳ dja ar ajaxwe mar rã'ãn ar akam ngryk rã'ã. Kam ne ba ar amã, “Dja me'õ ar akam axwe gar axwe maro aknon kam angryk kêt.” Nãm ã Jeju arkum ane.

¹⁶ Ne kam ajte arkum,

—Ne kam ar aje Metĩndjwỳnhmã amijajbur jabej djãm ar aje me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metĩndjwỳnh mar mexja kudjwamã? Me kute amijajburo amirĩt ne memã amibēn kadjy ne me amijo nokre kaprĩn aminokreo àpnu. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwãrĩk wãnh me kudjwa kêt. Mrãmri me kute amibēnkam dja pykakam me memã mex jarē. Djãm kam Metĩndjwỳnh kute memã mex jarēnhmã? Kati. Me kute memã amibēnkam Metĩndjwỳnh mekam kĩnh kêt kumrēx ne memã me kĩnh djã nhõr kêt. ¹⁷ Nhym be, ar ga ar aje kum amijajburkam on amikrã ngràn aminokre pō. ¹⁸ Ar aje amijajbur'ã memã amijo amirĩt kêt kadjy ã memã amijo ane. Ar Abãm djwỳnhbê Metĩndjwỳnh ne bipdjur. Nãm te apdjur kute mỳjja bipdjur kunĩ pumũnh. Dja gar ã anen arỳm kum amijajbu nhym ar apumũn ar ama. Ar aman arỳm ar amã

akĩnh djà ngã nhym kam me kunĩ ar apumũ. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kàjkwakam ar ò nèkrêx'ã arkum ujarẽnh.

Ruk 12.33; A Xim 4.8; Ped k 1.4; Idja 10.34

¹⁹ Ne kam ajte arkum,

—Kwārĩk wãnh amim pykakam ar anhõ nèkrêx rax jadjwyr kêt. Kam ne kanêremẽ 'òk arým abê o àpnu nhym me àkĩnhĩ arým 'ã òpòk ne o akĩ. ²⁰ Ate dja gar Metĩndjwýnhmã apê nhym arým pãnh kàjkwa djwýnhkam ar amã nèkrêx rax jadjuw. Kam ne 'òk kute ar abê o àpnu kêt nhym kanêre kute o àpnu kêt nhym me àkĩnhĩ kute 'ã òpòk ne o àkĩnh kêt. ²¹ Mýkam dja kàjkwakam anhõ nèkrêx? Bir, ar aje anhõ nèkrêxkòt ajamak bẽn prãmkam. Dja kàjkwakam ar anhõ nèkrêx rax gar arým kàjkwakam mýjjakòt ar ajamak bẽno aba. Nãm ã Jeju arkum ane.

²² Nhym me nodjwý. Me noo ne me kute mýjja pumũnh. Dja gar ano mex ne ajmã ano kute kêt jabej arým mrãmri arĩt týxkumrêx ne mýjja pumũ. Aje mrãmri ne me a'uri mrãnh mex pyræk. ²³ Nhym be, dja ano rã, ano ajmã kute gar arým arĩt kêt ne aje mýjja pumũnh kêt. Aje mrãmri ne me akamàt kò tykkam mrãnh punuja pyræk. Gêdja gar Metĩndjwýnh kòt aje amijo aba kêt jabej kute ar amã amikukràdjà jarẽnhja kòt aje amijo aba kêt jabej arým ar aje me'õ akamàtkam ba pyræk, aje me'õ akamàt kò tyk týxkam mrãnh punuja pyræk.

²⁴ Ë, nhýnh ne me'õ amẽ õ bẽnjadjwyr ajkrut ne kum apê? Kati, gêdja o anen kam te o ane. Gêdja kum ja kurên kam kum ja jabê. Nàr kon, gêdja kum ja kĩnh ne kumãbit apê ne kam kum ja kurên kum àpênh kêt ne. Dja gar amã Metĩndjwýnh kĩnh ne ajte amã nèkrêxo atom raxja kĩnh ne kam kute bẽnjadjwýr amãnhkrutmã adjàpênh pyræk. Dja gar te o ane, ane.

Amikam umar punu kêt 'ă kute arkum karõ.

Ruk 16.13; Pir 4.6; Ped k 5.7

²⁵ Ne kam Jeju ajte arkum,

—Kwãrik wãnh amikam adjumar punun amim, “Mỳj dja ba kukrẽ, mỳj dja ba o ikõ, mỳj dja ba adjà?” Kwãrik wãnh ã adjumar punuo anhỳr kêt. Djãm Metĩndjwỳnh kute ar akudjwa djwỳmẽ kubẽkàbit maro ba? Kati. Kute ar gajbit ar amar tỳx. Kute ar amar tỳxkam dja ta arỳm ar amã ar anhõ kwỳ krẽn djãmẽ ar anhõ kubẽkãmẽ kungã. Kam, kwãrik wãnh amikam adjumar punu kêt. ²⁶ Ga, kỳjrũm kwênhja pumũ. Djãm kwênh kute pur kre nàr bàygogo djê nàr o atom ne kute õ kikrekam adjwỳr? Kati. Kwênh kute ã o anhỳr kêt nhym kàjkwakam Abãm tu o djuw mex. Metĩndjwỳnh ne kum kwênh kĩnh ngrire. Ar gajbit kum ar akĩnhkumrẽx. Kam ar gajbit dja ar ajo djuw mexkumrẽx. Kam kwãrik wãnh amikam adjumar punun amim, “Mỳj dja ba kukrẽ”? anhỳr kêt. ²⁷ Djãm amikam ar adjumar punun arỳm ar adjumar punuo ar aje amũ atyk kêt mã aminhõ akati kamẽnh mã? Kati. Ar aje te o anhỳr mã.

²⁸ Mỳkam ne gar anhõ kubẽkà prãmje amikam adjumar punu? Ga, kapôt kam pidjõrãja pumũ. Mỳj ne pidjõrã abatàn on? Djãm pidjõrã àpênh nàr djãm kute õ kubẽkà kayr? Kati. ²⁹ Bẽnjadjwỳr raxbê Xaromão nhõ kubẽkà me:xkumrẽx ne kume:x. Djãm mexo kute pidjõrã pyrãk? Arkati. Pidjõrã ne mexo kute Xaromão nhõ kubẽkà jakrenh me:xi. ³⁰ Metĩndjwỳnh ne pidjõrã kre nhym abatàn ne arỳm mexkumrẽx. Akatija tãm kam ne mex nhym akati nhym me arỳm kaban kuwykam kurẽ nhym arỳm xêr. Ga, Metĩndjwỳnh kute prĩne pidjõrão djuw mex nhym mexkumrẽxja pumũ. Mỳkam ne gar amim Metĩndjwỳnh mar rerekre? Kum pidjõrã kĩnh ngrire. Nhym be, ar gajbit Metĩndjwỳnh kum ar akĩnhkumrẽx.

Tãm dja gar ama. Djãm kute ar ajo djuw mex kêt mã got? Dja ar ajo djuw mexkumrêx gar arým anhõ kubêkà.

³¹ Kam kwãrîk wãnh ar anhõ mÿjja prãmje amikam ar adjumar punu kêt. Kwãrîk wãnh amim, “Mÿj dja ba kukrê”? nàr, “Mÿj dja ba o ikõ”? nàr, “Mÿj dja ba angij”? kwãrîk wãnh amim anhÿr kêt. ³² Apÿnh pyka djàri me kute Metîndjwÿnh mar kêtja kute mÿjja jakõtbit amak bën ne. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwãrîk wãnh. Kàjkwakam ar Abãm kute ar amar. Ar anhõ mÿjja kêtja kunîkõt kute ar amar. ³³ Nhym be, ar ga, djãm ar amã mÿjja ja kînhmã? Kati. Kwãrîk wãnh. Bir, mÿj dja gar amã kînh? Bir, Metîndjwÿnh kute ar apytàr ne kute ar ajo bajabit dja gar kumrêx amikam mar tÿx. Ne kôt ar ajaxwe kêt djwÿ dja gar mar 'ãno dja. Ja dja gar amã kînh nhym kam arým ar amã mÿjja kînhja kunî ar amã kungã. ³⁴ Kwãrîk wãnh ar amikukãm adjumar punu'õ mar kêt ne amim, “Godja akatibê idjumar punu djà'õ iwÿr bõx jabej mã gêdja ba nê”? anhÿr kêt. Djãm akati 'õkam Metîndjwÿnh kute ar ajo djuw mex kêt mã? Kati. Akati kunîkõt kute ar ajo djuw mex. Dja akati nhym Metîndjwÿnh ta arým ar ajo djuw mex. Ar adjumar punu ar awÿr bõx jabej ajbit dja gar amikam ama. Kwãrîk wãnh amũ amikukãm adjumar punu'õ maro atêm kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

7

Ar kute me'ã axwe rênho nêje kute ar akre.

Ruk 6.37; Rô 2.1; Kô k 4.5; Xij 4.11

¹ Ne kam ajte arkum,

—Ar aje me axwe jabej me kukjêr kêt kam mÿkam ne gar tu me'ã amim, “Axwe”, anhÿro aba? Kwãrîk wãnh. Dja gar me'ã axwe rênho aba nhym me arým amipãnh ar ajã axwe rê nàr Metîndjwÿnh arým ar amã ajaxwe jarê. ² Godja gar

me'ã mỳjja'õ man kôt tu 'ã, “Axwe”, ane. Djãm kam me nàr Metĩndjwỳnh akam kĩnh? Kati. Dja gar me'ã ane nhym me nàr Metĩndjwỳnh arỳm ar gadjwỳ ar ajã mỳjja tãm man kôt ar ajã axwe mẽ. Dja gar Metĩndjwỳnh kudjwa memã õr rũnh nhym kam me akubyn ar aje memã õr 'ãnh ar amã kungã, ane.

³ Mỳkam ne gar akamy nokam pyka jaũmbit pumũn kam ar anokam pĩponhtija pumũnh kêt ne? ⁴ Djãm ar aje akamymã kum, “Akmere, amrẽ ba amã anokam pyka jaũmwã kaba”, anhỹrmã? Ne kam ar anokam pĩponhtiwã pumũnh kêt kumrẽx ne. Ar aje aminokam pĩponh pumũnh kêt kam we ã kum ane. ⁵ Kê. Mrãmri ne gar apunu rax ne kam ajajkwakambit amimexo amra. Akumrẽx gêdja gar aminokam pĩponhtiwã kaban kam arĩt mex ne arỳm kôt ar akamy nokam pyka jaũm ngrire wã kaba. Kam dja gar akumrẽx wãnh ajaxwemã anhire. Ne kam arỳm aje aminokam pĩponhti kadjàr pyræk. Ar ga dja gar akumrẽx wãnh ajaxwemã anhire ne kam arỳm amex ne ajaxwe kêt ne ar akamy jaxwe nêje kukrà kadjy arỳm amex. Amex kute arỳm ar akamy nokam pĩ jaũm kadjàr kadjy kute arĩt mex pyræk.

⁶ Me kwỳ ne me kum axwe kĩnh ne kam axwe'ã maje kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêt. Djãm me jamã aje Metĩndjwỳnh kabẽn jarẽnhmã? Kati. Ga ren me jamã arẽ ne ren aje mrãmri me kute ropremã Metĩndjwỳnh nhõ mỳjja rẽnh pyræk nàr me kute angrô jamymã kryt karỳr rẽnh pyræk. Kwãrĩk wãnh o anhỹr kêt. Ga ren o ane nhym ren me kum Metĩndjwỳnh kabẽn kurẽn o ajkẽn akẽx ne gadjwỳ ajo ajkẽ. Kute mrãmri ne ropre kute mỳjja mex nhirẽnh nhym angrô jamy ituo kryt karỳr ngãnhja pyræk. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ar kute Metĩndjwỳnh 'wỳr'ã arkum ujarēnh.

Mak 11.24; Dju r 14.13; Ruk 11.9; Tex k 5.17

⁷ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar tu mỳjja'a 'uw, mã mỳjja'a 'wỳro tē nhym Metĩndjwỳnh arỳm ar amã kungã. Ga, ar aje mã mỳjja jabej ne kam arỳm kum ajapôxja pumũ. Ne kam mã kikre jajkwa krekremã akabēno aku'ê nhym arỳm me kute ar amã 'ã rēnhja pumũ. Dja gar ã Metĩndjwỳnh 'wỳro ane. ⁸ Be, me kute mỳjja'a 'wỳr 'ãno ãm gēdja Metĩndjwỳnh arỳm memã kungã. Ga, me kute mỳjja jabej ne kum apôxja pumũ. Ne kam me kute kikre jajkwa krekremã kabēno ku'ê nhym arỳm me kute memã kikre'ã rēnhja pumũ. Dja gar gadjwỳ ã mỳjja'a Metĩndjwỳnh 'wỳro ane nhym arỳm amã o amirĩt. ⁹ Nhỹnh ne ar akra'õ tēn djwỳ'ã ar ajuw gar kum kēn ngã? ¹⁰ Ne tep'ã ar ajuw gar kum kangã ngã. Arkati. ¹¹ Be, gar ajaxwekam aje akramã mỳjja mex nhōrja pumũ. Nhym be, kàjkwakam ar Abãm mextire ta gēdja ar amã amũ mỳjja mex nhōro ar ajakre.

¹² Kam gar aje amibu'ã me'ã amim “Gê me imã mex”, “Gê me imã mex”, anhỹro aba. Kute aje me'ã amim anhỹro aba pyræk ar gadjwỳ dja gar amikabēn kôt ã memã amexo ane. Dja ga ã memã amexo anen arỳm Metĩndjwỳnh kabēn kukràdjà kôtdjwỳ aje amijo aba mexkumrēx. Mōjdjê kute kabēn jarēnh kôt aje amijo aba mexkumrēx. Me kute Metĩndjwỳnh kukwakam memã kabēn jarēnhdjwỳ aje kôt amijo aba mexkumrēx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Apỹnh pry'ã arkum ujarēnh.

Ruk 13.24

¹³ Nhym kam mrãmri me kute mỳjja mar ne kôt ar amijo ba ne kute pry pyræk. 'Ã ne Jeju arkum,

—Ikôt dja gar amijo aban arým abê tỳx kute mrãmri ne pry kre ngrire mebê tỳx pyræk. Nhyr be, dja gar me kum ikĩnh kêtja kôt ar amijo aban arým amã rerekre. Amã tỳx kêt kute mrãmri ne pry kre raxkôt me mrãnh memã tỳx kêt pyræk. Kwãrik wãnh me kum ikĩnh kêtja kôt ar amijo aba kêt. Aje pry jajkwa krekre ngrirekôt adjãr mãn prãbê dja ga on amim iman ikôt ar amijo aba. Me krãptĩ ne me me kum ikĩnh kêtja kôt ar amijo ba. Memã tỳx kêtê kute mrãmri ne me kute pry jajkwa krekre raxkôt ngjêx nhyr memã tỳx kêt pyræk. Kute pry kre rax kôt me mör memã tỳx kêt pyræk. Dja gar me kum ikĩnh kêt kôt ar amijo aban arým akuno. Me biknor tokry djãkam akuno. ¹⁴ Nhyr be, me ngrêrebit ne me imã apôx ne amim imaro ba. Me kute mrãmri ne me ngrêre pry jajkwa kre kre ngriremê pry kre ngriremã apôx pyræk. Ar ga dja gar imã akaton amim imaro aban arým atĩn ne, Metĩndjwỳnhkôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ar amijã no tỳx'ã arkum ujarênh.

¹⁵ Ne kam ajte arkum,

—Me kute amijo 'êx ne memã, “Ba ne ba ibê Metĩndjwỳnh kukwakam kabên jarênh djwỳnh”, anhÿro bajabê amijã ano tỳx. Nãm me kute mrãmri ne rop krori kute amijo mrykĩ'ãtomti kã jangjênh ne bôx pyræk. Me ta ne me kute amijo imar mex ne ar awÿr bôx. Nhyr be, kati. Nãm me ar anoo akno. Me kã kadjwỳnhbê ne me kute mrãmri ne rop jamrex pyræk. Me axwe. Ne kute ar amã Metĩndjwỳnh'ã 'êx ne kabên kêt jarênhmã ne ar awÿr bôx. Kute o ibê amiwÿr ar ajo akêx ne ar ajo bamã ne ar awÿr bôx. ¹⁶ Mÿj dja gar me omũnh ne memã akator on? Bir, mÿj dja gar pidjôjadjwÿ mar on? Bir, ô ne parbê rôrôk ne ikwãn o bario amirĩt nhyr me kôt kum apôx. Ga, rojtikam tyrti apôx kêtja pumũ. Ar gadjwÿ dja me apÿnh

kabên punu jarên àpênh jaxwe gar me omün arým memã akaton amim, “Be, ga, axweja pumũ. Kabên kajgo. Nãm Metĩndjwýnh'ã 'êx ne kabên kêt jarênho ba”, ane. Djãm mrýnhĩkam me kute akrô djôbê uba rênh? Kati. Nàr, djãm prêxkam me kute pidjôbê pigu rênh? Kati. ¹⁷ Bàri mexkam ne ô mex arij. Nhym be, bàri punukam ne ô punu arij. ¹⁸ Bàri mexkam ne ô punu arij prãm kêtumrêx. Nàr, bàri punukam ô mex arij prãm kêtumrêx. ¹⁹ Bàrikam ô punu jariija kunĩ ne me kute akàr ne kuwykam rênh. Dja me ã kute Metĩndjwýnh'ã 'êx ne kabên kêt jarênho bajao ane. ²⁰ Be, me àpênh jaxwe dja gar omün arým kôt kum akato. Me kute Metĩndjwýnh kabên kêt jarênhja dja gar ama. 'Ã ne ba ar amã, “Ga, rojtikam tyrti apôx kêtja pumũ”, ane.

²¹ Me kute arĩk imã, “Ga abê inhõ Bẽnjadjwýr djwýnh. Ga ne ga ijo aba”, anhýrja. Djãm me ja kunĩ kàjkwakam Bẽnjadjwýr djwýnh kute amim me utàr ne ar meo bamã? Kati. Me kute amim kàjkwakam lbãm kabên mar ne kôt kute amijo babit. Me jabit dja Bẽnjadjwýr djwýnh amim me utàn ar meo ba. ²² Ije memã axwe pãnh jarênh nhõ akati wãkam dja me krãptĩ aminêje imã, “Bẽnjadjwýr djwýnh. Djãm akukwakam ije memã akabên jarênh kêt got ga ikanga? Djãm akukwakam ije me karõ punu kujaêk kêt got ga ikanga? Djãm akukwakam ije mýjja pumũnh kêt nhipêx kêt got ga ikanga? Mýjja rũnh, mýjja krãptĩ ne ba ipêx ga ikanga”, ane. Ije memã axwe pãnh jarênh djã nhõ akatikam dja me ã imã ane. ²³ Kam dja ba irã ipôkri me kunĩmã kum, “Kati. Djãm ikukwakam ne ga mýjja nhipêx? Kati. Wãnh amikukwakam ne ga mýjja nhipêx. Ba ije amar kêt. Rũm imã akàx. Me adjàpênh jaxwe”, ane. Dja ba ã memã ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me kute apÿnh kikre nhipêx'ã arkum ujarênh.

Ruk 6.47

²⁴ Ne kam ajte arkum,

—Me kunĩ kute ikabênja mar ne kôt kute amijo baja ne me kute mrãmri ne me'õ jamak mex pyræk. Me'õ jamak mexja kênkam amim kikre. ²⁵ Nhym kam te 'ã na axidjuw ne te 'ã ngô tàmm ne te kôk djàbêr tÿx kikre karngro nhym tÿm kêt. Kênkam kute ipêxkam ne tÿm kêt. ²⁶ Nhym be, me kunĩ kute ikabênja mar kajgon kôt kute amijo ba kêt ne me kute mrãmri ne me'õ bèn kati pyræk. Me'õ bèn kati pykatikam amim kikre. ²⁷ Nhym kam 'ã na axidjuw ne 'ã ngô tàmm ne kôk djàbêr tÿx kikre karngro nhym arÿm tÿm. Djã nãm kàjbê ban tÿm got? Kati. Nãm tu ban gru: ane.

²⁸⁻²⁹ Nãm ã Jeju memã anen arÿm memã amikukràdjà jarênh pa. Nhym me kabên man kam ari ar aben pumÿn kam abenmã kum,

—Tô mÿj kabên ny gotja? Nãm prĩne kute amimarkôt katà:t memã amikukràdjà jarênhkumrêx. Nãm ã me bènjadjwÿr rÿnh kwÿ kabên mex anen ar prĩne kabêno meo atomo ba, ane. Djã nãm ã Môj djê kukràdjà mar djwÿnh memã arênh ane? Kati, nãm me ari no prôt ne ari kukràdjà jarênh'ã umju:w ne kute arênh katàt kêt kumrêx.

8

Me'õ ï kajêkam tê'ã ujarênh.

Mak 1.40; Ruk 5.12

¹ Nhym kam krãnh'ã arÿm rwÿk tẽ. Nãm rwÿk tẽ:n arÿm ruw. Nhym me krãptĩ: kôt mō. ² Nhym kam me'õ ï kajêkam têja 'ÿr bōx ne parbê kōnkrão nhÿn kum rax jarên kum,

—Běnjadjwÿr djwÿnh, ga aje inhĩ kajêkam itêkôt aje ipumũnh ne aje mar. Aje ijo mex prãm jabej ba ren arÿm imex ne, ane. ³ Nhy m arÿm 'ÿr ikran kupên kum,

—Ije ajo mex prãm. On amex, ane. Nhy m arÿm 'ã ĩ kajêkam tēja apêx nhy m arÿm mex ne. Kute o ãm tãm kam tẽmbê kà mex ne. ⁴ Nhy m kum,

—Kwãrĩk wãnh ga amijarẽnh kêt. Dja ga tu katát mã me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh'ÿr tẽn kum amibẽ, kum amikà bẽ. Ne kam kum mry ngã gẽ akadjy Môjdjê kukràdjà kôt Metĩndjwÿnhmã mry gan kum kungã. Arÿm akà mexkam dja ga kum mrywã ngã gẽ me kunĩ apumũ, arÿm akà mexkôt apumũ. Nãm ã Jeju me'õmã ane.

Kute amybÿm me'õo mex.

Ruk 7.1

⁵ Ne kam arÿm tẽn krĩraxbê Kapanamã wadjà. Nhy m krākamngõnh krãptĩ kubê 100 nhõ bẽnjadjwÿr arÿm 'ÿr bõx ne kum õ àpẽnho no katon kum arẽn kum,

⁶ —Běnjadjwÿr djwÿnh, inhõ àpẽn arÿm akryn tokry rax ne kikrekam arek nõ, ane.

⁷ Nhy m Jeju kum, “Ba 'ÿrn o mex”, ane.

⁸ Nhy m krākamngõnh nhõ bẽnjadjwÿr kum,

—Djãm imex got ga inhũrkwãmã tẽ? Kwãrĩk wãnh. Dja ga akabẽnbit jarẽ nhy m arÿm inhõ àpẽn mex ne. ⁹ Inhõ bẽnjadjwÿr kute raxo ijakrenhja ne imã kabẽn ba kabẽn man kôt ar amijo iba. Ne kam ba ibê me krākamngõnhre nhõ bẽnjadjwÿrkam ba memã ikabẽn nhy m me ikabẽn kôt ar amijo ba. Ba 'õmã kum, “'ÿr tẽ”, ane nhy m arÿm 'ÿr tẽ. Ba kam ajte 'õdjwÿmã kum, “Amrẽ tẽ”, ane nhy m arÿm amrẽ tẽ. Ba inhõ àpẽnhmã kum, “On mÿjja kupê”, ane nhy m arÿm kupê. Kam ne ba amã, “Abẽnjadjwÿr djwÿnhkam dja ga akabẽn nhy m arÿm akabẽnkôt mex ne”, ane. Krākamngõnh nhõ bẽnjadjwÿrbê ne me bajtem.

¹⁰ Nãm Jejumã ane nhym kuman arým kam no tyn djan kôt ba djwýnh arkum,

—Be, me'õ bajtemja kute tu amim imar mexkumrêx. Mebê idjaerkumrêx ren kudjwa ã amim imaro ane. Nhym be, kati. Me kute kudjwa ã amim imaro anhÿr kêt. Pydji bajtemkam kute amim imar me:xkumrêx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx. ¹¹ Ë, ba ar amã arê gar ama. Kàjk-wakam Bênjadjwÿr djwýnh arým kute pykakam amim me utâr ne ar meo bakam dja gwaj me bakukãmãremê ro'ã banhõ kwÿ krê. Abraãomê Idjakmê Djakomê ro'ã banhõ kwÿ krên mexo nhÿ. Nhym kam dja me bajtem krãpti: ban bõx, myt apõx djârũm bõx ne myt ngiêx djârũm bõx. Bõx ne arým gwaj baro'ã õ kwÿ krêno nhÿ. ¹² Nhym be, mebê idjaerkumrêxja dja Metindjwýnh arým bõm me kumê. Bênjadjwÿr djwýnh bit kute amim me utâr ne ar meo baja, me tãm dja arým bõm me kumê. Bõm mebê idjaer mẽ nhym me wãnh akamàt kô tykkam ar ba. Wãnh ne me amim ngryk ne tokry djàje amijanên ar àmra ba. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹³ Ne kam me krãkamngõnh nhõ bênjadjwÿrmã kum,

—Aj mã. Ga ne ga tu amim imarkumrêx. Kôt dja ba arým amã ã o ane, ane. Nhym myt tãmkam arým õ àpênh mex ne.

Kute me punu krãptio mex.

Mak 1.29; Ruk 4.38

¹⁴ Nhym kam Jeju arým Pedru nhõ kikrekam bõx nhym Pedru djupãnhdjwÿ kanên nõ. ¹⁵ Nhym 'ÿr bõx ne arým ikra kupê. Kupê nhym kanê arým kum ire. Kum ire nhym arým kãmã djan arým mex ne. Ne kam arým aro djuw mexo ba.

¹⁶ Nhym kam ar'ã para nhym me arým 'ÿr me krãptio bõx. Me karõ punu kute meo baja tãm ne me'ÿr meo bõx. Nhym mã me'ã kabênbit jarê nhym mã me karõ punu

umaje mō. Memã iren mã mō. Jeju arým mã me kunĩkam me karō punu kujate. Ne kam ajte me punudjwý kunĩo mex. ¹⁷ Amrêbê: ne ujarênh djwýnhbê Idjaij Jeju'ã ajarê. Kute meo mex'ã ajarê. Nãm Metĩndjwýnh kukwakam 'ã ajarê. Nãm me bakukãmãremã kum, “Apýnh me bapunu djàri, apýnh me bakanê djàri nhym kute amijã me bamar.

Kute mrãmri ne me kute jênh pytĩo bakam kute amijã mar pyrãk. Nãm ã amijã me bamaro ane.”

Nãm ã Idjaij me bakukãmãremã ane. Jeju kute meo mex'ã ne memã arê. Nhym kam me aben djô'ã arêho mō:. Arêho mōr tãmtã arým 'ýr o bôx. Tũ:mrãm, me bakamingrãnyrekam Jeju arým kato. Katon kam arým abatãnh ne ar ba. Ne kam arým me punuo mexo ba. Metĩndjwýnh kukwakam Idjaij kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt Jeju arým ã meo mexo bao ane.

Ar'õ bit kute Jeju kôt amijo bikamênh.

Ruk 9.57

¹⁸ Jeju me punuo mex ne arým amibu'ã me krãptĩ: pumũ. Ne kam arým arkum,

—Gwaj on akàx nhikjê mã rê, ane.

¹⁹ Nhym kam Môjdjê kukràdjã mar djwýnh'õ 'ýr bôx ne kum,

—Ë, ujarênh djwýnh, ba arek akôt tẽ. Dja ga nhĩ'ãm amrãnh kunĩkôt ba akôt mrã, ane.

²⁰ Nhym kam kum,

—Ë, ga, djoti pykakam kreja pumũ. Ne kwênh kýjrũm aêja pumũ. Mrymê kwênhbit ne õt djã kute amim kre pumũnhkôt kam õt djã. Nhym be kati. Ba ne ba inhõ kikre kêt. Inhikwã djã kêt. Ije amijo inhĩ ne me awýr irwýk nhýnh ne ba inhũrkwãja? Kon, gop ga amiman kam ikôt atêm jabej nàr kon, arek dja, ane.

²¹ Nhym kam me'õ ja kute Jejukôt bamã ne kum,

—Bênjadwÿr djwÿnh, ba ibãm kumrêx jadjà. Ne kam arÿm akôt ar iba, ane. Nhyim kum,

²²—Kati. Amrê on ikôt ar aba. Gê me kute Metîndjwÿnh mar kêt wãnh me tyk jadjà. Me kute mar kêt ne me kute mrãmri ne me tyk jamakkre kêt pyræk. Gê me wãnh ôbikwa tyk jadjà. Nãm ã Jeju kum ane.

Jeju kôkmã bën tÿx.

Mak 4.35; Ruk 8.22

²³ Ne kam ar kà'ÿr tẽn 'ÿr bôx. Nhyim Jeju arÿm kàkam nhÿ nhyim kôt ba djwÿnh ar arÿm kôt nhÿ. Nhyim kam ar arÿm kà kujaten amũ tẽ. ²⁴ Tẽ: nhyim ar aêrbê na 'itÿx ruw nhyim kôk 'itÿx wabê. Nhyim ngô arÿm aben pumjuw ne kà nhiby ato. Nhyim be, Jeju wãnh arek ôto nõ. ²⁵ Nhyim kam kôt ba djwÿnh ar 'ÿr tẽn arÿm tok ne kum,

—Bênjadwÿr djwÿnh, gop ar ipytà. Arÿm gwaj badjâr 'ÿr, ane.

²⁶ Nhyim arkum,

—Nã gãm ar amim imar rere:kre. Mÿkam ne gar atîn prãm? ane. Ne kam kàjmã djan kôkmã bën tÿx. Nhyim arÿm tu ngô mên nõ.

²⁷ Nhyim ar te kute marmã kam no tyn djan abenmã kum,

—Mÿj got on nhyim kôkmẽ ngô raxmẽ tu kabên kôt ã amijo ane? ane. Nãm ar ã abenmã ane.

Me karõ punu krãpti: kute ar me'ôo ba.

Mak 5.1; Ruk 8.26

²⁸ Nhyim kam Jeju arÿm ngô nhikjêmã bôx ne wabi. Kam ne pyka nhidjibê Djeradja. Nãm wabi nhyim me'ô amãnhkrut ar arÿm kajpa. Me karõ punu ne ari aro ba. Me tykmã kikre kurũm ne ar mõi. Ar àkrê: nhyim me te ar umaje ne te ar'ãnh tẽmmã. ²⁹ Nãm ar Jeju kajpan arÿm kàj bê amran aminêje kum,

—Mỳj nã Metĩndjwỳnh Kra? Djãm me inhõ akati kêtři dja ga me imã me itokry jadjà? ane.

³⁰ Nhyim nĩjar angrô jamy krãptĩ: àkur mỗ. ³¹ Nhyim kam me karõ punu kum amijo a'uw ne kum,

—Aje me ikujaêk prãm jabej ba me angrô jamy krãptĩ:wãmã wadjà, ane.

³² Nhyim kum, “Aj mã”, ane. Nhyim me arỳm kato. Katon arỳm angrô jamy krãptĩ:mã wadjà. Wadjà nhyim arỳm angrô jamy kunĩ prõt ne. Pyka krã'yr'ã aparmã prõt tỳ:x ne arỳm imôtikam nox ne aminhimex ne. ³³ Nhyim angrô jamy pumũnh djwỳnh ar omũn arỳm krĩraxmã prõt ne. Prõt ne arỳm bõx. Bõx ne arỳm prĩne memã mỳjja kunĩ'ã ajarẽ. Ne ajte me karõ punu kute ar o baja'ã ajarẽ.

³⁴ Nhyim krĩraxkam me krãptĩ kute Jeju pumũnhmã 'yr mỗ. Ne kam arỳm omũn kam anon kum,

—Gop me inhõ pyka kurũm akato, ane.

9

Kute me'õ jakryo mex.

Mak 2.1; Ruk 5.17

¹ Nhyim kam Jeju ar arỳm kàkam wadjàn nox ne arỳm akàx nhikjê mã rê. Ne kam wabin krĩraxkam ar ba tũm-jamã tẽn bõx. ² Nhyim ar kwỳ kum me'õ jakryo bõx. Ikwã djàkam nør rã'ã nhyim ar kum o bõx. Nhyim amim,

—Be, ar ja ne ar tu amim ikamnhĩxkumrẽx, ane. Ne me'õ jakryjamã kum,

—Akmere, on akĩnh. Jakam ne ba arỳm ajaxwe kunĩ maro aknon kam ingyryk kêt ne, ane. Djã nãm tẽmbê me'õ jakryo mex got? Kati, nãm amidjêje nẽn kum jabit jarẽ nhyim êje nõ. Jeju ta ne axweo akno.

³ Nhyim wãnh Mỏjdjê kukràdjà mar djwỳnh kwỳ arỳm amim,

—E kum be, me'õ ja ne ajmãn Metĩndjwỳnh japrỳo djan amijo Metĩndjwỳnho dja. Metĩndjwỳnh pydji ne kute me axweo biknorn mekam ngryk kêt, ane. ⁴ Nãm me ã õkre kadjwỳnhbê anhỳro kumex nhym arỳm tu me kuman memã kum,

—Mỳkam ne ga me anhõkre kadjwỳnhbê ijo kajgon ijaprỳo akumex? ⁵ Ë, ba me amã mỳjja amãnhkrut jarẽ. Mỳj ne amirĩt, nẽn? Ba ren kum, “Ba arỳm ajaxwe maro aknon akam ingryk kêt”, ane. Nàr kon, “On kàjmã djan tẽ”, ane. Mỳj ne ren amirĩt, nẽn? Nã bãm ren kum, “Ba arỳm ajaxwe maro aknon akam ingryk kêt”, ane nhym amirĩt kêt kumrẽx ne. Tãmbit ne amirĩt kêt.

Nhym be, kàjmã me ku'ê, ije ren me'õmã kum, “Kàjmã djan tẽ”, ane nhym ren arỳm amirĩt. Tãmbit ne amirĩtkumrẽx. ⁶ Dja ba kum, “Kàjmã djan tẽ”, anen arỳm o mex ga me arỳm omũn arỳm amim, “Be ga, Jeju kute me'õ jakryo mexja pumũ. Be, djãm kute me axweo biknor kêt got? Mrãmri ne Metĩndjwỳnh arỳm amijo ĩ ne pyka jakam amikabẽnkõt ari me axweo biknoro ba”, ane. Me aje amim ja jarẽnh kadjy dja ba me'õ jakryjao mex. Nãm ã Mõjdjê kukràdjà mar djwỳnhmã anen arỳm tu me'õ jakryja'ỳr akẽx ne kum,

—On kàjmã djan anhikwã djà mỳn anhũrkwãmã o tẽ, ane. ⁷ Nhym kam arỳm me aêrbê kàjmã djan ikwã djà mỳn ùrkwãmã o tẽ. ⁸ Nhym me krãptĩ omũn kam no tyn kumex ne amim,

—Ë, arỳm ne djãm mrãmri o mex nhym mrãnh mexja pumũ. Mrãmri ne kabẽnkumrẽx. Djãm kute me axweo biknor kêt got? Mrãmri kute Metĩndjwỳnh kabẽnkõt me axweo biknorkumrẽx. Ga, kute kam me'õo mex nhym mrãnh mexkumrẽxja pumũ. Metĩndjwỳnh mexkumrẽx, ane. Nãm me krãptĩ: ã amim ane.

Kute amikôt Matêu kamênh.

Mak 2.13-15; Ruk 5.27-29

⁹ Nhyam kam Jeju arým tẽ. Tẽ: nhyam me'õ bẽnjadjwýr bajtemmã pi'òk kaprĩo atom djàkam nhỹ. Idjibê ne Matêu. Nhỹ nhyam arým omũn kum, “Amrẽ mã ikôt ajkamẽ”, ane. Nãm kum ane nhyam Matêu arým amim kabẽn man kàjmã dja. Kàjmã djan arým kôt ajkamẽ.

¹⁰ Nhyam kam arým Matêu nhũrkwākam tẽn bõx ne arým õ kwý krẽno nhỹ. Nhyam bẽnjadjwýr bajtemmã pi'òk kaprĩo atom djwýnh krãptĩ bõx ne Jejumẽ ro'ã nhỹ. Nhyam we me axwedjwý ikô'ã nhỹ. Me krãptĩ ne me nhỹ. Jeju kôt ba djwýnh ne ar Matêumẽ ro'ã nhỹ. ¹¹ Nhyam mebê pardjêu arým me ja pumũn arým Jejukôt ba djwýnh arkum,

—Je tô, djãm me wã axwe ngri got? Mýkam ne ar anhõ ujarẽn nhỹ djwýnh me ro'ã õ kwý krẽno nhỹ? Bẽnjadjwýr bajtemmã pi'òk kaprĩo atom djwýnhmẽ me axwemẽ ro'ã õ kwý krẽno nhỹ, ane.

¹²⁻¹³ Nhyam Jeju arým ar kabẽn ma. Ar kute,

—Djãm me wã axwe ngri got? anhýrja Jeju arým kuman arkum,

—Djãm me mex'ýr ne me kane djwýnh mrã? Kati, me kanê'ýrbit ne me kane djwýnh mrã. Badjwý ne ba me axwe'ýr tẽ. Djãm we me amex'ýr ne ba tẽ? Kati, me axwe'ýr ne ba tẽ. Me tãm ne ba amiwýr me ku'uw. Me amikam kaprĩren wãnh axwemã irern iwýr amijo akẽxmã ne ba amiwýr me ku'uw. Nhyam be, amrêbê: ne Metĩndjwýnh me bakukãmãremã kum,

“Djãm me aje imã mry bõr djãm imã kĩnh?

Kati. Me amã me kaprĩ. Ja ne imã kĩnh”, ane.

Mýj'ã ne Metĩndjwýnh me bakukãmãremã ja jarẽ? Ja dja gar tẽn ama. Mýkam? Bir, me axwe ne ba amikôt me ku'uw. Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane.

Me kukràdjà tùm'ã ujarënh.

Mak 2.18; Ruk 5.33

¹⁴ Nhyam kam Djuão. Kubê ngômã me angjênh djwýnh. Djuãookôt ba djwýnh ar arým Jeju'ýr bôx ne kum,

—Ar ba ne bar ije Metíndjwýnhmã amijajbur kumex. Mebê pardjêudjwý ne me kute kum amijajbur kumex. Nhyam be, akôt ba djwýnh ne ar kute kum amijajbur kêt. Mýkam? ane.

¹⁵ Nhyam Jeju tu amijã mjên jarën amikôt ba djwýnh ar'ã mjênme ro'ã ar ar ba jarën arkum,

—Ga, me kute abenã mjênme prômë rênhja pumü. Djãm ar mjênme ro'ã ar baja kaprîn mýr got? Arkati. Ar kînhkumrëx ne ar õ kwý krên rax. Adjým, dja apýnh akati amrë mörjakam me Ar kubê mjêno tým ne mã o mō. Nhyam kam gédja ar kaprîren arým Metíndjwýnhmã amijajburo ba. Nãm ã Jeju Djuãookôt ba djwýnh arkum ane. Amijã ne mjên jarë. Ne amikôt ba djwýnh'ã ne mjênme ro'ã ar ar baja jarën arým ã arkum ane. Mýj'ã ne me kute Ar kubê mjêno týmja jarë? Bir, ta amijã ne arë. Jeju dja meo tým ne mã o mō. Kambit dja kôt ba djwýnh amijajburo ba.

¹⁶ Be, ga, me kute jãm amim Jeju kukràdjà ny mar ne ajte kute jãm amim me kukràdjà tùm marja pumü. Me kute amë kukràdjà maro bakam umar mex kêt. Me kute mrãmri ne kubèkà ny kubèkà tùm'ã ir pyræk ne ajte kute pidjô kangô ny mrykào ngônñ tùm kam runh pyræk. 'Ã ne Jeju ajte memã kum,

—Ga, me'õ nhõ kubèkà tùm ne arým 'yrja pumü. Nhyam kam arým kubèkà nyn pônñ kêt. Djã ne me tùmja'ã kudji? Kati. Mýkam? Bir, dja me kupõ nhyam arým nykam ê abenmã wangij. Abenmã wangij ne arým tùmja kadjô. Nhyam kam arým 'yr nyja kute 'yr tùmja jakrenñ mex ne. ¹⁷ Ga, me'õ nhõ mrykào ngônñja pumü. Me

bakukãmãre ne me ò mrykào ngôn̄h. Ga, mrykào ngôn̄h arým tũm ne ngràja pumũ. Djã ne kam uba kangô ny ru? Kati. Mýkam? Bir, dja nör 'ätũm nhym uba kangô arým kadjàn ajmrô nhym ngôn̄h arým igot tẽn arým ajkatör. Nhym arým kangô ajkapĩ nhym ngôn̄h arým punu ne. Be, kam mex rã'ã kadjy ne me kute mry kào ngôn̄h ny, kà rerekrekambit kangô ny runh prãm. Nãm ã Jeju arkum ane. Gêdja me amim Jeju kukràdjà nybit maro ban arým mar mexkumrêx. Nhym be, gêdja me amim me kukràdjà tũmdjwý mar prãm ne arým umar mex kêtikumrêx. 'Ã ne Jeju memã ajarẽ.

Kute akubyn bẽnjadjwýr krao tĩn.

Mak 5.21; Ruk 8.40

¹⁸ Kute memã ja jarẽnh ãmkam ne me'õ bẽnjadjwýr 'ýr bõx ne kute kum rax jarẽnh kadjy tu parbê tým. Ne arým kum rax jarẽn kum,

—Arým godja ikra ni ty. Dja ga ikôt 'ýr tẽn 'ã anhikra dji gê arým tĩn ne, ane. ¹⁹ Nhym arým kàjmã djan kôt tẽ. Kôt ba djwýnhdjwý ne arkôt tẽ.

²⁰ Tẽ: nhym me'õ nire kôt bõx. Kamrô apõx'ã ne arým amexbê 12 apêx. Nãm kôt bõx ne tu Jeju nhibũm kôt 'ã kubêkà jabu djàbit kupê. ²¹ Kute o anhýr djwýnhrà̄m ne ta arým amim,

—Ba gop 'ã kubêkàbit mãn kupên arým imex ne, ane.

²² Nhym kam Jeju arým akêx ne omũn kum,

—Àpnhĩre, on akĩnh. Ga ne ga tu amim ikamn-hĩxkumrêx ne arým amex ne, ane. Nhym kam myt tãm̄kam mex ne.

²³ Nhym kam Jeju ar tẽ. Tẽ:n kam arým bẽnjadjwýr nhũrkwã'ýr bõx ne arým wadjà. Nhym wãnh me kwý pore kakôro dja nhym me kangao kumex. ²⁴ Nhym memã kum,

—Me on ajmà. Djã nãm kurerer wã ty got? Kati. Nãm òto nõ, ane. Nhym me arým 'ã keketo kumex. ²⁵ Ne arým

kato. Nhyim kam arÿm 'ÿr tẽn 'ÿr bôx ne kurerer nhikra 'amÿ. Nhyim arÿm tïn ne kàjmã dja. ²⁶ Nhyim kam me arÿm pyka kunîkôt arênho ipôk ne.

Kute me punuo mex.

²⁷ Nhyim kam Jeju arÿm amũ tẽ. Tẽ: nhyim me'õ no rã ar amãnhkrut arÿm kôt tẽ. Nãm ar kàj bê kum amijo àmra tẽn mã kum,

—Dawi tãmdjwÿ gop amã ar ikaprĩ, ane. ²⁸ Nhyim arÿm kikremã wadjà nhyim ar no rã arÿm 'ÿr bôx. Nhyim ar kukij ne arkum,

—Djã ne gãm ar tu amim imarkumrêx? Ije ar ajo mex marja djãm mrãmri ar aje tu amim ja markumrêx? ane.

Nhyim ar kum, “Nà, Bẽnjadjwÿr djwÿnh”, ane.

²⁹ Nhyim kam arÿm ar no kupê ne arkum,

—Ar aje tu amim imarkumrêx kôt dja ba ã ar ajo ane, ane. ³⁰ Nhyim kam ar arÿm rīt mex ne. Nhyim Jeju nêje arkum 'ã karõn kàj bê arkum,

—Kwārîk wãnh me'õmã ijarênh kêt, ane. ³¹ Nhyim ate ar katon arÿm pyka kunîkôt arênho ipôk ne.

³² Nhyim kam me Jeju 'ÿr me'õo bôx. Me karõ punu ne ar me'õo ba nhyim ô'ã kabên kêt nhyim me 'ÿr o bôx. ³³ Nhyim arÿm me karõ janon kujate nhyim arÿm me aêrbê kabên mexkumrêx. Nhyim me krãptĩ: kam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Mÿj me'õ ne kute me babê idjaerkam mÿjja pumũnh kêt ja'õ pumũnh? Arkati, ane.

³⁴ Nhyim be, mebê pardjêu ne me memã kum,

—Me karõ punu nhõ bẽnjadjwÿr kabênkôt ne kute me karõ kujaêko ba, ane. Nãm mebê pardjêu ã Jeju'ã memã ane.

Kum me krãptĩ kaprĩ.

Mak 6.34

³⁵ Jeju ne krĩrax kunĩkõt memã ujarẽnh ny jarẽho tẽ. Krĩraxmẽ krĩ kryre kunĩkõt memã arẽho tẽ. Me bikprõnh djãkam memã arẽho tẽ. Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute anim me utàr ne ar meo ba'ã ujarẽnh nyja ne kàj bê memã arẽho tẽ. Ne ajte me punumẽ me kanê kunĩo mexo tẽ.

³⁶ Ne kam me krãptĩ: pumũ. Nãm me omũn arỳm kum me kaprĩ:. Mỳkam? Bir, me katyk ne ate ar bakam. Me kute mrãmri ne kute mrykĩ'ãtomtio djuw mex djwỳnh kêtgam katyk ne ate ar ba pyrãk. ³⁷ Ne kam kõt ba djwỳnhmã kum,

—Me kute Metĩndjwỳnh mar prãmja ne me kumex. Nãm me kute mrãmri ne bãy arỳm abõr tyk ne kumexja pyrãk. Nhyr be, Metĩndjwỳnh'ã ujarẽnh djwỳnh ne me ngrêre kute bãykam me àpênh djwỳnh ngrêreja pyrãk.

³⁸ Kam dja gar me kadjy Metĩndjwỳnh 'uw gẽ me'ỳr 'ã ujarẽnh djwỳnh jano gẽ me memã arẽ nhyr me kuman kam arỳm tu anim markumrẽx ne. Kute mrãmri ne me mrãnh ne kute me õ purkam bãy pumũnh ne mrãnh ne bõx ne kute kadjy me õ pur djwỳnhmã arẽnh nhyr me kute amũ kadjy memã arẽnh nhyr me ban kute memã ê ja pyrãk. Dja gar ã me kadjy Metĩndjwỳnh 'wỳro ane.

10

Kute ar kubê 12 janor.

Mak 6.7; Ruk 9.1

¹ Nhyr kam amiwỳr kõt ba djwỳnh Ar kubê 12 'uw nhyr ar bõx. Nhyr ar kute kabẽnkõt me karõ punu janor ne kujaek kadjy arkum amipyma jadjã. Nhyr apỳnh me punu djãri. Nhyr apỳnh me kanê djãri. Nhyr ar kute kabẽnkõt meo mex kadjy arkum tỳx jadjã. Ne kam arỳm ar ano.

² Apỳnh kute ar anorbê 12 nhidji jarẽnh kadjy ne ja.

Ximão. Idji 'ôdjwỳ ne Pedru.

Ãngre. Kamybê ne Pedru.

Xijagu. Djebedêu ne kudji.

Djuão. Kamybê ne Xijagu.

³ Piripi.

Batormê.

Tôme.

Matêu. Kubê ne bēnjadjwỳr bajtemmã pi'ôk kaprĩo atom djwỳnh.

Xijagu 'ôdjwỳ. Aupêu ne kudji.

Tadêu.

⁴ Ximão 'ôdjwỳ. Mekôt ne me kukràdjà'ã no tỳx.

Djuda. Idji nhikjêbê ne Ikadji. Tãmja ne Jeju kurê djwỳnhmã kanga.

Apỳnh kute ar anorbê 12 nhidji ne ja.

⁵ Ar ja ne Jeju ar ano. Nãm ar àpênh djà'ã arkum karõn ar ano. Nãm arkum,

—Kwãrik wãnh me bajtemmã ar amõr kêt ne kwãrik wãnh pykabê Xamarijkam krĩ'õmã ar adjàr kêt. ⁶ Mebê idjaer ne me no akunon ate ar ba kute mrãmri ne mrykĩ'ãtomti no biknor pyræk. Me ja'ỳr dja gar mō.

⁷ Ne me'ỳr bõx ne kàj bê memã kum, “Arỳm kàjkwakam Bēnjadjwỳr djwỳnh kute pykabê amim õ me utàr ne ar meo ba 'ỳr”, ane. ⁸ Dja gar me kanêo mex ne ajte me ì kajêkam têo mex ne ajte akubyn me tyko tĩn. Ne ajte mekam me karõ punu janon kujate. Ba ne ba tu kajgo ar amã adjàpênh djà'ã karõ gar maro aba. Ikudjwa tu kajgo meo mexo aba. Kwãrik wãnh memã pãnh jarênh kêt.

⁹ Kwãrik wãnh kēn karỳr nàr kryt jaka nàr kryt kamrêkbê kobri me kute o õ pi'ôk kaprĩja kwãrik wãnh byr ne ar anhõ katõk'y djàkam ir kêt. ¹⁰ Kwãrik wãnh ar anhõ xakuo amõr kêt. Ar akà krākà pỳnh ne ar aparkà amãnhkrut ne ar anhõ kô pỳnh dja gar o mō. Jabit dja gar o mō. Ar anhõ

mỳjja ja'õ'ã kàtàm kwãrĩk wãnh o amõr kêt. Ar adjàpênh pãnh dja me ta ar amã ar anhõ mỳjja ngã. Nãm ã arkum karõo ane.

¹¹ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar krĩrax 'õmã wadjàn me'õ mexja jabej. Kum ar akĩnh dja gar abej. Dja ar amã aminhũrkwã jarẽ gar kambit anhikwã. Me kurũm ar akatorkambit ajte anhũrkwã 'õdjwỳ jabej. ¹² Dja gar me ũrkwã 'õmã wadjàn memã umar mex jarẽ. ¹³ Dja me mex ne kum ar akĩnh gar memã umar mex jarẽ nhym me arỳm ar akabẽn kôt mrãmri umar mexkumrẽx. Nàr godja me kum ar akĩnh kêt jabej dja me umar mex kêt ne. ¹⁴ Godja me'õ kum ar akĩnh kêt ne kute akabẽn mar prãm kêt jabej aparkà'ã me õ pyka ka'u. Me ũrkwã kurũm nàr me õ krĩrax kurũm ar akator kutã ar aparkà'ã me õ pyka ka'u. Aje me kute akabẽn mar prãm kêtjao amirĩt nhym Metĩndjwỳnh kute omũnh ne amũ 'õkam kute memã pãnh jarẽnh kadjy me õ pyka ka'u. ¹⁵ Ba ar amã arẽ gar ama. Amrêbê: me bakukãmãrekam ne me krĩraxbê Xõtômamẽ Gomorakam axwekumrẽx. Dja ã Metĩndjwỳnh kute me axwemã pãnh jarẽnh kadjy akati bõx nhym me arỳm tokry. Dja ajbir krĩrax jakamdjwỳ me axwe pãnh tokry:. Ne tokryo Xõtômakam me jamẽ Gomorakam me ja jakrenh me:x ne. Mrãmri ne ba ar amã arẽnhkumrẽx, ane. Jeju ã arkum 'ã karõo ane.

¹⁶ Ne kam ajte arkum,

—Dja ba ar ajano gar arỳm aje mrãmri ne mrykĩ'ãtomti kute rop djàkrê katikôt ar ba pyræk. Amijã ano tỳx kute mrãmri ne kangã amijã no tỳx pyræk. Ne ar ajaxwe kêt kute mrãmri ne tut axwe kêt pyræk. ¹⁷ Aminêje rĩt. Mỳkam. Bir, godja me ar ajo rôrõk ne ar ajo mõ. Nhym kam me krãptĩ kute ar akukjêr kadjy arỳm ar ajã akuprõ. Ar ajã akuprõ nhym me arỳm ar akaprêprêk. Mebê idjaer bikprõnh djàkam ar akaprêprêk. Mry kà punuo

ar akaprêprêk ne. ¹⁸ Imã ar adjàpênhkam dja me ar ajo rôrôk ne ar apa 'amÿn arÿm me bënjadwÿr kabem ar apumjuw. Ne me bënjadwÿr rÿnh kabem ar apumjuw gar arÿm ijã memã amijarê. Nhyim me me bajtem kabem ar apumjuw gar arÿm ijã memã amijarê. ¹⁹ Godja me ar ajo rôrôk ne ar ajo môn me kabem ar apumjuw kwãrik wãnh ar amikukãm amim, “Mÿj dja ba aminêje memã ikabên on”? anhÿr kêt. Mÿkam? Bir, myt tãmkam dja ar amã akabên jangij. ²⁰ Djãm ar ga dja gar amikabên jarê? Kati. Ar Abãm djwÿnh Karô dja ar amã amikabên jarê gar arÿm amũ memã arê. Nãm Jeju ã arkum 'ã karôo ane.

²¹ Ne kam ajte arkum,

—Me kamy dja kurê djwÿnhmã kamy kanga nhyim me arÿm me kupa. Nhyim me bãmdjwÿ dja kurê djwÿnhmã kra kanga. Nhyim me kra dja me kum bãmmê nã kurê ne memã ar kanga nhyim me ar kupa. ²² Imã adjàpênhkôt dja me kunĩ kum ar akurê. Dja gar ikôt ar aba tÿx rã'ã:n ijã adjukanga kêt ne kam 'ã aminhinomã amimê ba arÿm ar apytã. ²³ Godja me krÿrax 'ôkam kum ar akurên ar ajo ajkê gar krÿrax 'ôdjwÿmã aprôt. Dja gar apÿnh mebê idjaer nhô krÿraxkam me akreo tẽ:n o atêm nhinomã mênh kêt ba arÿm bôx. Ba ije amijo inhĩ ba arÿm ar awÿr bôx. Nãm Jeju ã arkum 'ã karôo ane.

²⁴ Ne kam ajte arkum,

—Ë, djãm ar kute kabên mar ar o baja kute raxo ar ô ujarênh djwÿnh jakrenh? Kati. Nàr, djãm ô àpênh kute raxo ô bënjadwÿr jakrenh? Kati. ²⁵ Kute kabên mar ar o baja kute ar ô ujarênh djwÿnh kôt ar amijo bakambit ne mex. Ô àpênh kute ô bënjadwÿr kôt ar amijo bakambit ne mex. Ga, me kum ikurê ne imã me karô punubê Bedjêbu jarênho baja pumũ. Djãm me kum ar akurê kêt mã? Kati. Ar gadjwÿ dja me ar amã mÿjja punu jarênh kume:x. Ar

aje araxo ijakrenh kêtkam ne ikôt ar amijo abakam dja me ar gadjwỳ ar amã mỳjja punu jarēnh kume:x.

²⁶ Djã nãm me kadjwỳnhbê axweja bipdjur rã'ãmã? Kati, dja ĩ amirīt ne. Nhỹnh ne mỳjja bipdjur'õ me kute omũnh kêtmã? Ne nhỹnh ne me kute mỳjja pudjur'õ mar kêtmã? Adjỹm, dja ĩ kunĩ amirīt ne. Mỳjja pudjur, mỳjjao bipdjurja dja ĩ kunĩ amirīt ne. ²⁷ Ije akamãtkam ar amã mỳjja jarēnh dja gar a'uri kàj bê memã arē. Ije ar ajamakri ijajkwa momokkam mỳjja jarēnh dja gar kikre nhimök po'ã djan kàj bê memã arē. ²⁸ Ne kwãrik wãnh gar amã me kute ar aparja pyma kêt. Me ja gêdja me ar akrãkàbit par kajgon kam ijukri kute ar akadjwỳnhbê ajmã ar ajo kêt. Kati, ba ar amã arē. Me'õ pydji dja ga ar amã uma. Kute me bĩn ne ijukri me biknor tokry djãkam me rēnh jabit dja ga ar amã uma. Be, ba ar amã arē. Metĩndjwỳnhbit dja gar amã uma. ²⁹ Kwēnhne amãnhkrut ne pãnh ngrire, pãnh ngõnhponh pydji. Nhym kam kwēnh pydji pykabê tỹm ne arỹm ty. Djãm Abãm djwỳnh kute mar kêt? Kati. Kute kwēnh mar. ³⁰ Ne ar akĩdjwỳ kute mar. Arỹm Abãm djwỳnh kute ar amã abenã ar akĩ'ã akre mar. ³¹ Kam, djãm ar atĩn prãmmã? Kati. Kwãrik wãnh. Te kwēnh krãptĩ: nhym kum kwēnh kĩnh ngrire. Nhym be, ar gajbit. Metĩndjwỳnh kum ar akĩnhkumrēx. Tãm dja gar aman atĩn prãm kêt. Nãm Jeju ã arkum karõ ane.

³² Ne kam ajte arkum,

—Kam me'õ kute amijo ipytàr ne me ipòkri memã kum, “Ba ne ba ije amim Jeju mar”, anhỹro baja. Badjwỳ dja ba tãmwã'ã kàjkwakam lbãmmã kum, “Nà, ba inhõbikwa ne wã”, ane. ³³ Nàr, dja me'õ me ipòkri memã kum, “Kati. Ije Jeju mar kêt”, ane. Badjwỳ dja ba tãmwã'ã kàjkwakam lbãmmã kum, “Kati. Ije tãmwã mar kêt”, ane.

³⁴ Djãm ibõx nhym ikam me umar mexmã? Kati. Dja ba bõx nhym me arỹm imỳr jabej abeno kurê djwỳnh ne

aben pa. ³⁵ Amrêbê: ne me me bakukãmãremã kum,
 “Dja me'õ my kum bãm kurê.

Nhym me'õ nire kum nã kurê.

Nhym prõ kum umrengêx kurê.

³⁶ Me'õ nhürkwãkam dja ta õbikwa kum aben kurê.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane. Jakam dja me imÿr jabej ã abeno ane. Me kute me bakukãmãremã arênh kõt dja me ã abeno ane.

³⁷ Godja gar ajõ imã, “Ba akõt apê”, anen amã abãmbit nãr amã anãbit kĩnh ne amã ikĩnh ngrire ba arÿm imã ikõt adjãpênh kĩnh kêt. Godja amã akra mybit nãr amã akra nibit kĩnh ne amã ikĩnh ngrire ba arÿm imã ikõt adjãpênh kĩnh kêt. ³⁸ Dja gar ajõ amã ikõt atokry puma ne ikõt aje anhõ pĩte'y mÿnh prãm kêt ne ikõt abikamênh prãm kêt jabej ba kam imã ikõt adjãpênhja kĩnh kêt. ³⁹ Dja gar ajõ atĩnmã aminên arÿm akuno. Nãr gar ibê aminê kêt nhym me arÿm abĩ. Imã adjãpênhkam arÿm abĩ. Kwãrik wãnh rã'ã. Metĩndjwÿnh dja arÿm atĩnkumrêx kadjy apytã ga arÿm kõt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju arkum 'ã karõo ane.

⁴⁰ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar me'ÿr bõx nhym me kum ar akĩnh. Me kum ar akĩnh o arÿm kum badjwÿ ikĩnh. Ne kum ikĩnh o arÿm kum kute ijanor djwÿnhdjwÿ kĩnh. ⁴¹ Dja Metĩndjwÿnh kukwakam memã kabên jarênh djwÿnh me'ÿr bõx nhym me kum kĩnh. Kubê Metĩndjwÿnh kukwakam memã kabên jarênh djwÿnhkam kum kĩnh. Metĩndjwÿnh dja kam arÿm memã o pãnh ne. Metĩndjwÿnh kute kukwakam ujarênh djwÿnhmã àpênhho pãnh kõt dja arÿm memã o pãnh. Dja me'õ katàt kute amijo bakumrêx me'ÿr bõx nhym me kum kĩnh. Me'õ katàt kute amijo bakam me kum kĩnh. Metĩndjwÿnh dja arÿm memã o pãnh ne. Metĩndjwÿnh kute me'õ katàt kute amijo bajamã o pãnh

kôt dja memã o pãnh. ⁴² Dja me'õ ikôt ba djwýnh rax kêt'õ bôx nhym me kum ngô ngã. Me'õja kute ikôt bakam kum ngô ngã. Ba dja ba mrãmri o pãnh mex. Me kute o djuw mex ngrire jao pãnh mex. Nãm ã Jeju arkum 'ã karõ ane.

11

Djuão'ã ujarênh.

Ruk 7.18

¹ Ne arým kôt ba djwýnh Ar kubê 12mã 'ã karõ pa. Arkum 'ã karõ pan kam arým amũ tẽ. Pykabê Garrêjakam apýnh krĩ rũnh djãri kute memã kukràdjã jarênh ne kute kàj bê 'ã me akre kadjy ne amũ tẽ.

² Nhym kam me Djuãomã Jeju jarẽ. Djuãobê ne ngômã me angjênh djwýnh. Me kute arým Djuãobê ijêkam ne me kum Jeju jarẽ. Nãm me Djuãomã kum,

—Jeju ne arým apýnh mýjja pumũnh kêt nhipêx, ane nhym arým kuma. Kuman arým Jeju'ýr amikôt ba djwýnh ar amãnhkrut jano. ³ Ar kute Jeju kukjêrmã ne Djuão ar ano nhym ar arým 'ýr tẽn 'ýr bôx ne Jejumã kum,

—Metĩndjwýnh kute me imã me'õ janor nhym bôxmã, kute me imã arênhja djãm ga? Nàr kon godja gwaj me'õkam ama? Nãm ar ã Jejumã ane.

⁴ Nhym Jeju arkum,

—Dja gar akubyn Djuão'ýr tẽn kum arẽ. Aje ajbir mýjja mar ne omũnhja kum arẽn kum, ⁵ “Me no rá arým rĩt mex. Nhym me mrãnh kêt arým mrãnh mex. Nhym me ã kajêkam tê arým mex. Nhym me amakkre kêt arým amak mex. Nhym me tyk akubyn tĩn ne. Nhym me õ mýjja kêtja nhym me kàj bê memã ujarênh ny jarênh ba”, ane. Tãm dja gar aman Djuãomã arẽ gê kuma. ⁶ Dja me memã ijarê nhym me ibê amijo akêx kêt, me ja ne me kĩnhkumrêx. Nãm ã Jeju Djuãokôt ba djwýnh arkum ane. Nhym ar kuman arým katon tẽ.

⁷ Nhyim kam Jeju arým me krãptĩ:mã kum,

—Mÿj ne ga me aje kapôt kukritkam omũnhmã mō? Djãm Djuão kute bōti kōk djàbêrkam ari amijadjwÿr pyræk? Djãm ari memã kabên jadjuw? Kati. Nãm katàt memã kabên jadjwÿrkumrêx. ⁸ Bir, mÿj ne ga me aje omũnhmã mō? Djãm Djuão ne kubêkà pãnh rax ne akrita jangij? Kati. Nãm kubêkà pãnh ngrire jangij. Bënjadwÿr rũnh nhō kikretikam ne me kubêkà jakrita jangij. Nhyim be, Djuão ã kà kute anhÿr kêt. ⁹ Nhyim bir, mÿj ne ga me aje omũnhmã mō? Djãm Metĩndjwÿnh kukwakam memã ujarênh djwÿnh? Nà. Tãm. Nhyim be, Djuão ne raxo kute Metĩndjwÿnh kukwakam memã ujarênh djwÿnh kunĩ jakrenh. ¹⁰ Amrêbê: ne Metĩndjwÿnh imã 'ã ajarê. Djuão'ã imã ajarê. Nãm imã,

“Ota ba akukãm ajã ujarênh djwÿnh'õ jano kute akukãm me akre nhyim me kute mar ne akutêp kute axwemã irern katàt amijo bamã.

Kute mrãmri ne me kute me bënjadwÿr rũnh kutêp katàt 'ã pry jadjwÿrja pyræk.”

Nãm ã Metĩndjwÿnh Djuão'ã imã ane. Amrêbê: me bakukãmãre ar bari. Nhyim me arým kabên man 'ã pi'òk no'òk ne. Ne kam me aben djô'ã arênhomō:n arênhomōr tãmtã arým 'ÿr o bōx. Tũ:mràm me bakamingrãnyrekam Djuão arým kato. Katon arým abatành ne. Abatành ne arým ijã memã ujarênh ar ba. Me kute amrêbê Metĩndjwÿnh kabên'ã pi'òk no'òk kôt ne Djuão ijã ujarênh ar ba. Ikukãm meo mexo ba.

¹¹ Ngômã me angjênh djwÿnhbê Djuão ne jakam raxo kute pykakam me kunĩ jakrenh. Djãm me'õ pykakam ar ba 'õ raxo kute Djuão jakrenh? Kati. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx. Nhyim be, dja ï kàjkwakam Bënjadwÿr djwÿnh amim me utàn meo ba. Nhyim kam dja me kunĩ raxo Djuão jakre. ¹² Nhyim be, on jakam Djuão

ra:x. Nãm memã arêno ban memã kum, “Kàjkwakam Běnjadjwỳr djwỳnh kute amim me utàr ne ar meo ba 'ỳr”, anhỳro ba. Nhym kam me krãptĩ kuman amim Běnjadjwỳr djwỳnh mar prã:m. Me kute mrãmri ne me krãptĩ kute kikre ngriremã ngjêx prãm ne kute 'ã kute aben nhingãnhja pyràk. Me kute ari 'ã ikjêo aben rěnh ne 'ã kute aben nhingãnhjo kumex ja pyràk. Ne jakam me kute o anhỳr rã'ã. ¹³ Amrêbê: me me bakukãmãremã Běnjadjwỳr djwỳnh bôxmã arê. Metĩndjwỳnh kukwakam ujarěnh djwỳnh aben kukãm Běnjadjwỳr djwỳnh bôxmã arê:. Mỏjdjêdjwỳ arê: nhym kam me bakamingrãnyrekam Djuão arỳm katon ajte tãm jarê. Běnjadjwỳr djwỳnh bôx jarê. ¹⁴ Amrêbê: ne me me bakukãmãremã kum, “Dja me'ỏ kute Erij pyràk bôx”, ane. Ba on ar amã me'ỏ jarê gar ama. Djuão ne kute Erij pyràk ne arỳm bôx. Ar aje imar prãm jabej dja gar arỳm ima. Nàr ar aje imar prãm kêt jabej arỳm imar kêt. ¹⁵ Gop ar ajamak mex jabej tu amim ikaběn ja markumrêx. Nãm ã Jeju me krãptĩmã ane.

¹⁶ Ne kam ajte memã kum,

—Je tỏ mỳj got ba me akamingrãny'ã akre? Mỳj ne ga me aje uràk? Nã gãm me aje me prĩre mỳjja kam kĩnh kêt pyràk. Ga me, me prĩre kikre kabem krĩn kute abeno bixaêr baja pumũ. ¹⁷ Ar ja ne ar ar jamã kaběn ne arkum, “Gwaj bakĩnh katio dja, gwaj babixaêro dja ne ngỏtãx à'ỏk”, ane.

Nhym ar kum, “Waj, ar ibixaêr prãm kêtê. Ar itor prãm kêtê. Ar imã wã kĩnh kêtê”, ane.

Nhym ajte arkum, “Gwaj bamỳr kati mãn o nhỹ”, ane.

Nhym ar, “Kê, wajre. Ar imã kĩnh kêtê. Ar imỳr prãm kêtê”, ane.

Be, nã gãm me aje me prĩre pyràk ne amã ja kĩnh kêt ne ajte amã jadjwỳ kĩnh kêt. ¹⁸ Djuãobê ngỏmã me angjênh djwỳnh ne me awỳr bôx. Nãm amijajbu:n kute

uba kangôo kôm kêt ne ar ba ga me amã kînh kêt ne kam we, “Nãm ajbã. Me karõ punu ne ar o ba nhym ajbã”, ane. ¹⁹ Nhym be, ba ne ba mrãmri gêt amijo inhĩ ne me awÿr bôx ne me akam idjàkur iban kôt ikôm iba ga me amã ikînh kêt ne we ijã, “Kê, tãmwã ne kute àkur rûnhbit mar, kum uba kangô djànhti”, ane. Ne we ajte ijã, “Me kute bënjadwÿr bajtemmã pi'ôk kaprïo atom djwÿnhmẽ me axweo bit ne ôbikwa ne”, anhÿr ar o aba. Nhym be, djãm Metĩndjwÿnh amak punu got? Amak me:xkumrêx ne prĩne kute amikukãm mÿjja kunĩ mar ne Djuão kute amijajbur ne ar bamã ano. Ne ajte amikukãm umarkam badjwÿ ijano. Ije amijajbur kêtã ijano. Nhym kôt me amak mex ne amikukãm umar, ar ipumũn kam ôkre kadjwÿnhbê amim, “Mrãmri ne Metĩndjwÿnh mexkumrêx ne amẽ ar ano.” Nãm ã Jeju memã ane. Tãm ne ja.

Kute krĩraxmã watĩre jarênh.

Mat 12.38; Ruk 10.13, 11.29

²⁰ Nĩjar krĩraxkam ne Jeju mÿjja pumũnh kêt ngrêre nhipêx nhym me krãptĩ tu amim markumrêx. Nhym kam arÿm me wãmã kabên'ô jarênh kêt. Nhym be, amiwÿr krĩraxkam me ja ne Jeju arÿm memã kabên ne. Krĩrax jakam ne arÿm mÿjja pumũnh kêt krãptĩ nhipêx ne me punu krãptĩo mex. Djã ne me amikam kaprĩren wãnh axwemã iren 'ÿr amijo akêx? Kati. Me kute 'ÿr amijo akêx kêt. Kam ne arÿm krĩrax jakam memã kabên ne memã kum,

²¹ —ÿ, watĩ:re Koradjikam me wã. Watĩ:re Bexadakam me wã. Dja ga me atokry rax ne. Ba ren me bajtem nhõ pykabê Xirumẽ Xidôkam ren mÿjja rûnhja, mÿjja pumũnh kêtja kwÿ nhipêx nhym ren me omũn ren arÿm amrêbê amim katon ren amikam kaprĩren wãnh axwemã ire. Ne ren kute kum irero amirĩt kadjy kubêkà kukrebê exopa jangjên ren amijã mro prã kapĩ. Ne ren kam iwÿr ren

amijo akêx. Nhyim be kati, inhô me wÿnhkam me ga, Koradjikam me gamê Bexadakam me gamê me akam ne ba te mÿjja pumÿnh kêt kwÿ rax ne ipêx ga me omÿnh kajgo. Omÿnh kajgon amikam akaprÿre kêt ne wânih ajaxwemã anhirer kêtukumrêx ne aje iwÿr amijo akêx kêtukumrêx ne.
²² Ba me amã arê ga me ama. Dja ï kute me axwemã pânih jarênh nhô akati bôx nhyim Metÿndjwÿnh me ajaxwemã pânih jarê. Ga me kam arÿm pânih atokryo me rÿnã jakrenh mex. Ga me atokryo krÿraxbê Xirumê Xidô jakrenh mex ne.

²³ Ne kam krÿraxbê Kapanakam me gadjwÿ djãm mrãmri me abênjadjwÿr rÿnho kàjkwa'ÿr abôxmã? Kati, aparmãbit dja ga me me biknor tokry djãmã wadjã. Krÿraxbê Xôtômakam me axwe: nhyim Metÿndjwÿnh arÿm meo akno. Ba ren mekam mÿjja pumÿnh kêt nhipêx kute me akam ije mÿjja pumÿnh kêt nhipêx ja pyrãk nhyim ren me wânih axwemã ire nhyim ren krÿrax arek ãm rã'ã. Krÿraxbê Xôtôma ren arek ãm rã'ã. Nhyim be, kati. ²⁴ Ba me amã arê ga me ama. Dja ï kute me axwemã pânih jarênh kadjy ô akati bôx. Dja Metÿndjwÿnh memã pânih jarê ga me kam arÿm atokry raxo Xôtômakam me ja jakrenh mex ne. Nãm ã Jeju krÿraxkam me jamã ane.

Me katykmã 'ã ujarênh.

²⁵⁻²⁶ Nhyim kam Jeju Bãmmã kum,

—Djÿnwã, ota ga anhô kàjkwa, anhô pyka djwÿnh. Amã ne ba amikÿnh jarê. Nã gãm me amikukãm umarmê me kute mÿjja mar rÿnhjabê mÿjja ja pudju. Ne kam me kute amijo prÿre prãbê amijo rÿnh kêtjamã mÿjjaao amirÿt ne. Mrãmri Djÿnwã, nã gãm ã aje anhÿrkam mrãmri mexkumrêx. Ga adjukaprÿkam ne ga amim me'ã karôn arÿm ã meo ane. Ba kam badjwÿ ikÿnhkumrêx ne wãm amã amikÿnh jarê, ane.

²⁷ Ne kam ajte me krãptÿmã kum,

—Arÿm ne Ibãm imã õ mÿjja kunĩ kanga. Ba ibê Metĩndjwÿnh Kra. Djãm me'õ ne kute prĩne imar? Kati. Ibãmbit ne kute imar. Djãm me'õ ne kute prĩne Ibãm mar? Kati. Bajbit ne ba ije prĩne mar. Ije me'õmã Ibãmo amirĩt prãmja adjwÿnhdjwÿ kute mar.

²⁸ Pykakam me akukràdjà punu ne ga me aman kôt ar amijo aba. Ne kam arÿm akaprĩre kute mrãmri ne me jênh pytĩ turn o ban kam kaprĩja pyræk. Kam ne ga me akatyn akaprĩ:re. Amrê me akunĩ iwÿr tẽn ikam atyk djà kêt ne ikam akôkam kôt. ²⁹⁻³⁰ Nãm me mry bàri kute jênh bjêro mrãnh kadjy ne umar mex kadjy mutbê pĩo kapa. Ikukràdjà mex ne kute mry mutbê pĩo kapaja pyræk. Dja ga me amim ikukràdjà mex man kôt ar amijo aba kute mrãmri ne me kute mry bàri mutbê pĩo kapa ja pyræk. Djãm aje ikukràdjà kôt ar amijo abakam adjumar punumã? Kati. Kam adjumar mexkumrêx. Adjumar mex kute mrãmri ne me kute mry mutbê pĩ kajkrito kapa ja pyræk. Djãm ije me amã ino katormã? Djãm ije amijo idjãmramã? Kati. Ba ne ba memã iprĩ mex ne meo iban ije amijo ingrire kadjy amimar. Kam dja ga me ikukràdjà kôt ar amijo aba nhym me abê tÿx kêtumrêx ne. Kute mrãmri ne jênh kajkrit mrybê utĩ kêt pyræk. Kam dja ga me ikukràdjà kôt ar amijo aban arÿm akadjwÿnhbê atyk djà kêt. Nãm ã Jeju me krãptĩmã ane.

12

Pi'òk ràràr mÿr jabej me kum kurê.

Mak 2.23; Ruk 6.1

¹ Ne kam pi'òk ràràrkam Jeju pur katikôt tẽ. Nhym kôt ba djwÿnh ar kôt mõn arÿm kum prãm ne mõrmã bàygogo 'y nhikên mrãnhkôt ngãnh ne amijakwamã rênho mõ.

² Nhym kam mebê pardjêu ar omũn kum,

—Je tô mã ne akôt ba djwýnh ar arým nê? Pi'ók råràrkam ne me tyk djà kêt djà. Me kute pi'ók råràrjakam mýjja jao anhÿr kêt. Me tùmre ne me ta kukràdjàkôt mã me babê uma. Me kute pi'ók råràrkam mýjja kupênh kêt. Kambit ne me tyk djà kêt djà. Mýkam ne akôt ba djwýnh ar ã ar o anhÿro ba? ane. ³ Nhyam kam Jeju memã kum,

—Kê, djãm me aje Metĩndjwýnh kabên'ã pi'ók no'ókjadjwý pumũnh kêt? Djãm me aje me bakukãmãrebê Dawi'ã ujarênhja pumũnh kêt? Ê, Dawi arkum prã:m. ⁴ Kum prã:m nhyam Dawi arým Metĩndjwýnh nhũrkwãmã wadjàn djwý byn kukrên kam kôt ar tēm jamãdjwý kungã nhyam ar arým kukrê. Djwý me kute Metĩndjwýnhmã ôrja tãm ne kubyn kukrên arkum kungã. Metĩndjwýnh nhõ djwý ja ne me kâtàm kute kur kêtikumrêx. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnhbit ne kute kur. Nhyam be, Dawi ta ne tu kukrê. Nhyam kam me kute kum axwe jarênh kêt. Djãm me aje ja mar kêt? Ga, me kute Dawimã axwe jarênh kêtja pumũ. Ne kam ikôt ba djwýnhmêbit ar imã ar ijaxwe jarê. Je tô mýkam?

⁵ Ba ajte me amã arê ga me ama. Mýj ne me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh pi'ók råràrkam nê? Mýj ne me me tyk djà kêt djà nhõ akatikam nê. Djãm me aje me'ã Môjdjê kukràdjà mar kêt got? Djãm me aje 'ã pi'ók no'ók pumũnh kêt got ga me imã akabên ne? Nãm me pi'ók råràrkam Metĩndjwýnh nhõ kikretikam tu àpênh ba. Ne kadjy kum mry bôro bao tu àpênh ar ba. Djã ne Metĩndjwýnh kam memã axwe jarê? Kati. Ga, me kute me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnhmã axwe jarênh kêtja pumũ. Ne kam ikôt ba djwýnhmêbit ar imã ar ijaxwe jarê. Je tô mýkam? ⁶ Ba ajte me amã arê ga me ama. Ba ne ba Metĩndjwýnh nhõ kikretikam ipydji irax ne ije kam me àpênh'ã memã karõ djwýnh. ⁷ Ga me ren Metĩndjwýnh kute me bakukãmãremã kabên jarênhja ma. Nãm memã

kum,

“Djãm me aje imã mry bôr djãm imã kĩnh?

Kati. Me amã me kaprĩ. Ja ne imã kĩnh.”

Nãm ã Metĩndjwỳnh me bakukãmãremã ane. Ga me ren Metĩndjwỳnh kabẽn ja man ren amã me kaprĩ. Ne ren amã me kaprĩkumrẽx ne ren ar axwe kêtjamã axwe jarẽn kêt.

⁸ Ba me amã arẽ ga me ama. Ba ije amijo inhĩ ne me awỳr irwỳk ne ba inhõ pi'òk ràràr djwỳnh. Kam gêdja ba memã, “Kwãrĩk wãnh ga me kam mỳjja kupẽn kêt nàr kon, dja ga me jakam apẽn nàr kam mỳjja kupẽn kêt ne arek akrĩ”, ane. Tãm ne ja. Nãm ã Jeju memã ane. ⁹ Ne kam arỳm amũ tẽn mebê pardjêu nhõ me bikprõnh djãmã wadjã. ¹⁰ Nhy m me'õ nhikra nhikjê jarõxja me ik'õ'ã nhỹ. Nhy m me ja kute 'ã axwe nhôr kadjy Jeju kukij ne kum,

—Djãm Mõjdjê kukràdjã kôt ne me me tyk djã kêt djã nhõ akatikam meo mexo ba? Pi'òk ràràrkam meo mexo ba? ane.

¹¹ Nhy m memã kum,

—Ba me amã arẽ ga me ama. Godja me ajõ anhõ mrykĩ'ãtomti nhy m pi'òk ràràrkam arỳm kre'òkam tỳm. Djãm ate akrãmã? Kati. Dja ga amã kaprĩn 'amỳn kaba.

¹² Nhy m be, Metĩndjwỳnh kum mrykĩ'ãtomti kĩnh ngrire. Nhy m be, gu me ba ne kum me bakĩnhkumrẽx. Kam me kute pi'òk ràràrkam meo mexkam Metĩndjwỳnh kute memã axwe jarẽn prãm kêt. Mrãmri, me kute pi'òk ràràrkam meo mexkam ne me kute kukràdjã kôt amijo ba mexkumrẽx. Nãm ã Jeju memã ane.

¹³ Ne kam arỳm me'õ nhikra jarõxjamã kum, “Amrẽ anhikra katàt”, ane. Nhy m 'ỳr ikra katàto dja nhy m arỳm kum mex ne. Kum ikra mex kute ikra nhikjê mexja pyràk.

¹⁴ Nhy m mebê pardjêu ar mã apõx ne o aben man abenmã kum,

—Mÿj godja gwaj baje Jeju bñn kadjy on? ane. Nãm me ã Jeju'ã abenmã ane.

Memã prĩre'ã ujarẽnh.

Mat 11.29; Ruk 22.25; Dju r 13.1; Pir 2.5

¹⁵ NhyM Jeju arÿm ar kuman pyka wã kurũm kato. Kato nhyM me krãptĩ: arÿm kõt mō nhyM arÿm me kunĩo mex. ¹⁶ Ne kam mã memã kum, “Dja ga me ipudju”, ane. ¹⁷ Amrẽbê: ne Metĩndjwÿnh Jeju 'ã ajarẽ. Jeju dja memã prĩ mex ne memã kukràdjã jarẽ. NhyM kam kabẽn jarẽnh djwÿnh Metĩndjwÿnh kukwakam amũ me bakukãmãremã 'ã ajarẽn memã kum,

“Metĩndjwÿnh ne memã kum,

¹⁸ ‘Ota, ba arÿm amijo inhõ àpẽn h pytà. Imã abê. Imã kĩnhkumrẽx.

Dja ba kum Ikarõ jano nhyM arÿm o ba. NhyM arÿm apÿnh me bajtem ba djãri memã 'ã ajarẽ. Ije meo mex nhyM me imã axwe kêtja 'ã memã ajarẽ.

¹⁹ Ne mekmẽ kabẽnno aben japanho ku'ê kêt. Ne memã àkjêro ku'ê kêt. Djãm kãj bê kabẽn nhyM me kute prykõt òkre marmã? Kati.

²⁰ Me kaprĩre kute mrãmri ne bõti kajyr kaprĩre pyrãk djãm kute meo bikẽnhmã? Kati. Dja memã tÿx jadjã nhyM me kam arÿm kĩnh ne.

Me kute amim imar rerekre kute mrãmri ne ngõnhpõk nhõ kadjàtnhĩ kũm tyk ne akrax rerekreja pyrãk.

Djãm kute memã àkjêr nhyM me 'ã ukangamã? Kati. Dja memã kabẽn mex jarẽ nhyM me arÿm amim mar tÿx. Ne memã axweo àpanho tẽ:n kam arÿm meo mexkumrẽx.

²¹ NhyM kam apÿnh me ba djãkam me bajtem arÿm tu amim markumrẽx.’ Nãm ã Metĩndjwÿnh memã ane.”

Nãm ã Idjaij me bakukãmãremã ane nhym me arÿm aben djô'ã arênho mō:n arênho mōr tãmtã arÿm 'ÿr o bōx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Jeju arÿm katon kam arÿm abatãnh ne ar ba. Ne kam arÿm memã prĩ mex ne memã kukràdjã jarênho ba. Idjaij kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt ne memã prĩ mex ne memã kukràdjã jarênho ban kam memã kum,

—Dja gar ipudju. Nãm ã Jeju memã ane.

Me kute Jejumã Xatanaj nhõ àpênh jarênh.

Mak 3.20; Ruk 11.14

²² Nhym kam me karõ punu kute me'õo baja me arÿm 'ÿr o bōx. Me karõ kute o bakam ne no rãn kabên kêtukumrêx. Nhym kam arÿm o mex nhym me aêrbê arÿm kabên ne rĩt mex. ²³ Nhym me kunĩ kam no tyn abenmã kum,

—Bãrãm mrãmri got we kubê Dawi tãmdjwÿkumrêx, ane.

²⁴ Nhym be, mebê pardjêu arÿm me kabên man arÿm abenmã kum,

—Djãm Metĩndjwÿnh kukwakam ne Jeju bõm ar me karõ punu rênho ba? Kati. Me karõ punu nhõ bēnjadjwÿrbê Bedjêbu. Bedjêbu kukwakam ne bõm ar me karõ punu rênho ba, ane. Xatanaj'ã ne me Bedjêbu jarên ã abenmã ane.

²⁵ Nhym kam Jeju tu me kadjwÿnhbê me kabên man memã kum,

—Me karõ punu ne Xatanajmã àpênh ar ba. Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam õ àpênh kujaêko iba? Kati. Dja me aben djwÿnh tãm kum aben kurê nhym kurê djwÿnh arÿm meo apêx. Nâr, me õ krĩrax tãm kam nâr õ kikre tãm kam me krĩja godja me ja tãm kum aben kurê jabej mÿj dja me kam nê? Bir, kam dja me arÿm aben ngràn abenbê ajmã. Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj

kukwakam ò àpênh kujaêko iba? Kati. Djâm Xatanaj kum ò àpênh kurê? Kati. ²⁶ Be, Xatanaj ren kum ò àpênh kurên kujate nhym ren ò àpênh arým aben ngràn abenbê ajmà. Ren me abenbê ajmà nhym ren arým kubê me ò bēnjadjwÿr kêt. Nhym be, kati. Xatanaj kum ò àpênh kurê prãm kêt. Ba ren we Xatanaj kukwakam ò àpênh kujate nhym ren Xatanajdjwÿ kum ò àpênh kurê. Nhym be, kati. Xatanaj kum ò àpênh kurê prãm kêt. ²⁷ Ba ren Bedjêbu kabēnkôt ren bôm ar me karō punu rēnho iba nhym ren mÿj kabēnkôt ne anhō àpênh bôm ar me karō rēnho ba? Me jadjwÿ ne me bôm me karō punu rēnho ba. Djâm me adjwÿnhdjwÿ ne me we Xatanaj kabēnkôt ar bôm me karō rēnho ba? Ga me ren memã ja jarē nhym ren me amã, “Je tô djâm Xatanaj ta kute ò àpênho bikēnho ba got”? ane. ²⁸ Nhym be kati, Metĩndjwÿnh pyma puroorbit ne ba ar bôm me karō rēnho iba. Ga, kôt arým Metĩndjwÿnh me awÿr bôxja pumũ. Metĩndjwÿnh kute me apytàr ne me akadjy bēnjadjwÿr ne kute me ajo bamã me awÿr bôxja pumũ. Ja dja ga me ama. Nãm ã Jeju memã ane.

²⁹ Ne kam memã kum,

—Nâr, mÿj dja me me'õ tÿx nhürkwãmã àr on? Kute kubê nêkrêxo prôt kadjy me'õ tÿx nhürkwãmã àr on. Bir, dja me me'õo tÿm ne uwpre. Ne kam arým ürkwãmã wadjàn kubê nêkrêxo prôt ne, ane. Mÿj'ã ne me'õ tÿx jarē? Bir, Xatanaj'ã. Dja me Xatanaj kumrēx djuwpren kam arým amim ò me ja pytã. Ja'ã ne Jeju ã memã ane.

³⁰ Ne kam ajte memã kum,

—Me'õ kum ikĩnh kêt ne arým mrãmri ijo kurê djwÿnh ne. Ne ar ikôt ba kêt ne arým kam amijã, “Ba dja ba ate ikrãn ar mrã. Amidjwÿnhbit dja ba amiman amijo mrã”, anen ate ar ba. ³¹ Kam ba me amã arē ga me ama. Me kute mÿjjao bikēnh kunĩkôt Metĩndjwÿnh kute me axweo biknor prãm. Ne me kute Metĩndjwÿnh japry

kunîkôt kute me axweo biknor prãm. Metĩndjwỳnh kute me axweo biknor ne wãnh mekam ngrykmã irer prãm. Nhyim be, me kute Metĩndjwỳnh Karõ japyrkambit ne Metĩndjwỳnh mekam ngryk rã'ã ne. ³² Godja me'õ ijã kabẽn punu jarẽn h jabej ije amijo inhĩ'ã kabẽn punu jarẽn h jabej Metĩndjwỳnh dja axweo akno ne kam ngryk kêt. Nhyim be, godja Karõ'ã kabẽn punu jarẽn h jabej Metĩndjwỳnh dja axweo biknor kêt ne. Ne kam kam ngryk rã'ã ne. Jakam dja ngryk rã'ã. Amrẽ akubyn Kra bõx'ã akati mõrkamdjwỳ dja kam ngryk rã'ã.

³³ Djãm pidjõ punukam pidjõ djãnh apõx got? Nàr kon, djãm pidjõ mex, pidjõ djãnhjakam pidjõ punu apõx got? Kati, apỳnh pidjõ bàri djari ne kam ô apõx. Ô ne parbê rôrõk ne ikwãh kam bàrio amirĩt nhyim me kõt kum apõx. ³⁴ Me akamingrãnyre ne ga me abê iry. Me ajaxwekam djãm me aje akabẽn mex 'õ jarẽn h prãm? Arkati. Ë, me õkre kadjwỳnhbê ne me mỳjja kumex ma nhyim kam amrẽ bõm ajkwa krekremẽ õto'ỳr apõx nhyim me kam arẽnho ba. Arẽnho ban kam arỳm memã amijo amirĩt. Mex nàr axwe jao memã amijo amirĩt. Kute mỳjja ô kute pidjõ bàrio amirĩt ja pyræk. ³⁵ Nãm me õkre kadjwỳnhbê kabẽn punu kumex man arỳm kabẽn punuo memã amijo amirĩt. Nhyim me ajte õkre kadjwỳnhbê kabẽn mex kumex man arỳm kabẽn mexo memã amijo amirĩt. ³⁶ Ba me amã arẽ ga me ama. Amrẽ memã axwe pãnh jarẽn h djã nhõ akati mõrkam dja ga me amikõt Metĩndjwỳnhmã amijarẽ. Me aje amrẽbê akabẽn kajgo, akabẽn punu jarẽn h kunîkõt kum arẽ nhyim arỳm me ama. ³⁷ Kam amrẽbê me akabẽn mex jabej dja akabẽn mex kõt me amã amex jarẽ. Nàr, amrẽbê akabẽn punu jabej dja akabẽn punu kõt me amã ajaxwe jarẽ ga me arỳm me biknor tokry djakam akuno. Nãm ã Jeju me krãptĩmã ane.

Me kute kum mỳjja pumũnh kêt nhipêx'ã 'wỳr.

Mak 8.11; Ruk 11.29

³⁸ Nhym kam Môjdjê kukràdjà mar djwỳnhmẽ mebê pardjêu kwỳ Jejumã kum,

—Ujarênh djwỳnh, dja ga mỳjja pumũnh kêt'õ nhipêx ba me omũn kôt ama, ane. Nhym memã kum,

³⁹ —Me akamingrãnyre ne ga me ajaxwen mỳjjakôt ari Metĩndjwỳnhbê amijo akêxo aba. Ga, me kwỳ kum prõ djwỳnh kĩnh ngriren kute ar mebê prõo àkĩnho baja pumũ. Me gadjwỳ ne ga me amã Metĩndjwỳnh kĩnh ngriren mỳjjakôt ari kubê amijo akêxo aba. Ne ate kam ije me amã mỳjja pumũnh kêt nhipêxja'ã ijwỳro aba. Kati. Ije me amã ipêx ga me aje omũnh prãm kêtikumrêx. Dja ba amijo kute Metĩndjwỳnh kukwakam ujarênh djwỳnhbê Djônaj pyræk. Tãm dja ga me omũn imã akator jabej.

⁴⁰ Me bakukãmãre Djônaj ne tep rax tikkrekam nõ nhym 'ã akatin akatin akati nhym arỳm kato. Badjwỳ dja ba ã amijo anen kênkrekam nõ nhym ijã akatin akatin akati ba arỳm ikato. Ba ne ba amijo inhĩ ne bõx. Dja ba ã amijo ane. Jabit dja ga me omũ.

⁴¹ Djônaj ne krĩrãxbê Niniwekam me akreo tẽ nhym me arỳm amikam kaprĩren wãnh axwemã iren Metĩndjwỳnh'ỳr amijo akêx. Nhym be, ba ije iraxo Djônaj jakrenh mex ne ba jakam me akuri djan te me amã idjujarênh ar iba. Djã ne ga me me kudjwa amikam akaprĩn wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwỳnh'ỳr amijo akêx? Kati. Me aje wãnh ajaxwemã anhirer kêtgam dja Niniwekam me wã arỳm pãnh me amã ajaxwe jarê. Me akamingrãnymã arẽ ga me me biknor tokry djækam akuno.

⁴² Be ga, aparmã onĩj pyka 'õdjwỳkam bẽnjadjwỳr rax nija pumũ. Bẽnjadjwỳr ni Xaromão'ỳr tẽ:, 'ỳr tẽm 'iry:n arỳm 'ỳr bõx. Kute krã mexkôt marmã 'ỳr bõx ne arỳm

kuma. Nhyim be, ba ije iraxo Xaromão jakrenh me:x ne ba jakam me akuri djan te me amã idjujarēnh ar iba. Djã ne ga bēnjadjwÿr ni kudjwa ajamak mex ne ima? Kati. Ga me aje imar kêtikumrêx. Me aje imar kêtikam dja bēnjadjwÿr ni ï arÿm pãnh me amã ajaxwe jarē. Me akamingrãnymã arē ga me me biknor tokry djàkam akuno, ane.

⁴³ Ne kam ajte me karō punu'ã ajarēn memã kum,

—Me karō pydjim kute ar me'õo baja ne arÿm kurūm katon tē. Ne kam te ar mrã, ngô kêtikam ar mrã, te ajte me'õmã àr ne tyk djà kêtãmã ar mrã. ⁴⁴ Ne kam amim,

—Ba inhürkwã kurūm ikatorja'ÿr tē, ane. ⁴⁵ Ne kam amim badjà tūmjja'ÿr tēn 'ÿr bõx ne omũ nhyim arÿm mexikumrêx. Me karō'õ kute o ba kêt nhyim pñine kre mex nhyim arÿm kam mÿjja katat. Nhyim kam kadjy mã me karō punu'ÿr tē. Ne kam mekam me kwÿ japrôn 'ÿr meo mõn meo bõx. Nãm me karõbê 7 ne o bõx ne me'õjamã meo wangij nhyim kam mekam ar ba. Kute me karō punubê 7 ne o bõx tãm ne axweo kute õbê pydji kute ar o ba tūmjja jakrenh mex ne kam arÿm o punu rax ne. Kàjbê punuri ne kàjbê punu nhyim be, kute kubê 7 ne o bõxja ne arÿm o punu rax ne. Dja ã me akamingrãnyre ajaxwekam me karō punu me ajo ane, ane. Nãm Jeju ã memã ane.

Nãmē kamyre'ã ujarēnh.

Mak 3.31; Ruk 8.19

⁴⁶ Jeju me krãpti:mã kabēno dja nhyim nãmē kamyre ar axikõt apõx ar bõx ne bõm ku'ê. Ne kute kum kabēn jarēnhmã. ⁴⁷ Nhyim me'õ 'ÿr tēn kum,

—Ë, onij anãmē akamy ar amã kabēn, ane.

⁴⁸ Nhyim Jeju me'õmã kum,

—Be, ije me'õmã inãmē ikamy jarēnh kadjy mÿj dja arkam kute? ane. ⁴⁹ Ne kam kõt ba djwÿnhmã kum,

—Ota, inãmẽ ikamy ne ja. ⁵⁰Dja gar Metĩndjwỳnho kĩnh kadjy kabẽn man kôt ar amijo aba. Ba kam arỳm ar amã ikamyre nàr ikanikwỳnh nàr inã jarẽ. Nãm ã Jeju arkum ane.

13

Bàygogo'ã ujarẽnh.

Mak 4.1; Ruk 8.4

¹ Ne kam akati tãmkam Jeju kikre kurũm katon tẽn arỳm imôti mỳrri nhỹ. ² Nhyim kam me krãptĩ: 'ã akuprõ. Nhyim kam arỳm mebê tẽn kàkam nhỹ nhyim me krãptĩ: arỳm ngô mỳrri kum dja. ³ Nhyim kam arỳm apỳnh kukràdjà djàri'ã memã mỳjja jakren memã 'ã ajarẽ. Ne memã kum,

—Ë, õ pur djwỳnh ne kute õ purkam bãygogo kremã 'ỳr o tẽ. 'Ỳr o tẽn o bõx ne kam ar 'yo ukabêr mrã, ane. Nãm me kute mỳjja kre kadjy tu mỳjja 'yo akabê, bãygogo 'yja ne me kute purkam kremã o mrãn kam purkam o ukabêr mrã. Kute mrãmri ne me kute katêbàri 'yo ukabêr mrãnhja pyræk.

⁴ Jeju memã kum,

—Be, me'õ ne ar bãygogo 'yo ukabêr mrã. Nhyim 'y kwỳ prykam rôrõk. Nhyim kwênh prĩne kuku. ⁵ Nhyim kwỳ kẽn po'ã pyka purorrekam rôrõk. Nhyim kam pyka purorrekam INGRÕT kukrà kêtikumrẽx. ⁶ Nhyim kam kỳjrũm myt nhỹn arỳm 'y nhingrõt ga nhyim kajot ne arỳm ty. Arê jabjê kêtikum ne ty. ⁷ Nhyim 'y kwỳ mrỳnhĩkam rôrõk ne kam mrỳnhĩmẽ ro'ã INGRÕT. Nhyim kam prĩne o akno. ⁸ Nhyim 'y kwỳ pyka mexkam rôrõk ne INGRÕT ne kam abatãnh ne. Ne arỳm apỳnh bari ku'ê djari nhyim kwỳ ijj jabjê nhyim kam 'y mexti:re. Nhyim kam 'y'ã akre kubê 100. Nhyim kwỳ ijj mexkumrẽx nhyim 'y'ã akre kubê 60. Nhyim kwỳ kàjbê ijj mex nhyim 'y'ã akre kubê 30. Nãm ã Jeju

Metĩndjwỳnh kukràdjà'ã apỳnh mỳjja jakren 'ã ujarẽnho ane. ⁹ Ne ajte memã kum,

—Gop me ajõ ar ajamak mex jabej tu amim ikabẽn markumrẽx, ane.

¹⁰ Nhyam kam kõt ba djwỳnh ar 'ỳr bõx ne kum,

—Mỳkam ne ga apỳnh kukràdjà djàri'ã memã mỳjja jakren memã mỳjjabit'ã ajarẽ? ane.

¹¹ Nhyam arkum,

—Bir, djãm me kunĩ kute ikukràdjà marmã? Kàjkwakam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba'ã ikabẽn kukràdjà ja djãm me kunĩ kute marmã? Kati. Ar gajbit ije ar amã arẽnho amirĩt gar aje marmã. Nhyam be, me wãbê ne ba udju ne. ¹² Be, me kwỳ kute ikukràdjà markumrẽx ja dja ba mã memã mỳjja krãptĩ jarẽ nhyam me arỳm mỳjja krãptĩ ma. Nhyam me kwỳ mã kute ikukràdjà mar kajgojabê dja ba ikukràdjào apdju. Kute ikukràdjà mar kajgojao apdju. ¹³ Me wã kute mar kajgokam ne ba memã mỳjjabit 'ã ajarẽ. Ba apỳnh kukràdjà djàri'ã memã mỳjja jakren memã mỳjjabit'ã ajarẽ. Me kute ikukràdjà mar kajgo wã ne me amrêbê: me bakukãmãremã arẽn memã kum,

“Me te memã mỳjja jakre nhyam me omũnh kajgon mã amim omũnhkumrẽx kêt.

Nhyam me te memã mỳjja jarẽ nhyam me me kabẽn maro krĩn mã mar kêt. Mã mỳjja'ã me kabẽn kute amijakreja mar kêt ne.”

Nãm me ã me wã'ã me bakukãmãremã ane. Me kute ikukràdjà mar kajgo'ã ne memã arẽ. ¹⁴ Me bakukãmãre Idjaij ne amrêbê: me kute imar kajgowãmã kabẽn jarẽ. Nãm Metĩndjwỳnh kukwakam memã kum,

“Dja ga me maro aku'ên mã mar kêt. Mã kukràdjà'ã mỳjja kute amijakreja mar kêt. Ne omũnh kajgon mã amim omũnhkumrẽx kêt. Mỳkam?”

¹⁵ Bir, arÿm ga me adjumar djâkam ajamakkre kêt. Me aje ajamako mar kêtâmã ne ga me arÿm ajamakkre jadj.

Ne aje anoo omÿnh kêtâmã tu ano ngôr.

Nã gãm me aje mar kêtâmã ã ibê amijo ane. Aje ikukràdjà'ã mÿjja kute amijakreja mar kêtâmã ã ibê amijo ane.

Ne aje adjumar djâkam mar kêtâmã ã ibê amijo ane. Me aje iwÿr amijo akêx ba ije me ajo mex kêtâmã ã ibê amijo ane.”

Nãm ã me bakukãmãre Idjaij me kute ikabên mar kajgomã ane. Nhym me bakukãmãre aben djô'ã arênho mô:n arênho môr tãmtã arÿm me wã'ÿr o bôx. Tÿ:mràm me bakamingrãnyrekam ne me wã ã ikukràdjà mar kajgoo ane. ¹⁶ Nhym be, djãm ar ga ne gar ã anomê ajamako ane? Kati. Ar ga ne gar ano atemã ne aje omÿnhkumrêx. Ajamakkre ne atemã ne aje markumrêx. Kam ar akÿnhkumrêx. ¹⁷ Ba ar amã arê gar ama. Djãm ar aje mÿjja pumÿnh ja ne me bakukãmãre kute omÿnh? Djã ne Metÿndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnhmê me katât kute amijo bamê kute omÿnh? Kati. Djãm ar aje mÿjja mar ja ne me kute mar? Kati. Me krãptÿ ne amrêbê te kute omÿnh ne mar prãmje. Kam, ar gajbit ne gar aje omÿnh ne aje mar. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx.

¹⁸ Kam ba ar amã arê gar ama. Ije ikabên kukràdjà'ã me'ô kute bàygogo 'yo ukabêr jakreja dja gar ama.

¹⁹ Kàjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh kabên ne me arÿm me'ômã arê. Metÿndjwÿnh kute amim me utàr ne kute ar meo ba'ã kabênja kum arê nhym arÿm mar kêt ne. Mÿj'ã kute kabên jakreja mar kêt ne. Nhym ate Xatanaj jãm meo amijakren mebê Metÿndjwÿnh kabêno akno. Me kute tu amim markumrêx nhym Metÿndjwÿnh kute kubê me utàr karô ne jãm meo amijakren mebê Metÿndjwÿnh kabêno akno. Bàygogo 'y kwÿ prykam rôrôk ne ja.

²⁰ Kênkam 'y rôrôk ja ne me kute amim Metîndjwýnh kabên mar 'iry kêt ne kangaja'ã amijakre. Nãm me myt tãm kam Metîndjwýnh kabên man bit kum kînhkumrêxo têm kajgo. ²¹ Kute tu amim markumrêx kêtê. Ajkwaobit ne kute mar. Kute 'y nhingrôt ne arê jabjê kêt kam têmbê tykja pyrâk. Kute amim mar 'iry kêt nhym ate apýnh me kaprî djâri 'ÿr bôx nhym arým kanga.

²² Mrýnhîkam 'y rôrôkja ne me kute Metîndjwýnh kabên mar ne kam ate ajte kute jãm mýjja marja'ã amijakre. Nãm me arým Metîndjwýnh kabên man kam 'ãno ãm kêt ne amim, “Mýj dja ba nêñ inhõ kwý krên mex ne inhõ kubêkà mex? Ikanêkam mýj dja ba nê”? ane. Nãm pykakam mýjjabitkam ar no katon axwe umar. Ne kam amim pi'ók kaprîo atom rax prã:m ne ajte nêkrêxo atom rax prã:m. Djãm kute amim mýjjao atom raxkam mrãmri umar mex? Kati. Bir, me arým õ mýjja rûnhkam mrãmri umar punukumrêx. Ga, mrýnhî kute bàygogoo bikênh nhym kam ijy kêtja pumû.

²³ Ga, me'õ bàygogo 'yo ukabêr tẽ nhym ajte kwý pyka mexkam rôrôkja pumû. Nhym kam arým ingrôt ne abatành ne. Abatành ne arým ijy kam 'y kume:x. Me kwýdjwý ne me memã Bênjadjwýr djwýnh'ã kabên jarê nhym me arým tu amim markumrêx. Ne kam maro amû amikamên arým mar rax ne. Mar rax ne arým ukaprîkumrêx. Me kwý ne me ukaprîti:re kute mrãmri ne bàri kwýkam ijy mexti:re nhym kam 'y kubê 100 pyrâk. Nhym me kwý kâjbê ukaprî kute mrãmri ne bàri kwýkam ijy mexkumrêx nhym kam 'y kubê 60 pyrâk. Nhym me kwý kâjbê ukaprî kryre kute mrãmri ne bàri kwýkam ijy mex nhym kam 'y kubê 30 pyrâk. Me ukaprîkumrêx nhym Metîndjwýnh arým mekam kînhkumrêx. Mekam kaprîre kêt kumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ê 'y'ã ujarênh.

²⁴ Ne kam Jeju ajte kabên kukràdjà'ã pur 'ôdjwỳ jakren memã 'ã ajarênh memã kum,

—Kàjkwakam Bênjadjwỳr djwỳnh dja pykakam amim me kwỳ pytàn ar meo ba. Kam dja meo ajkij. 'Ã ne pur amijakre. Purkam ne me'ô 'y mex rênho tẽ. Ne o tẽ:n arỳm kre pa. ²⁵ Ne kadjy ate krã. Nnym me ôt mỳrri kurê djwỳnh arỳm pur'ỳr bôx. 'Ỳr bôx ne kam 'ê 'ymê bô nhijymẽ akrô 'ymê rênho tẽ. Bàygogo 'y mex nhiby 'ê 'y rênho tẽ:n arỳm kre pa. Kre pan arỳm mã tẽ. ²⁶ Nnym kam bàygogo INGRÔT ne abatànH ne iJy ajkapĩ. Nnym 'êdjwỳ arỳm kam kume:x ne.

²⁷ Nnym kam ô àpênh ar arỳm ô pur djwỳnh'ỳr bôx ne kum, “Bênjadjwỳr, 'y mexbit ne ga purkam arên kre. Mỳj ne arỳm ajmã pur kam nẽ nnym kam 'ê kume:x”? ane.

²⁸ Nnym arkum, “Gwaj bakurê djwỳnh'ô ne kam 'ê 'y rê”, ane. Nnym ô àpênh ar kum, “Dja bar 'ê kaba”, ane.

²⁹ Nnym arkum, “Kati. Gar ren 'êmê ro'ã bàygogo kaba. ³⁰ Kwãrik wãnh ro'ã abatànH gê prỳ ngrà ba 'ỳr ê djwỳnh jano. Kam dja ba ê djwỳnh arkum, ‘Dja gar 'ê kumrêx karwàn 'ãpren kum adjà gê xêr. Nnym be, bàygogo dja gar o atom ne inhô bàygogo nhô kikremã o wadjàn adjwỳ’, ane. Dja ba ã kum ane.” Nãm ã ô pur djwỳnh arkum ane. Nãm ã Jeju memã ujarênh ane.

Metĩndjwỳnh kute me utàr ne meo ba.

Ruk 13.18

³¹ Ne kam ajte kabên kukràdjà'ã motadu 'y jakren memã kum,

—Kàjkwakam Bênjadjwỳr djwỳnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba ne kute mrãmri ne me'ô arỳm ô purkam motadu 'y kre nnym abatànH pyrãk.

³² Motadu 'y ne kryreo kute apỳnh 'y jakrenH. Nnym be, arỳm abatànHkam abatànho kute purkam djwỳ kunĩ

jakrenh. Arým abatàn h kute pĩ pyræk. Nhym arým àkmě kwên h apýnh pa'ã ku'ê. Nãm ã Jeju arkum ane. Me kute amim Jeju marmã nhym arým ja pydjín kadjy amima nhym arým ja kadjy amiman 'ã tým nhym ja kôt 'ã tým nhym ja 'ã tým nhym arým 'ã krãptĩ ne. 'Ã ne 'y kryre ja jakre.

³³ Ne kam ajte kaběn kukràdjà'ã djwỳ nhigot djà jakren memã kum,

—Kàjkwakam Běnjadjwỳr djwỳnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba ne kute mrãmri ne djwỳ nhigot djà djwỳkam bimàn h tēm pyræk. Me'õ nire ne djwỳ nhigot djà byn arým djwỳ djôm raxkam kapĩ. Djwỳ'ã akreo amãnhkrut ne ikjêkêt. Nãm djwỳkam kapĩn o akà nhym arým prĩne djwỳkam ajmã, ane. Jejudjwỳ dja amim me utàro tēn kam arým pyka kunĩkôt amim me kwỳ pytàn ar meo ba.

³⁴ Jeju kute memã mỳjja'ã ujarēnhja kunĩ ne kukràdjà'ã akre. Ne kam me krãptĩ:jamã mỳjjabit'ã ajarē. Djãm kute kukràdjà 'õ'ã mỳjja jakre kêt ne tu kukràdjabit memã arē? Kati. Nãm kukràdjà'ã memã mỳjjabit jakren memã 'ã ajarē. ³⁵ Me bakukãmãre ne Metĩndjwỳnh kukwakam memã ja'ã ajarē. Jeju memã ujarēnh ja'ã ajarē. Amrēbê: ne memã kum,

“Kukràdjà'ã dja ba memã mỳjjabit jakren memã 'ã ajarē.

Adjàkam mỳjja bipdjur ne bipdjur rã'ã dja ba arým 'ã ajarē”, ane.

Nãm ã me bakukãmãre Metĩndjwỳnh kukwakam memã ane. Ne kam me aben djô'ã arēnh mō:n arēnh mōr tãmtã arým 'yr o bôx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam ne Jeju katon arým ã memã ujarēnh ane. Me bakukãmãre kute memã ujarēnh kôt ne Jeju arým amikaběn kukràdjà'ã mỳjjabit jakren memã mỳjjabit 'ã ajarē.

³⁶ Ne kam arÿm me krãptĩ jano nhym me mã mõi nhym arÿm kikremã wadjà. Nhym kôt ba djwÿnh ar arÿm 'ÿr bõx ne kukijn kum,

—Ajbir me kute purkam bàygogo 'y mex nhiy 'ê 'y rênho tēm'ã adjujarênhja mÿj'ã ne amijakre? Ar imã arê bar kuma, ane. ³⁷ Nhym arkum,

—Bir, ba ne ba amijo inhĩ ne ruw. Ba ijã ne me'õ kute purkam 'y mex rênh ja. Ijã ne me'õja amijakre. ³⁸ Pyka kunikôt me kunĩ'ã ne pur amijakre. Me kute Bënjadwÿr djwÿnh mar'ã ne 'y mex amijakre. Me kute Xatanaj kôt ar amijo baja'ã ne 'ê amijakre. ³⁹ Xatanaj'ã ne kurê djwÿnh kute purkam 'ê 'y rênhja amijakre. Mÿjja kunĩ kute aminhinomã amimênh djà nhõ akati'ã ne bàygogoo atom djà nhõ akati amijakre. Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh'ã ne me kute bàygogo djê djwÿnhja amijakre.

⁴⁰ Kute ê djwÿnh kute 'ê jarênh ne o atom ne kum adjàr nhym xêt pyræk, dja Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh ã me axweo ane. Me kute aminhinomã amimênh djà nhõ akatikam me axweo ane. ⁴¹ Ba ije amijo inhĩ dja ba amũ ikadjy mrãnh djwÿnh jano nhym me arÿm me axweo kunõ atom. Bënjadwÿr djwÿnh kute pykakam meo bajakam me axweo kunõ atom. Me kute me axwe'ã memã àpnênhmẽ me axweo kunõ atom. ⁴² Ne kam me arÿm me biknor tokry djækam me kumẽ. Wãnh ne me amim ngryk ne tokry djaje amijanên ar àmra ba. ⁴³ Kam dja me Bãm djwÿnh amim me katàt kute amijo baja pytàn ar meo ba. Nhym kam me axweja kuràm dja me arÿm me: xkumrêx nhym me kum me kĩ:nhkumrêx kute mrãmri ne arÿm myt katorkam me kum kĩnh pyræk. Gop me ajõ ar ajamak mex jabej tu amim ikabênja markumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Apÿnh mÿjja'ã ujarênh.

⁴⁴ Ne kam ajte arkum,

—Kàjkwakam Běnjadjwỳr djwỳnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba ne me kum kīnh. Kute mrāmri ne kute me kum nêkrêx pānh rax kīnh pyrāk. 'Ā ne nêkrêx pānh rax amijakre. Pykakam ne me'ō nêkrêx pānh rax jadjàn o apdju nhym atemā me'ōja arỳm 'ỳr bōx ne kum katon kaban kam kīnhkumrêx. Me'ōja nêkrêx pānh raxkam kīnhkumrêx ne ajte pyka tām kam nêkrêx pānh rax jadjàn o apdju. Me'ō kute kubê o àkīnh karō o apdju. Ne amim, “Ba on pykao inhōn kam ije nêkrêx pānh rax jadjàr djào inhō pyka”, ane. Ne kam arỳm ò mỳjja kunĩo atom ne memā kungān pānh pi'òk kaprĩ by. Ne kam arỳm pi'òk kaprĩo amim pyka byn o ò. Ne urokam kute kam nêkrêx pānh rax jadjàrjao ò.

⁴⁵ Kam, ajte kàjkwakam Běnjadjwỳr djwỳnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba ne me kum kīnh. Kute mrāmri ne kute me kum nêkrêx pānh rax kīnh pyrāk. 'Ā ne angà pānh raxdjwỳ amijakre. Kam ne me'ō kute angà byrmā abej ar mrā. ⁴⁶ Ne kam arỳm angàja pānh ra:xmā kato. Ne amim, “Ba on angà pānh raxjao aminhō”, ane. Ne kam amũ tēn ò mỳjja kunĩo atom ne memā kungān pānh pi'òk kaprĩ by. Ne kam angàja pānh rax pānh memā pi'òk kaprĩ ngān arỳm o ò. Nām ā Jeju arkum ane.

⁴⁷ Ne kam ajte arkum,

—Kàjkwakam Běnjadjwỳr djwỳnh dja pykakam amim me utàn ar meo ba. Kam, dja me axwemā pānh jarē. 'Ā ne kryreti amijakre. Imòtikam ne me kryreti mē nhym arỳm apỳnh tep krāptĩ kum wangij nhym me arỳm unê. ⁴⁸ Ne arỳm ipukam bjêro mōn akàx'ā kumě. Ne kam arỳm tep kabio nhỹ. Nām tep mex ne karwàn kaxnokaikam o atom. Nhym be, tep punu ne me rũm kurēn kanga. ⁴⁹ Mỳjja kunĩ kute aminhinomā amimēnh djà nhō akatikam dja me ā meo ane. Dja Metĩndjwỳnh kadjy mrānh djwỳnh apōx ne me'ỳr bōx ne meo ajkij. Me axweja me katàt kute amijo

bajabê meo ajkij. ⁵⁰ Ne kam arÿm kuwy djâkam me axwe mē. Kam dja me amim ngryk ne tokry djâje amijanên ar àmra ba, ane.

⁵¹ Ne kam arkum,

—Djâ ne gar arÿm mÿjja markumrêx? Mÿjja'ã ije apÿnh mÿjja jakreja djâ ne gar arÿm markumrêx? ane.

Nhym ar kum,

—Nà. Mÿjja'ã apÿnh mÿjja kute amijakreja bar ije markumrêx, ane.

⁵² Nhym kam arkum,

—Aj, tãm ne ja. Arÿm ne ba mÿjja krãpti'ã ajarê gar ama. Kàjkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàrn ar meo ba'ã ne ba mÿjja krãpti jakren ar amã 'ã ajarê gar arÿm ama. Arÿm ar aje markam ar aje ò kikre djwÿnh pyrâk. Ò kikre djwÿnh ne ò nêkrêx jadjwÿr djâkam mÿjja nymê mÿjja tũmo pôx. Ar aje urâk. Ar abê memã kukràdjâ jarênh djwÿnh ne gar arÿm memã kukràdjâ ny jarên ajte memã kukràdjâ tũm jarê. Tãm ne ja. Nãm ã Jeju arkum ane.

Õ pyka djwÿnhkam bôx.

Mak 6.1; Ruk 4.16

⁵³ Jeju apÿnh kukràdjâ'ã memã mÿjja ja jakren memã 'ã ajarên kam arÿm o ino re. Ne kam arÿm mã tē. ⁵⁴ Ne kam arÿm ò pyka djwÿnhkam tēn bôx. Bôx ne arÿm me bikprônh djâkam tēn wadjâ. Ne kam arÿm memã kukràdjâ jarê. Memã arê nhym me arÿm kam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Tô, mÿj me'õ ne kum me kukràdjâ ja jarê nhym arÿm ã amak mexo ane. Mÿj me'õ ne kum arê nhym arÿm ã mÿjja nhipêxo ane. Mÿjja pumũnh kêtukumrêx ne arÿm ipêx nhym kumex. ⁵⁵ Be, kubê ne pĩ kênh djwÿnh kajgo kra. Marij kurũm ne kato. Kôt ar apôxjabê Xijagumê Jôdjemê Ximãomê Djudamê. ⁵⁶ Kanikwÿnhdjwÿ ar me

baro'ã ar ba. Tô myj me'õ ne kum kukràdjà ja jarẽ nhym maro ba? ane. ⁵⁷ Me ã abenmã anhÿro ban kam kubê kïnh no kati.

Nhym Jeju amijã memã kum,

—Metïndjwÿnh kukwakam memã ujarẽnh djwÿnh dja pyka kunïkôt ba nhym me kum mex jarẽho ba prãm ne. Nhym be, õ pyka djwÿnhkam me jabit ne me ari aprÿo ba. Õbikwa djwÿnhkam ar ajbit dja me ari aprÿo ba, ane.

⁵⁸ Ne kam arÿm te kute õ pyka djwÿnhkam me krãptïo mex prãmje. Me kute amim tu kamnhïxkumrëx kêtka me te kute meo mex prãmje.

14

Me kute Djuão mut krã'yr.

Mak 6.14

¹ Nhym kam me amÿ Jeju jarẽho ipôk ne. Nhym kam mebê idjaer nhõ bënjadjwÿr raxbê Erodji arÿm me kute Jeju jarẽnhja ma. ² Ne kam arïk Jejuo Djuão ne õ àpênhmã kum,

—Ngômã me angjênh djwÿnhbê Djuão arÿm akubyn tïn ne ar ba. Be, tyk ne akubyn tïnkam ne arÿm myjja pumÿnh kêt nhipexo ba, ane.

³⁻⁴ Be, Erodji kute bïn kêttri ne Djuão Erodjij'ã kum kabên ne. Erodji ne Erodjijo prõ. Nãm 'ã kum kabên ne kum,

—Metïndjwÿnh kukràdjà kupa'ã ne ga akamyrebê prõ'ÿr mō, ane. Nhym kuman arÿm ngryk ne. Ne arÿm 'ÿr me krãkamngôn jano nhym me arÿm o tÿm ne kubê ijê. ⁵ Nhym kam bit kute me anor nhym me kute bïnmã. Nhym be, kati. Me krãptï: ne me 'ã abenmã kum,

—Djuãobê ne Metïndjwÿnh kukwakam memã ujarẽnh djwÿnh, ane. Me krãptï kute ã anhÿrkam ne Erodji arÿm kum me krãptï pyman Djuão bïn kêt.

⁶ Nhyam kam Erodji rwÿk djà nhõ akati arÿm bõx. Bõx nhyam me arÿm ro'a àkuro nhÿ. Nhyam Erodjij kra arÿm memã to. Memã to nhyam Erodji kum kÿnhkumrêx. ⁷ Kum kÿnhkam ne kum,

—Mÿj ne ga amã kÿnh? On imã mÿjja'õ jarê ba arÿm amã kungã. Amã ikabên kajgo kêtikumrêx. Metÿndjwÿnh ne arÿm ima, ane. ⁸ Kraja kum tor djwÿnhram ne nã arÿm Djuão krã'ã kum karõn kum,

—Dja kum akÿnh ga Djuão krã'ã kum apnê, ane. Nhyam kam arÿm kum to nhyam kum kÿnh. Kum kÿnh ne kum mÿjja jarênh mãmndji nhyam arÿm kuma. Ne nã kabên man arÿm Erodjimã kum,

—Dja ga ngõmã me angjênh djwÿnhbê Djuãoja ngõnh purortikam krã djàn o bõx ne imã angã, ane. ⁹ Nhyam kam bënjadjwÿr rax arÿm kuman kaprÿren amim,

—Je, arÿm ne ba mrãmri kum ikabên jarênh mãmndji nhyam Metÿndjwÿnh arÿm ima. Ba arÿm kam te ije kum, “Kati”, anhÿr prãmje. Ibu'ã me jadjwÿ ne me arÿm mrãmri ikabênkumrêx ma, ane. Ne kam arÿm õ àpênhmã kum, “Me kum angã”, ane. ¹⁰ Ne 'ÿr me ano nhyam me mebê ijê djà'ÿr mõn arÿm 'ÿr bõx. Ne kam arÿm mut krãta. ¹¹ Mut krãtan ngõnh purortikam krã djàn o tẽn arÿm kurerermã kungã. Nhyam kumÿn o tẽn arÿm nãmã kungã. ¹² Nhyam kam Djuãokõt ba djwÿnh ar 'ÿr tẽn 'ÿr bõx. Ne kam Djuão nhÿ mÿn o tẽn arÿm adjã. Ne kam Jeju'ÿr tẽn 'ÿr bõx ne kum arê nhyam arÿm kuma.

Kute mebê 5.000o djuw mex.

Mak 6.30; Ruk 9.10; Dju r 6.1

¹³ Nhyam kam ate arwãkam ÿr kadjy kàkam nhÿn arÿm nox ne. Nhyam kam me arÿm arênh ma. Arênh man arÿm krÿrax kurũm kõt mõ. Pykakõt ar ibej mõ. Ar ibej mõ:n arÿm akàx nhikjêkam Jeju kutêp akuprõ. ¹⁴ Nhyam Jeju ar

ngôkôt mōn arỳm akàx'ỳr bōx. 'Ỳr bōx ne arỳm kà dji. Nhyr kam Jeju arỳm wabin me krãptĩ: pumũ. Me omũn arỳm kum me kaprĩ:. Kum me kaprĩn arỳm me kanêo mexo dja.

¹⁵ Meo djan kam arỳm amykry mex ne. Nhyr Jeju kôt ba djwỳnh arỳm 'ỳr bōx ne kum,

—Arwãkam ne gwaj ar baba nhyr arỳm amykry mex ne. On me krãptĩmã arẽn kum, “Me amũ krĩ kryremã mōn djwỳ jamỳn anhõ kwỳ krẽ”, ane. Dja ga ã memã ane, ane.

¹⁶ Nhyr arkum,

—Kati. Kwãrik wãnh amũ me mōr kêt. Ar ga dja gar memã mỳjja ngã nhyr me arỳm kukrẽ, ane.

¹⁷ Nhyr ar kum,

—Jakam ne djwỳ kubê 5bit ne tep amãnhkrutbit, ane.

¹⁸ Nhyr arkum, “Amrẽ imã o tẽ”, ane. Nhyr kam ar arỳm 'ỳr o bōx. ¹⁹ Nhyr kam me bōkam òmã memã arẽ. Ne kam arỳm djwỳ kubê 5mẽ tep amãnhkrutja jamỳ. Amỳn kãjmã kãjkwa pumũn djwỳmẽ tepo Metĩndjwỳnhmã amikĩnh jarẽ. Kum amikĩnh jarẽn arỳm djwỳ kokij. Djwỳ kokjêro dja:n mã kôt ba djwỳnh arkum òro dja. Arkum òro dja: nhyr ar mã memã òro mrã. ²⁰ Memã òro mrã: nhyr kam me kunĩ kukrẽn arỳm ajne. Nhyr kam ar arỳm aũm karwãnhõ mrã. O mrãn arỳm kaxnokai kam kungij ne o ipu. O ipun arỳm 'ã akre. Kam kaxnokai ipu kubê 12 ne 'ã kãtãm ne dja. ²¹ Be, me my kute krẽn 'ã akre kubê 5.000. Ne ijukri me niremẽ me prĩre'ã akre kêt. Be, me kunĩ ne me arỳm ò kwỳ krẽn mex ne arỳm ajne.

Ngô'ã tẽm.

Mak 6.45; Dju r 6.15

²² Nhyr kam Jeju kôt ba djwỳnh arkum,

—Aj mã, kàkam nhỹ. Dja gar ikukãm akàx nhikjê mã rê. Ba 'yr me ano gê me mã mō, ane. Nnym ar arým kàkam nox ne mō. ²³ Nnym arým me krãpti'yr tẽn memã kum,

—Aje, me on ajmã. Ba on, ane. Ne kam Metĩndjwýnhmã kabẽn kadjy krãnh'ã tẽn wabi. Nnym kam arým akamàt nnym ate krãnhkam nhỹ. ²⁴ Nnym ar kàkam mōrja arým imōti nhipōkri mō. Mō: nnym kōk ar kutã àbêr tỳx. Àbêr tỳx nnym ngō arým ar'ã kà japĩno mō.

²⁵ Apĩno mō: nnym arým òkrẽn'ãnh kà. Òkrẽn'ãnh kàr pydji nnym Jeju arým tu ngō rax'ã arkôt tẽ. ²⁶ Ngō'ã arkôt tẽ nnym kôt ba djwýnh ar arým omũ. Ngō'ã tẽmkôt omũn arým madjà kretin abenmã kum,

—Ota amrẽ me karõ'õ gwaj bakôt mō, anen arým umaje amra.

²⁷ Nnym kam arkum,

—E kum, ba ne ba wãm ar akôt tẽ. On ar akĩnh ne ar atĩn prãm kêt, ane.

²⁸ Nnym Pedru kum,

—Djãm mrãmri gakumrẽx? Ga atẽmkumrẽx jabej amiwýr ijwý ba wãm akudjwa ngō'ã awýr tẽ, ane.

²⁹ Nnym kum, “Amrẽ iwýr tẽ”, ane.

Nnym Pedru arým Jeju'yr tẽmmã ngōkam ruw ne arým ngō'ã tẽ. ³⁰ Ngō'ã tẽn arým ngō pumũ. Kōk djàbêr tỳx kute ngō djàkà tỳxkôt omũn arým tĩn prãm. Tĩn prãm ne arým àr tẽ. Ngōmã àr tẽn arým amran kum, “Bẽnjadjwýr djwýnh, gop ipytã”, ane.

³¹ Nnym Jeju on pa 'amýn kum,

—Aje amim imar rere:kre. Mýkam ne ga amim, “Djãm mrãmri ne Jeju kute ngō ja mar”, anen amim imar rerekre?

³² Nãm ã kum ane nnym ar arým kà'yr bōx. Ne kam arým wabi. Wabi nnym kōk djàbêr on amikrãtan anhikrê

ne. ³³ Amikrâta nhym kâkam ar ÿrja arÿm parbê kônkrâo nhÿn rax ma:ro nhÿ. Ne arÿm kum,

—Mrâmri abê Metîndjwÿnh Krakumrêx, ane.

³⁴ Ne kam ar arÿm akàx nhikjêrnã rên kam arÿm kà dji. Ar pykabê Djene'ã kà dji. ³⁵ Nhym kam me arÿm Jeju nokre pumÿn amÿ memã arê. Nhym kam me arÿm bu'ã pyka kunîkôt me'ÿr me ano nhym me me'ÿr mō. Me'ÿr mōn memã arê nhym me arÿm kuman Jeju'ÿr me punu kunîo bōx. ³⁶ Nhym me arÿm kum,

—Ba me akà japkrebit kupên arÿm imex ne, ane. Ne me kunî kute kupênhja arÿm prÿne mex ne.

15

Tu mÿjja krên'ã ujarênh.

Mak 7.1

¹ Nhym kam mebê pardjêumê Môjdjê kukràdjà mar djwÿnh krîraxbê Djeruxarê kurÿm mōn Jeju'ÿr bōx. Me ò kwÿ krên kadjy ne me aminhikra pōnho ba. Me kukâmâkjê kukràdjà kôt me we Metîndjwÿnhmã mex kadjy ne me kum aminhikra pōnho ba. 'Ã ne me Jejumã kabên ne kum,

² —Mÿkam ne akôt ba djwÿnh ar me kukâmâkjê kukràdjà mar kêt ne kam amikrà ar o ba? Nãm ar kute aminhikra pōnh kêt ne tu aku, ane.

³ Nhym Jeju memã kum,

—Djãm mrâmri Metîndjwÿnh kukràdjà kôt ne ga me me akukâmâkjê kukràdjàja jarê? Kati. Atemã. Ga me atemã akukâmâkjê kukràdjà ja'ã ano tÿx ne Metîndjwÿnh kukràdjà mar kêt. Ne kam arÿm kam amikrà ar o aba. ⁴ Ba me amã arê gar ama. Metîndjwÿnh ne me bakukâmãremã 'ã karōn memã kum,

“Me amã abãmmê anã jabên ar kabên ma”, ane.

Ne ajte memã kum,

“Me'õ arým bãm'ã nàr nã'ã, ‘Gê Metĩndjwýnh o ajkê’, anhÿr jabej gê me tu kubĩ”, ane.

Me kum bãmmẽ nã ar abêmã ne Metĩndjwýnh ã me bakukãmãremã ane. ⁵ Nhym be, djãm me ga ne ga me amã abãmmẽ anã jabê? Kati. Ga me akukràdjã kôt arík memã kum, “Me ajõ godja anã nàr abãm mÿjja'ã ajwÿr jabej. Ne aje kubê anhõ mÿjja nê prãm jabej kum, ‘Be, ba te ije amã õrmã. Aje mÿjja 'ã ijwÿr ba arým o Metĩndjwýnh nhõ mÿjja. Kam ba te ije amã õrmã’, ane. Dja ga me ã kum anen arým kubê nê nhym kam arým pijãm ne”, ane. ⁶ Ga me aje ã memã 'ã karõo anhÿrkam arým me nãmẽ bãmbê õdjÿ'ã memã adjãpnênhõ aba. Me kum ar abê kêt'ã memã adjãpnênhõ aba. Metĩndjwýnh te memã 'ã karõn memã kum,

“Me amã abãmmẽ anã jabên ar kabên ma”, ane.

Nãm te memã ane ga me arým Metĩndjwýnh kabên jao me kukràdjã kajgon kupa'ã memã akukràdjã punu ja jarên arým nãmẽ bãmbê õdjÿ'ã memã adjãpnênhõ aba. ⁷ Me ga ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwýnh mar mexo aba. Mrãmri ne me bakukãmãre Idjaij me ajã kabên ne. Nãm Metĩndjwýnh kukwakam me ajã me bakukãmãremã kum,

⁸ “Be, me ja ne me arík 'êx ne ajkwa kajgokam imã imex jarênhõ ban õkre kadjwýnhbê jãm ate ibê krãn ba.

⁹ Ne arík imã irax jarênh kajgoo ban 'êx ne me ta kukràdjã'ã memã kum, ‘Metĩndjwýnh kukràdjã’, anhÿro ba.”

Nãm ã Idjaij me ajã ane ga me akamingrãnyre ajêx ne akukràdjã kajgoo Metĩndjwýnh kukràdjãn memã arênhõ aba. Mrãmri ne me ajã arênhkumrêx. Nãm Jeju ã mebê pardjêu arkum ane.

¹⁰ Ne kam amiwÿr me krãptĩ 'uw ne memã kum,

—Ë, dja ga me akunĩ iman ikabẽn markumrêx. ¹¹ Me kute apÿnh mÿjja'ã memã kum, “Ja dja ga ãm omũ. Dja ga krẽn arÿm ajaxwe”, anhÿro ba. Nhym be, djãm me'õ mÿjja 'õ krẽ nhym Metĩndjwÿnh arÿm kum, “Ja ne ga krẽ. Arÿm ajaxwe”, ane? Kati. Me kabẽn punukam ne memã axwe jarẽ. Me àkĩnhĩkam ne memã arẽ. Me ari prõ, mjên kupa'ã kurẽ bakam ne memã arẽ. Me 'êxnhĩkam ne memã arẽ. Apÿnh axwe 'õkam ne Metĩndjwÿnh memã axwe jarẽ. Nãm ã Jeju memã ane.

¹² Kam kôt ba djwÿnh ar 'ÿr bõx ne Jejumã kum,

—Ë, mebê pardjêu kute akabẽn markam arÿm ngrÿk ne, ane.

Nhym me'ã arkum,

¹³⁻¹⁴ —Ga, me no rã ne me amikukãm rĩt kêtja pumũ. Kam me kute amipry mar kêt. Kam godja me no rã me no rã japrõ kute meo ba jabej nhym arÿm amẽ kre'õkam tÿm. Mebê pardjêu ne me kute me uràk. Nãm me 'êx ne memã, “Ba ne ba ije Metĩndjwÿnh mar”, anhÿro ba. Nhym be, kati. Me kute mar kêt. Ne kam te memã Metĩndjwÿnh'ã ujarẽn ar ba nhym me adjwÿnhdjwÿ kute Metĩndjwÿnh mar kêt. Mebê pardjêu 'êx ne kute memã anhÿro bakam dja lbãm arÿm memã o pãnh ne me biknor tokry djakam me kumẽ kute mrãmri ne me kute 'ê kadjàr ne rũm mẽn pyràk. Kwãrik wãnh me rã'ã. Nãm ã Jeju mebê pardjêu'ã ane.

¹⁵ Nhym Pedru kum,

—Nã gãm ar imã, “Djãm me mÿjja 'õ krẽ nhym Metĩndjwÿnh kum, ‘Ja ne ga krẽn arÿm ajaxwe’, ane? Kati”, ane. Tãm ne ga arẽ nhym ar ibê bipdjur rã'ã ne. Mÿj'ã ne ga akabẽn jarẽ? Ar imã arẽ bar kuma. Nãm ã Pedru Jejumã ane.

¹⁶ Nhym Jeju arkum,

—Djãm ar gadjwỳ ar aje mỳjja mar kêt rã'ã? ¹⁷ Mỳjja me kute krên ne me tikkambit wangij. Ne kam atykmã arỳm apôx. ¹⁸ Nhym be, me ajkwa kurũm me kabẽn punu apôxja ne me kute amim mỳjja'ã karõ djã kurũm apôx. Kam Metĩndjwỳnh arỳm memã axwe jarẽ. ¹⁹ Me kute amim mỳjja'ã karõ djãkam amim mỳjja punu'ã karõn arỳm me kurũm apôx.

Nãm me kute me par'ã amim karõ.

Ne kute me prõ puro nàr me mjên puroo àkĩnh ne ro'ã ikwãja'ã amim karõ.

Ne prõ djwỳnh nàr mjên djwỳnh kupa'ã kurẽ'ã amim karõ.

Ne kute mỳjjao àkĩnh'ã amim karõ.

Ne memã 'êx'ã amim karõ.

Ne kute Metĩndjwỳnh japry'ã amim karõ.

²⁰ Me axweja kunĩ ne me kurũm apôx nhym Metĩndjwỳnh arỳm memã axwe jarẽ. Nhym be, me kute aminhikra põnh kêt ne kute õ kwỳ krên ja ne Metĩndjwỳnh kute memã axwe jarẽnh kêt. Djãm ar aje ja mar kêt? Nãm ã Jeju kõt ba djwỳnh arkum ane.

Me'õ nire bajtem kute tu amim kamnhĩxkumrẽx'ã ujarẽnh.

Mak 7.24

²¹ Ne kam Jeju arỳm mebê tẽ. Tẽ:n kam krĩraxbê Xirumẽ Xidõ bu'ã pyka'ỳr bõx. ²² Nhym pykabê Kanaãkam me'õ nire pyka wãkam ar ba. Mebê idjaer ne me wão me bajtem. Me'õ nire kam ar ban arỳm Jeju'ỳr bõx. Ne kam kàj bê kum,

—Bẽnjadjwỳr djwỳnh, Dawi tãmdjwỳ, gop amã ikapri. Me karõ punu ne ari ikrao bikẽnho ba, ane.

²³ Nhym tu kubê anhikrên itõ ne. Nhym kõt ba djwỳnh ar 'ỳr bõx ne kum,

—Dja ga amũ ano gê tẽ. Nãm ari gwaj bakõt àmra tẽ, ane.

²⁴ Nhyam arkum,

—Djãm me bajtem 'ÿr ne Metĩndjwỳnh ijano ba tẽ? Kati. Mebê idjaer 'ÿr ne ijano ba tẽ. Mebê idjaer ne me kute mrãmri ne mrykĩ'ãtomti no biknor pyræk ne ate ar ba. Me ate ar ba ja 'ÿr ne ijano ba tẽ, ane.

²⁵ Nhyam kam arỳm ni bajtemja 'ÿr bõx. 'ÿr bõx ne arỳm parbê kõnkrão nhỹn ra:x man kum,

—Bẽnjadjwỳr djwỳnh gop ikõt o kangõn ikrao mex, ane.

²⁶ Nhyam õ mebê idjaer 'ã me prĩre jakren kum,

—Nok ba ren rop kraremã me prĩre nhõ djwỳ rẽ nhyam ren kam punure, ane. Djãm mrãmri ne djwỳ 'ã ajarẽ? Kati. Kute meo mex djà 'ã ne djwỳ jakren kum 'ã ajarẽ. Bir, Jeju ne jakam kute me bajtemo mex prãm kêt. Õ mebê idjaer 'ÿr ne Metĩndjwỳnh Jeju jano. Kute õ mebê idjaerbit kumrẽxo mexo bamã. Kam ne nimã kum,

—Nok ba ren rop kraremã me prĩre nhõ djwỳ rẽ nhyam ren kam punure, ane.

²⁷ Nhyam nija arỳm amim,

—Ijã ne rop krare jarẽ, anen arỳm kum,

—Tukwa, mrãmri Bẽnjadjwỳr djwỳnh. Kõt ne ga arẽ. Nhyam be, godja wãnh õ wỳnh nhõ pĩponh krakri djwỳ jaũm rõtõt. Aũmbit dja rop krare kukrẽ. Kam gop badjwỳ ibê rop krare pyræk tu imã ikrao mex, ane.

²⁸ Nhyam Jeju kum,

—Me 'õ nire, ga ne ga tu amim ikamnhĩx me:xkumrẽx. Akabẽn kõt ne ba arỳm akrao mex, ane. Nhyam myt tãmkam kra arỳm mex ne.

Kute mebê 4.000o djuw mex.

Mak 8.1

²⁹ Nhyam kam Jeju arỳm pyka ja kurũm tẽn imõtibê Garrêja 'ÿr tẽn 'ÿr bõx. Ne kam arỳm krãnh 'ã tẽn wabin nhỹ. ³⁰ Nhyam me krãptĩ: arỳm 'ÿr bõx. Nãm me 'ÿr me punuo mõn 'ÿr meo bõx. Me mrãnh kêtme me no rãmẽ

me kabên kêtme apÿnh me kukràdjà punumê apÿnh me punu djà 'òdjwÿ krãptĩ:ja ne me 'ÿr meo mõn meo bõx ne Jeju parbê me adju:w nhym arÿm meo mex ne. ³¹ Jeju meo mex nhym me krãptĩ: arÿm me omũ. Me kabên kêt arÿm kabên mex. Me apÿnh kukràdjà punu arÿm kukràdjà mex ne. Me mrãnh kêt arÿm mrãnh mex ne. Me no rã arÿm rît mex ne. Nhym me arÿm me omũn te kute marmã mekam no tyn kumex. Ne kam arÿm mebê idjaero ba djwÿnhmã rax jarê. Metĩndjwÿnhmã rax jarênhõ kume:x.

³² Nhym kam arÿm amiwÿr kõt ba djwÿnh ar ku'uw nhym ar bõx nhym arkum,

—Imã me krãptĩ:ja kaprĩ. Me iro'ã krĩ'ã arÿm akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Ne kam arÿm me õ mÿjja kêt. Nok ba ren me kum prãmkam ren amũ me ùrkwãmã me ano nhym ren pry konenh ren me arÿm rerekre nhym ren tyk djà me kupa, ane.

³³ Nhym kõt ba djwÿnh ar kum,

—Kapõt kukrit jakam ne gwaj te me krãptĩ:ja kadjy djwÿ kume:x prãnje. Mÿj got gwaj me kadjy nê? ane.

³⁴ Nhym Jeju arkum,

—Mÿj ne ar anhõ djwÿ kute? ane. Nhym ar kum,

—Djwÿ kubê 7. Tepprãredjwÿ ngrêre, ane.

³⁵ Nhym kam arÿm me krãptĩmã 'ã karõn kum,

—Pykabê dja ga me nhÿ, ane. Nhym me kam arÿm nhÿ.

³⁶ Nhym kam arÿm djwÿ kubê 7 jamÿn tepprãre jamÿn o Metĩndjwÿnhmã amikĩnh jarê. Ne kam kokij ne mã kõt ba djwÿnh arkum kungã nhym ar mã me krãptĩmã adjuw.

³⁷ Nhym kam me kunĩ kwÿ krẽn arÿm ajne. Nhym kam me arÿm aũm karwãn kaxnokaikam kungij. Kungij nhym arÿm kaxnokai ipubê 7 ne 'ã kàtãm. ³⁸ Be, me my kubê 4.000 ne õ kwÿ krẽ nhym me niremê me prĩre'ã akre kêt.

³⁹ Nhym kam arÿm amũ me anon kam kà'òkam nhÿ. Ne kam nox ne pykabê Madara'ÿr mõn 'ÿr bõx.

16

Kute kàjkwa kurūm mỳjja'õ nhipêx'ã me kum à'wỳr.

Mat 12.39; Mak 8.11

¹Nhym mebê pardjêumẽ mebê xadjudjêumẽ Jeju'ỳr bôx ne mrãmri kubê Metĩndjwỳnh Krakumrêx jabej kum,
—Goja kàjkwa kurūm mỳjja pumũnh kêt'õ nhipêx bar omũn kôt ama, ane.

²Nhym memã kum,

—Arỳm myt djarmã nhym myt ngjêx djakam kàjkwa kamrêk. Ga me kam 'ã abenmã kum, “Dja kryrãm kàjkwa mex”, ane. ³Nàr, arỳm myt katormã nhym myt apôx djakam kàjkwa kamrêk ne kakrã kumex ga me kam 'ã abenmã kum, “Akati jakam dja na kumex”, ane. Me ga ne ga me amijo ajêx ne amijo Metĩndjwỳnh mar mex. Aje kàjkwa mex mar nàr aje kàjkwa punu mar. Mỳkam ne ba me akam ar ibari mỳjja pumũnh kêt kwỳ nhipêx ne me amã mỳjjao amirĩto iba ga me ja mar kêt ne? Ga me omũnh kajgon amim, “Je tô mỳj'ã”? anhỳr kajgon mar kêt kumrêx. ⁴Me ga akamingrãnyre ne ga me ajaxwen mỳjjakôt ari Metĩndjwỳnhbê amijo akêxo aba. Ga, me kwỳ kute kum prô djwỳnh kĩnh ngriren kute mebê prôo àkĩnho baja pumũ. Me gadjwỳ ne ga me amã Metĩndjwỳnh kĩnh ngriren ari kubê amijo akêxo aba. Ne kam me aje omũnh kadjy ije me amã mỳjja pumũnh kêt nhipêx jabej. Djãm kam ije me amã ipêxmã? Kati. Ije me amã ipêx me aje omũnh prãm kêt kumrêx. Dja ba ã amijo Metĩndjwỳnh kukwakam ujarênh djwỳnhbê Djônaj pyræk. Dja ga me jabit pumũ, ane. Tyk ne akubyn tĩn'ã ne ã Jeju memã ane. Ne kam arỳm mebê akêx ne mã tẽ.

Djwỳ nhigot djà'ã ujarênh.

Mak 8.14

⁵Ne kam ar imôti'ã rên akàx nhikjê mã bôx. Nhym kôt ba djwỳnh ar djwỳo amak kêt katin arỳm Jejumã arẽ.

⁶ Nhyim arÿm me kukràdjà kajgo kôt ar amijo ba kêt kadjy arkum kabên ne arkum,

—Ga, me kute djwÿ nhigot djà djwÿ djômkam kapĩnja pumũ. Nhyim arÿm djwÿ tÿx me:x ne. Ar gadjwÿ dja gar me kukràdjà man kôt ar amijo aban arÿm ajaxwe mex ne. Mebê pardjêu kukràdjà nàr mebê xadjudjêu kukràdjà dja gar aman kôt ar amijo aban arÿm ajaxwe me:x ne. Ar amijã ano tÿx ne me kukràdjà mar kêt ne kôt ar amijo aba kêt. Nãm ã Jeju nêje ar kukràò ane.

⁷ Nhyim kam ar ari 'ã aben kukij ne arĩk abenmã kum,

—Gwaj baje djwÿ byr kêt kam ne ã gwaj bamã ane, ane.

⁸ Nhyim Jeju arÿm ar kabên man arkum,

—Ar aje amim imar ngri:re. Mÿkam ne gar aben kukij ne abenmã kum, “Gwaj baje djwÿ byr kêt kam ne ã gwaj bamã ane”, ane? ⁹ Djãm ar aje mÿjja mar kêt rã'ã? Mÿj'ã ikabên kute amijakreja djãm aje mar kêt rã'ã? Ar akubyn amijo tèn ije djwÿ kubê 5o mebê 5.000o djuw mex'ÿr amijo bôx. Mÿj ne ar aje djwÿ janhy karwànhkam kaxnokai ipu kuten 'ã kàtàm ne? ¹⁰ Ar akubyn amijo tèn ije djwÿ kubê 7o mebê 4.000o djuw mex'ÿr amijo bôx. Mÿj ne gar aje djwÿ janhy karwànhkam kaxnokai ipu kute? Ga, djwÿ kume:xo ije meo djuw mexja pumũ. Djãm arÿm ne gar o ajamak kêt kati? ¹¹ Djãm djwÿ'ã ne ba ar amã arê? Djãm 'ã ne ba ar amã, “Ari amijã ano tÿx. Kwãrik wãnh mebê pardjêu kukràdjà, nàr mebê xadjudjêu kukràdjà, kute djwÿ nhigot djà pyrãk kwãrik wãnh kôt ar amijo aba kêt”, ane? Kati. Djwÿ'ã ije ar amã ja jarènh kêt. Mÿkam ne gar aje ja mar kêt? Nãm ã Jeju arkum ane. ¹² Nhyim kam ar arÿm kuma. Kute Ar kubê me kukràdjà puma. Kute Ar kubê mebê pardjêumẽ mebê xadjudjêu kukràdjà puma. 'ã ne djwÿ nhigot djà amijakre. Tãm ne ar arÿm jakam kuma.

Pedru kute Jejumã Bënjadjwÿrbê kumkati jarënh.

Mak 8.27; Ruk 9.18

¹³ Be, Piripi nhõ krĩraxbê Xedjare bu'ã ne apÿnh me õ krĩ djàri. 'Yr ne Jejumẽ kõt ba djwÿnh ar mõi. Ar 'yr mõi kõt nhym Jeju arkum,

—Ë, ar imã ijã me ujarënh jarë ba kuma, ane.

¹⁴ Nhym ar arÿm kum,

—Nãm me kwÿ ajã, “Ngômã me angiênh djwÿnhbê Djuão. Ta ne akubyn tĩn ne ar ba”, ane. Nhym me kwÿ ajã, “Me bakukãmãre Erij. Metĩndjwÿnh kukwakam ujarënh djwÿnh raxbê Erij”, ane. Nhym me kwÿ ajã, “Me bakukãmãre Djermi. Metĩndjwÿnh kukwakam ujarënh djwÿnhbê Djermi”, ane. Nhym me kwÿ ajã, “Me bakukãmãrekam Metĩndjwÿnh kukwakam ujarënh djwÿnh ar 'õ.” Nãm me ã abenmã ajã ane. Nãm ã ar Jejumã ane.

¹⁵ Nhym ajte arkum,

—Ne ar gadjwÿ mã ne gar imar on? Mÿj'ã ne gar ijakre? ane.

¹⁶ Nhym Pedru kum,

—Abê me inhõ Bënjadjwÿrbê kumkatibê Kritu. Abê Metĩndjwÿnh tĩn ne ar baja Kra, ane.

¹⁷ Nhym Jeju Pedrumã kum,

—Ximão, Djônaj kra. Djãm pykakam me'õ ar ba ne amã ijarë ga ima? Kati. Kàjkwakam Ibãm ne amã ijo amirĩt ga ima. Kam ne ga akĩ:nhkumrêx ne. ¹⁸ Ga ne ga imã, “Abê me inhõ Bënjadjwÿrbê kumkatibê Kritu. Kadjy ne Metĩndjwÿnh ajano ga bõx. Ga abê Metĩndjwÿnh tĩn ne ar baja kra”, ane. Ba amã arë ga ama. Ga abê Pedru. Mrãmri, kën'ã ne anhidji amijakre. Akabën mex jakõt ne ga arÿm atÿx ne aje kën pyræk. Dja me akudjwa ã amim imaro ane ba arÿm amim me utà nhym me arÿm akudjwa tÿx kute kën tÿx pyræk. Me kute amim imar kunĩja dja me tÿ:x

nhym arým Xatanaj nhõ me àpênh te kute meo àpanhmã ne te kute me biknor tokry djàkam meo biknormã. ¹⁹ Dja ga aje mrãmri ne me'õ kute bënjadwÿr nhõ kikrekam o kajkep djào ba pyràk. Me'õ kikre'ã kuta nhym me arým wadjà nàr kikre'ã ijê tÿx ne arým mebê aptà nhym me àr kêtumrêx. Aje me'õja pyràk. Dja me amim imar kêt ga arým mebê aptà. Nhym kam kàjkwakam Ibãmdjwÿ arým akôt amikabên djin arým mebê aptàn amim me utàr kêt ne ar meo ba kêt. Nàr, dja me amim ima ga memã kum, “Ajrã. Kôt ar aba”, ane nhym kàjkwakam Ibãmdjwÿ arým akôt amikabên djin memã kum, “Ajrã. Ikôt ar aba”, anen arým amim me utàn ar meo ba. Nãm ã Jeju Pedrumã ane. ²⁰ Ne kam amijã kôt ba djwÿnh arkum karõ. Metïndjwÿnh ne arým mebê idjaer kadjy Jeju'ã Bënjadwÿrbê kumkati mē. 'A ne me kum Kritu jarē. Nãm amijã arkum karõn arkum,

—Kwãrik wãnh me'õmã kum, “Jejubê ne Kritu. Kubê ne me banhõ Bënjadwÿrbê kumkati”, anhÿr kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

Amikukãm amityk'ã ujarēnh.

Mak 8.31; Ruk 9.22

²¹ Ne kam ja nhijukri arým kôt ba djwÿnh arkum,

—Krĩraxbê Djeruxarêkam itokry kumexmã ne Metïndjwÿnh ijano ba arým 'ÿr itēmmã. Dja ba kam bõx nhym mebêngêtmē me kadjy Metïndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadwÿrmē Mõjdjê kukràdjà mar djwÿnhmē ijo bikēnh kumex nhym me arým ibĩ. Nhym ijã akatin akatin akati ba akubyn itĩn ne, ane.

²² Nhym kam Pedru arým Ar kubê Jejuo tēn ar kàxã nēje kum bēn tÿxmo krax ne kum,

—Bënjadwÿr djwÿnh, gop gē Metïndjwÿnh kum akaprĩ. Djãm ga dja me abĩ? Arkati, ane.

²³ Nhym Jeju akēx ne Pedrumã kum,

—Arÿm akabên kute Xatanaj kabên pyræk. Amũ imã akre rax ne dja. Aje Metĩndjwÿnh bê ijo akêx prãm pyræk. Metĩndjwÿnhkôt adjumar kêt. Me kum ikĩnh kêtja kôt ne ga adjumar djà dji, ane.

²⁴ Nhyim kam Jeju kôt ba djwÿnh arkum,

—Gêdja gar ajõ mã ikôt abikamênh prãm jabej kwãrĩk wãnh amidjwÿnhbit mar kêt. Dja ga amim, “Djãm ba ije amijo ikĩnhmã? Kati”, ane. Dja ba ityk kadjy inhõ pĩte'y mÿn itokry:. Dja ga ijã amijakren aje anhõ pĩte'y mÿnh mãn pràbê amã atokry pyma kêt ne amã ijabê rã'ã ne mã ikôt ajkamê. ²⁵ Me kute amidjwÿnhbit mar ne me kum tokry pyma, me tãm gêdja me tyn kam ijukri me biknor tokry djækam tẽ. Nhyim be, me kum ijabêkumrêx ne kute amidjwÿnhbit mar kêt nhyim me kute me bĩn jabej me tãm gêdja me amiptàn ar tĩn ne ba rã'ã: rã'ã ne. ²⁶ Ne ren me'õ pykabê mÿjja mexja kunĩ, nêkrêx kunĩja ren ari o atom ne o ban kam ren ty. Je, mã dja kam nê? Kati, nãm ren ty nhyim ren õ nêkrêxja ren wãnh kumex. Nhyim mÿj pãnh ne ne ren Metĩndjwÿnhmã arê nhyim ren akubyn o tĩn nhyim ren kum amijo pãnh? Arkati. Dja te kum pãnh jarê nhyim akubyn o tĩn prãm kêtumrêx.

²⁷ Ba ije amijo inhĩ ne me'ÿr irwÿk dja ba Ibãm jad-jênhmẽ umao ipyma:n me'ÿr bôx. Kadjy mrãnh djwÿnh pyma:mẽ ro'ã me'ÿr bôx. Ne kam me ĩ pÿnhkôt me kunĩmã o pãnh ne. Me axwe kôt nàr me kute katàt amijo ba kôt memã o pãnh ne. ²⁸ Ba ar amã arê. Ije amijo inhĩ ne ar awÿr ibôx. Ibãm dja ijã bēnjadjwÿr rax mẽ. Dja ba bôx ne ipymao ar apytàn ar ar ajo iba. Dja gar adjãmja akwÿ atĩnri iraxkôt ipumũ, ar akadjy ibēnjadjwÿr rax ne ipymakôt ipumũ. Mrãmri ne ba ikabēnja. Nãm ã Jeju arkum ane.

17

Kute amijo atemã'ã ujarênh.

Mak 9.2; Ruk 9.28

¹ Jeju memã ane nhym kam ar'ã akati amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut apêx. Nhym kam Jeju arým Pedrumê Xijagumê Djuão ar aprôn aro tẽn krãnh prêkti'ã aro wabin ate ar ro'ã me kãxã dja. ² Ne kam arým ar kabem amijo atemã. Ne nokre jadjênh kute myt jadjênh pyræk. Nhym õ kubêkà arým aka:n kam adjê:nh. ³ Nhym kam me bakukãmãrebê Môj djê mē Erijmē arým arkum amijo amirīt ne. Ar Jejumē abenmã ujarênh dja nhym ar arým ar omũ.

⁴ Nhym kam Pedru Jejumã kum,

—Bênjadwyr djwýnh, jakam arým gwaj bakĩnhkumrêx. Amã kĩnh jabej dja bar ar amã kikre kryre nhípêx. Dja bar amã 'õ nhípêx ne Môj djê mē 'õ nhípêx ne Erijmã 'õ nhípêx, ane.

⁵ Nãm kum kabêno dja nhym kakrã jadjênh arým ar nokrekam kato. Ar nokrekam katon arým ar kuno. Nhym ar aêrbê Metĩndjwýnh kakrã kurũm kabên nhym ar kabên ma. Nhym arkum,

—Ikra ne wã. Imã abê:kumrêx. Ba kam kam ikĩnhkumrêx. Tãm wã dja gar kabên man kôt ar amijo aba, ane.

⁶ Ar kabên ja man arým madjà kreti. Madjà kretin tu mýrbê tým ne nõ. ⁷ Nhym Jeju ar'ýr bõx ne ar kupên arkum,

—Kajmã ar dja. Kwãrĩk wãnh ar atĩn prãm kêt, ane.

⁸ Nhym ar kajmã rīt nhym arým Jeju pydjibit dja nhym ar omũ. Arým ne Môj djê ar ar aêrbê mã tẽn arým amirīt kêt ne.

⁹ Nhym kam ar arým krãnh prêkti'ã rwýk tẽ. Rwýk tẽ nhym Jeju arým arkum 'ã karõn arkum,

—Ar aje ipumũnhja kwãrĩk wãnh on me'õmã 'ã adju-jarẽnh kêt. Ba ije amijo inhĩa ityk ne akubyn itĩnkambit dja gar 'ã ajarẽ, ane.

¹⁰ Nhyim kôt ba djwýnh ar Erij jabej Jeju kukij ne kum,

—Mýkam ne Mõjdjê kukràdjà mar djwýnh memã kum, “Erij kumrẽx dja bõx nhyim kam Metĩndjwýnh ar meo ba”, ane? Mýkam ne me memã ja jarẽ? ane.

¹¹ Nhyim Jeju arkum,

—Be, mrãmri, gêdja me'õ kute Erij pyræk kumrẽx bõx ne akubyn Metĩndjwýnh'ýr me kunĩo akẽx ne. Meo akẽx nhyim me arým amim maro ba. ¹² Ba ar amã arẽ gar ama. Me'õ kute mrãmri ne Erij pyræk arým bõx nhyim me kute mar kêt ne arým amikĩnhje o bikẽnho ba. Badjwý ije amijo inhĩa dja me ijo bikẽnho ba ba itokry ne, ane. ¹³ Nhyim kam kôt ba djwýnh ar amim,

—Be, ngõmã me angjênh djwýnhbê Djuão'ã ne ar imã ane, ane.

Me karõ punumã àkjêr.

Mak 9.14; Ruk 9.37

¹⁴ Kam Jeju ar arým krãnh'ã rwýk tẽ. 'Ã rwýk tẽ:n arým me krãptija'ýr bõx. Nhyim kam me'õ 'ýr bõx ne parbê kõnkrão nhýn ¹⁵ kum,

—Bênjadjwýr djwýnh, amã ikra kaprĩ. Ikra ibê tyk ar ban amijo bikẽnh krãptĩ. Nãm mã tyn kuwykam rôrøk ne ngõkam nox. ¹⁶ Nã bãm akôt ba djwýnh ar'ýr o bõx nhyim ar te kute o mexmã o ane, ane.

¹⁷ Nhyim kam Jeju me'ýr akẽx ne memã kum,

—Je, me akamĩngrãny aje amim ikamnhĩx kêtikumrẽx ne ajaxwe. Mýj dja ijã akati, akamãt kô kute ba me akam arek ar iba? Nã bãm me awýr bõx ga me ajamakkre kêtikumrẽx ne prĩne akabẽno ikaty. Nã bãm te amiwýr me akam ama ga me arĩk ar aba, ane. Ne kam bãmjamã kabẽn ne kum,

—Amrê akrao tẽ, ane. ¹⁸ Nhyim arým 'ỳr o tẽn o bõx nhyim Jeju arým kum akij. Me karõ punu kute kra bõktio bajamã akij nhyim arým kum iren kurũm katon mã tẽ. Nhyim arým myt tãmkam mex ne.

¹⁹ Nhyim kam Jeju tẽn ate dja nhyim kõt ba djwỳnh ar arým 'ỳr bõx ne kum,

—Mỳkam ne bar te: ije me karõ punu kujaêkmã o ane? ane.

²⁰ Nhyim Jeju arkum,

—Djãm ar aje kujaêk kadjy tu amim Metĩndjwỳnh kamnhĩxkumrẽx? Kati. Ar aje kadjy tu amim kamnhĩxkumrẽx kêt. Dja gar tu amim kamnhĩxkumrẽx. Be, me kute tu amim Metĩndjwỳnh kamnhĩxkumrẽxkam me kute rerekre pyrãk. Ga, pidjõbê motadu 'ydwỳ ngri:ren rere:kreja pumũ. Nhyim be, kati. Motadu 'y arým krekam ingrõt ne abatãnh ne kam arým abatã:nh ne. Ar gadjwỳ dja gar tu amim Metĩndjwỳnh kamnhĩxkumrẽx ne kam kute arerekre pyrãk nhyim arým ar amã mỳjja jabatãnh nhipêx. Kute mỳjja rũnh kunĩ nhipêx mar. Gar ren kadjy tu amim Metĩndjwỳnh kamnhĩxkumrẽx ne ren krãnh-jamã kum, “Krãnh, amũ ajkamẽ”, ane nhyim ren arým amũ ajkamẽ. Djã ne gar ren te aje mỳjja 'õo anhỹrmã? Kati. Ne gar ren apỳnh mỳjja kadjy tu amim Metĩndjwỳnh kamnhĩxkumrẽx nhyim ren arým ar amã ipêx ne. Nhyim be, kati. Ar aje tu amim kamnhĩxkumrẽx kêt. Mrãmri ne ba ar amã ja jarẽnhkumrẽx. ²¹ Nhyim be, me karõ punu kute bõktio baja mebê tỳ:x. Me kute Metĩndjwỳnhmã o à'wỳr ne kum amijajburkambit arým apõx. Nãm ã Jeju arkum ane.

²² Nhyim kam ar arým pykabê Garrêjakam ar ba. Nhyim kam Jeju arkum,

—Ba ije amijo inhĩ dja me'õ ibê amijo akẽx ne memã ikanga. ²³ Nhyim me kam arým ibĩ. Nhyim ijã akatin akatin

akati ba akubyn itîn, ane. Nhyam kam kôt ba djwÿnh ar arÿm kaprÿre ne.

Pi'ôk kaprÿo atom djwÿnh'ã ujarênh.

²⁴ Nhyam kam ar krÿraxe Kapana'ÿr tÿn 'ÿr bôx. Nhyam kam pi'ôk kaprÿo atom djwÿnh ar ba. Ar kute Metÿndjwÿnh nhô kikretio mex kadjy pi'ôk kaprÿo atomo ba. Ne kam ar Pedru'ÿr bôx ne Jeju jabej kukij ne kum,

—Djãm ar anhô ujarênh djwÿnh kute Metÿndjwÿnh nhô kikreti kadjy memã pi'ôk kaprÿi nhôrmã? ane.

²⁵ Nhyam arkum,

—Nà. Dja ar amã kungã, ane. Ne kam kikremã wadjàn Jeju'ÿr bôx ne amikabÿn mar tôram nhyam Jeju kumrÿx kum,

—Ximão, mÿj ne ga kam mar on? Mÿj xêbê gêdja pykakam me bÿnjadjwÿr pi'ôk kaprÿo atomo ba? Pi'ôk kaprÿbê ÿpôxuo atom nàr pi'ôk kaprÿbê kributuo atom. Mÿj xêjabê dja o atom? Djãm ta kra Ar kubê dja o atom nàr djãm ô àpênh kajgobê o atom? ane.

²⁶ Nhyam Pedru kum,

—Ô àpênh kajgobê dja pi'ôk kaprÿo atom, ane.

Nhyam Jeju kum,

—Mrãmri, ô àpênh kajgobê dja o atom. Kute kra Ar kubê pi'ôk kaprÿo atom kêt. ²⁷ Bir be, gu babê Metÿndjwÿnh kra. Kam Metÿndjwÿnh gu babê pi'ôk kaprÿo atom kêt. Gê te gu babê pi'ôk kaprÿi byr kêt gu ba dja gu tu o atom djwÿnh arkum kungã. Metÿndjwÿnh nhô kikreti kadjy o atom djwÿnhmã kungã. Gwaj ren arkum ôr kêt nhyam ren me abenmã gwaj bajã kabê:n ne. Aje, imôti'ÿr dja ga tÿn 'ÿr bôx. Ne kam kum anhô kadjat mÿ. Dja tep'ô kumrÿx 'ã wajêt ga o wabin abyn ajkwa pôt. Ajkwakam dja ga ngônphonho pi'ôk kaprÿi pumũ. Tãm dja ga aby

gu amikadjy arkum kungã, ane. Nhym kam arÿm ã anen arÿm arkum kungã.

18

Ar kute amirax jabej Jeju kukjêr.

Mak 9.33; Ruk 9.46; Pir 2.3; Ped k 5.5

¹ Nhym kamã kôt ba djwÿnh 'ödhwÿ ar 'ÿr bôx ne kukij ne kum,

—Kàjkwakam Bënjadwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam nhÿnh ar ijõ dja bar iraxo aben jakre? ane.

² Nhym amiwÿr me'õ prÿre 'uw nhym 'ÿr bôx nhym ar ipôkri kudja. ³ Ne arkum,

—Dja gar on amirax jabejja kangan amijo angriren amijo akàtàm. Amijo angrire kute me prÿre pyràk. Godja gar amirax jabej rã'ã djãm kàjkwakam Bënjadwÿr djwÿnh kôt ar abamã? Kati. Kàjkwakam Bënjadwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam kôt ar aba prãm kêtumrêx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx. ⁴ Kam me kute amijo ngrire kute me prÿre ja pyràk tãm ne raxo kute me kunĩ jakrenh. Kàjkwakam Bënjadwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam ne raxo kute me kunĩ jakrenh. ⁵ Nhym kam me kute ikukwakam kum me prÿre kute ja pyràk kÿnh, kum me'õ kàtàmja kÿnh ne kam arÿm badjwÿ kum ikÿnh.

⁶ Nhym be, me'õ kute me prÿre pyràk ne ajbir kute amim imar ny nhym kam ren ate me'õja axwe'ã kum apnê nhym ren arÿm kôt axwe nhym kam ren pãnh me mut'ã kênpoti nhô, kute kum axwe'ã àpnênh djwÿnhja mut'ã ren kên jbatàn nhô ne ren ngônhmã kumê, ngô jbatàn nhipôkri kumê nhym ren ngô kubĩ. Ja ne kàjbê tokry. Tokry ngrire. Nhym be kati, dja prÿne Metĩndjwÿnh o ajkê nhym tokry ra:x ne. ⁷ ÿ, watĩ:re.

Pykakam me kute me axwe'ã memã àpnênhja dja me tokry ra:x ne. Mrãmri dja me axwe'ã memã àpnênh ba. Nhym be, kute 'ã memã àpnênh djwýnhja watĩ:re. Dja tokry ra:x ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁸ Ga, me kute apýnh amikukràdjào àpênh jaxwe prãmja pumũ. Ar kute àpênh jaxwe krã'yrn kangamã ne Jeju Ar kubê axwe pyman arkum,

—Ne ga ren ar ajaxwe kadjy anhkra nhikjêo aje mýjja punu kupênh prãm nâr ar apar nhikjêo mýjja punu'yr amrân h prãm mýj ne gar ren on? Bir, ga ren ar on krâtan rûm amibê amẽ. Ne ren kam te anhkra nhikjê kêt nâr apar nhikjê kêt ne ren atĩnkam ren akĩnhkumrêx. Metĩndjwýnhkôt atĩn ne ar abakam ren akĩ:nhkumrêx. Ne ren aktã anhkra rã'ã nâr aktã apar rã'ã nhym Metĩndjwýnh ren kuwykam ar amẽ. Kuwy pôk rã'ã: rã'ãkam ren ar amẽ gar ren kam atokry ra:x ne.

⁹ Ne gar ren ajaxwe kadjy ano nhikjêo aje mýjja punu pumũnh prãm mýj ne gar ren on? Bir, ga ren ar on kaban rûm amibê amẽ. Ne ren kam te ano nhikjê kêt ne ren atĩnkam ren akĩnhkumrêx. Metĩndjwýnhkôt atĩn ne ar abakam ren akĩ:nhkumrêx. Ne ren aktã ano rã'ãn ren atokry ra:x ne. Ne ga ren ar me biknor tokry djâkam kuwykam tẽn ren kam akaprĩkumrêx, ane. Djãm mrãmri ne ar kute aminoo pôx ne aminhkra krākàr ne amipar krākàrmã Jeju arkum 'ã karõ? Kati, ar kute àpênh jaxwe krã'yrn kangamã ne Jeju 'ã arkum ar kute amibê amikukràdjâ krākàrmã arẽ.

Mrykĩ'ãtomti biknor'ã ujarênh.

Ruk 15.4

¹⁰ Ne kam ajte arkum,

—Me'õ kute me prĩre pyrâk djãm ar amã kurên aje kum kajgo jarênhmã? Kati. Kwãrĩk wãnh. Mýkam? Bir, djãm kajgo? Kati. Mýkam? Bir, kadjy mrân h djwýnh kute

me prîreo djuw mex djwÿnhja ne kute kàjkwakam Ibām pumũnh rã'ákam. Ba ne ba ar amã ja jarê.

¹¹ Be, ije me axwe pytàrmã ne ba tẽ. Kadjy ne ba amijo inhĩ ne me awÿr ruw, ije me axwekam me biknorja pytàrmã. ¹² Ar gadjwÿ dja gar adjukaprĩ. Godja me'õ nhõ mrykĩ'átomtĩ krãptĩ kubê 100 nhym kam pydji kubê màt ne biknorja. Mÿj dja me'õja on? Bir, dja mry krãptibê 99jamã ire gê wãnh kutêp kumex, nhym kam krãnh'ÿr kôt tẽ, pydji biknorjakôt tẽ. ¹³ Godja kum kator jabej ne kam arÿm kĩ:nhkumrêx. Kute pydji biknorjamã katorkam dja kĩ:nhkumrêx. Ne mry'ã kàtàmbê 99 biknor kêtjakam dja kĩnh ngrire. Ba ne ba mrãmri ar amã ja jarênhkumrêx. Be, ije ar amã idjujarênhjakam mÿj dja gar kam ama? ¹⁴ Bir, kàjkwakam Abām djwÿnhdjwÿ, djãm me'õ prîre kute âmja pyrãk pydji biknor nhym kam kĩnh got? Arkati. Kam kĩnh kêtikumrêx. Ukaprikam kam kĩnh kêtikumrêx. Tãm dja ga amim aman kudjwa adjukaprĩ. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kute me'õ jaxwe'ã arkum karõ.

Ruk 17.3; Gar 6.1; A Tex 3.15

¹⁵ Ne kam ajte arkum,

—Kam, aje me'õo akamy'õ godja ajo bikênh jabej ne arÿm axwe jabej. Ga dja ga adjukaprĩn akumrêx 'ÿr tẽn me kàxã kukjan kum akabên. Godja kute amar ne axwemã irer jabej ga ne ga arÿm Metĩndjwÿnh'ÿr o akêx nhym ajte kôt ba. ¹⁶ Nhym godja kute amar prãm kêt ne mã axwe jabej. Kam dja ga me'õ pydji nàr amãnhkrut 'ÿr aro tẽ. 'ÿr aro tẽn 'ÿr aro bõx. Ne kam kukjan kum akabên gê ar amã amijarê gar ama. Gar ajamãnhkrut nàr ar ajamãnhkrut ne ikjêkêt dja gar arÿm ama. Amrêbê: Metĩndjwÿnh kabên kôt dja gar ã maro ane. Nãm me bakukãmãremã kum, “Dja me'õ amijarênh jabej. Gê ar amãnhkrut nàr ar amãnhkrut ne ikjêkêt kabên kôt memã arê.

Ar kute kabên mar kôt arê nhym me arÿm kuma. Ar axikôt kabênkam dja me ar kabên man arÿm abenmã kum,

‘Mrãmri me'ôja kute amijarênh nhym ar kute kabên kôt arênhkumrêx’, ane. Dja me ã abenmã ane.”

Nãm ã Metĩndjwÿnh me bakukãmãremã ane. Metĩndjwÿnh kabên jakôt dja gar ajamãnhkrut ne ikjêkêt ne me'ôja'ÿr tên 'ÿr bôx ne ama. ¹⁷ Godja gar gadjwÿ te kukjan kum akabên nhym kute ar amar prãm kêt ne mã axwe prãm jabej gar me kute amim imarjamã arê. Me kute aben pydjikam memã arê. Nhym godja me kute amim imar aben pydjikam te kukjan kum kabên nhym kute me mar prãm kêt ne mã axwe prãm jabej gar abenmã kum, “Kute Metĩndjwÿnh mar kêt. Ga, axwe prãm rã'ãja pumũ”, ane. Dja gar ã abenmã anen arÿm o kute me bēnjadjwÿr bajtemmã pi'ôk kaprĩo atom djwÿnh jaxwe pyrãk. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹⁸ Ne kam ajte arkum,

—Ba ar amã arê gar ama. Dja me amim imar kêt gar mebê aptã nhym kàjkwakam Ibãmdjwÿ dja ar akôt amikabên dji. Nàr, dja me amim ima gar memã kum, “Ajrã”, ane, kàjkwakam Ibãmdjwÿ dja ar akôt amikabên dji. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx.

¹⁹ Ba ajte ar amã arê gar ama. Godja gar ajamãnhkrut pykakam kum mÿjjao a'uw nàr kum me'ôo a'uw ne axikôt 'ã ar akabên dji, kàjkwakam Ibãm dja arÿm ar aman ar akabên kôt ã anen ar amã mÿjja ngã nàr me'ô kaprĩmã kĩnh jadjàn nàr me'ôo mex. Ar akabên kôt dja ã ane. ²⁰ Mÿkam? Bir, godja me'ô ar amãnhkrut nàr ar amãnhkrut ne ikjêkêt ikabênkôt bikprõnh jabej badjwÿ dja ba ar ro'ã akuprõ. Kam dja Ibãm ar akabên kôt ã ar amã o ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me'õ ukapřĩ kêt'ã ujarēnh.

Mat 6.14; Ruk 17.4; Ep 4.32; Kor 3.13

²¹ Kam, Pedru Jeju'yr bôx ne kum,

—Ije me'õo ikamy godja ari ikam axweo ba jabej. Mỳj dja ba kam ingyryk kêt on? Djãm kam ingyryk kêt 'ikrãn ne kubê 7? Nàr kon? ane.

²² Nhym Jeju kum,

—Kati. Dja ga kam angyryk kêt ry typdji. Dja ga kam angyryk kêt bê 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70. Dja ga ã kam angyryk kêt ry typdjio ane.

²³ Kàjkwakam Bēnjadjwỳr djwỳnh dja pykakam amim me utàn ar meo ba. Kam dja kum me kapřĩ. Gwaj badjwỳ ne gwaj ren bamã me kapřĩ. 'Ã dja ba idjujarēnh jakre gar ama. Pykakam bēnjadjwỳr rax'õ. Nhym õ àpēnh kwỳ. Amrēbê ne bēnjadjwỳr õ àpēnh kwỳmã pi'òk kapřĩ ngã nhym ar kum o ba. Nhym jakam arỳm kute akubyn Ar kubê õ pi'òk kapřĩo atommã. ²⁴ Ne kam kute amikraxmã ne arỳm 'yr me àpēnh'ã me omũnh djwỳnh jano. Õ àpēnh ja'yr me àpēnh'ã me omũnh djwỳnh jano. Nhym 'yr tēn arỳm 'yr bôx. Ne kam bēnjadjwỳr'yr õ àpēnhjao tēn o bôx. Be, amrēbê ne bēnjadjwỳr õ àpēnh jamã pi'òk kapřĩ kumex ngã nhym kum o ba. Pi'òk kapřĩ kume:x kubê 10.000 ne kum kungã nhym o ba. Kum ar o ba:n arỳm nhỳnh o akno nhym arỳm pi'òk kapřĩ kêt ne.

²⁵ Õ me àpēnh'ã me omũnh djwỳnh bēnjadjwỳr'yr õ àpēnhjao bôx nhym te kute akubyn õ bēnjadjwỳrmã pi'òk kapřĩ nhõrmã. Te o ane nhym arỳm kam ngyryk ne. Ngyryk ne arỳm õ me àpēnh'ã me omũnh djwỳnhmã kum, “Inhõ àpēnh ja ne ibê inhõ pi'òk kapřĩ kume:x ar o ban nhỳnh o akno. Gu akubyn kubê inhõ pi'òk kapřĩ byrkumrēx. Dja ga kubê õ mỳjja kunĩ byn me kàtømmã angã gē me kubyn pãnh amã pi'òk kapřĩ ngã. Nhym õ mỳjja kêt ga ajte me

kâtammã ta ĩ djwÿnh ngã gê memã àpênh ar ba nhym me pãnh arÿm amã pi'òk kaprĩ ngã. Ga kam ajte memã prômẽ kra ar kungã gê ar memã apê nhym me pãnh arÿm amã pi'òk kaprĩ ngã. Kam dja ga me kute amã pi'òk kaprĩ nhõr kunĩo atom ne iwÿr o bõx ne imã angã. Ba kam arÿm akubyn inhõ pi'òk kaprĩ byrkumrêx. Inhõ àpênhja kute ibê pi'òk kaprĩo biknor pãnh dja ba arÿm akubyn amim byrkumrêx”, ane nhym me àpênh 'ã me omũnh djwÿnh kum, “Gê tô, ba 'ÿr”, ane.

²⁶ Nhym õ àpênhja arÿm õ bẽnjadjwÿr kabẽn man umaje parbê tÿm ne kõnkrão nhÿn aminêje kum, “Bẽnjadjwÿr, gop adjy amimar tô. Dja ba ĩ akubyn anhõ pi'òk kaprĩ pãnh amã pi'òk kaprĩ kunĩ ngã”, ane. ²⁷ Nhym bẽnjadjwÿrja arÿm kum õ àpênhja kaprĩ: ne kum, “Aje, jakam dja ga imã o pãnh kêt. Arÿm ba maro aknon akam ingyk kêt”, anen arÿm kum ire nhym kato.

²⁸ Kute õ bẽnjadjwÿrbê pi'òk kaprĩ ra:xo biknor ja katon arÿm ro'ã àpênh'õ jabej. Amrêbê ro'ã ar baja jabej. Bẽnjadjwÿr nhõ àpênh ja ne amrêbê ro'ã àpênh jamã pi'òk kaprĩ ngrire kubê 100bit ngã nhym kum kubyn ar o ba. Nãm ro'ã àpênhja jabe:j ne arÿm kum kato. Kum katon arÿm mut 'amÿn òkreny janên kum, “Aje imã pi'òk kaprĩo abaja on akubyn imã angã”, ane.

²⁹ Nhym ro'ã àpênhja arÿm umaje parbê tÿm ne kõnkrão nhÿ. Nhÿn arÿm aminêje amijo a'uw ne kum, “Adjy amimar tô. Dja ba ĩ amã kunĩo pãnh”, ane. ³⁰ Nhym kute bẽnjadjwÿrbê pi'òk kaprĩ kumexo biknorja arÿm ro'ã àpênhkam ngry:k ne. Ne kum kaprĩ kêt ne kum, “Kati. On dja ga imã kunĩo pãnh ne”, ane. Ne kam on krãkamngõnhmã arê nhym me arÿm kabẽnkõt kubê ijê. Kute mebê ijê djakam âm ne o pãnhkambit katormã ne me kubê ijê. Nãm ã ro'ã àpênhõ ane. On kute kum õ pi'òk kaprĩ ngrirebito pãnh kêtkaãm ã ro'ã àpênhjao ane.

³¹ Nhym kam amũ bĕnjadjwÿr nhõ àpĕnh kwÿ 'õdjwÿ arÿm 'ã omũn kam ar arÿm kam kaprĩ:re ne. Ukaprĩ kĕtkam arÿm kam kaprĩ:re ne. Ne kam bĕnjadjwÿr'ÿr tĕn arÿm prĩne kum 'ã ajarĕ. Õ àpĕnhja kute kubĕ pi'õk kaprĩ kumexo biknorja'ã kum ajarĕ. Ukaprĩ kĕt'ã kum ajarĕ.

³² Nhym kam bĕnjadjwÿr amiwÿr õ àpĕnhja 'uw nhym bõx nhym kum, “Inhõ àpĕnh, ga ne ga ajaxwe:. Ga inhõ pi'õk kaprĩ kumexo aban ibĕ o akno ba amã, ‘Imã o pãnh’, ane. Ga te aje imã o pãnhmãn arÿm aminĕje imã akabĕn. Ba imã akaprĩn arÿm amã, ‘Aj. Jakam dja ga imã o pãnh kĕt. Arÿm ba maro aknon akam ingyk kĕt’, ane. Imã akaprĩkam ne ba ã akam ingyk kĕto ane.

³³ Ga ren ikudjwa ã amã aro'ã àpĕnhja kaprĩo anen kam ren ã ingyk kĕto ane. Nhym be, kati. Aro'ã àpĕnh ja amã anhõ pi'õk kaprĩ ngrirebito ba. O ba ga kam anhõ pi'õk kaprĩ jabej kum akabĕn. Nhym kam te kute akubyn amã õrmãn aminĕje amã kabĕn. Djã ne ga ikudjwa amã kaprĩ? Kati. Ga tu kam ingyk ne memã kanga nhym me arÿm kubĕ ijĕ.” Nãm ã bĕnjadjwÿr õ àpĕnhjamã ane. ³⁴ Ne kam arÿm kam ngrykkumrĕx ne. Bĕnjadjwÿr nhõ àpĕnh kute ro'ã àpĕnhkam ingyk ne kum kaprĩ kĕtja pãnh õ bĕnjadjwÿr arÿm kam ngrykkumrĕx ne. Ne kam arÿm me kamjĕr djwÿnhmã kanga. Kute tokry kumexmã kamjĕr nhym on kute o pãnh mex kadjy kum kanga. Nãm ã o ane. ³⁵ Ne kam ar gadjwÿ, apÿnh ar anhĩ djari, godja ar aje me'õo akamyja ar akam axwe jabej ar ga dja gar amã kaprĩ. Mrãmri tu amã kaprĩkumrĕx ne axwe maro aknon tu kam ingyk kĕt. Godja gar amã kaprĩ kĕt ne kam ingyk rã'ã jabej kàjkwakam Ibãmdjwÿ dja kum ar akaprĩ kĕt ar akam ngry:k ne. Ije ar amã pykakam bĕnjadjwÿr'ã idjujarĕnhja kõt dja ar akam ngry:k ne.

19

Me kute prô kanga'ã ujarênh.

Mat 5.31; Mak 10.1; Ruk 16.18; Kô k 7.10

¹ Jeju arkum ja jarênh pan arým pykabê Garrêja kurüm katon tē. Nām tē:n arým ngôbê Djodão nhikjêmã rên pykabê Djudêja'ÿr bôx. ² Nhyim me kräpti: ne me kôt mô. Nhyim tēn bôx ne kam arým kam meo mexo dja.

³ Nhyim kam mebê pardjêu 'ÿr bôx ne kute we kabēn kajgo jabej kukjêrmã ne kum,

—Djãm Metĩndjwÿnh kukràdjà kôt me kute mÿjja ngrirekôt tu prô kangamã? ane.

⁴⁻⁵ Nhyim memã kum,

—Adjàkamã ne mÿjja kunĩ nhipêx djwÿnh mymē ni ar ipêx ne memã kum,

“Kam dja me my prô kadjy arým bämmē nã arkum iren kam arým prôbit'ã ngrà ne.

Nhyim kam ar ĩ abenã tÿm ne kam kute ĩ typdji pyræk”,
ane.

Djãm ar aje anhô pi'ôkkam ja pumÿnh kêt? ⁶ Djãm ar ĩ amãnhkrut rã'ã? Kati, ar kute ĩ typdji pyræk. Be ga, Metĩndjwÿnh kute abenã ar mēnhja pumÿ. Kwārik wānh me'ô abenbê aro bikjêr kêt. Nām ã Jeju mebê pardjêumã ane.

⁷ Nhyim me kum,

—Mÿkam ne me bakukãmäre Môj djê memã 'ã karōn memã kum,

“Gê me prô'ã pi'ôk no'ôk ne kam kanga”? ane.

Mÿkam ne Môj djê ã memã ane? ane.

⁸ Nhyim memã kum,

—Bir, me amakkre kêt kam ne memã prô kanga jarē. Nhyim djãm adjàkamã ne me ã prôo ane? Kati. ⁹ Ba dja ba ar amã arē gar ama. Gêdja me'ô prô djwÿnh kangan kam atemã akàxbê me'ômã kabēn ne kam 'ÿr mōn kam

arým mrãmri krô'ã o prôn arým axwekumrêx. Nhy m be, prôja krô'ã mjênkambit nhy m myja kute kangakam axwe kêt. Nhy m kam godja atemã me'õ my jadjwý arým prô kangaja'ýr mör jabej. 'Ýr mörkam arým o akîn ajte adjwýnhdjwý axwekumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁰ Nhy m kôt ba djwýnh ar kum,

—Djã nãm ã me prökam ane? Nãm ren me kum amijã man ren kam kuprýn ar ba, ane.

¹¹ Nhy m arkum,

—Be, me kwý kukràdjã kôt ne aje arênhja. Me kwý tÿxkam ne me kum amijã ma. Me jabit ne me prô kêt. Nhy m be, me kwý ne me tÿx kêt ne kam kum amijã ma kêt ne arým prô'ýr mō. ¹² Nhy m be, me nã tikkrekam ne me kwý amijo ajkê. Me nire kadjy kukràdjã amijo ajkên kam kurê kêt ne. Nhy m irãri me me kwýo ajkê nhy m kam me kurê kêt ne. Nhy m me kwý kute kàjkwakam Bênjadjwýr djwýnh'ã nopdji kadjy ta kum amijã ma. Kum amijã man arým kum me nire kînh kêt ne. Dja gar amã amijã ma kadjy atÿx jabej amã amijã man amã me nire kînh kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kum me prîre kînh'ã ujarênh.

Mak 10.13; Ruk 18.15

¹³ Nhy m kam me arým 'ýr me prîreo bôx. Kute me'ã ikra jadjwýr ne Metîndjwýnhmã meo à'wýr kadjy ne me Jeju'ýr meo bôx nhy m kôt ba djwýnh ar arým nêje memã bën tÿx.

¹⁴ Nhy m Jeju arkum,

—Kwãrîk wãnh arek amrê me prîre iwýr mō, ane. Kwãrîk wãnh mebê adjaptàr kêt gê me arek amrê mō. Me kute amijo me prîre pyræk ne amijo kàtàmjabit gêdja kàjkwakam ibãm me utàn me kadjy bēnjadjwýr ne ar meo

ba, ane. ¹⁵ Ne kam arÿm me prÿre'ã ikra jadjuw. Ne kam arÿm mã me kurÿm tÿ.

Me'õ nèkrêx kumex'ã ujarÿnh.

Mak 10.17; Ruk 18.18; Xij 5.2

¹⁶ Tÿ: nhym me'õ 'ÿr bôx ne kum,

—Ujarÿnh djwÿnh, ga ne ga amexkumrÿx. Mÿj dja ba Metÿndjwÿnhmã amijo ne gÿt kôit itÿn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne? ane.

¹⁷ Nhym kam kum arÿ. Kute Jejubê Metÿndjwÿnh Kramã kator kadjy ne Jeju arÿm kum,

—Mÿkam ne ga mÿjja mex jabej ikukij? Me'õ pykakam mex kêtkumrÿx. Metÿndjwÿnh pydjibit mex. Metÿndjwÿnh me katàt kute amijo ba'ã memã karôkôit kukràdjàja dja ga aman kôit ar amijo aban kam arÿm kôit atÿn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne, ane.

¹⁸ Nhym kum,

—Nhÿnh kukràdjàjakôit dja ba amijo iba? ane.

Nhym kum,

“Kwãrÿk wãnh me par kêt.

Kwãrÿk wãnh mebê prôo adjàkÿnh kêt.

Kwãrÿk wãnh adjàkÿnhÿ kêt.

Kwãrÿk wãnh ajÿx ne me kàmex jarÿnh kêt.

¹⁹ Amã abãmmÿ anã jabên ar kabên ma.

Amã amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne ga amã amijabêja pyræk dja ga ã amibu'ã amã me ja jabêo ane”, ane.

Metÿndjwÿnh kute me bakukãmãremã 'ã karôkam kabênja dja ga aman kôit katàt amijo aba ne kam atÿn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju kum ane.

²⁰ Nãm me'ôja ajbir abatãnh ne. Nhym Jeju kum ane nhym kam kum,

—Nà, arÿm ne ba ja kunÿ man kôit katàt ar amijo iba. Ibôktikam ne ba kôit katàt amijo iban kam kôit ije katàt ar

amijo iba rã'ã. Mỳj dja ba ajte nẽn kam itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne? ane.

²¹ Nhyim Jeju kum,

—Be, prĩne amex kadjy on tẽn memã anhõ mỳjja wã ngãn pãnh pi'ôk kaprĩ byn me 'uwtĩ, me õ mỳjja kêtjamã angãn o meo kĩnh ne kam amrẽ iwỳr tẽn mã ikõt ajkamẽ. Dja ga ã anen kam arỳm kàjkwakam anhõ mỳjja mex kumex, ane.

²² Nhyim arỳm kuman kam akẽx ne mã tẽ. Kaprĩ:re ne tẽ. Be, õ nêkrêx ne kume:x. 'Ã maje ne mã kaprĩ:ren tẽ.

²³ Nhyim Jeju arỳm kõt ba djwỳnh arkum,

—Nêkrêx ne kute me kukrà prãmã. Me õ nêkrêx kumex gêdja me te kàjkwakam Bẽnjadjwỳr kute amim me utàr ne ar meo baja'ỳr bõxmã. Mrãmri ne ba ar amã arẽnhkumrêx. ²⁴ Ba ajte ar amã arẽ gar ama. Be, ga mry jabatãnhbê kameru te: kute aguja tekrax kremã ngjêxmãja pumũ. Me õ nêkrêx rũnhdjwỳ kute uràk. Nãm me te Metĩndjwỳnh kute amim me utàr ne ar meo baja'ỳr bõxmã nhyim nêkrêx utà: ne, ane.

²⁵ Kõt ba djwỳnh ar kute ja markam te kute marmã kam no tyn ku'ên arỳm abenmã kum,

—Je nhyim mỳj me'õ gêdja Metĩndjwỳnh amim me utà? ane.

²⁶ Nhyim Jeju arỳm ar omũnho djan arkum,

—Be, me ne me te: kute amipytãr prãmje. Nhyim be, Metĩndjwỳnh kute mỳjja kunĩ mar. Kumãbit ne amirĩt ne. Ta ne kute me utàrkõt kute mar, ane.

²⁷ Nhyim kam Pedru kum,

—Ë, arỳm ne bar inhõ mỳjja kunĩmã inhiren kam mã akõt ajkamẽ. Mỳj dja bar pãnh kubyn o aminhõ? ane.

²⁸ Nhyim Jeju arkum,

—Ba ar amã arẽ gar ama. Ar ga ne gar arỳm mã ikõt ajkamẽ. Amrẽ mỳjja kunĩ ny mõrkam dja ba ipyma. Ije

amijo inhĩ dja ba imexo ipyma:n ikrĩ djà raxkam memã nhỹ. Ar gadjwỳ, ikôt ar abaja dja gar apỹnh anhĩ djari ar abẽnjadjwỳr rũnh ne akrĩ djà rũnhbê 12kam memã akrĩ. Apỹnh mebê idjaer ba djari kubê 12 dja gar memã akrĩ, memã axwe pãnh jarẽnho akrĩ. Mrãmri ne ba ar amã ja jarẽnhkumrêx.

²⁹ Kam godja me'õ imã àpênh kadjy arỳm õ mỳjjamã irer jabej nàr õbikwamã irer jabej. Õ kikre nàr kamy nàr kanikwỳnh nàr bãm nàr nã nàr prõ nàr kra nàr õ pykamã irer jabej. Godja arỳm õ mỳjja ja'õmã irer jabej ba dja ba kum o pãnh ra:x ne pãnh kum õ mỳjjao akrenh mex ne kum kungã ne pãnh kum õbikwao akrenh mex ne kum kungã. Kum õ mỳjjamẽ õbikwamẽ krãptĩ: kubê 100 ngã. Nhyam kam arỳm Metĩndjwỳnh kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. ³⁰ Nhyam be, jakam me rũnho kutewaja djãm me kute memã wa rã'ãmã? Kati. Me ja krãptĩ gêdja me kajgo mex ne me katê tẽ. Nhyam be, jakam me kajgo mex ne me katên tẽmja krãptĩ gêdja me pãnh rũnho kutewa. Nãm ã Jeju kôt ba djwỳnh arkum ane.

20

Pidjôkôkam me àpênh'ã ujarênh.

¹ Ne kam ajte arkum,

—Kàjkwakam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam dja memã o pãnh. 'Ã dja ba õ pidjôkô djwỳnh jakren 'ã ajarê gar ama. Õ pidjôkô djwỳnh ne kry:rãm aminhũrkwã kurũm kato. Ne tẽ:n me abej. Kute õ pidjôkôkam kum àpênh kadjy me abej. ² Ne kam ar ja'yèr bõx ne arkum, “Dja ba ar adjapênh pãnh apỹnh ar anhĩ djari ar amã pi'ôk kaprĩ pỹnh ne kungã”, ane. Nhyam ar kum, “Mrãmri”, ane. Nhyam arỳm amũ õ pidjôkômã ar

ano nhym ar arým 'ÿr tẽ. 'ÿr tẽn 'ÿr bõx ne kam arým àpênh 'amÿ.

³ Nhym kam arým kàjmã myt nhÿrbê 9 ora nhym ò pidjòkò djwÿnh ajte kato. Katon arým amũ me kute mÿjja nhõr djàbê mekadukam tẽn bõx. Nhym ar ja àpênh kêt ne dja nhym arým ar omũ. ⁴ Ne ar'ÿr bõx ne arkum, “Ë, ar gadjwÿ inhõ pidjòkòkam tẽn apê. Dja gar apê ba arým ar amã o pãnh katàt”, ane. ⁵ Nhym ar arým kabên kôt amũ 'ÿr tẽn 'ÿr bõx. Ne kam àpênh 'amÿ.

Nhym kam mêtjikam ajte katon tẽn ajte tãm ne àpênh'ÿr me kwÿ 'òdjwÿ jano. Ne kam myt nhìbòbê 3 orakam ajte katon tẽn ajte tãm ne àpênh'ÿr me kwÿ 'òdjwÿ jano. ⁶ Nhym kam arým amykry mexbê 5 ora nhym ajte katon tẽ. Nhym ar ja àpênh kêt ne dja nhym arkum, “Mÿkam ne gar adjàpênh kêt nhym arým ar ajã amykry”? ane.

⁷ Nhym ar kum, “Bir, me'õ kute ar imã idjàpênh jarēnh kêt kam”, ane.

Nhym arkum, “Ar gadjwÿ dja gar tẽn inhõ pidjòkòkam apê. Dja ba katàt ar amã adjàpênho pãnh”, ane. Nhym ar arým 'ÿr tẽ.

⁸ Nhym kam arým para nhym ò pidjòkò djwÿnh amiwÿr me àpênh'ã me omũnh djwÿnh 'uw nhym arým bõx. Nhym kum, “Inhõ àpênh kunĩmã akabên gẽ ar bõx ga arkum àpênho pãnh. Dja ga ar kute àpênh'ÿr ar katẽ mõrjamã o pãnh kumrẽx. Ne ar kunĩmã o pãnh tẽ: nhym ar kumrẽx àpênh'ÿr bõxja dja ga arkum o pãnh ne o pãnh ino re”, ane. Nhym me àpênh'ã me omũnh djwÿnh kum, “Gê tô. Ba akabênkôt memã o pãnh.” Nãm ã ò bēnjadjwÿrmã ane. Ò pidjòkò djwÿnhmã anen arým amiwÿr ò àpênh 'uw. Ar ku'uw nhym ar arým 'ÿr bõxo dja.

⁹ Kam ar ja kumrêx 'ÿr bôx. Ar amykry mexkam 5 orakam àpênh'ÿr môrja kumrêx 'ÿr bôx. 'ÿr bôx nhym arÿm apÿnh ar ï djàri pi'ôk kaprî pÿnh ne arkum kungã. ¹⁰ Nhym amÿ ar jadjwÿ aben totokmã 'ÿr bôx. 'ÿr bôxo dja: nhym arÿm arkum o pãnhõ tẽ. Arkum o pãnhõ tẽ: nhym kam ar kumrêx àpênh djà'ÿr bôxja arÿm 'ÿr bôx. Ar ja ne ar amim, “Jakam dja ar imã kàjmã pãnh kamẽ”, ane. Ar 'ÿr bôx nhym kam arÿm pi'ôk kaprî tãm ne arkum kungã. Pi'ôk kaprî pÿnhbit ne arkum kungã. Nhym apÿnh ar ï djàri pi'ôk kaprî pÿnhbit jamÿ. ¹¹ Amÿn arÿm õ pidjôkô djwÿnh'ã kabên kume:x ne arẽ. ¹² Ne kam kum, “Ë, amykrykam ar kute ar ikatẽ àpênh'ÿr bôxwã àpênh ngrire ne 'ã ora pydjibit apêx. Ar bajbit ne bar arngro tÿxkam idjapênh 'iry ne. Djã ne ga katat ar imã o pãnh ne? Kati. Ga ren ar imã kàjmã pãnh kamên ren ar imã pi'ôk kaprî rax ne ar imã angã. Ne ren ar wãmã ngrire ne angã. Ga arÿm aro ar ipyràk ne arÿm arkum pi'ôk kaprî pÿnh ne arkum angã”, ane.

¹³ Nhym arÿm ar 'ômã kum, “Akmere, djã ne ba amã ijêx ne anoo akno ga akabên ne? Kati. Kryràm ne ba amã, ‘Pi'ôk kaprî pÿnh dja ba adjapênh pãnh amã kungã’, ane. Ga kam imã, ‘Mrãmri, dja ga ã imã õro ane’, anen arÿm adjapênh'ÿr mō. ¹⁴ Kam dja ga on akrànmã anhō pi'ôk kaprî jamÿn o tẽ. Mrãmri ne pidjôkô'ÿr ar kute akatên bôxja ije arkum o pãnhõ kute apyràk. Mrãmri ije amã õr kôt ije arkum pÿnh ne òrkumrêx. ¹⁵ Inhō ne pi'ôk kaprî djwÿnh. Ba dja ba amim me'ã karō kôt memã kungã. Djãm kam ijaxwe? Kati. Imã ar ja kaprîkam ga ren akînh ne. Nhym be, kati. Angryk. Me'õ nhō mÿjja pro prãmje angryk ne. Kwãrik wãnh.” Nãm ã õ pidjôkô djwÿnh ane. Tãm ne ja. Be, dja ã Bënjadwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàrn ar meo bakam memã o pãnhõ ane, ane. Jeju ã kôt ba djwÿnh arkum ane. ¹⁶ Ne kam ajte arkum,

—Jakam me kajgo mex ne me katê tēmja djām me katê tēm rã'ãmã? Kati. Me ja dja me ĩ rũho kutewa. Nhyim be, me rũho kutewaja gêdja me pãnh kajgo mex ne me katê tẽ. Mỳkam? Bir, Metĩndjwỳnh ne amiwỳr me krãptĩ 'uw. Nhyim be, kute mekam me ngrêrebit amijo me utàr. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ajte amityk'ã ujarẽnh.

Mak 10.32; Ruk 18.31

¹⁷ Ne kam ajte prykõt mō. Kõt ba djwỳnhbê 12 ne aro mō. Krĩraxbê Djeruxarẽ'y'r ar àbir tẽ nhyim arỳm me kàxã aro tẽn arkum,

¹⁸ —Ë, ota gwaj arỳm Djeruxarẽ'y'r badjãbirn babôxmã. Nhyim kam ba ije amijo inhĩ dja me apỳnh me rũnhmã ikanga. Dja me me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhō bẽnjadjwỳr arkum ikangan Mōjdjê kukràdjã mar djwỳnhmãdjwỳ ikanga. Kam dja me ikà mex jarẽn ijã abenmã kum, “Axwekumrẽx. Gê me pãnh tu bĩnkumrẽx”, ane. ¹⁹ Ne kam me bajtemmã ikanga nhyim me arỳm ijã bẽno ajkẽn mry kà punuo ikaprêprê:k ne. Ne kam arỳm pĩte'y'ã inhô ba arỳm ty. Nhyim kam ijã akatin akatin akati ba kam akubyn itĩn ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ar kute ajte amirax jabej.

Mak 10.35; Ruk 22.24

²⁰ Nhyim kam Djebedêu prō Jeju'y'r kra aro tẽ. Ne kam 'y'r aro bôx ne parbê kônkrão nhỹn kum rax jarẽ. Kute mỳjja'ã 'wỳrmã ne 'y'r bôx.

²¹ Nhyim kum, “Mỳj nã”? ane.

Nhyim kum,

—Me kadjy abẽnjadjwỳr ne aje amim me utàr ne aje meo abakam gê ikra amãnhkrutja ar rax ne anhikô'ã memã nhỹ. Gê ja adjubôk'ãnh nhỹ nhyim ja adjuge'ãnh nhỹ, ane.

²² Nhyim Jeju kum,

—Gêt kon. Ě, nã gãm arík amim 'ã karõn imã arẽ. Ba ar amã arẽ gar ama. Dja ba ngõnhkrã kam kangô jao ikõ. Djãm ar aje ipyràk ne kangô jao akõmmã? Dja me ngõmã ijadjà. Djãm ar aje ipyràk nhyim ngõmã me kute ar ajadjarmã? Nãm ã arkum ane. Bir, mỳj'ã ne kangô jao kõm ne ngõmã adjàrja jakre? Bir, amitokry kume:x'a ne akre. Nhyim ar kute uràk jabej ne ar kukij. Ar tokryo kute Jeju tokry pyràk jabej ne ar kukij. Nhyim ar Jejumã kum,

—Nà. Kadjy ar ije apyràk, ane.

²³ Nhyim Jeju arkum,

—Mrãmri dja gar aje ipyràk ne atokry kumex ma. Mrãmri dja gar kangô jao ikõ nhyim me ngõmã ar ajadjà. Be, djãm ba ne ba ar amã inhikõ'ã ar anhỹrmã arẽ got? Be, Ibãm kute amrẽbê: amijo me'õ ar utàr, ar ta dja ar inhikõ'ã memã nhỹ. Nãm ã Xijagumẽ Djuão arkum ane.

²⁴ Nhyim kõt ba djwỳnh Ar kubê 10 arỳm ar kabẽn man arỳm arkum àkrê. Ar arỳm kamy amãnhkrutja, Xijagumẽ Djuão arkum àkrê ne. ²⁵ Nhyim Jeju amiwỳr ar ku'uw ne arkum,

—Me bajtemkam me bẽnjadjwỳr ne me àpênh'ã memã àpnênh ne memã bẽn tỳx ar o ba. Nãm ã me bajtemkam me rũnh ar meo bao ane. Gar arỳm ama. ²⁶ Djãm ar ga gar aje me kudjwamã? Kati. Ar ga dja gar ã anhỹr kêtikumrẽx ne. Ar ajõ abenkam arax prãm jabej gêdja amijo kajgon tu ar amã àpênh ar ba. ²⁷ Ga kam ar ajõ aben kadjy abẽnjadjwỳr rax prãm jabej gêdja tu amijo kàtàm ne tu ar amã àpênh kajgo ba. ²⁸ Ba ije amijo inhĩ djãm me imã àpênh kadjy ne ba amrẽ tẽ? Kati, ba dja ba memã apê. Me ren ta amijaxwe pãnh tokryn arỳm ty. Nhyim be kati. Me krãptĩ jaxwe pãnh ba dja ba itokryn arỳm ty. Memã idjapênh ja kadjy ne ba amrẽ tẽ. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me'õ no rã akubyn rît.

²⁹ Nhyam kam ar krĩraxbê Djeriko kurũm kator tẽ nhyam me krãptĩ: arỹm arkõt mō. ³⁰ Nhyam ar no rã amãnhkrutja pry japkre'ã nhỹ. Nhyam me abenmã kum, “Jeju ne tẽ”, anhỹro kumex nhyam ar arỹm kuman kam kum amiyo akij,

—Ë, amã ar ikaprĩ, Bẽnjadjwyr djwỹnh, Dawi tãmdjwỳ 'õ, ane.

³¹ Nhyam me krãptĩ mōrja arkum bẽn tỳx ne arkum,

—E kum ar anihkrê, ane. Nhyam kam ar tu kum àkjêro bẽn kum,

—Ë, gop amã ar ikaprĩ, Bẽnjadjwyr djwỹnh. Dawi tãmdjwỳ 'õ, ane.

³² Nhyam Jeju ar kabẽn man arỹm arek arkum dja. Arkum djan amiwỳr ar ku'uw nhyam ar 'ỳr bōx. Nhyam arỹm arkum,

—Mỳj ne ba ije ar ajomã? ane.

³³ Nhyam ar kum,

—Bẽnjadjwyr djwỹnh, bar on irĩt, ane.

³⁴ Nhyam Jeju arỹm kum ar kaprĩn ar no kupê. Nhyam ar no kupênhmẽ ro'ã ar rĩt ne arỹm kõt tẽ.

21

Jeju rax ne Djeruxarẽmã àr.

Mak 11.1; Ruk 19.28; Dju r 12.12

¹⁻² Nhyam Jejumẽ ar prykõt mō:n kam krĩraxbê Djeruxarẽ kuri krĩ ngrire ja'ỳr bōx. Krãnhrebê Oriwêre'ã rwỹkbê ne krĩ ngrire jabê Bepadjê. Ar krĩ ngrire ja'ỳr bōx nhyam arỹm kõt ba djwỹnh amãnhkrutmã kum,

—Pry ja'ã dja gar arek katàt krĩwãmã tẽ. Nhyam ar akutã pry kator kraxkam dja gar mry'ã krĩwã pumũ, djumêtuwã pumũ. Kraremẽ dja gar omũ. Nhyam me kute mrywã pĩ maktã krã djê nhyam amẽ ãmwã dja gar 'ãpre bôn amrẽ amẽo tẽ. ³ Godja me'õ 'ã ar amã kabẽn jabej gar kum,

“Bênjadwÿr 'ã tēm prãm. Dja 'ã tēn kam akuby:n amã ano”, ane. Nhyam kam dja on ar amã, “Ajrã, 'ÿr o tē.” Nãm ã Jeju arkum ane.

⁴ Mÿkam ne ã arkum ane? Bir, amrêbê: ne ujarēnh djwÿnh me bakukãmãremã 'ã ajarē. Jeju djumētu'ã tēm'ã ajarē. Metĩndjwÿnh kukwakam memã 'ã ajarē. ⁵ Ne memã kum,

“Dja ga Xijãokam me jamã kum”,

Krĩraxbê Djeruxarē'ã ne memã Xijã jarē. Nãm memã kum,

“Dja ga Xijãokam me jamã kum,

'Ota me anhõ Bênjadwÿr rax me awÿr bõxmã. Nãm kabõt katin mry jabatành nyre'ã nhÿ. Mry'ã krĩ kra'ã ne nhÿn me awÿr bõx', ane.

Dja ga ã Xijãokam me jamã ane.”

Nãm ã ujarēnh djwÿnh me bakukãmãremã ane nhyam me arÿm aben djô'ã abenmã arēnhõ mõ:. Arēnhõ mõr tãmtã arÿm 'ÿr o bõx. Tũ:mràm Jeju arÿm me bakamin-grãnyrekam kato. Ne ar ban kam kute arÿm mry'ã krĩja'ÿr kõt ba djwÿnh janorja'ÿr o bõx. Ujarēnh djwÿnh kute me bakukãmãremã ujarēnh kõt ne mry'ã krĩja'ÿr arÿm ar ano.

⁶ Nhyam kam ar arÿm 'ÿr tēn 'ÿr bõx. Jeju kute arkum 'ã karõ kõt ar 'ÿr tēn 'ÿr bõx. Ne kam mrymē krare 'ãpre bõ.

⁷ Ne kam akubyn 'ÿr o bõx. Ne kam arÿm aminhõ kubêkà krākào põx ne o amē mry nhibũm'ã kum aty. Nhyam arÿm krare'ã nhÿn arÿm tē. ⁸ Nhyam kam me krãptĩ: aminhõ kubêkà krākào põx ne arÿm kukãm kum pry'ã o atyo mõ.

'ã tēm kadjy kum pry'ã kum atyo mõ. Nhyam me kwÿ pi'õ nhikēn arÿm kukãm pry'ã kum atyo mõ. Me ta kukràdjà kõt ne me ã Bênjadwÿr rax kukãm pry'o ane. Me kukãm pry'ã kum atyo mõ. ⁹ Nhyam me krãptĩ: kukãm mõ, o àkjêr mõ nhyam ajte me krãptĩ: kõt o àkjêr mõ. Nãm me o àkjêr mõn kàj bê abenmã kum, Metĩndjwÿnhmã kum,

—Jejubê me inhõ Běnjadjwỳr rax. Běnjadjwỳr raxbê Dawi tãmdjwỳ. Ǻm mexkumrěx. Kam me ikĩ:nhkumrěx. Gê on me ipytà. Gê Metĩndjwỳnh o kĩnh rax. Metĩndjwỳnh kukwakam ne arỳm me bakadjy bôx. Gê me kàjkwakamdjwỳ Metĩndjwỳnhmã mextire jarěho kumex. Gê on me ipytà. Nãm me Ǻ Jejuo àkjêro mđoro ane.

¹⁰ Nhyam kam arỳm Djeruxarěmã wadjà. Nhyam kam krĩraxkam me kunĩ te no katon 'Ǻ aben kukjêro kumex ne abenmã kum,

—Mỳj me'õ ne bôx? Mỳj me'õ ne bôx? anhỹro kumex.

¹¹ Nhyam me krãptĩ: memã kum,

—Jeju ne bôx. Metĩndjwỳnh kukwakam ne ar me bamã 'Ǻ ujarěnh ba. Pykabê Garrêjakam krĩraxbê Nadjarekam ne Jeju abatành djà. Nãm Ǻ me krãptĩ memã ane.

Kute kikreti nêje me anor.

Mak 11.15; Ruk 19.45

¹² Nhyam kam Jeju Metĩndjwỳnh nhõ kikretimã těn wadjà. Nhyam me kute memã mỳjja nhõr djwỳnh kam kumex. Nhyam me kute memã mỳjja pãnh ne amim byr kadjy ne me me'Ǻ kumex. Nhyam arỳm bõm me rěnhõ tẽ. Nhyam me kute me õ pi'òk kaprĩ pãnh memã kikreti nhõ pi'òk kaprĩ nhõr kadjy ne me kumex nhyam mebê pĩponho àpanho tẽ. Nhyam me kute tut nhõr djwỳnhdjwỳ kumex nhyam mebê krĩ djà nhikô rěnhõ tẽ. ¹³ Ne kam memã kum,

—Amrěbê: ne me bakukãmãre Metĩndjwỳnh kaběn'Ǻ pi'òk no'òk ne. Kamã ne Metĩndjwỳnh ta memã kum,

“Inhõ kikreti ja'Ǻ dja me abenmã kum,

'Me kute Metĩndjwỳnhmã kaběn kadjy ne õ kikreti wǺ',
ane.

Dja me Ǻ inhõ kikreti'Ǻ abenmã ane.”

Nãm Ǻ Metĩndjwỳnh pi'òkkam ane. Nhyam be, me ga ne ga me kam aje me àkĩnhĩo aben pydji djà. Nãm Ǻ Jeju memã

ane. ¹⁴ Nhyam kam Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam me no rãmẽ me mrãnh punu 'yr bõxo kumex nhyam arỳm meo mex. ¹⁵ Nhyam kam me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳrmẽ Mõjdjê kukràdjà mar djwỳnhmẽ ne me Jeju djàpênh me:xkumrẽxja pumũn ajte me prĩre pumũ. Me prĩre ne me kikretikam kàj bê o akij ne kum,

—Jejubê me inhõ bẽnjadjwỳr rax. Bẽnjadjwỳr raxbê Dawi tàm djwỳ. ãm mexkumrẽx. Kam me ikĩnhkumrẽx. Gê on me ipytà, ane. Nhyam me me omũn me kuman arỳm ngryk ne.

¹⁶ Ngryk ne arỳm Jejumã kum,

—Djãm aje me prĩre kabẽnja mar kêt? ane.

Nhyam memã kum,

—Nà, arỳm ba kuma. Ba ar amã arẽ gar ama. Me bakukãmãre ne amrẽbê: Metĩndjwỳnhmã me prĩre ja'ã ajarẽ. Me kum,

“Me prĩremẽ me karàremẽ ne ga memã me kabẽn mexmã 'ã karõ nhyam me arỳm amã mextire jarẽnh mexkumrẽx.”

Nãm ã me bakukãmãre Metĩndjwỳnhmã ane. Nhyam me arỳm kuman amũ aben djõ'ã abenmã arẽnhõ mõ:. Arẽnhõ mõr tãmtã arỳm iwỳr o bõx. Tũmràm me bakamingrãnyrekam me prĩre arỳm imã amikĩnh jarẽnhõ kumex. Me bakukãmãre kute Metĩndjwỳnhmã me prĩre ja'ã ujarẽnh kõt ne me prĩre arỳm imã amikĩnh jarẽ. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁷ Nãm memã anen kam arỳm memã kàx ne krĩrax kurũm katon tẽ. Ne tẽ:n arỳm krĩ ngrĩrebê Betanha'yr bõx. Ne kam arỳm kam ngõr.

Ar kute tu amim Metĩndjwỳnh kamnhĩxkumrẽxmã 'ã ujarẽnh.

Mak 11.20; Dju r 14.13; Xij 1.6

¹⁸ Nhym 'ã akati nhym ajte akubyn krĩraxbê Djeruxarêmã tẽ. Nãm 'ÿr tẽ:n kam arÿm kum prãm.
¹⁹ Ne arÿm prykôt pidjôbê pigêre pumün 'ÿr tẽn 'ÿr bôx. Ne te ô jabej. 'Ôbit ne kumex. Ne kam kum,

—Gê ajte adjô'ô jêt kêtumrêx, ane. Nhym arÿm tẽmbê ngrà.

²⁰ Nhym kam kôt ba djwÿnh ar arÿm omün kam no tyn abenmã kum,

—Je, mã ne bàrio nhym myt tãmkam ngrà? ane.

²¹ Nhym Jeju arkum,

—Ba ar amã arê gar ama. Dja gar kadjy tu amim Metĩndjwÿnh kamnhĩxkumrêx. Kwãrik wãnh anhökre kadjwÿnhbê amim,

—Kon, birãm dja ipêx, kon, anhÿr kêt. Gar ren tu amim kamnhĩxkumrêx ne ren arÿm ã pidjôbê pigêremã ane nhym ren arÿm ã ngrào ane. Djãm jabit? Kati, gar ren krãnhwãmã kum, “On amikaban ngô jabatãnh mũjakam mõi tÿm”, ane. Nhym ren arÿm akabên kôt mrãmri ã amijo ane. ²² Dja gar myjjao Metĩndjwÿnhmã a'uw ne tu kadjy amim kamnhĩxkumrêx nhym arÿm ar akabên kôt ã ar amã myjjao ane. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me kute rax jabej Jeju kukjêr.

Mak 11.27; Ruk 20.1

²³ Ne kam arÿm Metĩndjwÿnh nhõ kikreti'ÿr bôx ne kum wadjã. Ne kam arÿm kam memã Metĩndjwÿnh kukràdjã'ã ujarênhõ dja. Nhym me rünh arÿm 'ÿr bôx. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿrmẽ mebêngêtmẽ 'ÿr bôx. 'ÿr bôx ne amũja'ã kute kikreti kurũm me anorja jabej kukij ne kum,

—Mÿj me'õ kabênkôt ne ga ar ã meo anhÿro aba? Mÿj me'õ ne amã me'ã karõ ga kam amũ ô'ã bõm ar me rênho aba? ane.

²⁴ Nhyim Jeju memã kum,

—Badjwỳ dja ba mỳjja jabej me akukja. Me akumrëx dja ga me imã arë. Ba kam arỳm badjwỳ ije mỳj me'õ kabënkôt ar me anoro ibaja me amã arë. ²⁵ Djuão kute ngômã me angjênhja djãm me kabën kôt ne arík ar ngômã me angjênh ba? Nàr djãm Metĩndjwỳnh kabënkôt? Imã arë, ane.

Nhyim kam me abenkam kangan abenmã kum,

—Je mỳj dja gwaj kum nẽ? Dja gwaj kum “Metĩndjwỳnh kabënkôt”, ane nhyim kam gwaj bamã kabën 'õ jarën gwaj bamã, “Bir be, mỳkam ne ga me amim Djuão kabënja mar kêt ne”? ane.

²⁶ Nàr dja gwaj kum, “Me kabënkôt ne tu arík ar ngômã me angjênh ba”, ane nhyim kam me krãptĩ ren o ngryk ne kum gwaj bakurê gwaj ren kam bamã me uma ne. Me kàtàm ja ne me arỳm Djuão kabën man kum kĩnh ne ne o Metĩndjwỳnh kabën jarënh djwỳnh ne. Dja gwaj kam ane nhyim me arỳm o ngryk ne, ane.

²⁷ Nãm me ã abenmã anen kam Jejumã kum,

—Kon ne. Me ije mar kêt. Mỳj me'õ kabënkôt Djuão kute ngômã me angjênhja me ije mar kêtê, ane.

Nhyim kam memã kum,

—Bir be, dja ba badjwỳ me amã arënh kêt ne. Mỳj me'õ kabënkôt ije ar meo iba ja dja ba me amã arënh kêt ne, ane.

Me'õ kra amãnhkrut'ã ujarënh.

²⁸ Ne kam ajte memã kum,

—Be, mỳj ne ga me me'õ krakam ama? Me'õ kra amãnhkrut. Ne kam arỳm kutewa'ỳr tẽn kum, “Akmere, akati jakam dja ga gu banhõ pidjôkôkam apê”, ane.

²⁹ Nhyim kum, “Kê, kati”, ane. Ne kam tẽn. Arỳm amimaro tẽn arỳm amim ngryk ne, ne amim, “Kati. Dja ba pidjôkô'ỳr tẽn”, ane. Ne arỳm 'ỳr tẽn.

³⁰ Nhym kam bãm kutapu'ÿr tẽn àpênh'ÿr ano. Nhym kum, “Djünwã, dja ba arÿm akabên kôt 'ÿr tẽn”, ane. Ne kam atekam arek nhÿn 'ÿr tẽn kêt. Be, tãm ne ja. ³¹ Ba me amã arẽ. Nhÿnh ja ne bãm kabên man kôt amijo tẽn? Nãm ã Jeju me rünhmã ane.

Kutewa kute bãmã, “Kati”, anhÿr ne kam kute amimarja ne Jeju kute me axwe'ã akre. Kute mrãmri ne me axwe pyrãk. Nãm arÿm amima. Amiman kam arÿm Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akẽx ne tu amim markumrẽx. Nhym be, kutapu kute bãmã 'ẽx ne Jeju kute me rünh'ã akre. Kute mrãmri ne me rünh pyrãk. Me kute Metĩndjwÿnh kôt kabên djir kajgon kam kute kabên mar kêt ne. Nãm Jeju me rünh kukij ne memã kum,

—Nhÿnhja ne bãm kabên man kôt amijo tẽn?

Nhym me kum, “Kutewaja”, ane.

Nhym memã kum,

—Ba me amã arẽ ga me ama. Djãm me arünhja dja ga me akumrẽx kàjkwakam Bẽnjadjwÿr djwÿnh kôt dja nhym me ajo ba? Kati. Pykakam me bẽnjadjwÿr bajtemmã pi'òk kaprĩo atom djwÿnhmẽ me nire kuprÿmẽ, me aje memã axwe jarênhja dja me kàjkwakam Bẽnjadjwÿr djwÿnh kôt dja nhym arÿm ar meo ba. Ga me kam arÿm wãnh dja. ³² Mÿkam? Bir, Djuão ne me awÿr bõx. Kute katàt me amã pry jakre kadjy me awÿr bõx. Kôt ga me Metĩndjwÿnhmã amex kadjy me awÿr bõx. Ga me kam amim Djuão mar kêt. Nhym be, pykakam me bẽnjadjwÿr bajtemmã pi'òk kaprĩo atom djwÿnhmẽ me nire kuprÿmẽ ne me tu amim Djuão markumrẽx. Ga me kam arÿm me omũ. Ne te me omũ. Me ga ne ga me wãnh ajaxwemã anhirer ne amim mar kêt. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrẽx. Nãm ã Jeju me rünhmã ane.

³³ Ne kam ajte memã atemã mÿjja'ã ujarênh jakreo tẽn memã kum,

—Ë, jadjwỳ dja ga me ama. Me'õ ne pur rax ne kudjin kam kam amim pidjô kumex ne kadjy bu'ã kēno kôkayr kum o ipôk ne. Ne kam pidjô janênh djãmã kren ipêx. Ne pidjô pumũnh djwỳnh ku'ê djà'ã par prêkti nhipêx. Ne kam me kwỳmã kum,

—Gora me imã o djuw mex. Gora gê abatành ne ô ga amim kwỳo atom ne imã mũm kwỳo atom. Nãm ã me rũnhmã ane. Mebê idjaer'ã ne Jeju pidjô jakren me rũnh'ã pidjôo djuw mex djwỳnh jakren Metĩndjwỳnh'ã õ pidjôkô djwỳnh jakren kam arek memã 'ã ujarêho djan memã kum,

—Õ pidjôkô djwỳnh ã memã anen kam atemã pyka 'õmã tẽ. Ne kam kam wãnh ar ba. ³⁴ Nhy m arỳm pidjôja tuk ne kumex. Nhy m kam õ pidjôkô djwỳnhja arỳm 'ã mytyrwỳ jakren kam 'ỳr õ àpênh kwỳ jano. Ar kute memã arênh nhy m me kute kum pidjô kwỳo atom ne kute arkôt anor kadjy ne 'ỳr ar ano. ³⁵ Nhy m kam ar 'ỳr tẽn bôx nhy m kam me kute pidjôo djuw mexja ate ar 'ôja kaprêprê:k ne ar'õnh bĩn ar 'õ kēno titik. ³⁶ Nhy m kam ajte memã õ àpênh krãptĩ jano nhy m me ajte ã aro ane. ³⁷ Nhy m kam tekrekam me'ỳr kra jano. Nãm amim, “Godja ikra me'ỳr bôx nhy m me arỳm mar jabej”, ane. Ne arỳm me'ỳr kra jano nhy m me'ỳr bôx.

³⁸ Nhy m o djuw mex djwỳnh arỳm kra pumũn abenmã kum, “Be, kra ne wã. Gwaj on kubĩ. Tãmja dja bãm kum mỳjja kunĩ ngã, õ nêkrêx kunĩ kanga. Gwaj on tãmja bĩn kam amim õ nêkrêx, õ mỳjja, õ pidjôja kunĩo aminhõ”, ane. ³⁹ Ne kam arỳm o tỳm. O tỳm ne pidjôkô kurũm bõm kumẽn arỳm kubĩ. Tãm ne ja, ane. Me rũnh'ã ne Jeju pidjô pumũnh djwỳnh jakre. Me kute mrãmri ne me rũnh pyræk. Ne kam ajte memã kum,

⁴⁰ —Mỳj gêdja õ pidjôkô djwỳnhja bôx ne ajmã pidjô pumũnh djwỳnh on? Nãm Jeju ã me rũnhmã ane.

⁴¹ Nhyim me kum,

—Bir, dja prĩne me axwejao ajkẽn me imex ne kam õ pidjõkõja atemã me ja'õmã kungã nhyim me arým pidjõ tukkam arým kum pidjõ nhõrkumrẽx, ane.

⁴² Nhyim kam Jeju ajte memã me kukãmãre kabẽn jarẽn memã kum,

—Amrẽbê: ne me bakukãmãre Metĩndjwýnh kabẽn jarẽn memã kum,

“E kum kẽn ja ne me kute kikreo ãm djwýnhja kute kikremã armã te omũn kam bõm kumẽ.

Kẽn ja ne arým kute kikremã o kajpar, kum o kajpar tỳxi. Bẽnjadjwýr djwýnh ta ne ã kẽnno ane gu me omũ nhyim kam gu bamã mexkumrẽx.”

Nãm ã me bakukãmãre memã anen arým 'ã pi'õk no'õk ne. Djãm me aje omũnh ne mar kêt? Nãm Jeju ã me rũnhmã ane. Nãm amijã kẽn jakre. Ne me rũnh'ã kikreo ãm djwýnh jakre. Me rũnh kute mrãmri ne kikreo ãm djwýnh pyrãk ne arým Jeju kanga. Me rũnh kute kanga'ã ne Jeju me rũnhmã ja jarẽ.

⁴³ Ne kam ajte memã kum,

—Ba me amã arẽ ga me ama. Metĩndjwýnh bit kute amim me apytãr ne ar me ajo bamã. Nhyim be, kati. Dja me akangan me apãnh amim me bajtem pytãn meo ba. Nhyim me kam arým kute pidjõ djõ mex pyrãk ne imã mexkumrẽx ne axwe kêt. Nãm Jeju ã me rũnhmã ane.

⁴⁴ Ne kam ajte memã kum,

—Ë, kẽn ja gẽdja ga me ajõ 'ã tỳm ne prĩne 'ã amikrarak ne. Nhyim be, ta gẽdja me ajõ nhiby tỳm ne prĩne angãn prĩne pyka mẽ ajo amrà, ane.

⁴⁵ Jeju memã ja jarẽ. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ mebê pardjẽumã ja jarẽ nhyim me arým kuman amim,

—Be, me bajã ne pidjôo djuw mex djwÿnhmẽ kikreo ãm djwÿnh jakren me bamã 'ã ajarẽ, ane. ⁴⁶ Ne kam me bit kute o tÿmmã te 'ã amijakre. Me krãptĩ ne me Jeju'ã amim,

—Be, Metĩndjwÿnh kukwakam memã 'ã ujarẽnh ba, ane. Nhyim kam me me umaje te 'ã amijakre.

22

Bẽnjadjwÿr rax kute abenã ar mẽn̄h.

Ruk 14.16

¹ Nhyim kam Jeju ajte apÿnh kukràdjã djàri'ã memã mÿjja jakren memã 'ã ajarẽnh memã kum,

² —Kàjkwakam Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute amim me utàr ne ar meo ba'ã dja ba bẽnjadjwÿr rax'õ jakren 'ã ajarẽ gar ama. Be, bẽnjadjwÿr rax arÿm kute kra'ã prõ mẽn̄hmã. Amrẽbê ne kadjy memã arẽ. ³ Ne kam arÿm kute amrẽbê memã arẽnhja'ÿr õ àpẽn̄h ar ano. Kute abenã ar mẽn̄h djà'ÿr me 'wÿr kadjy ar ano. Nhyim ar me'ÿr bõx ne memã arẽ. Nhyim me arÿm arkum,

—Kati, 'ÿr ar imõr prãm kêt, ane. Nhyim kam ar akubyn bẽnjadjwÿr'ÿr bõx ne arÿm kum arẽ.

⁴ Nhyim kam õ àpẽn̄h 'õdjwÿ arkum,

—Dja gar amrẽbê ije memã arẽnhjamã ikabẽn jarẽn memã kum, “Ë, arÿm ne ba me akadjy inhõ jadjuw nhyim kumex. Inhõ mrytimẽ abatàn̄h nyre twÿmtijamẽ ne me arÿm kupa. Arÿm ne ba mÿjja kunio mex. Dja ga me amrẽ abenã ar mẽn̄h djà'ÿr mõ”, ane. Dja gar ã memã ane. Nãm ã bẽnjadjwÿr arkum ane. Nhyim ar arÿm me'ÿr tẽn̄ kõt memã arẽ.

⁵ Nhyim me ate krã. Me kwÿ ja ne me õ purmã mõ nhyim me kwÿ ja õ nèkrêx'ÿr mõ. ⁶ Nhyim me kwÿ ja ne me arÿm aro rôròk ne aro ajkẽn arÿm ar kupa. ⁷ Nhyim kam bẽnjadjwÿr rax arÿm arẽnh man arÿm ngryk ne. Ne kam arÿm õ krãkamngõnh krãptĩmã 'ã karõn me'ÿr me

ano. Nhyim me arým kabēnkôt me'ÿr mōn arým me'ÿr bōx. Me'ÿr bōx ne arým me kupan mebê krīraxmã adjã nhyim arým xêr.

⁸ Nhyim kam ajte bēnjadjwÿrja ò àpēnh arkum,

—Ije abenã ar mēnh kadjy ne ba arým prīne mÿjjao mex nhyim nō. Nhyim be, ije memã arēnhja ne me kadjy mex kêt. ⁹ Jakam dja gar apÿnh pry bikjêr djari kôt tēn ar aje me omūnh kunĩ memã akra gē me amrē mō gwaj baro'ã banhō kwÿ krē gwaj bakĩnh kati, ane. ¹⁰ Kam, ò àpēnh ar arým apÿnh pry djari kôt tēn arým kute me omūnh kunĩo atomo tē. Me mex nàr me punu kunĩo atomo tē:n meo bōx. Nhyim me kam prīne abenã ar mēnh djakam kikre kre jaê.

¹¹ Nhyim kam arým bēnjadjwÿr rax wadjàn me omūnh tē. Nhyim wānh me'ō dja. Kute abenã me rēnh'ÿr me ngjêx kadjy me ò kubêkà jadjàr kêt ne dja. ¹² Nhyim arým omūn kum,

—Akmere, nã gãm abenã me rēnh'ÿr me ngjêx kadjy me ò kubêkà jadjàr kêt ne wadjà. Mÿj ne ga nēn wadjà? ane. Nhyim arým te kute aminêje kum kabēn'ō jarēnhmã.

¹³ Nhyim kam bēnjadjwÿr rax ò àpēnhmã kum,

—Dja gar inÿx 'ãpren te 'ãpren amũ o tēn bōm amē. Wānh ne me akamàt kô tykkam amim ngryk ne mÿro kumex ne tokry djaje amijanēho kumex. Me ikô'ã dja gar amē, ane. Nhyim me ã me'ōo ane. Tãm ne ja.

¹⁴ Be, Metĩndjwÿnh ne amiwÿr me krãptĩ 'uw. Nhyim be, kute mekam me ngrêrebit amijo me utàr. Nãm Jeju ã memã ane.

Me kute Xedjamã pi'ôk kaprĩ nhôr.

Mak 12.13; Ruk 20.20; Rô 12.1

¹⁵ Nhyim kam mebê pardjêu arým mã tēn Jejuo aben ma. Nãm me abenmã kum,

—Mỳj gêdja gwaj Jejumã arê nhym arỳm gwaj bamã bënjadjwỳr'ã kabên punu'õ jarê? Dja bënjadjwỳr'ã kabên punu jabej nhym me arỳm kum axwe jarê, ane. ¹⁶ Nãm me aben man kam arỳm 'ỳr õ me ja kwỳ jano. Erodji nhõ me ja kwỳ ne me adjwỳnhdjwỳ 'ỳr me ano. Nhym me 'ỳr bõx ne kum,

—Ujarênh djwỳnh, bar arỳm ama. Ga ne ga akabên katàtkumrêx ne Metĩndjwỳnh kabên kõt me kute amijo ba'ã memã adjujarênh katàtkumrêx. Amã me rũnh pyma kêt. Me rũnhmẽ me kajgomẽ ne ga memã akabẽno aben pyræk. ¹⁷ Ba me akukja ga me imã arê. Me rũnh kunĩ nhõ bënjadjwỳr raxbê Xedja. Mebê idjaer kute o me bajtemja. Djãm Metĩndjwỳnh kukràdjã kõt ne gu me baje bënjadjwỳr Xedjamã pi'òk kaprĩ nhõrmã? Nàr kon? Goja on me imã arê, ane.

¹⁸ Nhym Jeju arỳm me axwe kõt tu me kuman memã kum,

—Me ga ne ga me amijo ajêx ne amijo Metĩndjwỳnh mar mexo aba. Nok ba ren me amã, “Metĩndjwỳnh kabên kupa'ã ne me kum õro ba”, ane ga me ren memã kum, “Be, Jeju axwekumrêx. Ga, kute bënjadjwỳr raxbê Xedjabê pi'òk kaprĩ nê prãmja pumũ”, ane. Ga me ren memã anen ren arỳm memã ikurêtuw. Nã gãm me ajêx ne aje Metĩndjwỳnh mar. ¹⁹ Amrê imã pi'òk kaprĩo tẽ, me aje kum õrja o tẽ ba me amã omũ, ane. Nhym me arỳm 'ỳr ngõnhponho pi'òk kaprĩ pydjio tẽn kum kungã. ²⁰ Nhym memã kum,

—Mỳj me'õ ne 'ã karõja? Ne mỳj me'õ ne 'ã idji jêtja?

²¹ Nhym me kum,

—E kum be Xedja karõ, ane.

Nhym memã kum,

—Bir be, ò pi'òk kaprĩ. Dja ga me kum angã. Nhyim be, Metĩndjwỳnh nhõ mỳjjabit dja ga me Metĩndjwỳnhmã angã. Nãm Jeju ã memã ane nhyim me arỳm kabẽn ma.

²² Ne arỳm te kute mỳjja'õ jarẽnhmã kam no tyn dja. Ne kam arỳm kum kàx ne mã tẽ.

Me tyk akubyn tĩn mỳr jabej me Jejumã kabẽn.

Mak 12.18; Ruk 20.27; Tex k 4.16; Ap 20.4

²³ Nhyim kam myt tãmkam mebê xadjudjêu kwỳ 'ỳr bõx. Mebê xadjudjêu ne me arĩk memã kum,

—Be, me tyk akubyn tĩn prãm kêtumrêx, anhỳr ar o ba. Nãm me 'ỳr bõx ne kukij ne kum,

²⁴ —Ujarẽn nh djwỳnh, me bakukãmãre Mõjdjê ne amrêbê: me bamã,
“Godja me'õ prõ'ỳr mõn kra kêt rã'ã tyk jabej mỳj dja me nẽ?

Bir, dja kamymẽ ar aben djàkam ikwãja'õ 'ỳr mõ. Ne kum kra djin kukrij nhyim abatành ne.

Me kute 'ã abenmã kum, ‘Be, kamy tyk kra ne wã’, anhỳr ne kute kamy tyk mar tỳx rã'ã kadjy.”

Nãm ã me bakukãmãre Mõjdjê me bamã ane, ane. Mebê xadjudjêu ne me ã Jejumã ane. ²⁵ Ne kõt arĩk kum,

—Be, ar my aben djàkam ikwãbê 7. Ne kam kutewa prõ'ỳr mõ. Ne kam kra kêt rã'ã ty. Nhyim prõja arỳm 'uwtĩ. Nhyim kam atãri kamyreja 'ỳr mõ. Ne kam ã ane, kra kêt rã'ã ty. ²⁶ Nhyim aben totokmã Ar kubê 7 kunĩ kudjwa ã anen 'ỳr ban kra kêt rã'ã ty. ²⁷ Nhyim kam ar prõjadjwỳ arỳm ar o ino ren ty. Ja ne ba me kuman amã arẽ. ²⁸ Ar kubê 7 ne ar aben totokmã kamy prõ'ỳr ba. Godja we ar kunĩ akubyn tĩn ne àbir jabej we àbirkam nhỳnh kamyja dja ajte 'ỳr mõ? ane. Me ta kute we me tyk akubyn tĩn kêt jarẽn nh mỳr jabej ne me ã Jejumã ane. Me kute o àpanh nhyim binhikrênh kadjy nàrà m ne mebê xadjudjêu ã kum ane.

²⁹ Nhyr Jeju arým memã kum,

—Me aje Metĩndjwýnh kabēn'ã pi'òk no'òk mar kêt ne me aje Metĩndjwýnh tỳ:xkumrēx mar kêt. Nã gãm me arík Metĩndjwýnh kupa'ã memã 'ã adjujarēnh aba.

³⁰ Be, me tyk ne akubyn tĩnkam djãm me ajte abenwýr ba? Kati, akubyn me tĩnkam dja me abenwýr ba prãm kêt kumrēx. Kam dja me kute Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh pyrãk. ³¹ Be, mrãmri me tyk akubyn tĩnkumrēx. Amrēbê: Metĩndjwýnh kute me bakukãmãremã kabēn jarēnh. Me tyk akubyn tĩn'ã kute kabēn jarēnh nhyr me kute 'ã pi'òk no'òk djãm me aje amim arēnh kêt? ³² Nãm me bakukãmãremã kum,

“Ibê Abraãomē Idjakmē Djako ar ò Metĩndjwýnh”, ane.

Bir be, ar tyk tũmja Metĩndjwýnhmã tĩn ne ar ba nĩj pumũ. Djãm Metĩndjwýnhbê me tyk nhõ Metĩndjwýnh? Kati. Metĩndjwýnh ne me tĩn nhõ Metĩndjwýnh. Me tyk kunĩ ne me kum tĩn. Kam ne ba me amã,

—Metĩndjwýnh ne kubê me tĩn nhõ Metĩndjwýnh. Nãm Jeju ã mebê xadjudjêumã ane. ³³ Nhyr me krãptĩ: kuman te kute myjja'õ jarēnhmã kam no tyn kumex.

Me kute kukràdjã jabej Jeju kukjêr.

Mak 12.28; Ruk 10.25

³⁴ Jeju mebê xadjudjêumã ane nhyr me amijã maje arým anhikrê. Amijã maje anhikrê nhyr mebê pardjêu arým arēnh man arým akuprõ. ³⁵ Me'õbê ne Mõj djê kukràdjã mar djwýnh. Tãm ne Jeju'ýr bõx ne kute amak mex jabej kabimã. Kute Mõj djê kukràdjã jabej kukjêrmã. Jeju kute kukràdjã kupa'ã arēnh kadjy nãrãm ne kum kabēn ne kum,

³⁶ —Ujarēnh djwýnh, Mõj djê kute Metĩndjwýnh kukwakam kabēn kukràdjã jarēnh, kute kam me kute katãt amijo ba'ã memã karõja nhýnh kabēnja ne mexo kute kunĩ jakrenh? ane.

³⁷ Nhym Jeju kum,

—Be, nãm memã kum,

“Me anhõ Bẽnjadwÿr djwÿnh, me Atĩndjwÿnh dja ga me amã kĩnh, amã abêo katàt me kunĩ, mÿjja kunĩ jakre.

Djãm ajajkwaobit amã Metĩndjwÿnh jabêmã? Kati. Ajamak, akadjwÿnhbê, akukràdjà kunõ dja ga me amã abê:”, ane.

³⁸ Be, tãm ne ja. Metĩndjwÿnh kabẽn mexo kute kabẽn kunĩ jakrenh ne ja. ³⁹ Ne kam atãri Mõjdjê ajte 'õ kute uràk memã arẽn memã kum,

“Me amã amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne ga me amã amijabêja pyràk dja ga me ã amã amibu'ã me ja jabêo ane”, ane.

⁴⁰ Be, ba arÿm amã Mõjdjê kabẽn kukràdjà ja jarẽn ajte amã ja jarê. Dja ga amê kabẽn ja man kôt ar amijo aba jabej ne mrãmri tu arÿm Metĩndjwÿnh kabẽn kukràdjà kunìkôt ar amijo aba mexkumrêx. Mõjdjê kute Metĩndjwÿnh kukwakam kabẽn jarênhjamê kukwakam memã 'ã ujarênh djwÿnh 'õdjwÿ kute kabẽn jarênhjamê ne ga arÿm kunìkôt ar amijo aba mexkumrêx. Nãm ã Jeju kum ane.

Kritubê mÿj me'õ tàm djwÿ jabej me kute kukjêr.

Mak 12.35; Ruk 20.41

⁴¹ Mebê pardjêu kute abeno bikprõnhri Jeju amijabej me kukij ne memã kum,

⁴² —Mÿj ne ga me Kritukam ama? ane. Metĩndjwÿnh ne arÿm mebê idjaer kadjy Jeju'ã Bẽnjadwÿrbê kumkati mē. Kumã ne me Kritu jarê. Nãm Jeju amijã memã kum,

—Mÿj ne ga me Kritukam ama? Mÿj me'õ tàm djwÿbê ne Kritu? ane.

Nhym me kum,

—Me bakukãmãre Dawi tàm djwÿ. Bẽnjadwÿr raxbê Dawi tàm djwÿ, ane.

⁴³⁻⁴⁴ Nhyam kam Jeju ta kubê Běnjadjwỳr Křitu'ã memã kum,

—Ne kam ajte kubê Dawi nhõ Běnjadjwỳr. Mỳj ne arỳm kubê Dawi tàmđwỳn ajte õ Běnjadjwỳr kadjy nẽ? ane. Ne kam Jeju memã me bakukãmãre Dawi kaběn jarěn memã kum,

—Be ga, me bakukãmãre Dawi ta kute memã 'ã ujarěnhja pumũ. Metĩndjwỳnh Karõ kukwakam kute memã Křitu'ã ujarěnhja pumũ. Nãm memã kum,

“Inhõ Běnjadjwỳrmã ne Běnjadjwỳr djwỳnh kaběn ne kum,
'Amrẽ idjubõk'ãnh nhỹ, Aběnjadjwỳr raxkam idjubõk'ãnh nhỹ.

Ikam ama ba amrẽ awỳr akurê djwỳnho mõ ga me kwỳo apardjan me kwỳ nhimex.'

Nãm ã Metĩndjwỳnh inhõ Běnjadjwỳrmã ane”, ane.

Bir be ga, Dawi kute kum “Aběnjadjwỳr rax”, anhỹrja pumũ. ⁴⁵ Mỳkam ne me Dawi tàmđwỳ kajgo jarẽ? Djã nãm o tàmđwỳ kajgo? Kati, Dawi ta ne kute o õ Běnjadjwỳr rax. Nãm ã Jeju me bẽ pardjẽumã ane. ⁴⁶ Nhyam me'õ te kute kutã kaběn'õ jarěnhmã te amijo ane. Kaběn mex pymaje me kute ajte mỳjja 'õ jabej kujjêr kêtikumrẽx.

23

Watĩrebê 7'ã ujarěnh.

Mak 12.38; Ruk 11.46

¹ Nhyam kam Jeju me krãptĩ:mẽ kõt ba djwỳnhmã kum,

² —Be, Mõjdjê kukrãdjã mar djwỳnhmẽ me bẽ pardjẽumẽ ne me Mõjdjê pãnh ar amã Metĩndjwỳnh kukrãdjã jarěnhõ krĩ. ³ Kam dja me Metĩndjwỳnh kaběn kõt ar amã kaběn jarẽ gar prĩne me kaběn kunĩ man kõt ar amijo aba. Nhyam be, me ta ne me arĩk ar ba. Nãm me ajkwakambit ar amã Metĩndjwỳnh kaběn jarěn kam ta kute amikaběn

mar ne kôt kute ar amijo ba kêt ne arîk ar ba. Kwârîk wānh mekôt ar amijo aba kêt. ⁴ Nām me ajte kabēn kajgoobit ar memā we Metīndjwýnh kabēn jarēho ba. Djām Metīndjwýnh kabēn? Kati, me ta kabēno ne me ar me anoro ba. Ne kam kôt kute amijo ba kêt ne. Nhy m me te amijo anen kam, “Je mýj dja ba me nē”? ane. Me kute ā meo anhýrkam ne kute mrāmri ne me kute me kadjybit jēnh rūnh atom ne me mut'ā anhôr ne kam kute memā tur kêt kumrēx ja pyrāk. Nām ā Jeju memā ane.

Ne kam ajte arkum,

⁵ —Me kute memā amibēn nhy m me kute memā mex jarēnh kadjy ne me amijo ba. Mōjdjê kukrādjà'ā pi'ók no'ók kwý ne me 'ā ikôn amikrāmē amipamā aktā 'āpre. Ne 'ā ikô poti:reo ane. Mýj kadjy? Bir, me kute memā amibēn kadjy. Dja we me me omūn memā mex jarē. Ja kadjy ne me 'ā ikô poti:reo anen amikrāmē amipamā aktā 'āpre. Ne kam ajte 'ā kuběkà jabu djà ā abjêo ane. Mýj kadjy? Bir, me kute memā amibēn kadjy. Dja we me me omūn memā mex jarē. Ja kadjy ne me 'ā kuběkà jabu djà jabjēn 'ā ar ba. ⁶ Me krāptī nhikô'ā me ō kwý krēnkam ne me me rūnh krī djākam krī prām kumrēx. Kute memā amibēn kadjy me rūnh krī djākam krī prām kumrēx. Ne me bē idjaer bikprōnh djākam ne me memā wan krī prām kumrēx. ⁷ Ne ajte me krāptī bikarēr nhipôkri, mekadu nhipôkri kute memā amibēn nhy m me kute memā rūnh jarēnh ne kute memā kum, “Ujarēnh djwýnh, djām ga? djām ga”? anhýrja. Ja ne me kum kīnh kumrēx.

⁸ Nhy m be, ar ga me kute ar amā, “Ujarēnh djwýnh”, anhýrmā djām ar amā ja kīnhmā? Kati. Mýkam? Bir, atemā ar anhō ujarēnh djwýnh pydjii. Kam dja gar abeno akamybit. ⁹ Ne kam djām ar aje pykakam me'ō raxmā, “Djūnwā”, anhýrmā? Kati. Mýkam? Bir, ar Abām

pydji. Kàjkwakam ar Abãm djwýnh pydjii. ¹⁰ Djãm me kute ar amã, “Běnjadjwýr”, anhýrmã? Djãm ar amã ja kĭnhmã? Kati. Mýkam? Bir, ar anhõ Běnjadjwýr pydjii. Metĭndjwýnh ne arým 'ã me õ Běnjadjwýrbê kumkati mẽ. Kubê ne Kritu.

¹¹ Ar ajõ abenkam araxo kutewa prãm jabej gêdja amijo kajgon tu ar amã àpênh ar ba. ¹² Mýkam? Bir, me kute amijo rŭnh prãmja gêdja ĩ kajgo mex ne. Nhym be, me kute amijo kajgo mex ne akrãnmã kute amijo baja gêdja Metĭndjwýnh arým pãnh meo rŭnh ne. Nãm ã Jēju arkum ane. Ne kam Mõdjê kukràdjã mar djwýnhmẽ mebê pardjêumã kum,

¹³ —Be, me abê Mõdjê kukràdjã mar djwýnhmẽ me abê pardjêumẽ ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĭndjwýnh mar mexo aba. Ý, watĭre. Dja ga me ĩ me biknor tokry djãkam tu amõrkumrêx. Mýkam? Bir, me aje mebê adjãptãrkam. Me bit kute kàjkwakam Běnjadjwýr djwýnh kôt ãm ne kôt ar amijo ba prãm ga me kupa'ã memã arê. Ne Běnjadjwýr djwýnh nêje aje memã atemã kukràdjã jarênh aban arým o mebê utà. Ga me kam ga Metĭndjwýnh mar kêt ne ajte me jadjwýbê aptã.

¹⁴ Be, me abê Mõdjê kukràdjã mar djwýnhmẽ me abê pardjêumẽ ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĭndjwýnh mar mexo aba. Ý, watĭ:re, dja ga me ĩ me biknor tokry djãkam tu amõrkumrêx. Mýkam? Nã gãm me me 'uwťĭ krão apan mebê mýjja kunĭo akĭ ne kam ajajkwaobit Metĭndjwýnhmã akaběnh rŭnh ne, ne kum akaběnh 'ijabjêo aku'ê. Bir, nã gãm me ajêx ne amijo amex ne kum akaběno aku'ê. Be kati, me ajaxwekumrêx. Kam gêdja Metĭndjwýnh me kurãm me amã pãnh rax jarěnh prĭne me kurãm me ajo ajkê.

¹⁵ Be, me abê Mõdjê kukràdjã mar djwýnhmẽ me abê pardjêumẽ ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĭndjwýnh

mar mexo aba. Ý, watĩ:re. Dja ga me ĩ me biknor tokry djàkam tu amõrkumrêx. Mýkam? Bir ga, me aje arĩk memã kum, “Ba me Metĩndjwýnh'ýr meo akêx gê me anim maro ba”, anhýrja pumũ. Djãm mrãmri ne ga me akabên? Kati, me aje amiwýr me'õ pydjio akêx kadjy ngõmê pykakõt aba 'ijabjê:. Nhym arým me awýr amijo akêx ga me kam arým amikõt axwe 'ã mênh mex ne. Amikõt axwe 'ã mênh mex nhym arým axweo me ajakrenh mex ne. Nhym arým me akõt biknor prãmikumrêx. Djãm Metĩndjwýnh'ýr ne ga me meo akêx nhym me anim kuma got? Kati. Nãm ã Jeju Mõjdjê kukràdjà mar djwýnhmê mebê pardjêumã ane.

¹⁶ Ne kam ajte memã kum,

—Ý, watĩ:re. Dja ga me ĩ me biknor tokry djàkam tu amõrkumrêx. Me aje mrãmri ne me no rã kute arĩk meo ba pyræk. Mýkam? Bir, me aje arĩk memã Mõjdjê kukràdjà jarênh punukam. Nãm ã Jeju memã ane. Bir, Mõjdjê kukràdjà kõt ne mebê idjaer memã amikabên jarên ajte memã kum,

—Nã bãm amã ikabên pydjín arê, anen ajte kõt memã Metĩndjwýnh nhõ mýjja jarê. Mýj kadjy ne kõt memã Metĩndjwýnh nhõ mýjja jarê? Bir, kute kabên maro ãnja kute mar pydji kadjy ne me Metĩndjwýnh nhõ mýjja jarê. Gêdja amikabên jarênhja 'êx ne kam Metĩndjwýnh nhõ mýjja jarên kam arým o Metĩndjwýnhmã amikurêtuw. Amikurêtuw nhym Metĩndjwýnh arým kute maro ãnjao ngrykmã. Nãm me ã Mõjdjê kukràdjà kõt memã amikabên jarênh ane. Nãm Jeju Mõjdjê kukràdjà jarênh djwýnh arkum,

—Me aje mrãmri ne me no rã kute arĩk meo ba pyræk. Mýkam? Bir, me aje arĩk memã Mõjdjê kukràdjà jarênh punukam. Nã gãm me memã kum, “Dja ga me memã amikabên jarên memã kum, ‘Nã bãm amã ikabên pydjín

arê. Ë, Metîndjwÿnh nhõ kikretija ma', ane. Gêdja ga me memã ajêx prãm jabej ne Metîndjwÿnh nhõ kikretibit jarê ne kam o amikurê'uk kêt. Dja Metîndjwÿnh me'õ kute akabên maro âmjao ngryk kêt ne me ajo bikênh kêt.

Nhym be, dja ga me memã amikabên jarên memã kum, 'Nã bãm amã ikabên pydjìn arê. Ë, Metîndjwÿnh nhõ kikretikam kên karÿrja ma', ane. Aje kên karÿr jarênhkam dja ga akabênkumrêx. Aje memã amikabên jarênh kôt dja ga amijo anhÿrkumrêx. Dja ga memã ajêx ne kam kên karÿr jarên arÿm o Metîndjwÿnhmã amikurêtuw" ane. Me abê Môjdjê kukràdjà mar djwÿnh ne ga me arík ã memã kukràdjà jarênh punuo ane. ¹⁷ Me no rã ne me kute amikukãm rît kêt. Kam me kute amipry mar kêt. Me aje me uràk ne amijo ajêx ne memã, "Ba ne ba ije Metîndjwÿnh mar mex", anhÿr ar o aba. Nhym be, kati. Me aje mar kêt ne te memã Metîndjwÿnh'ã adjujarênh ar aba nhym me adjwÿnhdjwÿ kute mar kêt. Be, me amãbit ne kên karÿr kute mexo kikreti jakrenh. Djãm mrãmri? Kati. Kikreti ne kute mexo kên karÿr jakrenh. Kikreti kukwakambit ne kên karÿr mex. Metîndjwÿnhmã mex. Nãm Jeju ã Môjdjê kukràdjà mar djwÿnhmã ane.

¹⁸ Ne ajte memã kum,

—Ga me arík memã kum, "Dja ga me memã amikabên jarên memã kum, 'Nã bãm amã ikabên pydjìn arê. Ë, Metîndjwÿnh nhõ ngônho kija ma', ane. Gêdja ga me amã memã ajêx prãm jabej ne Metîndjwÿnh nhõ ngônho kibit jarê ne kam o amikurê'uk kêt. Dja Metîndjwÿnh me'õ kute akabên maro âmjao ngryk kêt ne me ajo bikênh kêt.

Nhym be, dja ga me memã amikabên jarên memã kum, 'Nã bãm amã ikabên pydjìn arê. Ë, Metîndjwÿnh nhõ ngônho kikam mry nôrja ma', ane. Aje mry nôr jarênhkam dja ga akabênkumrêx. Aje memã amikabên jarênh kôt dja ga amijo anhÿrkumrêx. Dja ga memã

ajêx ne kam mry nôr jarêh arým o Metîndjwÿnhmã amikurêtuw”, ane. Me abê Môjdjê kukràdjà mar djwÿnh ne ga me arík ã memã kukràdjà jarêh punuo ane. ¹⁹ Me aje me no rã pyrãk. Djãm mrãmri mry kute mexo Metîndjwÿnh nhõ ki jakrenh? Kati. Õ ki ne kute mexo mry jakrenh. Õ kikum me kute mry jadjwÿrkambit ne kum mex, Metîndjwÿnhmã mex. Nãm Jeju ã memã ane.

²⁰ Ne kam ajte memã kum,

—Kam, me kute memã amikabên jarêh ne kôt ajte kute Metîndjwÿnh nhõ ki jarêh kam djãm kute õ kibit jarêh? Kati. Nãm me kute õ ki jarêh ne ajte kute kam mÿjja kunî ikwãdjwÿ jarêh. ²¹ Ne ajtekam me kute memã amikabên jarêh ne kôt ajte kute Metîndjwÿnh nhõ kikreti jarêh kam djãm kute kikretibit jarêh? Kati. Nãm me kute kikreti jarêh ne ajte kute Metîndjwÿnh kam ÿr jarêh. ²² Ne ajtekam, me kute memã amikabên jarêh ne kôt ajte kute kàjkwa jarêh. Djãm kute kàjkwabit jarêh? Kati. Nãm kute kàjkwa jarêh ne ajte kute Metîndjwÿnh nhõ krî djà rax jarêh ne ajte kute 'ã krî djwÿnhbê Metîndjwÿnh jarêh. Kam, dja me memã kabên pÿnh ne arên kôt amijo anhÿrkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

²³ Ne kam ajte memã kum,

—Be, me abê Môjdjê kukràdjà mar djwÿnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwÿnh mar mexo aba. Ý, watí:re. Dja ga me ï me biknor tokry djàkam tu amõrkumrêx. Mÿkam? Bir, me aje Metîndjwÿnhmã mÿjja kakritbit nhõr ne kam mÿjjabê kumkatija aje kum õr kêtikumrêxkam. Nã gãm me mÿjja kakrit, õmrõ djành djà, pi'ômê õmrõ djành djà 'õdjwÿmê Metîndjwÿnhmã ikjê rên kum kryre ne angã. Ne kam kukràdjà kôt ar amijo aba kêt ne katàt meo aba kêtikumrêx ne amã me kaprî kêtikumrêx ne amim Metîndjwÿnh mar

kêt ne. Aje kum kryre ne òrja ne mrãmri tu mexkumrêx. Mýkam ne ga me kum mýjjabê kumkatijadjwý kum òr kêt ne? Mýkam ne ga me amã Metĩndjwýnh jabên katàt meo abaja kêt ne? Ja ne ga me aje marmãn ate mýjja kakritbit ma.

²⁴ Ba me amã arê ga me ama. Dja me anhõ òmròkam pure'ò tým ga me pure ngrire'ã ano tỳ:x ne kaban mùm amê. Nhym be, mry jabatãnhbê kameru ja ne anhõ òmròkam dja, ga me ate akrãn tu ro'ã krê. Be, mýj'ã ne ba amã ikabên ja jarê? Bir, mýjja kryre ne ga me'ã ano tỳ:x ne ma:ro aba. Nhym be, mýjja bê kumkati, mýjja kabênkumrêx ne ga me aje mar kêt. Metĩndjwýnh kabên kute me ajaxwe nêje me akukràja ne ga me aje mar kêt ne ate akrãn ajaxwe rax rã'ã. 'Ã ne ba me amã, “Ga me pure ngrire'ãbit ano tỳx ne kaban mùm amên tu kameru raxja òmròmê ro'ã krê”, ane. Kam ne ga me aje meo ba djwýnh no rã pyræk. Nãm Jeju ã memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

²⁵ —Be, me abê Mòjdjê kukràdjà mar djwýnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwýnh mar mexo aba. Ý, watĩ:re. Dja ga me í me biknor tokry djàkam tu amòrkumrêx. Mýkam? Bir, nã gãm me aje mrãmri ne me kute ngònhkrãmê ngònh puror nhibũmbit pòn̄h ne kre pòn̄h kêt nhym krekam mýjja kakrãtyk pyræk. Be, nã gãm me ã we katàt amijo abao ane. Nhym kam me me akrãkãbit pumũ nhym kam kute me amex pyræk. Nhym be kati, me akadjwýnhbê ne ga me apunu rã'ã. Me akadjwýnhbê ne me amã me ò nêkrêx prãm ne 'ã angyrk ne aje mebê mýjjao adjàkĩnh'ã aje amim karõ rã'ã. Kam ne ga me akadjwýnhbê apunu rã'ãja. ²⁶ Me abê pardjêu ne ga me aje me no rã pyræk. Dja ga me akadjwýnhbê kumrêx wãnh ajaxwemã anhire. Ne kam arým mrãmri

abu'ã memã amexkumrêx. Ne kam aje mrãmri ne me kute ngônñ puror, kremê ibũm põnh nhym prĩne mex pyræk.

²⁷ Be, me abê Mõjdjê kukràdjà mar djwýnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwýnh mar mexo aba. Ý, watĩ:re. Dja ga me ĩ me biknor tokry djækam amõrkumrêx. Mýkam? Bir, ga me aje mrãmri ne me kute me tykmã kikre krækà jaka pyræk. Krækakambit ne kute memã mexti:re pyræk. Nhym be, kadjwýnhbê ne mýjja punu:re. Kadjwýnhbê me tyk 'imê mýjja punu kunĩ.

²⁸ Ga me aje uræk. Abu'ã memã ajaxwe kêt pyræk. Nhym be, kati. Metĩndjwýnh ne me akadjwýnhbê me aje mýjja marja kunĩ kute mar. Me ga ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwýnh mar mexo aban aje ajaxwebit mar. Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

²⁹ —Be, me abê Mõjdjê kukràdjà mar djwýnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwýnh mar mexo aba. Ý, watĩ:re. Dja ga me ĩ me biknor tokry djækam amõrkumrêx. Mýkam? Bir, amrêbê: me bakukãmãrekam ne Metĩndjwýnh kabên jarênh djwýnh arým ty nhym me amrêbê: me angij. Ga me akamin-grãnyre ne ga me me tyk tũmjamã kikren me katàt kute amijo ba tũm nhõ pyka krã kunhêro aba. ³⁰ Ne kam arĩk memã kum, “Ne ba me ren amrêbê: me bakukãmãre, me banhingêt kator nyri ren me ro'ã ikator ne ar iba ne ren me banhingêt kudjwa ã anhýr kêtikumrêx ne. Ne ren Metĩndjwýnh kabên jarênh djwýnh par kêtikumrêx ne.” Nã gãm me ã memã ane. ³¹ Me aje ã memã anhýrkam arým amikõt amijarê. Me abê me par djwýnh tãmdjwý, Metĩndjwýnh kabên jarênh djwýnh kanê tãmdjwý. Arým ne ga me amikõt amijarê. ³² Metĩndjwýnh ne me anhingêt kam ngryk. Aje, me rã'ã ne me anhingêt kôt ã ajaxweo anen ar badjwý ar ipa. Ar badjwý ar ipa gê

Metĩndjwỳnh on me akam ngryk me:x ne. Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

³³ —Me akamingrãnyre ne ga me abê kangã, me abê iry. Djãm me ga ne ga me aje abiknorbê amipytãrmã? Kati. Me biknor tokry djàbê me aje amipytãr prãm kêtikumrêx. ³⁴ Kam arỳm ije me awỳr me anormã. Ije me awỳr ikabẽn jarẽn djwỳnh janormã. Ije ajte me awỳr me no mex janormã. Ije ajte me awỳr me kukràdjà mar djwỳnhkumrêx janormã. Dja ga me kam arỳm me kwỳ pa, pĩte'y'ã me kwỳmo iten me kupa. Ne me abikprõnh djakam mry kà punuo me kwỳ kaprêprêk. Ne aje meo abikẽn kadjy me abej mõi, apỳnh krĩrax djari kõt me abej mõi. ³⁵ Me akukãmãremẽ nã gãm me me katàt kute amijo ba kunĩ paro tẽ. Paro tẽn paro tẽn arek me kamrõ kapĩn o tẽ. NhyM Metĩndjwỳnh arỳm meo ngryk ne kam gormã me ajabatànhmã pãnh jarẽ. Me akukãmãre ne me Abeu jaxwe kêtja bĩno kurêtuw ne kam ijukri me ja paro tẽm tãmtã: arek o tẽ ne kam Djakarij, Berakij kute irja'y'r bõx ne kam Metĩndjwỳnh nhõ kikretimẽ õ ngõnho ki kaêxkam* kubĩ.

³⁶ Ë, ba me amã arẽ. Metĩndjwỳnh ne arỳm meo ngryk ne. Ne kam me akamingrãnymã arỳm pãnh jarẽ. Me ga dja Metĩndjwỳnh me akukãmãre kute me imex tũmja pãnh me ajo ajkẽ. Mrãmri ne ba me amã arẽnhkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane. ³⁷ Ne kam krĩraxmã kum,

—Djeruxarẽ, Djeruxarẽ, mỳkam ne akra kute Metĩndjwỳnh kabẽn jarẽn djwỳnh par prãm ne? Mỳkam ne me kẽnno me titik ne me kupa, Metĩndjwỳnh kute me awỳr me anorja pa? Je nã bãm te ije me ajo ibikprõnh ne ije me ajo atommã. Kute mrãmri ne õkrẽn'ãnh kute arao noreo bikprõnhja pyræk. Ba ren ã me ajo ane. Nã bãm te

* 23:35 ipòokri

ije me ajo anhyrmã ga me amã ikĩnh kêt. ³⁸ Ë, jakam me amõr djà ja gêdja kukrit mex ne kaprÿn nõ. ³⁹ Ë, ba me amã arê ga me ama. Jakam dja ga me ipumũnh kêt kumrêx ne. Ipumũnh kêt rã'ã: nhym inhõ akati ijo rãm ne jao tẽ ga me abenmã kum, “Ë, ota arÿm Metĩndjwÿnh kabẽnkõt tãmja bõxmã. Me:xkumrêx”, ane. Dja ga me ã abenmã ane ba kam arÿm me awÿr bõx. Nãm ã Jeju memã ane.

24

Akubyn bõx kukãm mÿjja apõx'ã ujarênh.

Mak 13.1; Ruk 21.5; Xim k 4.1; A Xim 3.1

¹ Ne kam Metĩndjwÿnh nhõ kikreti kurũm kato. Nhym kõt ba djwÿnh 'ÿr bõx. Ar kute kikretikam apÿnh kum kikre jakre kadjy 'ÿr bõx. ² Ne kam ar arÿm kum akre nhym Jeju arkum,

—Ar mÿjja kunĩ pumũnho dja. Ë, ba ar amã katàt arê. Be, dja ã me kurê djwÿnh prĩne kikreti ngrà. Dja me kên aben nhiby ikwã kunĩ nhikô rê. Nhym kam kên'õ aben nhiby nõr kêt kumrêx, ane.

³ Ne kam ar tẽn kam krãnhbê Oriwêre'ã wabi nhym arÿm ate nhÿ. Nhym kam kõt ba djwÿnh 'ÿr bõx ne me kãxã kum,

—Dja ga ar imã kikreti ngrãnh'ã ajarê. Nhÿnh amex 'õkam dja me bakurê djwÿnh me bawÿr bõx ne kikreti ngrà? Dja ga akubyn bõx nhym mÿjja kunĩ arÿm pyka kõt amingrà nhym me kunĩ arÿm pykakam ar ba'ã am-inhinomã amimẽ. Mÿj gêdja kukãm apõx? Dja bar omũn kam kõt õ akatimã ikaton õ akati ma.

⁴ Nhym kam Jeju arkum apÿnh mÿjja kukãm apõxmã arkum 'ã ajarên arkum,

—Ar amijã ano tÿx gê me'õ ar amã 'êx ne ar anoo biknor ne Metĩndjwÿnhbê ar ajo akêx kêt. ⁵ Be, me krãptĩ dja ã aben totokmã me'ÿr bõx ne arÿm amijo 'êx ne amijã imẽ.

Amijã imên arým memã kum, “Me anhõ Bënjadjwýrbê kumkati kadjy ne Metĩndjwýnh ijano ba tẽn bõx. Ba ibê Kritu”, ane. Ne kam arým me krãptĩ noo aknon Metĩndjwýnhbê meo akêx.

⁶ Be, kam dja gar me kute abenwýr prõt man amybým me kute abenwýr prõt jarênh ma. Kwãrík wãnh kam ar atĩn prãm kêt. Ba ne ba kukãm ar amã 'ã ajarê gar arým ama. Ja kumrêx gêdja me ã o anhýro tẽ. Kraxje kute inomã mênh kêt, kute 'ýr o tẽm rá'ã, ane. ⁷ Nà, apýnh me ba djari gêdja me abenwýr prõt ne aben nhimexo ba. Nhy m apýnh bënjadjwýr rũnh nhõ ãpênhja abeno kurê djwýnh ne aben nhimexo ba. Nhy m prãmdjwý me kwý nhimex. Apýnh pyka djari gêdja kam pyka tertet ne. ⁸ Be, me tokry krax ne ja. Ga me nire kra àja punũ. Adjým. Dja kra à:n kam arým à ra:x ne. Me adjwýnhdjwý dja me tokry mõ:n kam arým tokry ra:x ne. Be, me tokry krax ne ja. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

⁹ —Dja me tokry: nhy m kam me arým memã ar akanga. Me kute ar ajo bikênhõ ba kadjy ar akanga. Nhy m me arým ar apa. Apýnh me bajtem ba dja kunĩkõt dja me kum ar akurê. Ikõt ar abikamênhkam dja me kum ar akurê. ¹⁰ Kam dja me krãptĩ ibê amijo akêx. Ne kam me kurê djwýnhmã aben kangan kum aben kurê. ¹¹ Me krãptĩ dja me ta amijo 'êx ne amijã Metĩndjwýnh kabên jarênh djwýnh rẽ. Amijã kurên memã kum, “Metĩndjwýnh kukwakam ne ba ar amã arẽ”, anhýro ba. Dja me ã amijo 'êxo anen arým me krãptĩ noo aknon Metĩndjwýnhbê meo akêx. ¹² Me krãptĩ kum Metĩndjwýnh kĩnhja dja me arým kum kĩnh apêx. Pyka kunĩkõt me krãptĩ axweo kume:x. Me axweo kumexkam dja me arým kum kĩnh apêx.

¹³ Nhy m be, dja mýjja kunĩ kute amingrãnh nhõ akati bõx. Me kunĩ kute aminhinomã amimênh nhõ akati bõx.

Nhym kam me 'ã ukanga kêt ne kum kînh tÿx rã'ãja dja Metîndjwÿnh arÿm me utà. ¹⁴ Mÿjja kute amingrànkh kêtri dja me apÿnh pyka kunîkôt memã arê. Bënjadjwÿr djwÿnh'ã ujarênh nyja memã arê. Apÿnh me ba djà kunîkôt me kute ujarênh mar kadjy memã arê. Nhym kam akati arÿm bôx. Me kunî kute aminhinomã amimênh nhô akati arÿm bôx. Ba ne ba kukãm ar amã 'ã ajarê gar arÿm ama. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

¹⁵ —Be, ar aje ajbir imã, “Dja ga ar imã kikreti ngrànkh'ã ajarê”, anhÿrja ba ar amã arê gar ama. Dja mÿjja kute amingrànkh 'ÿr nhym kam arÿm mÿjja punutija dja. Metîndjwÿnh nhô kikretikam dja. Gar arÿm omü. Mÿjja punuti djô'ã dja me mÿjja kunîo ajkê ne kungrà. Me bakukãmãre Danijeu ne amrêbê: 'ã ajarê. Metîndjwÿnh kukwakam memã 'ã ajarê. Danijeu ne arÿm memã mÿjja punuti ja'ã ajarênh 'ã pi'ôk no'ôk. Dja gar pi'ôk no'ôkwã pumün kam mÿjja punuti pumün kam kôt ama. ¹⁶ Kam gêdja Djeruxarê bu'ã pyka ja nhidjibê Djudêjakam me ja amijã maje krànkh'ÿr prôt ne. ¹⁷ Gêdja me kikre nhimök po'ã ãm jabej kwãrik wãnh akubyn ùrkwãkam nêkrêx'ÿr àr ne byr ne o tēm kêt. ¹⁸ Gê purkam me ar ba jabej tu umaje prôt. Kwãrik wãnh me kute kubêkà jamÿnhmã 'ÿr akêx kêt. Dja tu me ãm kamã amü prôt.

¹⁹ Ý, watî:re, akati wãkam me tujarômê me kra karà dja me tokry:. Mÿj gêdja me ja mÿjja punutija pymaje prôtja on? ²⁰ Dja gar Metîndjwÿnhmã amijo a'uw gê na raxkam umaje ar aprôt kêtãmã. Nàr, gê pi'ôk râràrbê me tyk djà kêt nhô akatikam ar aprôt kêtãmã.

²¹ Be, dja me kam tokry kumex. Dja gar akubyn amijo tēm mÿjja kunîmo krax djà'ÿr amijo bôx ne ama. Me akukãmãre aben kukãm tokrykôt dja gar maro tē. Me tokry tūm maro tē:n amiwÿr me tokry maro bôx. Ga,

me tokry kume:xja pumũ. Be, amrẽ mỳjja punuti nhõ akati bõxkam dja me tokryo katàt me tokry tũmwã kunĩ jakre. Ne amrẽ me'ã akati mõrkam me tokry nydjwỳ dja me tokryo mỳjja punuti'ã me tokryja tẽp kêt kumrẽx. ²² Metĩndjwỳnh ren tokry'ã akati kwỳ ngri kêt nhym me'õ ren tĩn kêt kumrẽx. Be, Metĩndjwỳnh kute amijo me utàrja kadjy dja arỳm 'ã akati wã kwỳ ngri.

²³ Godja me'õ 'êx ne ar amã, “Ota, jakam arỳm Kritu bõx ne nhỹ. Arỳm ne Metĩndjwỳnh 'ã me õ Bẽnjadjwỳrbê kumkati mẽ nhym jakam arỳm memã nhỹ”, anhỹr jabej nàr me'õ ajte 'êx ne ar amã, “Ota, jakam arỳm Kritu bõx ne nhỹ. Arỳm ne Metĩndjwỳnh 'ã me õ Bẽnjadjwỳrbê kumkati mẽ nhym jakam arỳm memã nhỹ”, anhỹr jabej. Djãm ar aje me ja marmã? Kati. Kwārĩk wãnh amim me ja mar kêt. ²⁴ Be, apỳnh me 'êx ne ta kute amijo Kritu, ta kute amijo Bẽnjadjwỳrbê kumkati dja me apõx. Nhym amũ me jadjwỳ dja me apõx ne 'êx ne memã kum, “Ba ne ba Metĩndjwỳnh kukwakam me amã idjujarẽnh iba”, anhỹro ba. Dja me me aêrbê mỳjja pumũnh kêt kwỳ nhipêx, kute me noo biknor nhym me kute me'ã abenmã kum, “Mrãmri ne djãm Metĩndjwỳnh kukwakam me kabẽn kumrẽx”, anhỹr kadjy. Godja me me noo biknor ne Metĩndjwỳnhbê meo akêx jabej, Metĩndjwỳnh kute amrêbê amijo me utàrja kubê meo akêx ne kute meo ba jabej. Me 'êxnhĩ no tỳxo kute me akrenh jabej godja kubê me kwỳo akêx ne meo ba jabej. ²⁵ Ba ne ba mỳjja apõx kêttri kukãm ar amã 'ã ajarẽ gar arỳm ama. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

²⁶ —Kam godja me'õ ar amã, “Ë, onĩ kapõt kukritkam arỳm bõx ne ar ba”, anhỹr jabej. Djãm 'ỳr ar amõrmã? Kati, dja gar tu ate akrãn 'ỳr amõr kêt. Nàr, godja me'õ ar amã, “Ë, kikre jakam ne apdjun nhỹ”, ane. Djãm ar

aje amim me marmã? Kati. Kwārīk wānh amim me mar kêt. ²⁷ Djām ibôx ne mebê ibipdjur? Kati. Ga, kàjkwakam na krak ne adjênhja pumũ. Na jadjênh prôt ne arým myt ngjêx djãmã ngjêxja pumũ. Adjênh kute kàjkwa kunĩ kurwÿja pumũ. Dja ba ã ibôxo ane. Ije amijo inhĩ dja ba ã ibôxo ane nhym me kunĩ arým ipumũ. Nãm ã Jeju arkum ane. ²⁸ Nhym kôt ba djwÿnh bôx djà jabej kukij ne kum,

—Běnjadjwÿr, nhÿnh jakam dja ga bôx, ane?

Nhym arkum,

—Ga me, nhôn ne mry tyk'ã bikprôn ne kumex ne kute o amirĩtja pumũ, ane. Dja ã Jeju akubyn bôx kutã mÿjja apôx ne bôx djào amirĩto ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

²⁹ —Nhym me tokryo ku'êwã'ã akati kwÿ apêxkam dja on mÿjja rÿnh apôx.

“Dja myt amijo akamãt kô tyk nhym mytyrwÿ irã kêt.

Nhym kanhêti kàjkwa kurũm rôrök nhym kàjkwakam apÿnh mÿjja tÿ:x amingrêk ne.”

³⁰ Ba kam ije amijo inhĩ dja ba kàjkwakam amirĩt nhym me arým ipumũ. Nhym kam pyka kunĩkôt me ba djàkam me kunĩ arým mu:w. Ba kam ije amijo inhĩ dja ba arým itÿ:x ne prĩne imextire ne ipyma:. Ne kam kàjkwakam kakrãkôt bôx nhym me kunĩ: arým ibôxkôt ipumũ. ³¹ Dja ba ikadjy mrãnh djwÿnh jano nhym me arým õ'i kakôr tÿ:x ne. Kakôr tÿx ne arým ije amijo me utãrja kunĩo atom. Dja me kàjkwa krax'ãm mōn meo atomo mō. Ne kàjkwa 'ênhôt'ãm mōn meo atomo mō. Ne aktã kàjkwa nhirê'ãm mōn meo atomo mō. Ne apÿnh pyka kunĩkôt inhō me ja kunĩ: abenwÿr meo atomo mōn meo aben pydji. Ba ne ba kukãm ar amã 'ã ajarê. Gora abej ajkam ama.

³² Be, akubyn ibôx djà nhō akatija'ã ne ba ije pidjôbê pigêre jakremã. Gora ije 'ã mÿjja jakreja ma. Ba ar amã

arê gar ama. Be, dja pidjô pakà nokà tukam 'ô ngingrã kadjy arým ingrã apôx gar kam arým amexmã kamnhix nhym kam arým amex. ³³ Bir be, gêdja ba ije ar amã mỳjja jarênhja ã apôx mör ane gar me kam arým ijabej rît ne ijabej ajkam ama. Akubyn ibôx djà arým 'ÿr. 'ÿr dja mỳjja apôxja. Amex kutã gêdja pi'ô ingrã. Nhym be, ibôx kutã gêdja mỳjja pymatija apôx mō.

³⁴ Nà, mrãmri ne ba ar amã kôt arê. Ar anhō pykakam me kamingrãny ja gêdja me tyk par kêtri mỳjja ja kunĩ apôx. Mrãmri ne ba ar amã arê. ³⁵ Ikabên kajgo kêtkumrêx. Gêdja pykamê kãjkwa ï apêx nhym be, ba ikabên gêdja 'ô biknor kêtkumrêx. Mrãmri gêdja ba ije mỳjja jarênh ja kunĩ apôx nhym me omũ.

Me kute bôx djà nhõ myt mar kêt.

Ruk 12.37; Kar 1.6; Tex k 5.2

³⁶ Ne kam ajte arkum,

—Be, ba akubyn ibôx djà nhõ akati nâr myt djãm me'ô kute mar? Kati, me'ô kute mar kêtkumrêx. Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnhdjwý kute mar kêt. Ibãmbit ne kute mar. ³⁷ Be ga, amrêbê me bakukãmãre Nôwe pykakam ar bari me ate krãn ar baja pumũ. Dja ba ibôx 'ÿr nhym me ã ane. Ije amijo inhĩ dja ba akubyn ibôx 'ÿr nhym me ate krãn ar ba. ³⁸ Amrêbê: ngô kute pykao bikamÿr kêtri ne me bakukãmãre ate krãn ar ò kwý krênbit ba ne ar kômbit ba. Ne abenwÿr babit ar ba. Nãm me me mymã kra jarê ne memã kum,

—Nà, jakam dja ga arým tu ikra'ÿr mō, anhÿro ba nhym me arým me'ÿr ba. Nãm me mỳjja jabit kôt amak bēno ba: nhym kam Nôwe arým kã raxmã wadjã. ³⁹ Nãm me amikukãm mỳjja mar kêtkumrêx ne ar ba: nhym me aêrbê ngô tãm mōn me kunĩo mōn prĩne meo akno. Ije amijo inhĩ dja ba akubyn ibôx 'ÿr nhym me ã anen ate krã nhym mỳjja arým ã meo ane. ⁴⁰ Nhym me'ô my ar amê kapôtkam

tê. Ba ikjê pa 'amỳ nhym ikjê arek wakrekam dja. ⁴¹ Nhym me'õ nire ar amê à'uko nhỹ. Ba ikjêbit pa 'amỳn o tẽ nhym ikjêja arek wakrekam nhỹ.

⁴² Kam dja gar arek ijabej ajkam ama. Mỳkam? Bir, ar aje akubyn ibôx'ã myt mar kêt kam. Ba ibê ar anhõ Bẽnjadwỳr djwỳnh ar aje akubyn ibôx'ã myt mar kêt kam.

⁴³ Dja gar ikabên ma. Ba ajte ar amã 'õdjwỳ jarê gar ama. Ne ren õ kikre djwỳnhja ren me àkĩnhĩ bôx djà man ren kam ren arek kam amako nhỹ. Nhym ren bôx ne kikre'ã 'yr ne kum àr kêt kumrêx. Badjwỳ dja ba ije me àkĩnhĩ pyrak ne me ajaêrbê bôx.

⁴⁴ Kam gêdja gar gadjwỳ mã ikam amako nhỹ. Ba ije amijo inhĩ ne me awỳr ibôx ba gêdja ba ajte akubyn bôx. Ar aje nhỹnh myt nhỹr 'õkam aje ibôx djà mar kêt. Kam gêdja ba tu ar ajaêrbê bôx. Nãm ã Jeju arkum amibôx djà jarênhõ ane. Ne kam ajte arkum,

⁴⁵ —Me õ bẽnjadwỳr ne õ àpênhmã kabên ne kum, “Ga dja ga me àpênh'ã me omũ ne prĩne 'ã meo djuw mex. Ne myt kunĩkôt memã õ kwỳ krên djà ngãn akràn mã memã õro aba.” Nãm ã õ àpênhmã me'ã karõo ane. Kute akràn mã me àpênh'ã me omũnh ne kute 'ã meo djuw mex katàtmã ã kum me'ã karõo ane.

Nhym õ àpênh kum, “Nà, gêdja ba mrãmri ã anen kam me 'ãno dja”, ane. Nhym kam õ bẽnjadwỳr mã nhĩ'ãm tẽ. Nhym kam õ àpênhja kabênkumrêx. Nãm katàt ar memã mỳjja nhõro ba, me kanga kêt kumrêx ne ar meo ba.

⁴⁶ Nhym kam bẽnjadwỳr akubyn bôx ne kam õ àpênhjamã kato. Kute amrêbê kum kabên jarênhja kôt ne mrãmri meo djuw mexkumrêx nhym kam arỳm kum kato. Kam dja õ àpênhjadwỳ tu amikam kĩnhkumrêx.

⁴⁷ Ë, ba ar amã kôt arê. Bẽnjadwỳrja dja õ àpênh ja'ã bẽnjadwỳr mẽ. Kute nêkrêxmẽ mỳjja kunĩ pumũnh mã dja 'ã bẽnjadwỳr mẽ. Nhym kam õ àpênhja kĩnhkumrêx ne. ⁴⁸ Nãm ren õ àpênhja axwen ren õkre kadjwỳnhbê õ

bějadjwýrja'ã ren, “Be, nãm nhĩ'ãm bějadjwýr tẽn arým amikrà. Jakam dja ba on tu arík ar iba”, ane. ⁴⁹ Ne kam ren ar õ àpênhja titiko ba, me ro'ã àpênhja ren ar me titiko ba. Ren õ kwý krênbit ban me bibãnhkôt ren kadjwati kangôo* kômo ba. ⁵⁰ Nhym kam õ bějadjwýrja aêrbê bôx. Õ àpênhja kute amim õ bějadjwýrja bôx djâkôt mar kêt. Nhýnh akati 'ókam bôx djâmã kute mar kêt ne nhýnh myt nhýr 'ókam bôx djâmã kute mar kêt kam ne aêrbê bôx. ⁵¹ Nãm bôx ne kam õ àpênh arík ar bajakam ngryk ne. Ngryk ne kam o ajkapôn bôm kumẽ. Me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metíndjwýnh mar mexjamẽ ro'ã ãm kadjy bôm kumẽ. Wãnh ne me amim ngryk ne tokry djaje amijanên ar àmra ba, ane. Nãm Jeju ã kôt ba djwýnhmã ane.

25

Me prítirebê 10'ã ujarênh.

¹ Ne kam ajte arkum,

—Kâjkwakam Bějadjwýr djwýnh dja akubyn bôx ne amim me utàn ar meo ba. 'Ã dja ba me prítirebê 10 jakren 'ã ar amã ajarẽ. Be, mjên kumrêx ne arým prõ nhürkwã'ýr tẽn 'ýr bôx ne arým aminhürkwã'ýr kute prõ bôxmã. Me kute abenã ar mênhmã ne aminhürkwã'ýr kute prõ bôxmã. Nhym nïjar me prítirebê 10 arkam ama. Ar ro'ã kïnh kadjy arkam ama. Arkam ama:n kam arým kute ar kajpar kadjy arým katon ar'ýr ngônhpôko mõ. ² Ar prítirebê 5 ne ar no rerekre nhym Ar kubê 5 ne ar no mexkumrêx. ³ Ar no rerekreja ngônhpôkkambit kangôo môn ngônhpôk kangô 'ôdjwýo mör kêt. ⁴ Nhym be, ar amak mexja ne ar ngônhpôko môn ajte ngôn

* ^{24:49} Mýjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunïja, kadjwati kangôomẽ uba kangôomẽ, mýjja kangôo kunï ne me kum kadjwati kangôo jarẽ.

'ôdjwÿkam ajte kangô 'ôdjwÿo mō. Ar amũ mjênme prō ar'ÿr ngônhpôko mō:. ⁵ Nhyim mjên ar amikrà nhyim prîtireja ar arÿm ôtdjwan dja:n arÿm nōn kam arÿm ngōr.

⁶ Nhyim akamàt kô ipôkri nhyim me'ō arÿm ar aêrbê mjên aro aki:j ne arkum, “Ë, arÿm ne prōo bōx. Amrê ar aprôt ne ar kajpa”, ane.

⁷ Nhyim kam ar prîtire kunĩ krã katon arÿm ngônhpôko mex. ⁸ Nhyim no rerekre arja arÿm amak mex ar jamã kum, “Ar imã ar anhō kuwy kangô kwÿ ru. Arÿm ar inhō ngônhpôk àtyk mō”, ane.

⁹ Nhyim ar arkum, “Kati. Ngrire. Ba ren ar ar amã kangô kwÿ ru nhyim ren kangô gwaj banhō ngônhpôk'ÿr ren bōx kêt. Ar ngônhpôk kangô nhōr djwÿnh'ÿr mōn amim kwÿ kōpra”, ane.

¹⁰ Nhyim kam ar no rerekre arÿm kōpra djà'ÿr mō. 'ÿr mōrràm nhyim arÿm mjênme prō ar bōx. Nhyim kam ar prîtire, ar ò ngônhpôk kangôja arÿm mjênme arkôt wadjà. Me kute prō'ã mēnh djàkam kikremã wadjà. Mjênme prōmē ro'ã ar ò kwÿ krēn kīnh kadjy ne ar prîtire ar kôt kikremã wadjà. Nhyim kam me arÿm ar pānh kikre'ã ijê.

¹¹ Nhyim kam ajmã nhyim ar prîtire no rerekreja bōx. Ar arÿm kuwy kangô kōpra djàkam tēn kangô kōpran arÿm akubyn bōx. Ne kam mjênme prō nhō kikre'ÿr bōx ne kum, “Bēnjadjwÿr, bēnjadjwÿr, gop ar imã kikre'ã ta”, ane.

¹² Nhyim arkum, “Kati. Ije ar amar kêt. Mrāmri ne ba ar amã arēnhkumrēx.” Nām ã bēnjadjwÿr arkum ane. Tām ne ja. Nām ã Jeju kôt ba djwÿnh arkum ane.

¹³ Ne kam 'ã ajte arkum,

—Dja ba ije mjēnwā bōx pyrāk. Kam dja gar ijabej ajkam ama. Ba ije amijo inhīja ar aje ibōx'ã akati nār myt mar kêt. Nām ã Jeju arkum ane.

Pi'ôk kaprîbê tarêtu nhõr'ã ujarênh.

Ruk 19.11

¹⁴ Ne kam ajte arkum,

—Kàjkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnh dja akubyn bõx ne arÿm amim me utàn ar meo ba. 'Ã dja ba me'õ jakren 'ã ar amã ajarê. Me'õja ne anhÿr bê pyka 'õmã tēmmã, ne amiwÿr õ àpēnh ar ku'uw. Nhyim kam ar bõx nhyim arÿm arkum õ mÿjja ngã. ¹⁵ Apÿnh ar kum àpēnh mexkõt ne arkum õ mÿjja ngã. Ar kute kutêp kum kàjmã 'ã kamēnhmã ne arkum kungã. Õ àpēnh no mexjamã ne pi'ôk kaprî rax ngã. Pi'ôk kaprîbê tarêtubê 5 ne kum kungã. Ne kam ajte kàjbê no mexjamã pi'ôk kaprîo amānhkrut ne kungã. Ne kam ajte no rerekre jamã pydjim kungã. Ne kam arÿm mã pyka 'õmã tē. ¹⁶ Nhyim kam kute pi'ôk kaprîbê 5 byrja arÿm o nēkrêx kumex by. Ne kam pi'ôk kaprî pānh arÿm memã õro dja. Memã õro dja: nhyim me pānh kum pi'ôk kaprî rax nhõro dja. Nhyim amÿn arÿm 'ã akre. 'Ã akre:n arÿm 'ã akrebê 5 ne kuby ne kam ijukri 'ã akre: ne o 5 ne kuby. ¹⁷ Nhyim kam kute pi'ôk kaprîo amānhkrut byrja ã o anen o nēkrêx kumex by. Ne kam pi'ôk kaprî pānh arÿm memã õro dja. Memã õro dja: nhyim me pānh ajte kum pi'ôk kaprî rax nhõro dja. Nhyim amÿn arÿm 'ã akre. 'Ã akre:n arÿm 'ã akreo pi'ôk kaprîo amānhkrut ne kuby ne kam ijukri 'ã akre: ne kam o amānhkrut ne kuby. ¹⁸ Nhyim be, kute pi'ôk kaprî pydji byrja ne mã o tēn kam kum kren tu kam adjã. Nãm kàjmã kum 'ã akre bikamēnh kêt.

¹⁹ Nhyim kam ajmã:kam ar àpēnh nhõ bēnjadjwÿrja bõx ne amiwÿr ar ku'uw nhyim ar 'ÿr bõx. Kute akubyn õ pi'ôk kaprî jamÿnh ne 'ã akre kadjy amiwÿr aro bõx. ²⁰ Nhyim kute pi'ôk kaprîbê 5 byrja ne kum o bõx ne kum ajte ijukri 5 ne o bõx ne kum kungãn kum, “Bēnjadjwÿr, ije amã omÿnh kadjy ne ga imã 5 ne angã. Ota, ba arÿm kàjmã amã

'ã akre kamê nhym arÿm kubê 10. Mĩ, anhõ pi'òk kaprĩbê 10", ane.

²¹ Nhym õ bẽnjadjwÿr kum, "Mexkumrêx. Ga ne ga adjapênh mexkumrêx. Akabênkumrêx. Nã bãm amã mÿjja ngrire ngã ga prĩne ikutêp imã o djuw mex ne 'ã adjukanga kêt. Pãnh gêdja ba amã inhõ mÿjja rax jarê. Ga kam amũ idjô'ã ar o aba. On dja ga ikôt akĩnhkumrêx", ane.

²² Nhym kam kute pi'òk kaprĩ amãnhkrut byrja ne ajte 'ÿr bõx ne kum, "Bẽnjadjwÿr, ije amã omũnh kadjy aje imã o amãnhkrut ne òrja ne ba arÿm kãjmã amã 'ã akre kamê nhym arÿm kubê 4. Mĩ, anhõ pi'òk kaprĩbê 4", ane.

²³ Nhym õ bẽnjadjwÿr kum, "Mexkumrêx. Ga ne ga adjapênh mexkumrêx. Akabênkumrêx. Nã bãm amã mÿjja ngrire ngã ga prĩne ikutêp imã o djuw mex ne 'ã adjukanga kêt. Pãnh gêdja ba amã inhõ mÿjja rax jarê. Ga kam amũ idjô'ã ar o aba. On dja ga ikôt akĩnhkumrêx", ane.

²⁴ Nhym kam kute pi'òk kaprĩ pydji byrja ne 'ÿr bõx ne kum, "Bẽnjadjwÿr, nã gãm ajamakkre kêt. Nã gãm adjàkre kêt kam ar mebê djwÿo atomo aba. Ne aje amim mÿjja kunĩ jadjwÿr kêt kam ar mebê jãm o amijakren o atomo aba. ²⁵ Ba kam ije amã kupênh prãm kêt kam prĩne kum kren kam adjà nhym nõ. Imã apymakam. Mĩ, anhõ pi'òk kaprĩ", ane.

²⁶ Nhym kam õ bẽnjadjwÿr kum, "Ga ne ga ajaxwekumrêx. Amã djukangakumrêx. Djã nã bãm idjàkre kêt kam ar mebê djwÿo atomo iba ne ije amim mÿjja kunĩ jadjwÿr kêt kam ar mebê jãm o amijakren o atomo iba? ²⁷ Bir be, ga kam we ga aje amim ipumũnhkôt ren inhõ pi'òk kaprĩ jao tẽn ren me kute pi'òk kaprĩ marmã angã nhym ren abenã rôrôk tẽn rax ba ren arÿm 'ÿr bõx ne arÿm ren kuby." Nãm õ bẽnjadjwÿr ã kum ane.

²⁸ Ne kam memã kum, “Aj, amũ me ajõ kubê pi'òk kaprĩwã byn o tẽn kute imã pi'òk kaprĩo àptàr nhym kubê 10wãmã angã”, ane. ²⁹ Mýkam? Bir, arým me õ mýjja gêdja Metĩndjwýnh iby memã kungã nhym kam arým me õ mýjja kumex. Nhym be, me õ mýjja kêt, kute memã òr nhym me kute kum o djuw mex kêtjabê gêdja Metĩndjwýnh mýjja ngrireja kunĩ by.

Ë, ba ar amã arê gar ama. Me kute tu amim imarkumrêx jamã dja Ibãm ijo amirĩto tẽ gê me amim imar rax. Nhym be, me ajkwaobit kute amim imarjabê dja Ibãm ijo apdju. Dja prĩne inêje me no nhityn mebê ijo apdju.

³⁰ Be, nhym kam bẽnjadjwýr memã kum, “Aje, me bõm inhõ àpênh punuwã mẽ gê wãnh akamàt kô tykkam ar me ikô'ã ba. Wãnh ne me tokry djaje amijanên ar àmra ba. Nãm ã bẽnjadjwýr memã ane nhym me arým bõm kumê. Tãm ne ja.” Nãm ã Jezu arkum ane.

Mrykĩ'ãtomtimẽ mokaak'ã ujarênh.

Mat 13.36, 22.13; Ap 20.11

³¹ Ne kam ajte arkum,

—Ba ije amijo inhĩ dja ba prĩne imex ne ipyma:n arým akubyn bõx. Ne amikôt Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh kunõ bõx. Ne kam kãjkwakam imexo ime:xkumrêx ne ipyma:kumrêx ne arým ikrĩ djã raxkam nhỹ. ³² Nhym kam apýnh me ba djã kunĩkôt dja me ikabem akuprõ ba arým meo ajkij. Kute mryo ba djwýnh kute õ mryo bikjêr pyrãk. Kute aben bê mrykĩ'ãtomtimẽ mokaako bikjêr pyrãk. Dja ba arým ã aben bê meo ibikjêro ane. ³³ Ne inhõ me mex kute mrykĩ'ãtomti pyrãk ja dja ba amidjubôk'ãnh me umjuw. Ne me axwe kute mokaak pyrãk ja dja ba amidjuge'ãnh me umjuw.

³⁴ Ne kam ba Ibẽnjadjwýr rax idjubôk'ãnh me mex ku'êjamã kum, “Amrê me iwýr mõn ikôt aku'ê. Ba ibê me

anhõ Bēnjadjwÿr djwÿnh dja ba arÿm me ajo ibakumrêx. Amrêbê: mÿjja kunī kator djà kraxkam ne lbām arÿm amijo me apytàn me ajo djuw mex. Ije amim me apytàr ne ije me ajo iba kadjy amijo me apytà. ³⁵ Mÿj ne ga me nê ba kam arÿm amikôt me apumjuw? Bir, arÿm imã prãm ga me imã mÿjja'õ ngã ba kukrê. Arÿm imã kôr ga me imã mÿjja 'õ ngã ba o ikõ. Nãm me ijo me bajtem ga me arÿm imã anhürkwã jarê ba kam inhikwã. ³⁶ Arÿm ikà kêt ga me arÿm imã kubêkà ngã ba adjà. Arÿm ikanê ga me arÿm ikane. Arÿm me ibê ijê ga me arÿm iwÿr bôx ba ikĩnh. Kam ne ba arÿm amikôt me apumjuw”, ane. Akubyn ibôxkam dja ba ã idjubôk'ãnh me katàt kute amijo bajamã ane.

³⁷ Nhyam kam dja me imã, “Bēnjadjwÿr djwÿnh, nhÿnh ne ga amã prãm ba me apumũn amã mÿjja ngã ga krê? Nhÿnh ne ga amã kôr ba me amã mÿjja'õ ngã ga o ikõ? ³⁸ Nhÿnh ne me kute ajo me bajtem ba me apumũn amã inhürkwã jarê ga kam anhikwã? Nhÿnh ne ga akà kêt ba me amã kubêkà ngã ga adjà? ³⁹ Nhÿnh ne akanê ba me apumũ? Nhyam nhÿnh ne me abê ijê ba me awÿr bôx ga akĩnh”? ane.

⁴⁰ Kam, ba Ibēnjadjwÿr rax dja ba memã kum, “Ije meo ikamy'õ nhyam me kum kurê. Nhyam arÿm õ mÿjja kêt. Ga me kam arÿm o djuw mex. Aje o djuw mex o aje ba ijo djuw mex pyræk. Mrãmri aje o djuw mexkam aje ba ijo djuw mex mexkumrêx”, ane. Dja ba ã akubyn ibôxkam me mexmã ane.

⁴¹ Kam dja ba idjuge'ãnh me axwe ku'êjamã kum, “Me apunu:re. Me rÿm imã akàx. Kuwy pòk rã'ã: rã'ajamã me mō. Ije Xatanajmê kadjy mrãnh djwÿnh kadjy kuwy nhipêxjamã me mō. ⁴² Mÿj ne ga me nê ba me amã, ‘Me rÿm imã akàx’? ane. Bir, imã prãm ga me aje imã mÿjja nhõr kêt. Imã kôr ga me aje imã ngô'õ nhõr kêt. ⁴³ Me kute ijo me bajtem ga me aje imã anhürkwã jarênh kêt. Ikà kêt

ga me aje imã kubêkà nhõr kêt. Ikanê ga me iwÿr abôx kêt nhym me ibê ijê ga me iwÿr abôx kêt. Ga me ã ane ba kam me amã, ‘Me rûm imã akàx’, ane.” Dja ba ã idjuge'ãnh me axwe ku'êjamã ane.

⁴⁴ Me axwewãdjwÿ dja me imã, “Bênjadjwÿr djwÿnh, nhÿnh ne ga amã prãm nàr amã kôr nàr me ajo me bajtem nàr akà kêt nàr akanê nàr me abê ijê ba me ajo djuw mex kêt”? ane.

⁴⁵ Kam dja ba memã kum, “Bir, ikamy 'õ me kum kurê nhym õ mÿjja kêt ga me aje o djuw mex kêt. Aje o djuw mex kêt o ne aje ba ijo djuw mex kêt pyràk”, ane. Mrãmri, ba me amã ja jarênhkumrêx. Dja ba ã akubyn ibôxkam me axwemã ane.

⁴⁶ Kam dja me arÿm mã môn tokry rã'ã: rã'ã ne. Nhym be, me katât kute amijo baja dja me Metĩndjwÿnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju memã ane.

26

Me kute Jeju bĩn kadjy kute o aben mar.

Mak 14.1; Ruk 22.2; Dju r 11.47

¹ Jeju arkum kabên jarênh pan kam arÿm kôt ba djwÿnh arkum,

² —Arÿm ne Metĩndjwÿnh me bakukãmãre nhirôbê mrãnh djà nhõ akati 'ÿr. Mebê idjaer krãptĩ kute aben kajmã'ã me irôbê mrãnh djà mar kadjy ne me kute aben pydji 'ÿr. Arÿm nêje akati pydji. Tãm ne gar arÿm ama. Kam ba ije amijo inhĩja dja me memã ikanga nhym me arÿm pĩte'y'ã inhôn ibĩ, ane.

³ Nãm arkum ane nhym wãnh me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bênjadjwÿr rax nhÿ. Idjibê ne Kajbaj. Õ kikretikam ne nhÿ nhym me rũnh arÿm kam akuprõ. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bênjadjwÿrmê

Môjdjê kukràdjà mar djwỳnhmẽ mebêngêtmẽ akuprõ.

⁴ Nãm me akuprõn abenmã kum,

—Mỳj godja gwaj me krãptĩ kàxã Jejuo tỳm ne bĩn kadjy on? ane. ⁵ Ne kam abenmã kum,

—Kwãrĩk wãnh gwaj me kute aben pydji djà nhõ akati-jakam o batỳm kêt. Ne gwaj ren o ane nhym me krãptĩ ren o ngyrk ne ren kangao kumex, ane.

Me'õ nire kute Jeju nhimõk'ã kangô kapĩ.

Mak 14.3; Dju r 12.1

⁶ Be, krĩ ngrirebê Betanhakam ne Jeju nhỹ. Kamã ne me'õ ĩ kajêkam tê arỳm mex. Idjibê ne Ximão. ⁷ Ximão nhũrkwãkam ne Jeju õ kwỳ krẽno nhỹ. Õ kwỳ krẽno nhỹ: nhym me'õ nire arỳm 'ỳr tẽn 'ỳr bõx. Nãm 'ỳr kẽn jakareo ngõnh byn o tẽ. Be, ngõnhkam ne me kudjỳ djà kangôo ipu. Nãm me prĩne ipêx mex nhym pãnh raxkumrẽx. Nãm ngõnho tẽn kam Jeju nhimõk'ã kangô kapĩ.

⁸ Nhym kôt ba djwỳnh ar arỳm omũ. Ne kam nokà nhàn abenmã kum,

—Je tô mỳkam ne arỳm me kudjỳ djào ajkẽ? ⁹ Gwaj ren pi'õk kaprĩ kadjy ren memã kungã ne ren pãnh pi'õk kaprĩ rax ne ren kubyn ren me õ mỳjja kêt mã kungrà. Mỳkam ne arỳm o ajkẽ? ane.

¹⁰ Nhym Jeju arỳm tu ar kabẽn man arkum,

—Mỳkam ne gar kum kaprĩ jadjà? Djãm kute ijã kapĩnkam punu got? Kati, mexkumrẽx. ¹¹ Be, akati kunĩkõt ne ar abu'ã me õ mỳjja kêt ar ba rã'ã. Nhym djãm arek gwaj baro'ã ar baba rã'ãmã? Kati. ¹² Dja ba ty nhym me arỳm ijadjà. Me kute ijadjàr kadjy ne ijã me kudjỳ djà kapĩ. ¹³ Ba ar amã arẽ gar ama. Dja me kàj bê pyka kunĩkõt mã ijã memã ujarẽn ny jarẽn mã nijadjwỳ 'ã ajarẽ. Kute ijã me kudjỳ djà kapĩn'ã ajarẽ. Ne kam aben djô'ã nija mar rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arẽnkhkumrẽx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Djuda kute memã kangamã kute memã arënh.

Mak 14.10; Ruk 22.3

¹⁴ Nhym kam Jejukôt ba djwýnhbê 12 ja 'õ, idjibê Djuda Ikadji ne me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýr'ýr tẽ. ¹⁵ Nãm ar'ýr tẽn ar'ýr bõx ne arkum,

—Arým ne ba ije ar amã Jeju kangamã. Mýj dja gar pãnh imã angã? Ba kam arým ar amã kanga, ane. Nhym kam ar arým kum kryt jakao ngõnhponho pi'òk kaprĩ jarẽ. Nãm ar kute 'ã akrebê 30 ne kum kungã nhym kubyn o tẽ. ¹⁶ Ne kam amim,

—Mýj dja ba ije arkum Jeju kanga kadjy on? Nãm ã amim anhýro ba.

Ar kute ro'ã ar õ kwý krëno ino rer.

Mak 14.12; Ruk 22.7

¹⁷ Nhym kam mebê idjaer kukràdjàkôt me kute djwýponhbit kur nhõ akati arým kutewa nhym kôt ba djwýnh ar Jeju'ýr bõx ne kum,

—Metíndjwýnh me irõbê mrãnh nhõ akatikam gwaj banhõ kwý krën kadjy jãm dja bar tẽn akutêp gwaj banhõ kwý krën djà jadjwýr mex? ane.

¹⁸ Nhym arkum,

—Dja gar krĩraxkam tẽn me'õ 'ýr bõx ne kum, “Ujarënh djwýnh ne amã, ‘Arým ne inhõ akati iwýr bõx. Dja bar Metíndjwýnh me irõbê mrãnh nhõ akatikam me kukràdjà kôt inhõ kwý krë. Bamẽ ikôt ba djwýnhmẽ dja bar anhürkwākam inhõ kwý krë’, ane. Dja gar ã kum ane.” Nãm Jeju ã kôt ba djwýnh arkum ane. ¹⁹ Nhym kam ar arým Jeju kute arkum 'ã karõ kôt 'ýr tẽ. Ne me'õ ja'ýr bõx ne kum Jeju kabën jarẽ nhym arkum, “Á”, ane. Nhym kam ar arým ũrkwākam kutêp ar õ kwý krën djà jadjwýr mex. Metíndjwýnh me irõbê mrãnh nhõ akati kadjy ne ar õ kwý krën djà jadjwýr mex. Ne kam akubyn Jeju kutã tẽ.

²⁰ Nhym kam ar'ã para nhym ar me'õ kute arkum ũrkwã

jarênhja nhûrkwã'ÿr tẽ. Kam ar ò kwỳ krênmã 'ÿr tẽn 'ÿr bôx. Ne kam nhỹ. Ar kubê 12ja ne ar Jejumẽ ro'ã nhỹ ne arÿm ò kwỳ krêno nhỹ. ²¹ O nhỹ: nhym Jeju arkum,

—Be, ar ajõ dja ga ikurê djwÿnhmã ikanga. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx, ane.

²² Nhym kam ar arÿm kaprĩ:ren apÿnh ar ï djari aben totokmã kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, djãm ba? Bênjadjwÿr djwÿnh, djãm ba? ane.

²³ Nhym arkum,

—Be, kute ikôt ngônhrätikam djwÿ jadjärja tãm dja memã ikanga. ²⁴ Be, me bakukãmäre kute ba ije amijo inhĩ ijã pi'òk no'òk, kute Metĩndjwÿnh kukwakam ijã pi'òk no'òkkôt ne me arÿm jakam ar ã ijo anhÿro ba. Nhym be, kute ikurê djwÿnhmã ikanga djwÿnhja dja ï kute memã ikanga pãnh tokry ra:xi. Ý, watĩ:re. Tãmja ne ren rwÿk kêt ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

²⁵ Nhym Djuda, kute kurê djwÿnhmã kanga djwÿnhja kum,

—Ujarênh djwÿnh, djãm ba dja ba ajo ane? Arkati, ane. Nhym kum,

—Arÿm ga, “Ba”, ane. Amikôt ne ga arÿm amijarênhkumrêx, ane. ²⁶ Nhym ar àkuro nhỹ: nhym Jeju arÿm djwÿ'õ byn kam o Metĩndjwÿnhmã mextire jarê. Kum mextire jarên arÿm kôt ba djwÿnh arkum kokij ne apÿnh arkum kungã. Ne kam aminhĩ'ã djwÿ jakren arkum,

—Inhĩ ne ja. Ar abyn krê, ane.

²⁷ Ne kam ngônhräkam pidjõ kangôjadjwÿ byn kam o Metĩndjwÿnhmã mextire jarê. Amikamrô'ã ne pidjõ kangô jakren arkum,

—Ar akunĩ dja gar o ikõ. ²⁸ Ikamrô ne ja. Me krãptĩ jaxwe pãnh dja ikamrô prõt nhym kam Metĩndjwÿnh

memã kabên ny jarênh mãm djin me axwe maro aknon me kam ngryk kêt.*²⁹ Ba ar amã arê gar ama. Ije pidjô kangôo ikômo krã'yr ne ja. Ibãm kute amim ô me ja kunĩ pytâr ne kute meo bakambit dja ba ajte pidjô kangô nyo ikô. Gwaj baro'ã o ikô. Nãm Jeju ã arkum ane.

³⁰ Nhyam kam ar ngre. Ngren arým o ino re. O ino ren arým amũ krãnhbê Oriwêre'yr mō.

Pedru 'êxnhĩ kukãm kute kum arênh.

Mak 14.27; Ruk 22.31; Dju r 13.36

³¹ Ar 'yr mō: nhyam Jeju arkum,

—Be, akamãtja tãm kam dja me ijo ajkê gar me umaje aprôt ne ajmã. Amrêbê: ne me bakukãmãre ar aprôt ne abimãnh'ã ajarê. Metĩndjwýnh kukwakam ne me arênh memã kum,

“Be, dja ba mrykĩ'ãtomtio ba djwýnh titik nhyam mry umaje prôt ne ajmã”, anen arým 'ã pi'ôk no'ôk ne.

Be, akamãtja tãm kam dja gar me umaje aprôt ne ajmã. Me bakukãmãre kute ar ajã ujarênh kôt dja gar aprôt ne ibê ajmã. ³² Ibê ajmã nhyam me arým ibĩ. Ba ityk ne akubyn itĩnkam dja ba ar akukãm pykabê Garrêjamã tẽ. Nãm ã Jeju arkum ane.

³³ Nhyam Pedru kum,

—Godja ar kunĩ prôt ne bimãnh jabej ba dja ba arkôt iprôt kêt kumrêx, ane.

³⁴ Nhyam Jeju kum,

—Kati, mrãmri dja ga arkôt aprôt. Ba amã arê ga ama. Akamãtja tãm kam ôkrên'ãnh kâr kêtri dja ga amijã

* 26:28 Mrãmri ne Jeju kamrôo prôt nhyam Metĩndjwýnh arým 'ã memã kum, “Arým ne ikra tyn kamrôo prôt ne. Jakam dja me tu amim ikra markumrêx ba kam arým me axwe maro aknon me kam ingryk kôet ne.” Nãm ã Metĩndjwýnh memã ane.

maje ajêxo amãnhkrut ne ikjêkêt ne memã kum, “Kati, ije me'õwã pumũnh kêt kumrêx”, ane. Mrãmri ne ba amã ja jarênhkumrêx. Nãm ã Jeju kum ane.

³⁵ Nhyim Pedru kum,

—Kati, gê me gu baro'ã gu babĩn jabej ba ije aminêje ajã ijêx prãm kêt kumrêx, ane. Nhyim kam kôt ba djwýnh ar kunĩ kabên kôt kum arê.

Pidjôkôkam Bãmmã amijo à'wýr.

Mak 14.32; Ruk 22.40

³⁶ Ne kam mô:n kam Jeju kôt pidjôkôbê Djexema'yır bôx. Nhyim kam kôt ba djwýnhmã kum,

—Jakam dja gar ikutêp nhỹ. Ba mũm tẽn Metĩndjwýnhmã amijo a'wý, ane. ³⁷ Ne kam Pedrumê Djebedêu kra ar amãnhkrut japrôn aro tẽn. Ne kam tokry rax pymaje madjà kreti:n arým kaprĩ rax ne. ³⁸ Ne kam arkum,

—Arým ne ba ikaprĩ:re. Arým ikaprĩ kute ibĩn 'ýr. Jãnh mãn ar idjêje nhỹ gwaj baro'ã aminêje barĩt o nhỹ, ane.

³⁹ Ne kam amũ tẽn. Tẽnmo rãm ne jan tu myrbê tým. Tým ne arým Metĩndjwýnhmã amijo a'uw ne kum,

—Djũnwã, aje itokry, ikaprĩjabê ipytàr prãm jabej ipytà. Nàr kon, kwãrĩk wãnh rã'ã ba tu itokry. Djãm ba ne ba amimarkôt ar amijo iba? Kati, akabênkôt ne ba ar amijo iba, ane.

⁴⁰ Ne kam kãjmã djan kôt ba djwýnh ar'ýr akêx ne tẽn ar'ýr bôx. Nhyim arek ar ôto ikwã. Nhyim Pedrumã kum,

—Je, kraxje kô 'iry kêt ne gar anhôto anhikwã. Mýkam ne gar iro'ã aminêje arĩto anhỹr kêt ne? ⁴¹ Ar aminêje rĩt ne Metĩndjwýnhmã amijo a'wý. Gêdja me te ar ajaxwe'ã ar amã apnê gar mekôt ajaxwe kêt. Ja kadjy dja gar kum amijo a'wý. Be, ar anhökre kadjwýnhbê ne gar amã ikabênja kĩnh. Nhyim be, ar aminêje arĩtbê ne gar arerekren anhôtdjwa ne, ane.

⁴² Ne kam ajte amũ tẽn Metĩndjwỳnhmã amijo a'uw ne kum,

—Djũnwã, aje itokry, ikaprijabê ipytàr prãm kêt jabej kwãrĩk wãnh rã'ã ba tu itokry ne akabẽn man kôt ar amijo iba, ane.

⁴³ Ne kam ajte akubyn ar'ỳr akẽx ne tẽn ar'ỳr bõx. Nhym ar nokà bã mex ne ajte arek ôto ikwã. Rerek mex ne arek ôto ikwã nhym ar omũ. ⁴⁴ Ne kam ajte akẽx ne amũ tẽn Metĩndjwỳnhmã amijo a'uw. Õbê kute kum kabẽn jarẽnh jakôt ajte kum tãm jarẽ.

⁴⁵ Ne kam ajte kôt ba djwỳnh ar 'ỳr akẽx ne ar'ỳr tẽn ar'ỳr bõx ne arkum,

—Je, djãm arek ar anhõto anhikwã rã'ãã, akõkam kôto anhikwã? Aj, arỳm itokry djà iwỳr bõx 'ỳr. Ota, arỳm kute me axwemã ikangamã, ije amijo inhĩa ne kute memã ikangamã. ⁴⁶ Kàjmã ar dja. Gwaj on me'ỳr. Ota, arỳm kute memã ikanga djwỳnh bõx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me kute Jeju tỳm.

Mak 14.43; Ruk 22.47; Dju r 18.3

⁴⁷ Ne kute arkum anhỹro ãm rã'ã nhym Djuda arỳm 'ỳr tẽn 'ỳr bõx. Jeju kôt ba djwỳnhbê 12 'õ ne kubê Djuda. Nãm 'ỳr bõx nhym me krãptĩ me:x ne kôt mõn 'ỳr bõx. Nãm me kàxdjwa kajgomẽ kô jamỳn kôt 'ỳr o mõn o bõx. Me rũnh ne me me ano. Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳrmẽ mebêngêtmẽ ne me me ano nhym me 'ỳr bõx. ⁴⁸ Me 'ỳr mõi kêttri ne kute memã kanga djwỳnhbê Djuda memã kum,

—Be, ije me'õ nhine kaõrkôt dja ga me omũn o tỳm ne pa 'amỳ. Nãm ã memã ane. ⁴⁹ Nãm Jeju'ỳr bõx ne kum,

—Ujarẽnh djwỳnh, djãm amexkumrẽx? anen arỳm ine kaõ.

⁵⁰ Nhym Jeju kum,

—Akmere, mỳj kadjy ne ga iwỳr bõx? ane.

Nhym kam me arÿm 'ÿr mōn o tÿm ne pa 'amÿ. ⁵¹ Nhym kam bēnjadjwÿr nhō àpēnh'ō ne mekōt tē. Me kadjy Metīndjwÿnh mar djwÿnh nhō bēnjadjwÿr rax nhō àpēnh mekōt tē. Nhym Jejumē ro'ā ar ku'ēja 'ō ne arÿm ō kàxdjwa kajgo kaban o me'ōjamā akabēn amak ta, bēnjadjwÿr nhō àpēnhja jamak ta.

⁵² Nhym Jeju nēje kukràn kum,

—Kwārīk wānh. Akubyn àkam adjà. Ga, me kute kàxdjwa kajgoo pōx ne kute o aben parja pumū. Ja dja ga amikam ama, ane. Mÿj'ā ne kum kabēn ja jarē? Bir, djām me kute me par prām umar mexmā? Kati. Dja kurē djwÿnh ĩ arÿm kubī. 'Ā ne Jeju kum,

—Ga, me kute kàxdjwa kajgoo pōx ne kute o aben parja pumū, ane.

⁵³ Ne kam ajte kum,

—Djā nā gām ijā amim, “Dja te Bām 'uw nhym kum ōr kêt”, ane? Kati, ba ren me'ā lbām 'uw nhym ren imā kadjy mrānh djwÿnh krāptī: jano. Ren imā redjiāobê 12 jano nhym me ren ipytà. Me redjiāobê 12kam me krākam-ngōnh'ā akre nhym me kubê 72.000. Me krāptī:. ⁵⁴ Ne me ren ipytà ba ren kam me bakukāmāre kute Metīndjwÿnh kabēn'ā pi'ōk no'ōk kōt amijo itēm kêt. Nhym be, kati. Mrāmri ne ba kabēn kōt amijo itēm kumrēx, ane.

⁵⁵ Nām ā Jeju kum anen kam me krāptījamā kum,

—Je djām idjākīnhī ne ga me aje ijo atÿm kadjy iwÿr anhō kōmē anhō kàxdjwa kajgomē o mō? Myt kunīkōt ne ba Metīndjwÿnh nhō kikretikam ikrī, memā idjujarēho ikrī ga me kam kam ijo atÿm kêt ne. ⁵⁶ Mÿkam ne ga me ijo tÿm? Bir, amrēbê: ne Metīndjwÿnh kukwakam kabēn jarēnh djwÿnh me bakukāmāremā me ajā ajarē. Me aje ijo atÿm'ā ajarēn arÿm 'ā pi'ōk no'ōk ne. Nhym me arÿm aben djō'ā arēho mō:. Arēho mōr tāmtā arÿm iwÿr o bōx. Tū:mrām me bakamingrānyrekam arÿm iwÿr o

bôx. Ba ar iba: ga me arým jakam ã ijo ane. Me kute me bakukãmãremã me ajã ujarênh kôt ne ga me arým jakam ã ijo atýmo ane. Nãm ã Jeju me krãptĩmã ane. Nhyim kam kôt ba djwýnh kunĩ mã amijã maje prôt ne.

Me kute we axwe jabej kukjêr.

Mak 14.55; Ruk 22.66; Dju r 18.12

⁵⁷ Nhyim me kute pa 'amýnh djwýnhja o mõi:n arým Kajbaj'ýr o bôx. Me kady Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr raxbê ne Kajbaj. Nhyim Mõj djê kukràdjã mar djwýnhmẽ mebẽngêtmẽ ne me arým akuprõ nhyim me me'ýr o bôx. ⁵⁸ Nhyim be, Pedru ne Jeju kôt tẽ, nĩjar kum kre rax ne tẽ. Nhyim me kady Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax nhõ kikre nhipõkri kênh ngrire nhyim Pedru arým Jejukôt wadjã. Me kute ajmã Jeju o jabej kute omũnhmã arým nhỹ, bẽnjadjwýr nhõ krãkamngõnhmẽ ro'ã nhỹ.

⁵⁹ Nãm me me'ýr Jejuo bôx nhyim kam me rũnh arým me 'êxnĩ jabej. Me kady Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ mebẽngêttẽ me rũnh kunĩ ne me me 'êxnĩ jabej. Dja me amãnhkrut Jeju'ã 'êx ne memã kum,

—Ba ne ba axwe kôt omũ. Nãm ã ane ba omũ, ane. Dja me ane nhyim me arým me kabẽn man arým we axwe 'õ pãnh kubĩ. Kady ne me me 'êxnĩ jabej. ⁶⁰ Ne te abejo dja. Me'õ ar amãnhkrut kute axikôt 'ã kabẽnja ne me te abejo dja:. Nhyim me 'êxnĩ krãptĩ kãjmã ku'ên arĩk aben kupa'ãbit axwe jarênhõ kumex. Nhyim me te ar amãnhkrut axikôt 'ã kabẽnja jabejo dja: nhyim kam ar 'êxnĩ amãnhkrutja arým kãjmã djan axikôt 'ã kabẽn jarẽ.

⁶¹ Nãm ar'ã 'êx ne memã kum,

—Tãmwã ne memã kum, “Ba ne ba ije Metĩndjwýnh nhõ kikreti ngrãnh ne ije akubyn ipêx kady ijityxo 'ýr ibôx mexkumrêx. Akubyn ije ipêx'ã dja akati amãnhkrut ne ikjêkêbit apêx ba arým ipêx pa.” Nãm Jeju ã memã ane

bar arým kuma. Nãm ar 'êxnhĩja ã Jeju'ã memã ane. Ar axikôt ã memã arênho ane.

⁶² Nhyim me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr raxja arým kàjmã djan kum,

—Ga ar kabẽnjama. Djãm aje aminêje akabên'õ jarênh prãm kêtkumrêx. On imã amikôt amijarê, ane. ⁶³ Nhyim Jeju tu anhikrê.

Nhyim me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax ajte kum,

—Metĩndjwýnh tĩn ne ar baja ne arým gu bapumũho nhỹ. Kwãrik wãnh nokrekam ajêxnhĩ kêt. On me imã amijarê. Djãm abê me babê idjaer nhõ Bẽnjadjwýrbê kumkati, nẽn? Djãm mrãmri abê Kritu? Djãm abê Metĩndjwýnh Kra? On me imã amijarê, ane.

⁶⁴ Nhyim Jeju kum,

—Kôt ne ga imã arê. Ba ar amã arê gar ama. Gêdja ba ĩ Metĩndjwýnh pymati djubôk'ãnh nhỹ. Ije amijo inhĩ ne ibẽnjadjwýr raxkam ubôk'ãnh nhỹ gar arým ipumũ. Ne kam ajte kakrãkôt amrê kàjkwa kurũm itêmkôt ipumũ, ane.

⁶⁵ Nhyim kam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax kute memã amingryko amirĩt kadjy arým amibê kà kadjô. Amibê kà kadjôn arým memã kum,

—Ê, arým ne Metĩndjwýnh japrý. E kum kwãrik wãnh gwaj ijukri axwe kôt omũnh djwýnh'õ jabej kêt. Gwaj bakunĩ ne gwaj arým kute Metĩndjwýnh japrýja ma. Ta ne amijo Metĩndjwýnh rax pytàn arým o aprý gwaj kôt kuma. Kute gwaj bamã, “Metĩndjwýnh djubôk'ãnh inhỹrkôt dja gar ipumũ”, anhỹrkôt ne gwaj arým kuma. ⁶⁶ Arým ne gar ama. Mýj dja gwaj nẽ? ane.

Nhyim me kupãnhĩtã 'ã kum,

—Gê me on kubĩ. Gê me on kubĩ, ane.

⁶⁷⁻⁶⁸ Nhyam kam me kwỳ nokre kutôn ikra krão tak nhyam me kwỳ ikra poo tak ne kum,

—We me inhõ Bẽnjadjwỳrbê kumkati kadjy ne Metĩndjwỳnh ajano, abê Kritu kadjy ajano ga bõx. Aj, goja abê Kritu jabej goja me'õ kute akurwanhjakôt omũ. Goja tu aman me imã arẽ. Nãm me ã Jeju'ã bẽno bikẽnho ane.

Pedru aminêje 'êx.

Mak 14.66; Ruk 22.55; Dju r 18.15

⁶⁹ Nhyam Pedru arỳm me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr rax nhõ kikre nhipôkri kênh ngrirekam nhỹ. Nhỹ: nhyam bẽnjadjwỳr nhõ àpênh ni arỳm 'ỳr bõx ne omũn kum,

—Tukwa, gadjwỳ ne ga Jeju kôt ar aba. Pykabê Garrêjakam Jejukôt ar aba, ane.

⁷⁰ Nhyam me kunĩ nhipôkri arĩk aminêje 'êx ne kum,

—Kati, ije akabẽnwã mar kêtukumrêx, ane.

⁷¹ Ne kam kikreti'ỳr àrmã katon kre tã dja. Nhyam bẽnjadjwỳr nhõ àpênh ni 'õdjwỳ omũn memã kum,

—Tãmwãdjwỳ ne Jejukôt ar ba, Nadjarekam Jejukôt ar ba, ane.

⁷² Nhyam ajte aminêje 'êx ne memã kum,

—Aje mỳj me'õ jarẽnhwã ije omũnh kêt. Djãm ijêxnhĩ? Kati. Metĩndjwỳnh ne arỳm ijêxnhĩ kêtikôt ima, ane.

⁷³ Nhyam kàjbê 'átũm nhyam kam me'õ 'ỳr tẽn kum,

—Be, mrãmri ne gadjwỳ kôt ar aba. Abê pykabê Garrêja kra'õ. Garrêjakam me kabẽn kôt ne ga akabẽn bar kôt aman arỳm amã ikato, ane.

⁷⁴ Nhyam memã kum,

—Kati, mrãmri ije me'õwã pumũnh kêtukumrêx, ane. Ne me'õ kute kum anhỹr kêt mã arỳm amikangrôn memã kum,

—Dja ba ijêxnhĩ jabej gê Metĩndjwỳnh pãnh ijo akno. Ta ne arỳm ijêxnhĩ kêt kôt ima, ane. Nãm anhỳr 'iry kêt nhym arỳm òkrẽn'ãnh kà. ⁷⁵ Nhym kam Pedru òkrẽn'ãnh kàr man akubyn amimaro tẽ. Amimaro tẽn arỳm amũja'ã Jeju kute kum kabẽn jarẽnhja'ỳr amimaro bõx ne amijã kabẽn ma. Kute kum,

—Òkrẽn'ãnh kàr kêttri dja ga aminêje ajêxo amãnhkrut ne ikjê kêt ne memã kum, “Kati, ije tãmwã pumũnh kêt”, anhỳr ja ne arỳm kuma. Nãm maro dja nhym arỳm rerek 'ỳr bõx. Rerek 'ỳr bõx nhym arỳm katon mu:w.

27

Me Piratu'ỳr o mõn o bõx.

Mak 15.1; Ruk 23.1; Dju r 18.28

¹ Nhym kam kryrãm me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr kunĩmẽ mebê idjaer bêngêt arỳm Jejuo aben ma. O aben man arỳm abenmã 'ã karõn abenmã kum,

—Mrãmri dja me on tu bĩnkumrẽx, ane. ² Ne kam arỳm uwpren Piratu'ỳr o mõn o bõx. O bõx ne kum kanga. Piratubê bẽnjadjwỳr bajtem. ³ Me kute bĩnmã 'ỳr o mõrkam ne Djuda arỳm omũ. Djuda kute kurê djwỳnhmã kanga djwỳnhja arỳm omũ. Ne kam arỳm amim ngry:k ne. Amim ngryk ne arỳm amim,

—Je tô mykam ne ba memã Jeju kanga? ane. Amim ngryko tẽ:n akubyn me rũnh'ỳr kryt jakao ngõnh-ponho pi'òk kapribê 30o tẽn arỳm me'ỳr o bõx. Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳrmẽ mebêngêt'ỳr ne o bõx ne arỳm memã kum,

⁴ —Axwe kêtikumrẽxkam ne ba me amã kanga ga me arỳm aje bĩnmã. Ba kam arỳm ijaxwe:, ane. Ne memã kum, “Mĩ”, ane.

Nhym me kum,

—Djãm me ba ne ba me o amaro iba? Kati, ga ne ga o me ima, ane.

⁵ Nhyam kam arým Metĩndjwýnh nhõ kikreti 'yr tẽn 'yr bõx ne kikreti kadjwýnhbê ngõnhponh mẽn arým mã tẽ. Mã tẽn kam ta pi'ã amimut djên amibĩn arým ty.

⁶ Nhyam kam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr ar 'yr tẽn ngõnhponho atom ne abenmã kum,

—Djãm Metĩndjwýnh nhõ kikreti nhõ pi'õk kaprĩo atom djakam gwaj baje ngõnhponh djirmã? Kati. Djuda kute gwaj bamã Jeju kanga nhyam me kute bĩn nhyam kamrõ prõt pãnh ne ngõnhponho pi'õk kaprĩa. Gwaj ren Metĩndjwýnh nhõ kikretikam pi'õk kaprĩ djin ren kam Môdjê kukràdjà kupa'ã amijo tẽ, ane. ⁷ Ne kam aben man abenmã kum,

—Gwaj ngõnhponho ngybõr nhõ pyka by. Me kute kam me bajtem tyk jangjênh kadjy pyka by, ane. Ne kam arým ngõnhponho pyka by. ⁸ Kam ne me arým pykamã pyka kamrõre jarẽ. Akatija tãmkam ne me kute kum arênh rã'ã. ⁹⁻¹⁰ Amrêbê: ne me bakukãmãre Djermi memã 'ã ajarẽ. Me kute ngõnhponho ngybõr nhõ pyka byr'ã ajarẽ. Djermi Metĩndjwýnh kukwakam me bakukãmãremã 'ã ajarên memã kum,

“Nãm me kam arým kryt jakao ngõnhponho pi'õk kaprĩbê 30 by. Mebê idjaer kute me'õ'ã kum,

‘Dja ba me me'õ pãnh amã ã pi'õk kaprĩo ane’, anhýr kõt ne me arým kubê 30 by.

Ne kam arým o ngybõr nhõ pyka by. Bẽnjadjwýr djwýnh kute imã arênh kõt ne me kuby.”

Nãm ã Djermi me bakukãmãremã ane. Nhyam me kam arým aben djõ'ã arê:. Arênho mõi tãmtã arým 'yr o bõx. Tũ:mràm me bakamingrãnyrekam me rũnh arým ngõnhponho ngybõr nhõ pyka byrkumrêx. Djermi kute

amrêbê: me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt ne me arÿm pyka byrkumrêx.

Piratu kute we axwe jabej kukjêr.

Mak 15.2; Ruk 23.3; Dju r 18.28

¹¹ Me kute pyka byr djwÿnhràm ne me rÿnh arÿm bÿnjadjwÿr Piratu'yÿr Jejuo môn o bôx. O bôx nhym arÿm kabem dja nhym kum,

—Djãm abê mebê idjaer nhõ bÿnjadjwÿr rax? ane.

Nhym Jeju kum,

—Kôt ne ga aje arênhwã, ane.

¹² Nhym kam me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bÿnjadjwÿrmê mebêngêtmê arÿk Jeju'ã axwe janhô. Nhym tu anhikrê.

¹³ Nhym Piratu kum,

—Djãm ajaxwe krãre ne me amã arê? Djãm aje mar kêt? ane.

¹⁴ Nhym kum kabên'õ jarênh kêtumrêx. Nhym bÿnjadjwÿr Piratu te kute marmã kam no tyn omÿnho nhÿ. ¹⁵ Be, akatija tãmkam ne mebê idjaer krãptÿ: arÿm aben pydji. Me kute aben kajmã'ã Metÿndjwÿnh me kukãmãre nhirôbê mrãnh djà mar kadjy aben pydji. Amex kunÿkôt ne bÿnjadjwÿr raxbê Piratu akati jakam mebê ijê djà kurÿm me pÿnh ne meo pôx nhym me mã mrã, mebê ijêjao pôx nhym me mã mrã. Me kute me'õ'ã à'wÿrja ne me kÿnh kadjy bôm kumê. ¹⁶ Mebê ijê djakam ne me arÿm me'õ axwe:jabê ijê. Idjibê ne Baraba. ¹⁷ Me krãptÿ ne me akati jakam akuprõ nhym Piratu memã kum,

—Mÿj me'õ dja ba me amã kaban ano? Dja ba Baraba kaban ano. Nâr, dja ba Jejumã inhiren ano, me kute kum Kritu jarênhjamã inhiren ano, ane. ¹⁸ Nãm anhÿr djwÿnhràm amim,

—Jeju'ã me krãptĩkam ne me rũnh 'ã ngryk ne imã kanga, ane. Ne kam arỳm kute Jejumã irer ne kute anor prãm.

¹⁹ Piratu arek memã axwe pãnh jarẽnh djàkam nhỹ nhym prõ amũ kum kabẽn janon kum,

—Kwãrĩk wãnh ajmã me'õwão kêt. Axwe kêtukumrẽxkam ajmã o kêt. Akatija tãmkam ne ba ibiptirkam omũn arỳm kam axwe idjumar, ane.

²⁰ Kam ne Piratu kute kum irer ne kute anor prãm ne me krãptĩmã kum,

—Mỳj me'õ dja ba kum inhiren ano? ane. Nhym me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳrmẽ mebêngẽtmẽ me krãptĩmã kum,

—Baraba dja ga me amã kĩnh. Jeju'ã dja ga me kum, “Abĩ, abĩ.” Nãm me ã memã ane.

²¹ Nhym kam bẽnjadjwỳr Piratu ajte me krãptĩmã kum,

—Ar amãnhkrutja. Nhỹnhja dja ba kum inhiren ano? ane.

Nhym me kum, “Baraba”, ane.

²² Nhym memã kum,

—Mỳj dja ba Jejudjwỳ on? Me kute kum Kritu jarẽnhja mỳj dja ba on? ane.

Nhym me kunĩ kum, “Pĩte'y'ã anhô”, ane.

²³ Nhym Piratu memã kum,

—Tô mỳkam? Mã ne kute? Djãm axwe? ane.

Nhym me kàj bê kum, “Pĩte'y'ã anhô”, ane.

²⁴ Nhym Piratu amim,

—Je, jakam ne ba arỳm te meo ane. Nhym me ngry:k ne kangao kumex, ane. Ne kam ta kute we memã amijaxwe kêtõ amirĩt kadjy arỳm ngõ byn me kunĩ nokrekam amin-hikra põn memã kum,

—Djãm ije me'õ axwe kêtja kamrô kapĩnkam ba ijaxwe? Kati, me ga ne ga me 'ã imã apnê ba arým ije bĩnmã. Me ga ne ga me ajaxwe, ane.

²⁵ Nhyim me kunĩ kum,

—Nà. Tãm. Me ba dja ba me ijaxwe. Me ikramẽ ikrakam itãmdjwýmẽ dja ba me ijaxwe. Me ba ne ba me imã bĩn prãm ne kam aje bĩnmã amã 'ã apnê, ane.

²⁶ Nhyim kam arým Baraba kaban ano nhyim ta arým arek ar mekôt ba. Nãm kum iren anon kam memã Jeju jarẽ. Nhyim me arým mrykà punuo kaprêprê:k ne. Nhyim kam me kute pĩte'y'ã nhôr kadjy memã arẽ.

Krãkamngônh kute 'ã bẽno bikẽnh.

Mak 15.16; Dju r 19.2

²⁷ Nhyim kam bẽnjadjwýr Piratu nhõ krãkamngônh kikretimã Jejuo mõn o wadjà. Kumoka'ê nhidjibê Pretorimã o mõn o wadjà. O wadjàn arým kadjy me krãkamngônh kàtàm kunĩo akprõ. O akprõ nhyim me kunĩ arým bõx ne Jeju'ã aben pydji. Me kute aprýn 'ã bẽno bikẽnh kadjy 'ã aben pydji. ²⁸ Ne kam kubê kubêkà kaban inôkà ryti kamrêk kute me bẽnjadjwýr rũnh nhinôkà pyrækja kum adjà. ²⁹ Ne kam mrýnhõ kajkep ne ikãnh ne, ne kum kutu. Nãm me me bẽnjadjwýr rũnh nhõ krãdjê'ã mrýnhĩ jakren arým kum kutu. Ne kam ikra djubôkmã po'ê jadjà nhyim kuby. Me bẽnjadjwýr djábêr djà'ã ne me po'ê jakren ikramã adjà nhyim kubyn o nhỹ. Nhyim me parbê ari rôrôk ne kônkrão krĩn 'ã bẽno ajkẽn apýnh kum,

—Ga we abê mebê idjaer nhõ bẽnjadjwýr rax. Gora kribêm atĩn 'iry, anhỹro kumex. ³⁰ Ne kam apýnh kutôn apýnh po'ê byn arĩk o krã môre. ³¹ Ne kam arým 'ã bẽno bikẽnhja inomã kumẽn kam arým kubê inôkà ryti kamrêk kaban akubyn kum õ kubêkà djwýnhja jadjà. Ne kam kute pĩte'y'ã nhõrmã o katon o mõ.

Me kute pîte'ykam nhôr.

Mak 15.21; Ruk 23.33; Dju r 19.17

³² O môn arým me'ôbê Ximão kajpa. Pykabê Xirenikam me kra 'ô. Nhyim me krâkamngôn arým Jeju nhô pîte'y'ã kum àpnênh tÿx nhyim arým kum ikreio kumÿn o mō.

³³ Krânhrefê Gogota'ÿr ne me Jejuo mō. Me bakabênkam ne gu me ren krânhrefmã me krã'i jarê. Nãm me 'ÿr o môn arým 'ÿr o bōx. ³⁴ Ne kam pidjô kangô kadjamê pïdjÿo akàn arým Jejumã kungã. Nhyim te kakin kanga. ³⁵ Nhyim kam me arým pîte'y'ã kunhô nhyim wajêt.

Nhyim kam me apÿnh kute ô kubêkà jamÿnh kadjy kên kryre rê. Me kute kên rênhkôt ne me amijo kubêkà pytà. Amrêbê: ne ujarênh djwÿnh 'ã ajarê. Me kute abenmã ô kubêkà ngràn'h'ã ajarê. Metïndjwÿnh kukwakam ne 'ã ajarên me bakukãmãremã kum,

“Metïndjwÿnh Kra ne memã kum,

‘Arým ne me abenmã ikà ngrà.

Nãm me ikà ja'ã kên kryre rên arým amijo utà.’ Nãm ã memã ane.”

Nãm ã me bakukãmãremã ane nhyim me arým aben djô'ã arênho mō:n arênho mōr tãmtã arým 'ÿr o bōx. Tū:mràm me bakamingrãnyrekam 'ÿr o bōx nhyim me arým abenmã Jeju kà ngràn'hkumrêx. Metïndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnh kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt ne me arým abenmã Jeju kà ngràn'hkumrêx.

³⁶ Ne kam arým nhÿ, nêje rïto nhÿ. ³⁷ Ne kam 'ã pi'ôk no'ôk ne. Pi'ôkkam ne memã kum,

—Jeju ne ja. Mebê idjaer nhô bënjadjwÿr rax ne ja, ane. Me kunï kute omÿnh kadjy ne me Jeju nhimôkri kunhô. Me kute we Jeju jaxwe 'ô pãnh pîte'y'ã jêtja pumÿnh ne kute mar kadjy ne me pi'ôk no'ôk ne imôkri kunhô.

³⁸ Ne kam ar àkïnhï amãnhkrutja Jeju nhikjê'ã pîte'y'ã ar kunhô. Nhyim arým ar arij. Jeju ôkredjâkôt wajêt nhyim

aktã ar axweja ijên wajêt. ³⁹ Nhyim me 'ãnh mörja noka nhàn kum kabên punu:re ne kum,

⁴⁰ —Be, ga: ne ga we aje Metĩndjwỳnh nhõ kikreti ngrànñ ne aje akubyn ipêxmã. Nhyim aje ipêxo adjãm'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ga we aje ipêx parmã. Goja jakam amiptã. Goja abê Metĩndjwỳnh Kra jabej pĩte'y kurũm rwỳ, ane.

⁴¹ Nhyim kam me rũnh arĩk 'ã bẽno ajkẽ. Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳrmẽ Mõjdjẽ kukràdjã mar djwỳnhmẽ mebêngêtmẽ ne me arĩk 'ã bẽno ajkẽn abenmã kum,

⁴² —Amũbit ne me utã. Ne kam te kute amipytãr prãmje. Goja gẽ mrãmri mebê idjaer nhõ bẽnjadjwỳr raxkumrẽx jabej on pĩte'y kurũm rwỳ. Gẽ goja rwỳ gwaj goja rwỳkkõt omũn arỳm tu amim markumrẽx. ⁴³ Tãmwã ne we Metĩndjwỳnh kanàrrãm ar ba. Gẽ Metĩndjwỳnh mrãmri kum kĩnh jabej on utã. Tãmwã ne 'êx ne memã kum, “Ibê Metĩndjwỳnh Kra”, anhỹr ar o ba. Nãm me ã abenmã ane. ⁴⁴ Nhyim ar àkĩnhĩ aktã pĩte'y'ã jêtjadjwỳ kum àkjêro wajêt.

Tyk kadjy ne ja.

Mak 15.33; Ruk 23.44; Dju r 19.28

⁴⁵ Nhyim arỳm kàjkwa nhipõkri myt nhỹ. Nhyim kam tu akamãt kô tyk ne. Pyka kunĩkõt ne me'ã akamãt kô tyk ne. Nãm me'ã akamãt kô tykkam myt kyn kyn kyn ky: nhyim 3 orakam, amykrykambit arỳm ajte myt no põt ne. Arỳm ajte myt kato. ⁴⁶ Myt kato nhyim Jeju mebê idjaer kabênkam kãj bê kabên ne Bãmmã kum,

—Eroi: Eroi: rama xabatani, ane. Nãm ren me bakabên kam kum,

—Inhõ Metĩndjwỳ:nh, Inhõ Metĩndjwỳ:nh, mykam ne ga arỳm ikanga? ane.

⁴⁷ Nhyim parbê me ku'êja kabên man arîk abenmã kum, “Ë, me'õwã ne Erijmã kabên”, ane.

⁴⁸ Nhyim kam me'õ prõt ne ngônñ puror põnh djà jakrita byn pidjô kangô kadjãmã adjà. Nhyim kam kangô ipu nhyim pĩ nhidjamã adjàn kàjmã kum kungã, kute kaôr kadjy. ⁴⁹ Nhyim me'õ ar kum,

—Adjỹm, gê goja me bakukãmãrebê Erij 'ỹr bõx ne goja utà, ane.

⁵⁰ Nhyim kam Jeju kàj bê ajte kabên ne arỹm ty.

⁵¹ Be, nhyim arỹm Metĩndjwỹnh nhõ kikreti kadjwỹnhbê kubêkåtija ta amikadjô. Nãm nhõr djà'ãnh amikrax ne e y: ne kraxmã amimê. Nhyim pyka arỹm amingrêk ne. Nhyim apỹnh kên amikokij. ⁵² Nhyim apỹnh pyka krã amijã kurê. Nhyim me tyk krãptĩ, Metĩndjwỹnh nhõ me ja krãptĩ, arỹm ĩ tã akubyn tĩn ne kato ⁵³ ne arỹm Jeju akubyn tĩn nhijukri Djeruxarêmã mõ, krĩrax tãmmã ne me kute Metĩndjwỹnh nhõ krĩrax mextire jarênh ja, kumã ne me mõn me krãptĩmã amijo amirĩt.

⁵⁴ Pyka amingrêk nhyim mỳjja kwỳ ã amijo ane. Nhyim krãkamngõnh krãptĩ: kubê 100 nhõ bẽnjadjwỹrmê ro'ã Jeju nêje rĩto ku'êja arỹm omũ. Mỳjja pumũn arỹm tĩn prã:m ne abenmã kum,

—Be, mrãmri ne me'õ jabê Metĩndjwỹnh Krakumrêx, ane.

⁵⁵ Nhyim me niredjwỳ krãptĩ amybỹm omũnho dja. Amrêbê Jeju pykabê Garrêjakam ar bari ne me nire ja mã kõt ban o djuw mexo ba. Ne Jeju ajbir krĩraxbê Djeruxarê'ỹr tẽmkam kõt ajte mõn bõx. ⁵⁶ Me nire ja nhikõ'ã ne Marij Madarena dja. Nhyim Marij 'õdjwỳ dja. Kurũm ne Xijagumê Jõdje ar apõx. Nhyim Djebedêu kute kum ar adjwỳrja nãdjwỳ dja.

Arỹm adjàr kadjy ne ja.

Mak 15.42; Ruk 23.50; Dju r 19.38

⁵⁷ Nãm Jeju ty nhym kam amykry mex ne. Nhym Jôdje arÿm bôx. Krĩraxbê Armatêkam ne Jôdje abatànhdjà. Õ nêkrêx rax. Adjwÿnhdjwÿ ne arÿm Jeju kôt ba. ⁵⁸ Nãm Piratu'ÿr tẽn bôx ne Jeju nhĩ'ã kuma. Nhym Piratu memã kum, “Aje, me kum angã”, ane. ⁵⁹ Nhym kam Jôdje kadjy kubêkà mexbê rinhu byn 'ÿr o tẽ. 'ÿr o tẽn arÿm pĩte'y kurũm o ruw. Ne kam arÿm kubêkào kupu. ⁶⁰⁻⁶¹ Nhym wãnh ta õ me tyk nhõ kênkreja. Ta kabẽn kôt ne me ajbir kênkre kakruw. Nhym arÿm Jeju o mõn kam adjaro dja. Ne adjar pan kam kênpoti jabatànhdja ajkwa krekre'ã kudjan kam arÿm mã tẽ. Nhym Marij Madarenamẽ Marij 'ôdjwÿmẽ ar kênkre kônhd omũnho nhÿ.

Kênkre nêje ku'ê djwÿnh'ã ujarênh.

⁶² Pi'ôk råràr nêje akatikam ne me adjà. Akati jakam ne me me tyk djà kêt djà nhõ akati bôx kêttri aminhõ mÿjja kupênho kumex. Nhym kam arÿm pi'ôk råràr bôx. Me tyk djà kêt djà nhõ akati bôx. Nãm te pi'ôk råràr nhym me rũnh akati mar kêt ne tu Piratu'ÿr tẽn. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿrmẽ mebê pardjêu Piratu'ÿr tẽn 'ÿr bôx ne Jeju'ã kum,

⁶³ —Bẽnjadjwÿr, me'õ 'êxnhĩja tĩn ne ar bari ne memã kum, “Dja ba ty nhym ijã akatin akatin akati ba kam akubyn itĩn”, ane. Tãm ne bar ma:ro iba. ⁶⁴ Kam bar amã arẽ. Godja kôt ba djwÿnh ar akamàtkam kênkre 'ÿr bôx ne arÿm ïo akĩn mã o mõ. Ne kam arĩk memã 'êx ne memã kum, “Arÿm ne akubyn tĩn ne”, anhÿro ba. Jeju ta ne amrêbê me noo biknoro ba. Dja ar ijukri akubyn tĩn jarê nhym me abenmã arên arÿm abennoo biknor me:x ne. Me 'êx kêt kadjy dja ga anhõ krākamngônhd janon memã kum, “Me 'ÿr mõn kênkre kuri dja”, ane nhym ar te kute ïo àkĩnhmã. Gê 'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêxkambit me ajte ate krã ba. Nãm me rũnh ã Piratumã ane.

⁶⁵ Nhyim memã kum,
 —Gêtô. 'Yr krâkamngôn timer kwỳo mō gê me kênkre nêje djan rît tỳ:xo dja, ane. ⁶⁶ Nhyim kam me arỳm kênkre'yr meo mōn meo bōx. Ne kam arỳm kênkre'ã kênpotio yn kam kre nêje krâkamngôn timer pumjuw nhyim me arỳm nêje djan rît tỳ:xo dja.

28

Akubyn tĩn kadjy ne ja.

Mak 16.1; Ruk 24.1; Dju r 20.1

¹ Nhyim me tyk djã kêt djã nhõ akati arỳm apêx nhyim arỳm pi'ók kamrêkkam akati tẽ. Nhyim kam Marij Madarenamẽ Marij 'odjwỳ ar arỳm kute kênkre pumũnhmã 'yr tẽ.

² 'Yr tẽ: nhyim arỳm pyka amingrêk tỳ:x ne. Bẽnjadjwỳr djwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh 'õ ne kàjkwa kurũm ruw nhyim kam pyka amingrêk tỳ:x ne. Nhyim kadjy mrãnh djwỳnh arỳm kênkre'yr tẽn 'yr bōx. Bōx ne arỳm ajkwa krekre'ã jãm kênpoti dja. Jãm kudjan arỳm 'ã nhỹ. ³ Nãm nokre jadjê:nh kute mrãmri ne na jadjênhkam pōk tỳxja pyrãk. Nhyim õ kubêkàja jaka: kute mrãmri ne kakũm arngrokam akaja pyrãk. ⁴ Nhyim kre nêje ku'ê djwỳnhja arỳm omũ. Omũn arỳm umaje terte:t ne arỳm rôrōk ne. Ne kam arỳm wãnh kute me tyk pyrãk ne ikwã.

⁵ Nhyim ar nire kênkre'yr tẽn bōx nhyim kadjy mrãnh djwỳnhja arkum,

—Kwãrik wãnh ar atĩn prãm kêt. Jeju ne gar abej. Arỳm ne ba ar ama. Me kute pĩte'y'ã nhôr ne bĩnja ne gar abej tẽ. ⁶ Jakam ne arỳm nōr kêt. Nãm akubyn tĩn ne kato, kute ar amã arênh kôt. Amrẽ ar tẽn nōr djã kaprỹja pumũ. ⁷ Dja gar omũn kam amikrà kêt ne tẽn kôt ba djwỳnhmã arẽ. Dja gar arkum, “Arỳm ne akubyn tĩn ne ar akukãm pykabê Garrêja'yr tẽmmã. Dja gar kam tẽn arỳm omũ” ane. Dja

gar ã arkum ane. Ba ne ba arÿm ar amã arẽ gar arÿm ama. Nãm ã kadjy mrãnh djwÿnh arkum ane.

⁸ NhyM ar nire kabẽn man arÿm amikrà kêt ne mã kẽnkre kurũm prõt ne. Tĩn prãmmẽ kĩnhmẽ akàn prõt ne.

⁹ Ar kute kôt ba djwÿnh arkum arẽnhmã prõt ne. Prõt: t nhyM ar aêrbê Jeju ar kajpan arkum, “Àpnhĩre ar”, ane. NhyM ar arÿm 'ÿr bõx ne paro tÿm ne kum rax jarẽho nõ. ¹⁰ NhyM Jeju arkum,

—Kwãrik wãnh ar atĩn prãm kêt. Tẽn ikamy arkum ikabẽn jarẽn arkum, “Ar Garrêja'ÿr mõi. Dja gar kam bõx ne arÿm omũ”, ane. Dja gar ã arkum ane. Nãm ã Jeju arkum ane. NhyM ar nire arÿm ar'ÿr mõi.

Kẽnkre nêje ku'ê djwÿnh 'ã ujarẽnh.

¹¹ Ar'ÿr mõi nhyM wãnh kre nêje ku'ê djwÿnh kwÿja arÿm kajmã djan amũ krĩraxmã mõi bõx. Bõx ne arÿm me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿrmã prĩne amijarẽn arkum,

—E kum, pyka ne amingrêk nhyM kadjy mrãnh djwÿnh arÿm ruw ne kẽnkre'ÿr tẽ. 'ÿr tẽn arÿm ajkwa krekre'ã jãm kẽnpoti djan 'ã nhÿ. Nokre adjê:nh ne nhÿ. Bar omũn itĩn prã:m, ane. ¹² NhyM ar arÿm kuman mebêngêt'ÿr tẽn 'ÿr bõx ne mekmẽ akuprõ. Ne kam arÿm o aben ma. O aben mar pan kam arÿm krãkamngõnh'ÿr bõx ne arkum,

¹³ —Kwãrik wãnh memã wã jarẽn kêt. Dja gar memã ajêx ne memã kum, “Akamãtkam ar inhõt tykkam arÿm kôt ba djwÿnh ar bõx. Bõx ne arÿm Jejuo akĩn mã nhĩ'ãm o mõi”, ane. Dja gar ã memã ajêxo ane bar pãnh arÿm ar amã pi'ók kaprĩ kumex ngã. ¹⁴ NhyM godja me kãtãm arÿm ar anhõ bẽnjadjwÿr Piratumã ar ajarẽn h jabej ne kum, “Nãm anhõ krãkamngõnh kre nêje rĩt'ã ngõr nhyM kôt ba djwÿnh ar arÿm Jejuo akĩ”, anhÿr jabej. NhyM ar akam ngryk jabej. Ar ba dja bar arÿm ar anêje kum ikabẽn

ne ar apytà. Mĩ, pi'òk kaprĩ. Dja gar ã memã ajêxo ane. Nãm ã me rũnh krãkamngôn̄h arkum ane. ¹⁵ Nhȳm kam ar ar̄ym amim pi'òk kaprĩ jam̄yn ã memã 'êxo bao ane. Ar kute arkum 'ã karõ kôt ã memã 'êxo bao ane. Nhȳm kam mebê idjaer ar̄ym arênh̄o kumex ne arênh̄o ipòk ne. Ne akati jakam kute we ar kute Jejuo àkĩnh̄ja jarênh̄ rã'ã ne.

Ar àpênh̄ djà'ã arkum karõ.

Mak 16.14; Ruk 24.46; Dju r 20.19; Kar 1.6

¹⁶ Nhȳm kam kôt ba djw̄ynh Ar kubê 11ja amũ pykabê Garrêja'ȳr môn bôx. Jeju kute arkum krãnh̄ jarênh̄ja'ȳr ne ar bôx. ¹⁷ Ne kam ar̄ym Jeju pumũn parbê kônkrão nh̄yn kum rax jarênh̄ kum,

—Mrãmri ne ga ar̄ym akubyn atĩn ne, ane. Nhȳm be, ar kw̄y ne ar abenmã kum,

—Djãm mrãmri Jejukurêx ne dja? Djãm mrãmri akubyn tĩn ne? Kon ne, ane. ¹⁸ Nhȳm Jeju ar̄ym ar'ȳr bôx ne arkum,

—Kàjkwamê pykamê kam m̄ȳjja kunĩ ne ba ije o iba kadjy ar̄ym ibênjadw̄yr rax. ¹⁹ Kam dja gar môn me kunĩmã arê. Ap̄ynh me ba djà kunĩkôt memã arê gê me ikabên man kôt ar amijo ba. Dja me ikabên man kôt ar amijo ba gar Metĩndjw̄ynhmã ngômã me angij. Dja gar memã kum, “Ar̄ym ne ga tu amim Bãm markumrêx ne ajte tu amim Kra markumrêx ne ajte tu amim Metĩndjw̄ynh Karõ markumrêx. Ba kam ar̄ym ar kukwakam ngômã ajadjà”, ane. Dja gar ã memã anen ar̄ym ngômã me angij. ²⁰ Ije ar amã katàt ar amijo aba'ã karõkam ikabên kunĩja memã arê gê me ikabên kunĩ man kôt ar amijo ba. Dja ba kam akati kunĩkôt ar amê amijo ikajkep rã'ã: rã'ã ne nhȳm pykakam me kute aminhinomã amimênh̄ djà nhõ akati ar̄ym bôx. Nãm ã Jeju arkum ane. Tãm ne ja.

Metĩndjwỳnh Kute Memã Kabẽ Ny Jarẽnh New Testament in Kayapó (BR:txu:Kayapó)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kayapó

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kayapó [txu], Brazil

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kayapó

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27
